

ЗВІТ

Рахункової палати

за 2016 рік

Київ
2017

© Рахункова палата.
Матеріал офіційний. При використанні
посилання на Рахункову палату обов'язкове.

«Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата»

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

Відповідно до статті 30 Закону України «Про Рахункову палату», подаємо Верховній Раді України схвалений на засіданні Рахункової палати Звіт Рахункової палати за 2016 рік.

Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати, приклади системних порушень, виявлених у ході здійснення контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській діяльності.

*Т. в. п. Голови
Рахункової палати*

О.С. Яременко

З М І С Т

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ.....	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2016 РОЦІ.....	7
1.2. НАПРЯМИ ТА ПІДСУМКИ ЗАСІДАНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ.....	13
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ І РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІШЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ (ПРОПОЗИЦІЇ) РАХУНКОВОЇ ПЛАТИ.....	22
1.3.1. Загальна характеристика діяльності.....	22
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання державного бюджету України.....	29
1.3.2.1. Результати аналізу виконання Державного бюджету України та експертизи поданого до Верховної Ради України проекту закону про Державний бюджет України	29
1.3.2.2. Стан державного та гарантованого державою боргу.....	46
1.3.2.3. Формування та використання коштів Резервного фонду	49
1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України	52
1.3.3.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави	52
1.3.3.2. Державна підтримка енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури	55
1.3.3.3. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами.....	61
1.3.3.4. Функціонування судової системи.....	77
1.3.3.5. Фінансування агропромислового комплексу та лісового господарства.....	86
1.3.3.6. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям.....	93
1.3.3.7. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій	109
1.3.3.8. Питання розвитку інфраструктури	117
1.3.3.9. Питання розвитку інформаційного простору.....	124
1.3.3.10. Соціальні питання	128
1.3.3.11. Охорона здоров'я.....	158
1.3.3.12. Наука, освіта і культура	178

1.3.3.13. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій	194
1.3.4. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету	203
1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	229
2. ВЗАЄМОДІЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ, КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	234
3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	252
4. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	263
5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	266
5.1. Кадрове забезпечення	266
5.2. Інформаційно-аналітична система та інформаційне забезпечення Рахункової палати.....	268
5.3. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення	271
Додаток 1.....	276
Додаток 2.....	283

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2016 РОЦІ

Рахункова палата, як вищий орган фінансового контролю в Україні, здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про Рахункову палату», інших нормативно-правових актів України, в яких визначено, що Рахункова палата здійснює контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-III передбачає, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), що забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

2016 рік став двадцятим роком діяльності Рахункової палати. Результати роботи Рахункової палати та міжнародне визнання підтвердили правильність шляху, визначеного у 1996 році та пройденого нею за 20 років. За цей час Рахункова посіла чільне місце у державній структурі влади, сформувалась як орган, який має цілком реальну можливість цілеспрямовано впливати на бюджетно-фінансову політику держави.

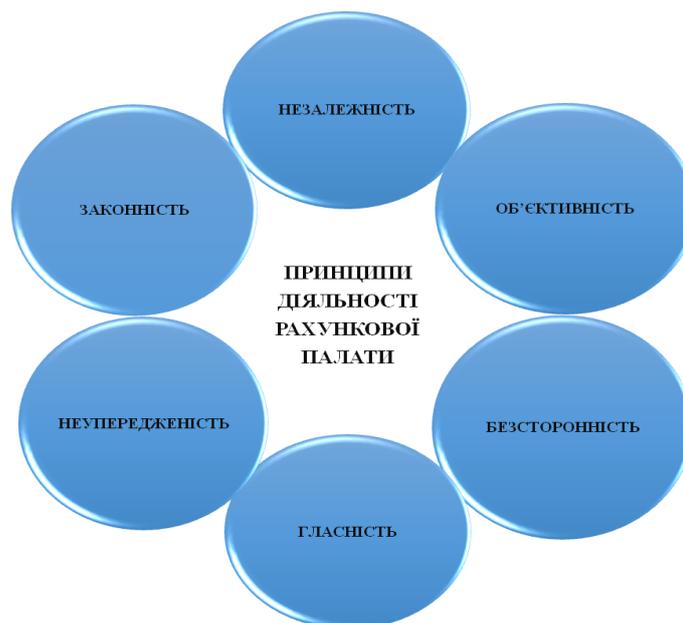
Водночас така позиція Рахункової палати не для всіх є прийнятною. У звітному році почастишали намагання дискредитувати Рахункову палату як орган незалежного державного зовнішнього фінансового контролю, звинувачення нашої інституції в бездіяльності або навіть у корупційних діях. За намірами кадрового оновлення та реформування єдиного конституційного державного органу незалежного зовнішнього фінансового контролю, що діє від імені Верховної Ради України, стоїть спроба пониження ролі та значення Рахункової палати у процесах державотворення, її багаторічних напрацювань, досвіду та здобутого авторитету, в тому числі на міжнародному рівні.

Проте діяльність Рахункової палати свідчить, що ці звинувачення є безпідставними і такими, що дискредитують колектив Рахункової палати, який, незважаючи на процеси, що відбуваються навколо інституції, працює в межах правового поля і виключно в інтересах держави. Докази результативної роботи Рахункової палати – матеріали проведених аудитів, які розміщуються на її офіційному веб-порталі (<http://www.ac-rada.gov.ua>). Для Рахункової палати головним напрямом роботи і завданням була, є і буде реалізація функцій контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням заради миру та забезпечення достойного життя громадян України.

Діяльність Рахункової палати з 1997 по 2016 роки характеризують такі показники:

- **БУЛО ПЕРЕВІРЕНО**
майже **13,5 тисячі** об'єктів
- **ПІДГОТОВЛЕНО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО**
1,8 тисячі звітів, для укладання яких здійснено понад **14,7 тисячі** контрольно-аналітичних та експертних заходів (складено актів і довідок)
- **НАДІСЛАНО ДО ВИЩИХ ОРГАНІВ ЗАКОНОДАВЧОЇ І ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ПІДПРИЄМСТВ**
майже **10 тисяч** звітів, рішень, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України
- **ВИЯВЛЕНО БЮДЖЕТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, НЕЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ, А ТАКОЖ ПОРУШЕНЬ І НЕДОЛІКІВ ПРИ АДМІНІСТРУВАННІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ**
на загальну суму майже **290 мільярдів гривень**
- **КОЖЕН АУДИТОР У СЕРЕДНЬОМУ ЩОРОКУ ПЕРЕВІРЯВ**
близько **755 мільйонів гривень** державних коштів,
при цьому одним аудитором було встановлено порушень та недоліків при виконанні державного бюджету на суму **71 мільйон гривень**.

Як незалежний орган фінансового контролю в державі Рахункова палата здійснює свою діяльність, дотримуючись визначених Законом України «Про Рахункову палату» принципів. Ці принципи залишалися практично незмінними протягом усього періоду діяльності Рахункової палати.

Підґрунтям для визначення основних напрямів діяльності Рахункової палати став двадцятилітній досвід здійснення нею своїх повноважень. Напрями діяльності Рахункової палати охоплюють усі сфери функціонування держави та суспільства, зміни і пріоритети їхнього соціально-економічного розвитку, враховують зміни чинного законодавства. Протягом звітного року наша інституція здійснювала діяльність за такими десятьма напрямками.

Виконання поставлених перед Рахунковою палатою завдань у 2016 році забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики;
- з питань доходів бюджету;
- з питань правового забезпечення;
- з питань оборони та правоохоронної діяльності;
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій;
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності;
- з питань науки та гуманітарної сфери;
- з питань соціальної політики;
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ;
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Рахункова палата та її територіальні управління

Діяльність департаментів посилювали територіальні управління Рахункової палати. Загалом функціонувало сім територіальних управлінь, діяльність яких охоплювала 24 області України і місто Київ:

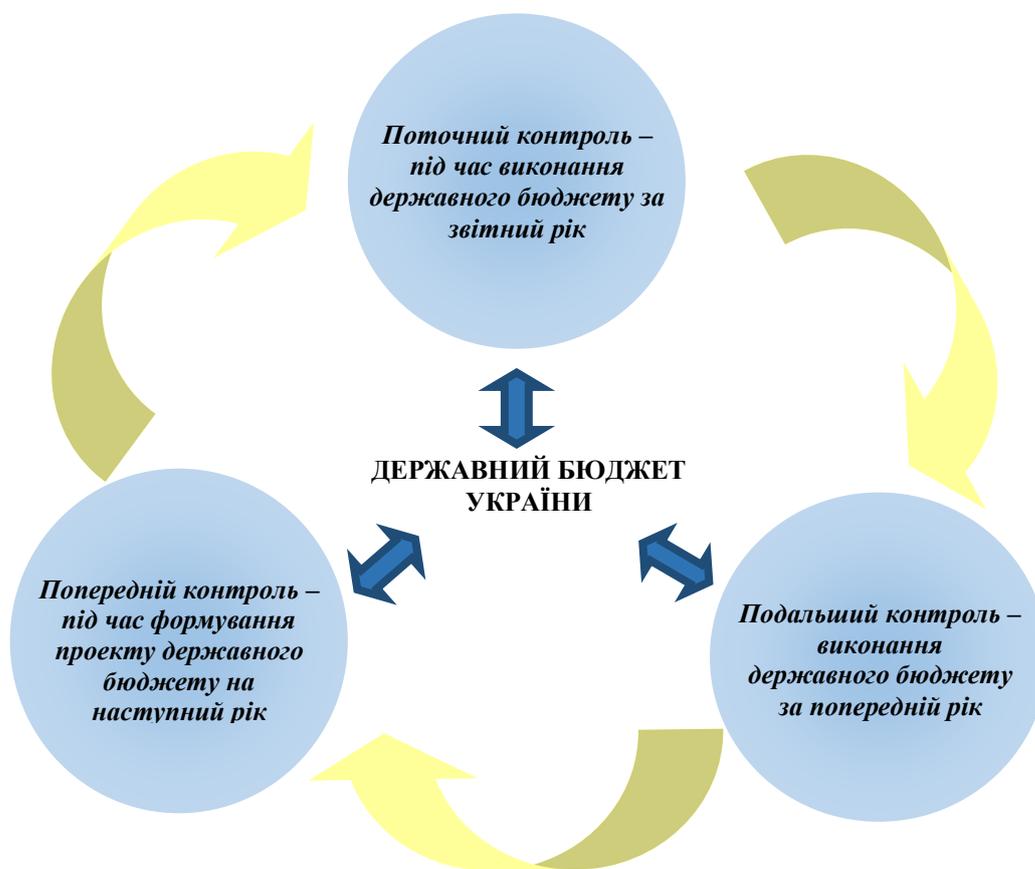
- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпро);
- по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (тимчасово у м. Харків);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця).

Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів належного адміністрування доходів державного бюджету, законності та ефективності витрачання коштів Державного бюджету України органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які розташовані на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти проблеми у використанні державних коштів, які є на регіональному рівні та мають загальнодержавне значення, і акцентувати на них увагу суспільства.

Відповідно до вимог чинного законодавства, Рахункова палата протягом звітного року продовжувала здійснювати контрольну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольних заходів.

Рахунковою палатою у 2016 році здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2015 року (виконаного бюджету), 2016 року (в ході поточного виконання) та 2017 року (на стадії формування проекту бюджету). Бюджети кожного фінансового року перебувають на одному з етапів трирічного циклу. Така система контролю, інтегрована до основних складових бюджетного процесу, передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

Комплекс заходів, що здійснюються в рамках попереднього, поточного і подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними заходами відповідно до плану роботи Рахункової палати.

Звіт Рахункової палати за 2016 рік є відображенням контрольної-аналітичної та експертної діяльності, що здійснювалась у звітному році та охоплювала контрольними заходами період 2014–2016 років, окремі системні контрольні заходи охоплювали більш ранні періоди діяльності об'єктів аудитів. Зазначене стосується всіх узагальнюючих результативних показників щодо обсягів перевірених бюджетних коштів, встановлених порушень і недоліків, що наводяться в тексті Звіту.

Звітний рік у діяльності Рахункової палати можна проілюструвати таким чином:

- **БУЛО ПЕРЕВІРЕНО**
644 об'єкти
- **ПІДГОТОВЛЕНО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО**
96 звітів, для укладання яких здійснено **642** контрольньо-аналітичні та експертні заходи з оформленням відповідних актів і довідок
- **ВИЯВЛЕНО ПОРУШЕНЬ ТА НЕДОЛІКІВ**
на загальну суму майже **17 мільярдів гривень**
- **НАДІСЛАНО**
498 звітів, рішень, інформацій за результатами проведених контрольних заходів
- **ОБСЯГ ПЕРЕВІРЕНИХ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ СТАНОВИВ**
понад **314 мільярдів гривень**
- **КОЖЕН АУДИТОР У СЕРЕДНЬОМУ ПЕРЕВІРИВ**
майже 1,2 мільярда гривень державних коштів,
при цьому одним аудитором було виявлено порушень та недоліків на суму **62,8 мільйона гривень**
- **НА 1 ГРИВНЮ, ВИТРАЧЕНУ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ, ПРИПАДАЄ**
3,8 тисячі гривень перевірених коштів,
203 гривні встановлених порушень і недоліків.

Відстеження та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені рішеннями Рахункової палати за результатами проведених аудитів, є повсякденною практикою роботи нашої інституції. Ця робота передусім спрямована на загальнодержавний результат: покращення стану законності, ефективності та результативності надходження та використання бюджетних коштів, а також діяльності державних органів. Проте слід констатувати, що в ряді випадків реагування безпосередніх об'єктів контрольних заходів було формальним, відповіді інформували лише про розгляд матеріалів Рахункової палати та затвердження плану заходів щодо виконання її пропозицій.

Для міжнародної спільноти вищих органів фінансового контролю, до якої входить і Рахункова палата України, 2016 рік став знаковим. **XXII Конгрес Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI)**, що відбувся у грудні звітного року в м. Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати, не лише підбив підсумки трирічної діяльності INTOSAI та всіх вищих органів фінансового контролю, але й чітко окреслив шляхи подальшого розвитку INTOSAI на 2017–2022 роки. Як повноправний член INTOSAI делегація Рахункової палати взяла участь в обговоренні шляхів сприяння INTOSAI виконанню Порядку денного ООН з питань сталого розвитку до 2030 року, включаючи належне управління та посилення боротьби з корупцією, а також питань підвищення довіри до INTOSAI.

У 2016 році, як і в попередні роки, забезпечення діяльності очолюваної Рахунковою палатою **робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, було одним із пріоритетних напрямів діяльності. У квітні 2016 року в м. Баку, Азербайджанська Республіка, під головуванням Рахункової палати України та за підтримки Рахункової палати Азербайджанської Республіки відбулося **II засідання робочої групи**, в якому взяли участь представники чотирнадцяти вищих органів фінансового контролю.

1.2. НАПРЯМИ ТА ПІДСУМКИ ЗАСІДАнь РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Основною організаційною формою діяльності Рахункової палати, відповідно до статті 25 Закону України «Про Рахункову палату», є її засідання, на яких розглядалися питання розвитку Рахункової палати, організації роботи, планування, здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) та інші питання, пов'язані з виконанням повноважень Рахункової палати.

За своїм статусом Рахункова палата є колегіальним органом.

До листопада 2016 року Рахункова палата працювала у складі Голови Рахункової палати, Заступника Голови, Секретаря Рахункової палати (члена Рахункової палати) та п'яти членів Рахункової палати, з листопада 2016 року – у складі т. в. п. Голови Рахункової палати, Секретаря Рахункової палати (члена Рахункової палати) та чотирьох членів Рахункової палати.

Протягом звітного року Рахункова палата спрямовувала свою діяльність на:

- забезпечення системного державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів;
- посилення контролю за наповненням дохідної частини Державного бюджету України;
- здійснення системного контролю за виконанням державних цільових програм;
- посилення контролю за використанням бюджетних коштів на забезпечення функціонування державних органів;
- застосування різних форм і методів проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), встановлення причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень та недоліків при адмініструванні доходів та використанні державних коштів;
- підвищення результативності роботи Рахункової палати, зокрема, реагування органів державної влади на рішення та рекомендації (пропозиції) Рахункової палати за результатами контрольних і аналітичних заходів, розгляд Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольно-аналітичних та експертних заходів та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України;
- розвиток міжнародного співробітництва та вивчення міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо

контрольної діяльності та його впровадження при проведенні паралельних та спільних аудитів;

- забезпечення гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати;
- застосування сучасних інформаційних технологій при здійсненні фінансового контролю.

У 2016 році було **проведено 29 засідань** Рахункової палати, на яких **розглянуто 166 питань**.

Дотримання принципу незалежності було основним при виборі тематики і плануванні заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Перш за все зверталася увага на питання, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, питань державної безпеки, обороноздатності держави, державної підтримки енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури, соціальної сфери, поглиблення контролю за використанням державних коштів та законності і своєчасності руху коштів Державного бюджету України, які підлягають контролю Рахунковою палатою, пошуку резервів наповнення державного та місцевих бюджетів.

Департаментами і територіальними управліннями підготовлено **96 звітів**, для укладання яких було здійснено **642 контрольньо-аналітичні та експертні заходи** з оформленням відповідних актів і довідок.

Відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України та норм Закону України «Про Рахункову палату», Рахункова палата здійснює аналіз бюджетного процесу та контроль за надходженням коштів Державного бюджету України та їх використанням. Рахункова палата надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2015 рік, I квартал, I півріччя, 9 місяців 2016 року і за підсумками трьох кварталів 2016 року в частині надходжень, а також висновки за результатами експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік».

Окрема увага Рахункової палати була приділена контролю та аналізу стану державного та гарантованого державного боргу у 2015 році, а також формування та використання коштів резервного фонду.

На постійній основі Рахунковою палатою здійснюються перевірки виконання та фінансування програм економічного та соціального спрямування. Протягом 2016 року підготовлено п'ять звітів за результатами аудитів ефективності використання бюджетних коштів на виконання **п'яти державних цільових програм або окремих їх напрямів**:

- Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки;

- Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;

- Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб;

- Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки;

- Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010–2015 роки.

Рахункова палата забезпечує охоплення контролем усіх напрямів використання державних коштів.

У 2016 році **питання державної безпеки, обороноздатності держави** були одними з найпріоритетніших. Так, на засіданнях Рахункової палати розглядалися звіти про результати аудитів ефективності використання бюджетних коштів, виділених:

- Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України в умовах проведення АТО («Таємно»);
- Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки («Цілком таємно»);
- Міністерству оборони України на створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України («Таємно»);
- Національній гвардії України («Таємно»).

Питання державної підтримки енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури постійно контролюються Рахунковою палатою. Протягом звітного року розглянуто результати таких аудитів ефективності:

- використання коштів державного бюджету передбачених на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження;
- управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у ядерно-промисловому комплексі;
- використання бюджетних коштів, передбачених на забезпечення життєдіяльності Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд;
- Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля з питань ефективності використання і розпорядження державним майном, виконання державних замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів («ДСК»).

Питанням ефективності використання коштів державного бюджету на **забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами** було присвячено:

- аудит ефективності використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Заходи щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та скорочення кількості контролюючих органів»;
- фінансовий аудит Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на реформування Державної міграційної служби України;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на функціонування Державного гемологічного центру України;
- аудит ефективності використання коштів Державного бюджету України Державною спеціальною службою транспорту («Таємно»);

- фінансовий аудит використання бюджетних коштів на обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України («ДСК»);

- аудит здійснення державних закупівель Державною науковою установою «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами;

- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на компенсацію підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду;

- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту;

- аудит ефективності участі держави у капіталізації ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України» та ПАТ «Державний ощадний банк України»;

- аудит витрат коштів Державного бюджету України, виділених Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на виплату відшкодування вкладникам коштів у банках, визнаних неплатоспроможними.

Рахункова палата здійснювала контроль за використанням коштів, спрямованих на **функціонування судової системи**. Впродовж року було розглянуто звіти про результати:

- аудит ефективності використання Вищою радою юстиції бюджетних коштів на формування суддівського корпусу та контроль за його діяльністю;

- аудит фінансової та бюджетної звітності Апеляційного суду міста Києва за 2015 рік;

- аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та підготовку кандидатів на посаду судді, суддів та працівників апарату судів;

- фінансового аудиту Генеральної прокуратури України;

- аудит ефективності використання бюджетних коштів на формування та функціонування системи безоплатної правової допомоги.

Питанням **фінансування агропромислового комплексу та лісового господарства** було присвячено звіти за результатами:

- фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України;

- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на збільшення статутного капіталу Національної компанії «Укראгролізинг» для закупівлі технічних засобів для агропромислового комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу;

- аудит ефективності використання бюджетних коштів на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді та розпорядження об'єктами державної власності, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України.

Питання охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям обговорювалися під час розгляду Рахунковою палатою звітів, що стосувались:

- виконання Україною вимог Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням;
- використання коштів державного бюджету Чорноморським біосферним заповідником;
- виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництва пускового комплексу «Вектор» та експлуатації його об'єктів;
- стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»;
- проведення земельної реформи та використання коштів на загальнодержавні топографо-геодезичні та картографічні роботи, демаркацію та делімітацію державного кордону;
- розвитку та функціонування єдиної державної системи моніторингу навколишнього природного середовища;
- фінансового аудиту Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів.

Постійна увага приділялась проблемам **реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених на засіданнях Рахункової палати звітів про результати:

- аналізу запровадження та реалізації проектів, що виконуються Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за рахунок позик МФО;
- аудиту проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», що підтримується коштами Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- аудиту проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», що підтримується коштами Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- ефективності використання Адміністрацією Державної прикордонної служби України міжнародної технічної допомоги («ДСК»);
- ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення космічної діяльності та діяльності державних підприємств щодо виконання державних замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів («ДСК»).

Питання розвитку інфраструктури порушувались у звітах про результати аудитів:

- виконання завдань і заходів, передбачених Загальнодержавною цільовою програмою «Питна вода України» на 2011–2020 роки;
- ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію споруд очистки стічних каналізаційних вод і будівництво технологічної лінії по обробці і утилізації осадів Бортницької станції аерації;
- ефективності використання бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт доріг державного значення при виконанні Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки.

Беручи до уваги, що **розвиток інформаційного простору** є одним із національних пріоритетів, Рахункова палата розглянула звіти про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету:

- Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації;
- Міністерством інформаційної політики України на забезпечення інформаційного суверенітету України та функціонування державних інформаційних ресурсів.

Як і в попередні роки, контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань** був одним із найпріоритетніших. Зокрема, розглядалися питання:

- санаторно-курортного оздоровлення осіб з інвалідністю;
- санаторно-курортного лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів;
- будівництва (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції;
- надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання;
- виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води;
- надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;
- компенсації за пільговий проїзд та надання пільг з послуг зв'язку окремим категоріям громадян у 2015 році та фінансового забезпечення реалізації їх прав на зазначені пільги у 2016 році;
- погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню;

- оплати праці працівників органів державного управління.

Питання **охорони здоров'я** розглядалися у звітах про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету, виділених:

- на виконання завдань і заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб;
- на комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, із застосуванням високовартісних медичних технологій;
- на забезпечення лікування хворих на цукровий і нецукровий діабет;
- на екстрену медичну допомогу;
- Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном;
- Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України;
- Національній академії медичних наук України на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги хворим.

Проблеми **науки, освіти і культури** обговорювались під час розгляду звітів про результати ефективності використання коштів державного бюджету, виділених:

- Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти;
- на виконання державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою вищими медичними та фармацевтичними навчальними закладами України;
- Державному управлінню справами на підготовку кадрів, науково-педагогічних і наукових кадрів з питань стратегічних проблем внутрішньої і зовнішньої політики, підвищення кваліфікації керівних працівників, спеціалістів державного управління;
- Міністерству освіти і науки України на фізичну і спортивну підготовку учнівської та студентської молоді;
- на реставрацію та пристосування Маріїнського палацу (гриф «ДСК»);
- Державному комітету телебачення і радіомовлення України на випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга»;
- Міністерству культури України на фінансову підтримку національних театрів.

Департаментами Рахункової палати та її територіальними управліннями особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій**. На засіданнях Рахункової палати затверджено звіти про результати аудитів:

- формування та використання міжбюджетних трансфертів, наданих з Державного бюджету України місцевим бюджетам Харківської області;

- ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання нових трамвайних вагонів вітчизняного виробництва для комунального електротранспорту;

- ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій.

Протягом 2016 року Рахунковою палатою здійснювався системний контроль за **адмініструванням надходження коштів до Державного бюджету України**, зокрема, на засіданнях Рахункової палати розглянуто звіти про результати аудитів ефективності:

- використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень Державній фіскальній службі України;

- забезпечення повноти податкових надходжень до державного бюджету органами Державної фіскальної служби на території Кіровоградської та Хмельницької областей;

- виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи;

- виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Одеській, Миколаївській та Херсонській областях в частині контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати до державного бюджету митних платежів суб'єктами підприємницької діяльності;

- забезпечення органами Державної фіскальної служби повноти та своєчасності сплати (стягнення) штрафних санкцій і пені до державного бюджету;

- стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність;

- виконання органами виконавчої влади повноважень щодо дотримання вимог законодавства в частині повернення та безспірного списання коштів державного бюджету;

- справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування нафти до державного бюджету;

- планування та повноти надходжень акцизного податку з пива до державного бюджету;

- виконання повноважень державними органами влади в частині надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;

- справляння і дієвості контролю за надходженням рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України до державного бюджету;

- виконання повноважень державними органами влади в частині повноти та своєчасності надходження збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати, аналізувалися **звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України та перевірявся кошторис Національного банку України за 2015 рік.**

Позапланові контрольні заходи проводились за рішенням Рахункової палати на підставі звернень Верховної Ради України, її комітетів та запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення:

відповідно до запитів народних депутатів України, оголошених на засіданні Верховної Ради України:

- Геращенко А.Ю. від 03.09.2015 № 298/762 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень Державній фіскальній службі України;

- Луценка І.В. від 03.09.2015 № 4-430 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга»;

- Геращенко А.Ю. від 24.11.2015 № 472/762 – фінансовий аудит Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів;

- Дунаєва С.В. від 29.03.2016 № 77 – аудит ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій;

згідно із зверненнями комітетів Верховної Ради України:

- Голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я Богомолець О.В. від 06.11.2015 № 04-25/15-374/1 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України;

- Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони від 01.10.2015 № 04-24/13-879 – аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України в умовах проведення АТО;

- Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я від 15.05.2015 № 04-25/4-540 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності центрів екстреної медичної допомоги;

- Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 15.07.2015 № 04-13/10-2013 (180436) – аудит фінансової та бюджетної звітності Апеляційного суду міста Києва за 2015 рік;

- Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 17.02.2016 № 04-13/10-334 (38265) – фінансовий аудит Генеральної прокуратури України;

на виконання звернень народних депутатів України:

- Єднака О.В. від 09.12.2015 № 144-5/193 – аудит ефективності використання бюджетних коштів на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді та розпорядження об'єктами державної власності, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України;

- Томенка М.В. від 29.12.2015 № 04-35/24-95 – аудит ефективності використання коштів державного бюджету Чорноморським біосферним заповідником;

- Юринець О.В. і Тіміша Г.І. від 31.03.2016 № 4/39 – аудит ефективності використання Адміністрацією Державної прикордонної служби України міжнародної технічної допомоги.

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ І РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА РІШЕННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ (ПРОПОЗИЦІЇ) РАХУНКОВОЇ ПЛАТИ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

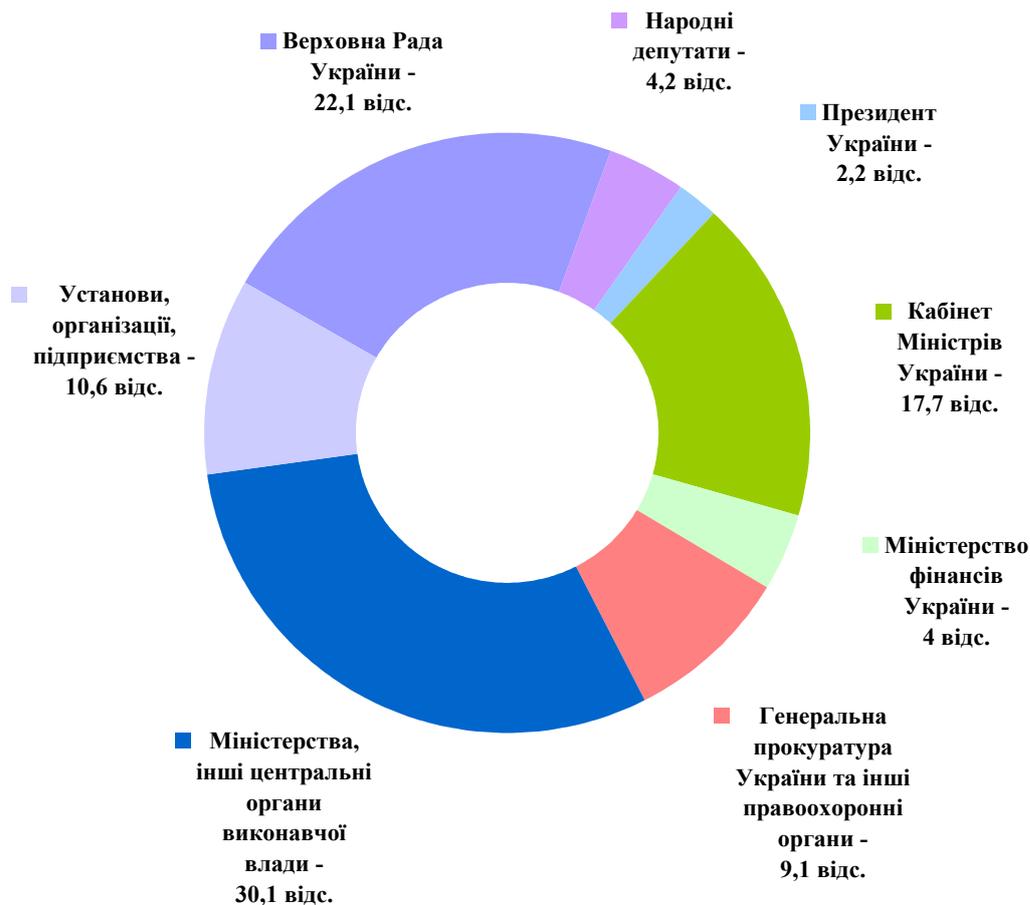
Рахунковою палатою у звітному році здійснено 642 контрольно-аналітичні та експертні заходи.

Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 23 областях України. Перевірено 644 об'єкти (додаток 1 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2016 році»).

За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 498 вихідних документів (звітів, рішень Рахункової палати, інформацій, актів та листів) для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Усі документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо належного адміністрування доходів державного бюджету, підвищення ефективності, результативності, продуктивності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку їхнього використання, так і в цілому.

Зокрема, до Верховної Ради України надіслано 110 документів, Президенту України – 11, народним депутатам України – 21, Кабінету Міністрів України – 88, Міністерству фінансів України – 20, Генеральній прокуратурі України та іншим правоохоронним органам – 45, міністерствам та іншим центральним органам – 150, установам, організаціям та підприємствам – 53 документи.

Діаграма 1. Одержувачі звітів, рішень, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2016 році для відповідного реагування

Під час проведення аудиторами Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 Бюджетного кодексу України, порушень бюджетного законодавства (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму **16 млрд 963,1 млн грн**, з яких:

- незаконне, у тому числі нецільове використання коштів становить **7 млрд 100 млн грн**;
- неефективне – **4 млрд 133,1 млн грн**;
- порушення адміністрування доходів – **5 млрд 730 млн гривень**.

Діаграма 2. Обсяги виявлених Рахунковою палатою порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Аналіз контрольно-аналітичних заходів, проведених упродовж 2016 року, свідчить, що більшість **порушень бюджетного законодавства** продовжують мати системний характер і повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягами у звітному році були порушення, які умовно можна класифікувати за такими узагальненими видами:

- ♦ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав (3 млрд 424,5 млн грн);
- ♦ планування з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав (2 млрд 538,6 млн грн);
- ♦ використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства (785,4 млн грн);
- ♦ порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку (145,4 млн грн);
- ♦ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти (125 млн гривень).

Найбільш характерними видами **неефективного управління і використання державних коштів** та численними за кількістю виявлених випадків, як і в минулому році, були:

- ♦ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень (2 млрд 911,8 млн грн);
- ♦ неефективне управління коштами, внаслідок чого їх було повернуто до бюджету (766,4 млн грн);
- ♦ неефективне управління майном шляхом його утримання без використання (96 млн грн);

- ◆ неефективне використання коштів на підготовку спеціалістів (72,4 млн грн);
- ◆ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні (65,1 млн грн);
- ◆ неефективне управління коштами шляхом тривалого їх утримання без використання (52 млн гривень).

Діаграма 3. Структура порушень бюджетного законодавства, виявлених у 2016 році, за видами порушень

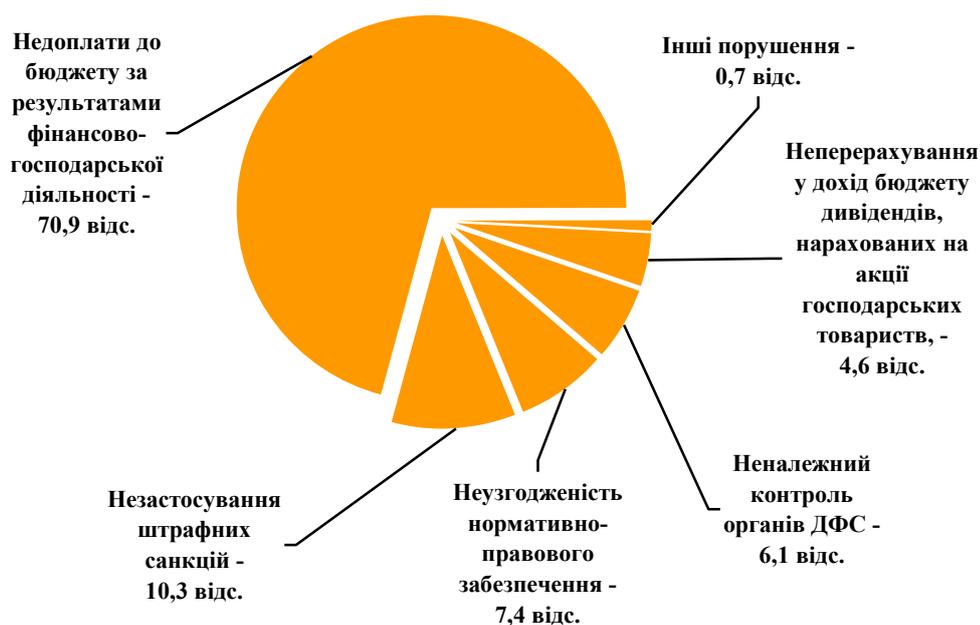
Діаграма 4. Структура неефективного управління та використання державних коштів, виявлених у 2016 році, за видами порушень

Основними порушеннями та недоліками при адмініструванні дохідної частини державного бюджету, виявленими у звітному році, були:

- ♦ недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю (4 млрд 63,6 млн грн);
- ♦ незастосування штрафних санкцій (590,4 млн грн);
- ♦ недосконалість нормативно-правових актів, що призводила до нарахування занижених сум платежів до бюджету (422,4 млн грн);
- ♦ неналежний контроль органів ДФС за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (347,3 млн грн);
- ♦ неперерахування у дохід бюджету дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність (264,1 млн гривень).

Діаграма 5. Структура порушень та недоліків у формуванні доходів державного бюджету, виявлених у 2016 році

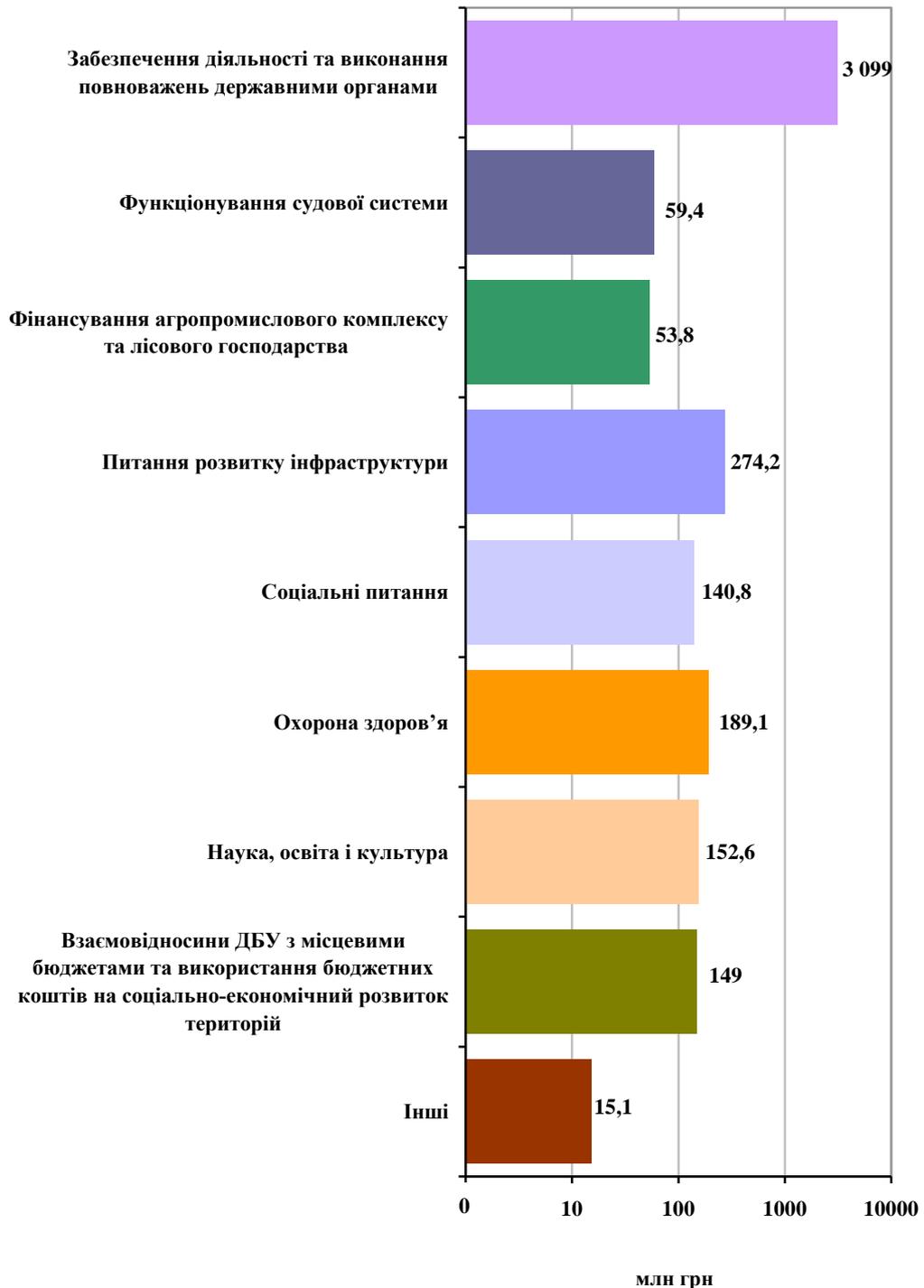

Відповідно до Бюджетного кодексу України, матеріали за результатами проведених у 2016 році контрольних-аналітичних та експертних заходів було згруповано за основними напрямками і сферами використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів. Обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства, неефективного управління та використання державних коштів за цими напрямками проілюстровано в діаграмах 6 і 7.

Діаграма 6. Обсяги виявлених у 2016 році порушень бюджетного законодавства за напрямками

Діаграма 7. Обсяги неефективного управління та використання державних коштів, виявлених у 2016 році, за напрямками

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

1.3.2.1. Результати аналізу виконання Державного бюджету України та експертизи поданого до Верховної Ради України проекту закону про Державний бюджет України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статті 7 Закону України «Про Рахункову палату», у звітному періоді проведено аналіз річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», виконання державного бюджету у 2016 році, експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» та підготовлено відповідні висновки.

Аналіз річного звіту про виконання Державного бюджету України за 2015 рік засвідчив, що державний бюджет у 2015 році виконувався в умовах падіння економіки, суттєвого знецінення національної валюти та зростання інфляції (43,3 відсотка). Соціальним наслідком високої інфляції стало значне падіння рівня життя населення.

Доходи державного бюджету в 2015 році становили 534,7 млрд грн і перевищили запланований обсяг на 2,7 млрд грн, що в умовах надпрогнозованого падіння економіки забезпечено насамперед за рахунок інфляційного чинника. При цьому на 4,6 млрд грн за рік збільшилася сума надміру сплачених до державного бюджету податків і зборів, які мають бути повернені платникам податків за їх зверненням або зараховані у сплату податкових зобов'язань наступних звітних періодів, що може негативно вплинути на виконання бюджету 2016 року.

Водночас показники виконання в 2015 році окремих дохідних джерел державного бюджету, що значно вищі або нижчі від планових, свідчать про недостатню якість бюджетного прогнозування.

Недосконале нормативно-правове забезпечення бюджетного процесу, невизначеність до кінця жовтня умов реструктуризації державного і гарантованого державного боргу, тривала реорганізація окремих органів виконавчої влади вплинули на своєчасність проведення видатків та бюджетну дисципліну. Видатки державного бюджету виконані в сумі 576,8 млрд грн, або 99,2 відс. плану, майже третина з них проведена у листопаді-грудні.

За окремими бюджетними програмами Державна казначейська служба України не відкрила асигнування для проведення видатків у запланованих обсягах, водночас деякі головні розпорядники бюджетних коштів своєчасно не розподілили і не використали направлених відкритих асигнувань, що призвело до невиконання видатків загального фонду на 9,9 млрд грн, або 1,8 відсотка.

В окремих випадках виділення коштів з резервного фонду здійснювалося з недоліками, які є системними і повторюються з року в рік. Зокрема, кошти резервного фонду спрямовувалися на видатки, які можливо було передбачити під час складання проекту державного бюджету за відповідними бюджетними програмами.

Кредиторська заборгованість установ, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, зменшилася, а дебіторська заборгованість – збільшилася, що насамперед спричинено здійсненням попередньої оплати на закупівлю лікарських засобів та виробів медичного призначення, спеціального обладнання й устаткування, необхідного для розроблення і виготовлення озброєння, військової та спеціальної техніки для потреб Збройних Сил України.

В умовах запровадження з 1 січня 2015 року змін до бюджетного і податкового законодавства щодо реформування міжбюджетних відносин у процесі ініційованої Кабінетом Міністрів України фінансової децентралізації збільшилася частка наданих з державного бюджету трансфертів у доходах місцевих бюджетів, у тому числі частка субвенцій, що свідчить про перерозподіл значної частини бюджетних ресурсів на центральному рівні та посилення залежності виконання місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету.

Унаслідок неповного здійснення запланованих видатків і надання кредитів державний бюджет виконано з меншим, ніж планувалося, дефіцитом, що призвело до зменшення співвідношення дефіциту державного бюджету до номінального ВВП за 2015 рік до 2,3 відсотка.

Фінансування державного бюджету здійснювалося переважно за рахунок державних запозичень, частка яких у загальній сумі надходжень до державного бюджету зменшилася з 47,3 відс. у 2014 році до 30,1 відс. у 2015 році. При цьому переважали дешевші в обслуговуванні, проте більш ризиковані через валютні коливання державні зовнішні запозичення – 57,7 відс. загальної суми державних запозичень. Як і в попередні роки, основним кредитором державного бюджету на внутрішньому ринку державних запозичень залишався Національний банк України, частка облігацій внутрішньої державної позики у власності якого збільшилася до 77,2 відс. загального обсягу облігацій, що перебували в обігу.

Відсутність надійних неборгових джерел фінансування державного бюджету і девальвація гривні до іноземних валют, навіть при здійсненні заходів з реструктуризації державного і гарантованого державою боргу, спричинили зростання загального обсягу державного і гарантованого державою боргу на 42,8 відс. – до 1 трлн 571,8 млрд грн – і витрат державного бюджету на погашення й обслуговування державного боргу порівняно з 2014 роком на 15,6 відс. – до 195,2 млрд гривень.

У результаті показники боргової безпеки порівняно з 2014 роком погіршилися і перевищили критичний рівень, зокрема співвідношення державного та гарантованого боргу до ВВП за 2015 рік становило 79,4 відс., перевищивши визначений у Бюджетному кодексі України критичний рівень на 19,4 відс. пункту. Збільшилася частка найуразливішого до валютних коливань боргу, номінованого в іноземній валюті, до 70,2 відсотка. При цьому, всупереч вимогам нормативно-правових актів, Середньострокова стратегія управління державним боргом у 2015 році не затверджувалася.

За результатами здійсненого аналізу Рахункова палата надала рекомендації для покращення управління коштами державного бюджету,

усунення виявлених порушень при виконанні закону про Державний бюджет України на 2015 рік і вдосконалення бюджетного законодавства, зокрема:

- внести зміни до Бюджетного кодексу України щодо оптимізації переліку захищених статей видатків бюджету з подальшим їх скасуванням;
- підвищити якість бюджетного планування з метою недопущення визначення в бюджеті недостатньо обґрунтованих показників надходжень;
- вжити заходів щодо забезпечення вчасного затвердження кожного року середньострокової стратегії управління державним боргом;
- внести зміни до Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, передбачивши відображення інформації про прострочену заборгованість за бюджетними програмами з повернення кредитів.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні, яке відбулося 01.06.2016, розглянув Висновки щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2015 рік і використав їх при підготовці поданого до Верховної Ради України проекту постанови Верховної Ради України (реєстраційний номер 4313-д від 02.06.2016) «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», в якому пропонувалося доручити Кабінету Міністрів України проаналізувати Висновки щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2015 рік, вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному та наступних бюджетних періодах і реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати.

Кабінет Міністрів України у Плані пріоритетних дій Уряду на 2016 рік, затвердженому розпорядженням від 27.05.2016 № 418-р, передбачив, зокрема, удосконалення бюджетного законодавства в частині запровадження повноцінної системи планування державного бюджету; розроблення і подання Міністерством фінансів України та Міністерством економічного розвитку і торгівлі України у третьому кварталі 2016 року для затвердження Урядом середньострокової стратегії управління державним боргом.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» затверджено оновлені набори продуктів харчування непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана від 19.04.2016 № 12812/1/1-16:

1) Міністерство фінансів України опрацювало Висновки Рахункової палати щодо виконання закону про

Державний бюджет України на 2015 рік і листом від 19.05.2016 № 31-04210-09-13/14205 проінформувало Рахункову палату, що оптимізація та скорочення захищених видатків і доцільність законодавчого визначення їх переліку розглядатиметься при підготовці змін до бюджетного законодавства;

2) Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ повідомив Рахункову палату листом від 24.05.2016 № 10-1389/0/4-16 про заходи контролю за своєчасним затвердженням, внесенням змін до паспортів бюджетних програм і недопущенням утворення простроченої заборгованості.

Міністерство фінансів України наказом від 02.06.2016 № 523 «Про затвердження Змін до Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» визначило, що головні розпорядники бюджетних коштів мають відображати у формах звітності інформацію про прострочену заборгованість за наданими з бюджету кредитами.

За результатами *аналізу виконання Державного бюджету України у першому кварталі 2016 року* Рахункова палата зробила висновок, що при зростанні економіки, порівняно з відповідним періодом 2015 року, за оперативною оцінкою Державної служби статистики України, на 0,1 відс. доходи державного бюджету збільшилися на 14,1 відсотка. Основними факторами збільшення залишалися девальваційний та інфляційний чинники, а також зміни Податкового кодексу України в частині підвищення ставок податків.

Доходи державного бюджету в січні-березні 2016 року становили 129,2 млрд грн, або 21,6 відс. річного плану, що менше від середньої у 2011–2015 роках частки доходів першого кварталу в річній сумі. Зазначене разом із збільшенням з початку року суми надміру сплачених податків, які враховуються у сплату податкових зобов'язань наступних звітних періодів або можуть бути повернені платникам податків на їх поточні рахунки, збільшує ризик невиконання визначеного у законі про державний бюджет на 2016 рік показника доходів.

Державна фіскальна служба України в першому кварталі звітного року не виконала вимог Податкового кодексу України в частині ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість за визначеною формою, що не сприяло підвищенню прозорості процесу відшкодування податку на додану вартість і не зменшило корупційних ризиків при його здійсненні. При цьому заборгованість державного бюджету з відшкодування податку на додану вартість платникам з початку поточного року збільшилася.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 140,2 млрд грн, або 20,9 відс. річного плану. При перевиконанні плану доходів загального фонду

звітного періоду на 14,4 млрд грн, або 13,4 відс., видатки не виконані на 14,7 млрд грн, або 9,9 відсотка.

Тривале узгодження учасниками бюджетного процесу проектів порядків використання бюджетних коштів не сприяло затвердженню документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету, у визначені Бюджетним кодексом України терміни. За деякими бюджетними програмами порядки використання бюджетних коштів затверджувалися наприкінці березня. До Державної казначейської служби України не надійшло 87 паспортів бюджетних програм з проведення видатків і надання кредитів, у результаті за низкою бюджетних програм заплановані на перший квартал видатки не проводилися.

За окремими бюджетними програмами Державна казначейська служба України не відкрила асигнування для проведення видатків у запланованих обсягах. Водночас окремі головні розпорядники бюджетних коштів своєчасно направлені відкриті асигнування не розподілили і не використали.

Виконання основних повноважень органами місцевого самоврядування забезпечувалося переважно за рахунок трансфертів з державного бюджету, частка яких у доходах місцевих бюджетів порівняно із січнем-березнем 2015 року не змінилася і становила 56 відс., при цьому частка субвенцій, щодо яких органи місцевого самоврядування не мають права визначати напрями використання, становила 54,2 відс. доходів місцевих бюджетів.

Унаслідок підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги і збільшення кількості домогосподарств, які отримували субсидії, значно зросли видатки державного бюджету за субвенціями на виконання державних програм соціального захисту щодо надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян. Водночас зменшилися видатки на медичну субвенцію, а видатки на підготовку кваліфікованих кадрів відповідно до потреб регіону здійснювалися за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Фінансування державного бюджету здійснювалося за рахунок боргових джерел (державних запозичень), які становили 96,1 відс. надходжень для фінансування бюджету, тоді як неборгові джерела (надходження від приватизації державного майна і використання залишку коштів на початок року) – 3,9 відсотка.

Девальвація гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, і перевищення державних запозичень над погашенням державного боргу спричинили подальше збільшення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу на 8,8 відс. – до 1 трлн 710,4 млрд гривень. Ризики подальшого зростання боргових зобов'язань і боргового навантаження на державний бюджет зумовлені високою часткою у загальній сумі державного і гарантованого державою боргу зобов'язань в іноземній валюті.

За результатами здійсненого аналізу Рахункова палата рекомендувала:

Кабінету Міністрів України:

- прискорити затвердження порядків використання бюджетних коштів, які не затверджені в установлені Бюджетним кодексом України терміни;

- вжити заходів щодо мінімізації ризиків збільшення державного і гарантованого державою боргу та боргового навантаження на державний бюджет, зокрема, проводити політику управління державним і гарантованим державою боргом, спрямовану на зменшення вартості запозичених ресурсів, у тому числі шляхом заміщення дорогих державних запозичень дешевшими, зменшення частки державного і гарантованого державою боргу, номінованого в іноземній валюті;

- передбачати при внесенні змін до закону про державний бюджет на 2016 рік у частині збільшення доходів загального фонду державного бюджету зменшення обсягів державних запозичень для скорочення дефіциту державного бюджету;

- запропонувати план заходів для погашення простроченої заборгованості місцевих бюджетів за позиками, наданими у 2014 році з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів, і середньостроковими позиками, наданими за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку впродовж 2009–2014 років і не погашеними станом на 01.04.2016;

Міністерству фінансів України забезпечити виконання Державною фіскальною службою України вимог щодо наведення в реєстрах заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість даних, зазначених у підпункті 200.7.1 пункту 200.7 статті 200 Податкового кодексу України;

головним розпорядникам бюджетних коштів:

- розробити та погодити порядки використання бюджетних коштів, які не затверджені в установлені Бюджетним кодексом України терміни, для проведення відповідних видатків;

- забезпечити розроблення, погодження та затвердження паспортів бюджетних програм, що застосовуються в процесі виконання бюджету, які не затверджені станом на 1 квітня 2016 року, для проведення відповідних видатків;

- здійснювати контроль за веденням претензійно-позовної роботи в бюджетних установах з метою недопущення зростання простроченої дебіторської заборгованості.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні, яке відбулося 06.07.2016, розглянув Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому кварталі і прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України врегулювати наявні проблеми й усунути недоліки в процесі виконання бюджету в 2016 році.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана від 11.07.2016 № 23450/1/1-16 Міністерство фінансів України опрацювало Висновок Рахункової палати і проінформувало про:

- затвердження Кабінетом Міністрів України 46 порядків використання коштів за бюджетними

програмами, які потребували нормативно-правового регулювання (63 програми), і затвердження Міністерством фінансів України спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів 374 із 459 паспортів бюджетних програм;

- надання головним розпорядникам бюджетних коштів листа Секретаріату Кабінету Міністрів України від 22.03.2016 № 9918/0/1-16 з дорученням прискорити внесення на розгляд Кабінету Міністрів України відповідних проектів порядків використання бюджетних коштів.

Державний бюджет України у першому півріччі 2016 року виконувався в умовах зростання у січні–червні реального валового внутрішнього продукту, за оцінкою Рахункової палати, на 0,8 відс., тоді як при затвердженні державного бюджету враховано 2 відс., що стало одним із чинників збільшення доходів на меншому, ніж планувалося, рівні.

Зазначене збільшило ризик невиконання визначеного у законі про державний бюджет на 2016 рік показника доходів. Це та недоотримання інших надходжень до державного бюджету в запланованих обсягах призведе до проведення видатків державного бюджету в обсягах, менших річного плану.

Доходи державного бюджету в першому півріччі звітного року становили 265,6 млрд грн, або 43,6 відс. річного плану, і перевищили доходи відповідного періоду 2015 року на 8,6 відс., що на 3,9 відс. пункту менше, ніж заплановано на рік.

Перевиконання на 1,6 млрд грн планових показників загального фонду забезпечено за рахунок скорочення на 7,1 млрд грн, порівняно із середнім за січень-травень показником, обсягу бюджетного відшкодування податку на додану вартість у червні поточного року і збільшення з початку року на 5,7 млрд грн переplat податків та зборів до державного бюджету.

Залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість зросли в 1,7 раза.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 300,4 млрд грн, або 44 відс. річного плану. План видатків загального фонду не виконано на 7,4 відсотка. Майже половину видатків спрямовано на міжбюджетні трансферти й обслуговування боргових зобов'язань. Обсяги захищених видатків бюджету, які визначені статтею 55 Бюджетного кодексу України, становили у загальному обсязі – 90 відс., у видатках загального фонду – 94,5 відсотка.

Тривале погодження і затвердження порядків використання коштів, паспортів бюджетних програм, підготовка документів, необхідних для проведення процедур державних закупівель, не сприяли проведенню видатків у запланованих обсягах. У результаті станом на 1 липня звітного року не розпочато проведення видатків за 41 бюджетною програмою.

У першому півріччі 2016 року частка наданих з державного бюджету трансфертів зменшилася до 55,2 відс. доходів місцевих бюджетів. При цьому видатки місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і

соціально забезпечення, частка яких у загальному обсязі видатків становила 82,1 відс., на 73,8 відс. забезпечені за рахунок субвенцій з державного бюджету, щодо яких органи місцевого самоврядування не мали права визначати напрями використання. Отже, залежність виконання місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету залишається значною.

Кабінет Міністрів України приймав рішення щодо внесення змін до порядків і умов надання та розподілу деяких передбачених у державному бюджеті субвенцій пізніше, ніж передбачено їх надання помісячним розписом асигнувань державного бюджету, що призвело до затримки перерахування таких субвенцій місцевим бюджетам і проведення відповідних видатків.

Порівняно з відповідним періодом 2015 року значно збільшилися видатки державного бюджету на субвенції на виконання державних програм соціального захисту щодо надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян, що зумовлено підвищенням тарифів на житлово-комунальні послуги та, як наслідок, збільшенням кількості домогосподарств, які отримали субсидії через низьку платоспроможність населення.

Фінансування державного бюджету традиційно здійснювалося за рахунок боргових джерел (державні запозичення), які становили 97,6 відс. надходжень для фінансування бюджету, тоді як неборгові джерела (надходження від приватизації державного майна і використання залишку коштів на початок року) – 2,4 відсотка. Збільшилися ризики недоотримання в 2016 році надходжень для фінансування державного бюджету в запланованих обсягах, зокрема від державних зовнішніх запозичень і приватизації державного майна.

Збільшення загального обсягу державного і гарантованого державою боргу на 6,1 відс. – до 1 трлн 668,1 млрд грн – відбулося внаслідок девальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, і перевищення надходжень від державних запозичень, у тому числі для підтримки діяльності державних банків, над витратами на погашення державного боргу. Значна частка зобов'язань в іноземній валюті в загальній сумі державного і гарантованого державою боргу та збільшення дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні, підвищувало ризики зростання боргових зобов'язань і боргового навантаження на державний бюджет.

З метою усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Державного бюджету України на 2016 рік Рахункова палата вважала за доцільне рекомендувати:

1) Кабінету Міністрів України:

- ініціювати внесення змін до закону про державний бюджет на 2016 рік з метою приведення витрат державного бюджету до реальних фінансових можливостей (надходжень), зокрема з урахуванням недоотримання запланованих коштів від державних зовнішніх запозичень і приватизації державного майна;

- вжити додаткових заходів щодо забезпечення виконання планових показників надходжень до державного бюджету, зменшення податкової заборгованості та залишків невідшкодованого платникам податку на додану вартість;

- внести зміни до порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого і рідкого пічного побутового палива для стимулювання енергозбереження й економного витрачання коштів державного бюджету;

- прискорити прийняття рішень щодо розподілів видатків за окремими бюджетними програмами, передбаченими статтею 33 закону про державний бюджет;

- прискорити прийняття рішень щодо розподілів окремих субвенцій, передбачених у державному бюджеті місцевим бюджетам, з метою проведення відповідних видатків;

- привести у відповідність з чинною редакцією статті 200 Податкового кодексу України постанову Кабінету Міністрів України від 17.01.2011 № 39 «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної податкової служби та органів державної казначейської служби в процесі відшкодування податку на додану вартість»;

- визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 № 1238 «Про затвердження переліку достатніх підстав, які надають податковим органам право на проведення документальної позапланової виїзної перевірки платника податку на додану вартість для визначення достовірності нарахування бюджетного відшкодування такого податку»;

2) Міністерству фінансів України:

- забезпечити виконання Державною фіскальною службою України вимог щодо наведення в реєстрах заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість даних, зазначених у підпункті 200.7.1 пункту 200.7 статті 200 Податкового кодексу України;

- прискорити погодження і затвердження документів, що застосовуються у бюджетному процесі, з метою проведення запланованих видатків;

- ініціювати вирішення питання погашення заборгованості за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунку Пенсійному фонду України впродовж 2007–2014 років;

3) головним розпорядникам бюджетних коштів:

- забезпечити розроблення, погодження і затвердження паспортів бюджетних програм, які не затверджені станом на 01.07.2016, для проведення відповідних видатків;

- посилити претензійно-позовну роботу з метою повернення суб'єктами господарювання простроченої заборгованості за наданими з державного бюджету кредитами.

РЕАГУВАННЯ:

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні, яке відбулося 05.10.2016, прийняв рішення взяти до відома і врахувати в роботі Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі та рекомендувати

Кабінету Міністрів України проаналізувати документ і вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету в 2016 році й опрацювати пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування.

Перший Віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів дорученням від 14.09.2016 № 32455/1/1-16 зобов'язав Міністерство фінансів України, Державну фіскальну службу України, Державну казначейську службу України, головних розпорядників бюджетних коштів опрацювати рекомендації Рахункової палати, вжити дієвих заходів з метою врегулювання наявних проблем та недопущення порушень бюджетного законодавства і про результати проведеної роботи проінформувати Рахункову палату та Кабінет Міністрів України.

На виконання вказаного доручення:

1) Мінфін проінформував Рахункову палату про затвердження Кабінетом Міністрів України:

- 52-х порядків використання коштів за бюджетними програмами, які потребували нормативно-правового регулювання (63 програми), а також затвердження Міністерством фінансів України спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів 405 із 459 паспортів бюджетних програм;

- дев'яти нормативно-правових актів щодо розподілу коштів за напрямками (об'єктами, заходами), передбаченими у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та на виконання робіт за державними програмами і замовленнями у сфері космічної галузі;

2) Чернівецька обласна державна адміністрація повідомила про своєчасне розроблення, погодження та затвердження паспортів бюджетних програм і змін до них.

Кабінет Міністрів України у поданому законопроекті від 07.11.2016 № 5368 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», прийнятому як закон 21.12.2016 за № 1797-VIII, запропонував зміни до статті 200 Податкового кодексу України щодо вдосконалення механізму бюджетного відшкодування платникам податку на додану вартість, які, зокрема, мають сприяти скороченню залишків невідшкодованого податку на додану вартість, у тому числі з простроченим терміном відшкодування.

Аналіз виконання державного бюджету за дев'ять місяців 2016 року засвідчив, що доходи державного бюджету становили 407,6 млрд грн, або 66,2 відс. річного плану, що на 6,2 відс. пункту менше від середньої за останні п'ять років частки доходів січня – вересня в річній сумі. При цьому планові показники загального фонду на звітний період не виконано на 23,6 млрд грн, або 5,9 відс., що, зокрема, спричинено зростанням податкового боргу.

Сума переplat податків і зборів до державного бюджету хоча і зменшилася з початку 2016 року, але на кінець звітного періоду залишалася значною – 34,2 млрд грн, що збільшило ризик невиконання визначеного у законі про державний бюджет на 2016 рік показника доходів. При цьому проведеним Рахунковою палатою аудитом встановлено, зокрема, що деякі територіальні органи Державної фіскальної служби України поліпшували за рахунок переplat податків показники виконання плану доходів державного бюджету, приймали в процесі адміністрування податків і зборів неправомірні управлінські рішення, внаслідок чого порушувалися права платників податків.

За умови збільшення в 1,4 раза обсягу відшкодування податку на додану вартість платникам у звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, залишки невідшкодованих сум податку на додану вартість загалом зросли на 18,4 відс., з простроченим терміном відшкодування – в 3,1 раза.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 470,8 млрд грн, або 69,8 відс. річного плану, при середньому показнику виконання за останні п'ять років 65,2 відсотка. План видатків загального фонду не виконано на 6,1 відсотка. Унаслідок неналежної організації бюджетного процесу його учасниками стали наявними ризики непроведення видатків у запланованих на рік обсягах за більшістю бюджетних програм.

Трансферти з державного бюджету становили більше половини доходів місцевих бюджетів, отриманих за січень-вересень 2016 року. При цьому за рахунок субвенцій з державного бюджету, щодо яких органи місцевого самоврядування не мали права визначати напрями їх використання, проведено майже дві третини видатків місцевих бюджетів на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення. Зазначене свідчить про значну залежність виконання місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету.

Унаслідок підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги та збільшення кількості домогосподарств, які через низьку платоспроможність отримали субсидії, значно зросли видатки державного бюджету за субвенціями місцевим бюджетам на надання пільг і житлових субсидій окремим категоріям громадян. При цьому порядок надання субсидій не стимулював до економії енергоресурсів, що створювало ризики додаткових витрат державного бюджету.

Фінансування державного бюджету на 94,2 відс. здійснювалося за рахунок державних запозичень. Водночас зросли ризики невиконання річного плану надходжень від державних зовнішніх запозичень і приватизації державного майна, що унеможливить здійснення видатків і надання кредитів у запланованих на 2016 рік обсягах.

Унаслідок девальвації гривні до іноземних валют, перевищення надходжень від державних запозичень над сумою витрат на погашення державного боргу обсяги боргових і гарантованих державою зобов'язань збільшилися на 13,1 відс. – до 1 трлн 777,8 млрд гривень.

За результатами здійсненого заходу Рахункова палата рекомендувала:

1) Кабінету Міністрів України:

- вжити додаткових заходів щодо забезпечення виконання планових показників надходжень до державного бюджету, зменшення податкової заборгованості та залишків невідшкодованого платникам податку на додану вартість;

- внести зміни до порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого і рідкого пічного побутового палива для стимулювання енергозбереження й економного витрачання коштів державного бюджету;

- вжити заходів щодо надання субвенції на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I–II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції та потребували поліпшення житлових умов, для забезпечення проведення запланованих видатків у повному обсязі;

- забезпечити якнайшвидше погодження і затвердження документів, зокрема порядків та паспортів використання бюджетних коштів, що застосовуються у бюджетному процесі, з метою проведення запланованих видатків;

- подати на виконання частини другої статті 18 Бюджетного кодексу України на схвалення Верховній Раді України план заходів з приведення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу до встановлених вимог;

- затвердити на виконання пункту 31 частини першої статті 21 Бюджетного кодексу України стратегію управління державним боргом як комплекс заходів, спрямованих на зменшення боргового навантаження і стабілізації фінансової системи, та вжити заходів щодо забезпечення її вчасного затвердження кожного року;

2) Міністерству фінансів України забезпечити:

- дотримання Державною фіскальною службою України норм Податкового кодексу України при поверненні платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум податків;

- виконання Державною фіскальною службою України вимог щодо наведення в реєстрах заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість даних, зазначених у підпункті 200.7.1 пункту 200.7 статті 200 Податкового кодексу України.

РЕАГУВАННЯ:

Законом України від 21.12.2016 № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо

покращення інвестиційного клімату в Україні» внесено зміни до статті 200 Податкового кодексу України щодо вдосконалення механізму бюджетного відшкодування платникам податку на додану вартість, зокрема формування Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування на підставі баз даних центрального органу виконавчої влади, що реалізує податкову і митну політику, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

За результатами розгляду на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, яке відбулося 07.12.2016, Висновку Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік за дев'ять місяців прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного виконання державного бюджету у 2016 році й опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування до завершення поточного року та в процесі виконання державного бюджету в наступному році.

Перший Віце-прем'єр-міністр України – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів дорученням від 30.11.2016 № 43495/1/1-16 зобов'язав Міністерство фінансів України, головних розпорядників бюджетних коштів, Державну фіскальну службу України опрацювати рекомендації Рахункової палати, вжити дієвих заходів з метою врегулювання наявних проблем та недопущення порушень бюджетного законодавства і про результати проінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України.

На виконання вказаного доручення:

1) Міністерство фінансів України проінформувало Рахункову палату про вжиті заходи, зокрема:

- затвердження Кабінетом Міністрів України 58 порядків використання коштів за бюджетними програмами, які потребували нормативно-правового регулювання (63 програми);

- затвердження Кабінетом Міністрів України постановою від 19.10.2016 № 719 порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також інвалідів I–II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній

операції, та потребують поліпшення житлових умов, і розпорядженням від 26.10.2016 № 773-р розподілу цієї субвенції;

- поетапне здійснення після створення відповідного програмного забезпечення публікації на офіційному веб-сайті Державної фіскальної служби України усіх передбачених Податковим кодексом України даних у реєстрах заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість;

2) Міністерство закордонних справ України проінформувало Рахункову палату про опрацювання рекомендацій і вжиття відповідних заходів.

Наданий до Верховної Ради України **проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік»** розроблено на основі схваленого Урядом проекту Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік.

Проаналізувавши документ, Рахункова палата дійшла висновку, що окремі норми законопроекту не узгоджуються з положеннями Бюджетного і Податкового кодексів та Закону України «Про Регламент Верховної Ради України».

Додані до проекту закону про державний бюджет матеріали неповною мірою відповідають вимогам статей 21 і 38 Бюджетного кодексу України.

Крім того, за результатами проведеної Рахунковою палатою експертизи зроблено висновки, що несприятливий інвестиційний клімат в країні, зниження світових цін на сировинні товари, скорочення кредитування економіки і погіршення на 2017 рік прогнозу розвитку світової економіки створюють додаткові ризики недосягнення прогнозованого на 2017 рік зростання реального валового внутрішнього продукту. Як наслідок, є ризики ненадходження запланованих на 2017 рік доходів державного бюджету в сумі 706,3 млрд грн, що більше, ніж визначено законом про державний бюджет на 2016 рік, на 104,4 млрд грн, або 17,3 відсотка. Таке зростання доходів державного бюджету можливе за рахунок інфляційного і девальваційного чинників.

Наявні також великі ризики ненадходження доходів у прогнозованих на рік обсягах у разі неприйняття або прийняття в іншій редакції запропонованих Кабінетом Міністрів України змін до податкового законодавства.

Високим є ризик ненадходження до державного бюджету запланованих на 2017 рік коштів від приватизації державного майна в сумі 17,1 млрд гривень.

Фінансування державного бюджету передбачено насамперед за рахунок нових державних запозичень. Інформація про їх обсяг, джерела й обґрунтування неповна. На внутрішньому ринку передбачено запозичити на 5,5 відс. більше, ніж затверджено на 2016 рік, що досить оптимістично, зважаючи на значний обсяг облігацій внутрішньої державної позики в обігу і низький попит на них. При цьому в законопроекті передбачалося надати право Кабінету Міністрів України здійснювати державні запозичення понад встановлені обсяги з відповідним

коригуванням показників фінансування державного бюджету і граничного обсягу державного боргу, що не відповідає вимогам Бюджетного кодексу України.

Оптимістичний прогноз зростання доходів у 2017 році й обмежені можливості здійснення державних запозичень створюють суттєві ризики невиконання більшості з визначених у законопроекті 453 бюджетних програм, на які передбачені видатки у сумі 775,3 млрд грн, що на 100,7 млрд грн, або 14,9 відс., більше, ніж затверджено законом про державний бюджет на 2016 рік.

У 2017 році на трансферти місцевим бюджетам планується спрямувати 224,4 млрд грн, з яких 108 млрд грн, або 13,9 відс. видатків державного бюджету, – для виконання державних програм соціального захисту населення. Прогнозні обсяги місцевих бюджетів розраховані з урахуванням запропонованих Кабінетом Міністрів України змін до законодавчих актів для подальшої реалізації реформи міжбюджетних відносин, в яких, зокрема, передбачаються зміни у фінансовому забезпеченні проведення окремих видатків з місцевих бюджетів. При цьому суттєвих змін у структурі доходів місцевих бюджетів, які на 56,3 відс. планується сформувавши за рахунок трансфертів, не відбудеться.

Кошти державного бюджету становитимуть більше половини доходів Пенсійного фонду України. Фонд не має фінансових можливостей повернути кошти в сумі 48,1 млрд грн, залучені в попередні роки з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів для виплати пенсій і допомоги, тому збалансованість доходів та видатків Пенсійного фонду України потребує законодавчого врегулювання.

За результатами проведеної експертизи Рахунковою палатою було запропоновано:

- у статті 1 визначити і встановити розмір оборотного залишку коштів державного бюджету на 2017 рік в абсолютній величині з метою практичного застосування частини четвертої статті 14 та частини першої статті 15 Бюджетного кодексу України;

- урахувуючи, що право затверджувати обсяг і цільове спрямування будь-яких видатків з державного бюджету надано Верховній Раді України шляхом прийняття закону про державний бюджет, кредити (позики) від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів залучаються державою з дотриманням граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду, а питання перерозподілу видатків і надання кредитів врегульовані Бюджетним кодексом України, пропонувалося виключити абзац другий статті 4 із тексту законопроекту;

- з метою приведення у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу України визначити у статтях 16 і 17 законопроекту необхідний обсяг здійснення випуску облігацій внутрішньої державної позики та передбачити його у показниках фінансування державного бюджету, наведених у додатку № 2 «Фінансування Державного бюджету України на 2017 рік», виключивши із тексту цих статей норми щодо можливості коригування граничного обсягу державного боргу і показників фінансування державного бюджету, а також

збільшити на відповідну суму встановлений у статті 5 законопроекту граничний обсяг державного боргу;

- з метою посилення контролю за використанням коштів державного бюджету статтю 20 доповнити словами «...за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету»;

- для забезпечення здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства і зменшення ризиків зловживань доцільно погоджувати з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету рішення Кабінету Міністрів України щодо розподілу коштів за напрямками (об'єктами, заходами), передбаченими у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, на виконання робіт за державними програмами і замовленнями у сфері космічної галузі, розроблення, освоєння та впровадження нових технологій для виготовлення продукції оборонного призначення. Ураховуючи викладене, абзац перший статті 23 законопроекту викласти в такій редакції: «Розподіл коштів за напрямками (об'єктами, заходами) за бюджетними програмами «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Державної прикордонної служби України» (код 1002070), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Національної гвардії України» (код 1003090), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України» (код 2101190), «Розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування» (код 3111020), «Розвиток автомагістралей та реформа дорожнього сектору» (код 3111600), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Головного управління розвідки Міністерства оборони України» (код 5961040), «Виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері космічної галузі, в тому числі загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України» (код 6381020), «Виконання державних цільових програм реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій, нарощування наявних виробничих потужностей на підприємствах космічної галузі для виготовлення продукції оборонного призначення» (код 6381210), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Служби безпеки України» (код 6521100), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Управління державної охорони України» (код 6601030), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Служби зовнішньої розвідки України» (код 6621030), «Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» (код 6641060) здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України, погодженим з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету»;

- виключити із тексту законопроекту:

пункт 7 прикінцевих положень, в якому запропоновано Кабінету Міністрів України затвердити у двотижневий термін Перелік об'єктів права державної власності, що підлягають приватизації у 2017 році, оскільки Перелік об'єктів державної власності, що підлягають приватизації у 2016–2017 роках вже затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.2016 № 588

«Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2015 р. № 271» і є чинним;

- слова «граничного обсягу державного боргу, визначеного цим Законом, та» з метою приведення у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу України у частині другій пункту 10 прикінцевих положень;

- пункт 13 прикінцевих положень, оскільки запропонована норма не відповідає частині четвертій статті 153 Регламенту Верховної Ради України, згідно з якою проект закону про Державний бюджет України на наступний рік не може містити положень про зупинення дії чи внесення змін до законів. Крім того, згідно з пунктами 2 і 3 постанови Верховної Ради України від 17.09.2015 № 703-VIII «Про забезпечення фінансової стабілізації в Україні в рамках виконання програми Міжнародного валютного фонду «Механізм розширеного фінансування» дозволено тимчасове перевищення граничної величини загального обсягу державного і гарантованого державою боргу та доручено Кабінету Міністрів України не пізніше 01.03.2016 подати для схвалення Верховною Радою України план заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до вимог, установлених Бюджетним кодексом України.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду народними депутатами України, які є членами Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Висновків щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» всі пропозиції Рахункової палати включені до таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту закону про Державний бюджет України на 2017 рік. Всі ці пропозиції за рішенням Комітету Верховної Ради України з питань бюджету розглянуто й обговорено за участю представників Рахункової палати, Міністерства фінансів України, окремих головних розпорядників на засіданнях робочої групи з опрацювання пропозицій до законопроекту про державний бюджет на 2017 рік, а також розглянуті Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 18–19 жовтня 2016 року.

Окремі пропозиції Рахункової палати включені до Бюджетних висновків Верховної Ради України, затверджених постановою Верховної Ради України від 20.10.2016 № 1706-VIII «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік».

У Законі України від 21.12.2016 № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 рік» враховано пропозиції Рахункової палати щодо погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету рішень Кабінету Міністрів України про:

- розподіл коштів за напрямками (об'єктами, заходами), передбаченими у державному бюджеті на

будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, на виконання робіт за державними програмами та замовленнями у сфері космічної галузі, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій для виготовлення продукції оборонного призначення;

- розподіл між місцевими бюджетами резерву коштів освітньої субвенції, медичної субвенції, а також нерозподілених видатків цих субвенцій для територій Донецької та Луганської областей, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, та перерозподіл таких субвенцій між місцевими бюджетами.

1.3.2.2. Стан державного та гарантованого державою боргу

Результати *аудиту операцій, пов'язаних із вчиненням у 2015 році та протягом I кварталу 2016 року правочинів з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом*, свідчать про стійку тенденцію до зростання обсягу боргу, загальний розмір якого станом на 31.12.2015 становив 1 571,8 млрд грн, або 79,4 відс. розміру ВВП, у тому числі державний борг – 1 333,9 млрд грн, гарантований державою борг – 237,9 млрд гривень.

Законом України від 02.03.2015 № 217-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» Міністерству фінансів України дозволено здійснювати правочини з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом за зовнішніми кредитами (позиками), обслуговування та погашення яких здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, шляхом обміну (зміни умов діючих позик), випуску та продажу боргових зобов'язань держави з відповідним коригуванням граничного обсягу державного боргу та показників фінансування державного бюджету понад обсяги, визначені цим Законом.

Також було дозволено Міністерству фінансів України та Київській міській раді здійснити правочин щодо переведення місцевого боргу за місцевими зовнішніми запозиченнями (крім запозичень від міжнародних фінансових організацій) Київської міської ради до державного боргу. За результатами такого правочину Київська міська рада погашає заборгованість перед державою на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

З метою зменшення тиску на платіжний баланс України, стабілізації державного боргу в середньостроковій перспективі та забезпечення фінансової стабільності було прийнято Закон України від 19.05.2015 № 436-VIII «Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом» (далі – Закон), яким до 01.07.2016 передбачалося вчинення правочинів стосовно змін умов запозичень за зовнішніми державними (в тому числі гарантованими державою) та місцевими зобов'язаннями на загальну суму 19,4 млрд дол. США.

Станом на 01.04.2016 правочини проведені на суму 16,2 млрд дол. США, в тому числі забезпечено випуск нових облігацій зовнішньої державної позики (далі – ОЗДП) 2015 року на 13 млрд дол. США та державних деривативів на суму 3,2 млрд дол. США, що становило 83,5 відс. запланованого обсягу. Водночас не було досягнуто домовленості з кредиторами щодо реструктуризації ОЗДП 2013 року випуску на суму 3 млрд дол. США.

Також на суму 430,7 млн дол. США не завершено правочину з реструктуризації передбаченого обсягу старих державних боргових зобов'язань шляхом випуску нових ОЗДП 2015 року та державних деривативів, а на суму 101,1 млн дол. США не було завершено правочинів з місцевим боргом Київської міської ради за місцевими зовнішніми запозиченнями.

Враховуючи необхідність завершення реструктуризації боргу, за поданням Мінфіну 12.04.2016 Верховна Рада України внесла зміни до зазначеного Закону, згідно з якими попередньо встановлений термін його дії перенесений на невизначений строк.

Для вчинення правочинів стосовно зміни умов запозичень за зовнішніми борговими зобов'язаннями у 2015 році внесені певні зміни до законодавства України і створено відповідне нормативно-правове забезпечення. Зокрема, прийнято низку постанов Кабінету Міністрів України та рішень Київської міської ради, спрямованих не лише на реструктуризацію зовнішніх боргових зобов'язань, а і на їх часткове списання (на 20 відс. визначеного розміру державних і на 25 відс. місцевих зовнішніх запозичень) шляхом запровадження на законодавчому рівні нового виду цінного паперу – державного деривативу, що розміщуватиметься державою на міжнародних фондових ринках і підтверджуватиме зобов'язання України здійснити виплати власнику цього цінного паперу в разі досягнення певних показників ВВП.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 912 «Про здійснення у 2015 році правочинів з державним та гарантованим державою боргом з метою його реструктуризації і часткового списання» та міжнародних угод з управителями та держателями державних деривативів, такі цінні папери мають умовну суму, а виплати за ними будуть проводитися з 2021 по 2040 рік залежно від досягнення певних показників ВВП і показників його реального приросту за 2019–2038 роки.

З метою завершення реструктуризації зовнішнього державного боргу Мінфіном, згідно із зазначеною постановою, протягом квітня 2016 року здійснено додатковий випуск і розміщення ОЗДП 2015 року з дохідністю 7,75 відс. на суму 346,6 млн дол. США і державних деривативів на умовну суму 84 млн дол. США.

Крім того, здійснено правочини шляхом заміни існуючого позичальника VTB CAPITAL за кредитом Укравтодору з одночасним обміном кредиту на додатково випущені та розміщені ОЗДП 2015 року з дохідністю 7,75 відс. і датою погашення 01.09.2019 у розмірі 78,4 млн дол. США та додатково випущені та розміщені державні деривативи на сукупну умовну суму 25,2 млн дол. США.

Таким чином, реструктуризацію державного та гарантованого державою боргу, перелік якого було затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 04.04.2015 № 318-р, завершено, за винятком боргу на суму 3 млрд дол. США. За цим боргом у Вищому суді Лондона розглядається позов проти України.

Результати аудиту засвідчили, що проведена реструктуризація зовнішніх державних і гарантованих державою та місцевих запозичень хоча і зменшила в короткостроковій перспективі навантаження на державний бюджет, проте не мала суттєвого впливу на розв'язання боргової проблеми України в цілому. Відсутність надійних неборгових джерел фінансування державного бюджету, залучення протягом 2015 року нових державних запозичень і стала тенденція до девальвації гривні спричинили зростання загального обсягу державного і гарантованого державою боргу в національній валюті.

Незважаючи на те, що номінований у доларах США розмір державного та гарантованого державою боргу станом на 31.12.2015 відносно 2014 року зменшився на 4,3 млрд, у національній валюті його загальний розмір зріс на 42,8 відс., а витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного боргу збільшилися на 15,6 відс. – до 195,2 млрд гривень. Однією з причин цього стало зростання у 2015 році на 4,6 млрд дол. США державного та гарантованого державою боргу через переведення місцевого боргу Київської міської ради до державного боргу.

Попри те, що результати операцій, пов'язаних із вчиненням у 2015 році правочинів з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом, не забезпечили миттєвих позитивних зрушень у політиці боргової безпеки України, міжнародним фінансовим товариством вони сприйняті оптимістично. Підтвердженням цього стало те, що суверенні кредитні рейтинги України за результатами проведення реструктуризації кредитів були підвищені всіма рейтинговими агентствами.

Враховуючи вищевикладене, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України забезпечити реструктуризацію боргу в обсягах, передбачених Законом України від 19.05.2015 № 436-VIII «Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом». Крім того, прийняти стратегію управління державним боргом з урахуванням впливу операцій, пов'язаних із реструктуризацією боргу.

- Міністерству фінансів України здійснити об'єктивну оцінку обсягів умовного боргу та його впливу на державні фінанси; визначити, класифікувати і взяти до уваги весь спектр умовних зобов'язань, які можуть у майбутньому перетворитися на фактичні і призвести до необхідності виплати значних коштів із державного бюджету.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство фінансів України на виконання доручення Прем'єр-міністра України повідомило Рахункову палату, що проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2016–2018 роки» розроблено та подано на погодження Мінфіну.

Рекомендації Рахункової палати щодо необхідності здійснення Мінфіном об'єктивної оцінки обсягів умовного

боргу та його впливу на державні фінанси сприйняті виключно в частині дотримання класифікації складових державного та гарантованого державою боргу відповідно до чинних нормативно-правових актів.

1.3.2.3. Формування та використання коштів резервного фонду

Питання виділення та використання коштів резервного фонду Державного бюджету України перебуває під постійним контролем Рахункової палати. Результати здійсненого у звітному році *аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2015 році* засвідчили, що законодавчі та нормативно-правові акти, які регулювали питання управління коштами резервного фонду державного бюджету, через їх неузгодженість та недосконалість не сприяли належному використанню у 2015 році коштів резервного фонду їх розпорядниками та одержувачами, а також законності, своєчасності і повноті прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу. Зазначене мало вплив і на стан внутрішнього контролю, який не здійснювався у цей період розпорядниками коштів резервного фонду державного бюджету на належному рівні.

Змінами до Бюджетного кодексу України (Закон України від 28.12.2014 № 79-VIII, який набрав чинності з 01.01.2015) Кабінету Міністрів України надано право приймати рішення за погодженням з Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України щодо скорочення видатків і кредитування державного бюджету та їх спрямування до резервного фонду державного бюджету з метою використання на потреби Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних та інших державних органів, залучених до виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави. Проте відповідних змін до Порядку використання коштів резервного фонду, зокрема на вказану мету, Кабінетом Міністрів України не було внесено.

Обсяг резервного фонду Державного бюджету України у 2015 році становив 1,8 млрд грн, або 0,3 відс. обсягу видатків загального фонду, що відповідає вимогам Бюджетного кодексу України. Кабінетом Міністрів України в межах визначених повноважень протягом 2015 року було розподілено з резервного фонду державного бюджету 1,3 млрд грн, з яких використано майже 1,2 млрд грн, із них на зміцнення обороноздатності держави – 81,2 відс.; на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та соціального характеру – 9 відс.; запровадження паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм – 4,4 відс.; виплату одноразової грошової допомоги – 2,4 відс.; погашення кредиторської заборгованості за 2014 рік – 1,5 відс. та інші заходи – 1,5 відсотка.

Розподіл коштів резервного фонду державного бюджету на заходи, фінансування яких могло здійснюватися за відповідними бюджетними програмами, затвердженими у державному бюджеті, а також за рахунок коштів місцевих бюджетів, в окремих випадках здійснювався у 2015 році без дотримання вимог частини першої статті 24 Бюджетного кодексу України. Зокрема, у 2016 році на заходи із запровадження паспорта громадянина України

з безконтактним електронним носієм, які не є непередбачуваними, з резервного фонду державного бюджету було використано 50 млн гривень.

Аудитом також встановлено, що Кабінетом Міністрів України не затверджено порядку призначення і виплати допомоги учасникам масових акцій громадського протесту у зв'язку зі знищенням або пошкодженням їхнього майна, (передбачено Законом України від 21.02.2014 № 745-VII «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей»).

Потребували узгодження норми Кодексу цивільного захисту України та Закону України від 23.09.99 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (статті 41 і 42) у частині здійснення виплат у разі смерті потерпілих на виробництві, а також інших витрат на відшкодування шкоди потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України. Крім того, потребували необхідного врегулювання відповідними актами питання визначення розмірів надання (виплати) матеріальної допомоги (компенсації) внаслідок надзвичайних ситуацій, ступеня загрози виникнення надзвичайної ситуації, а також порядку придбання житла за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету.

Через несвоєчасність прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу кошти резервного фонду державного бюджету, зокрема, виділені на надання допомоги населенню, яке проживало в районах проведення АТО в Донецькій та Луганській областях (49,5 млн грн, виділених за розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 1156-р), і поповнення відпущених з державного резерву запасів матеріальних цінностей (13 млн грн, виділених Мінекономрозвитку за розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 888-р та від 05.08.2015 № 979-р), не були використані.

Як і в попередні роки, потребували постійного моніторингу та контролю питання погашення дебіторської заборгованості – 255,9 млн грн станом на 01.01.2016, простроченої заборгованості за фінансовою допомогою, наданою з резервного фонду державного бюджету на умовах повернення у 1997–2012 роках, – 235,6 млн грн, а також кредиторської заборгованості – 4,8 млн гривень.

Враховуючи викладене, Рахункова палата вважала за необхідне рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- внесення змін до Кодексу цивільного захисту України (стаття 84) у частині необхідності визначення на державному рівні розмірів надання (виплати) матеріальної допомоги (компенсації) внаслідок надзвичайних ситуацій; ступеня загрози виникнення надзвичайної ситуації, а також порядку придбання житла за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету;

- внесення змін до Кодексу цивільного захисту України в частині врахування в ньому вимог Закону України від 23.09.99 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (статті 41 і 42) щодо здійснення виплат у разі смерті потерпілих на виробництві, а також інших

витрат на відшкодування шкоди потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України;

- розроблення порядку відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій згідно зі статтею 85 Кодексу цивільного захисту України;

- дотримання вимог Порядку використання коштів резервного фонду бюджету (абзац 1 пункту 22) у частині підготовки та подання до Кабінету Міністрів України проектів рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету виключно Мінекономрозвитку;

- посилення контролю за використанням коштів резервного фонду державного бюджету;

- вжиття заходів щодо усунення порушень, виявлених під час аудиту.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Мінекономрозвитку надало Кабінету Міністрів України пропозиції щодо удосконалення ряду нормативно-правових актів, зокрема:

- Порядку використання коштів резервного фонду державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, з метою приведення його у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу України;

- Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.2007 № 950, у частині надання Мінекономрозвитку повноважень з підготовки та подання до Кабінету Міністрів України проектів розпоряджень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету.

Також робота з удосконалення законодавчих і нормативно-правових актів здійснена й іншими центральними органами виконавчої влади, зокрема, МВС доручило Державній службі України з надзвичайних ситуацій підготувати в установленому порядку законопроект про внесення змін до Кодексу цивільного захисту України. Відповідний проект закону вже розроблено та здійснюються заходи щодо його узгодження.

Мінсоцполітики опрацьовується проект рішення Кабінету Міністрів України щодо призначення і виплати одноразової грошової допомоги у зв'язку зі знищенням або пошкодженням майна під час участі у масових акціях громадянського протесту, які відбулися у період з 21.11.2013 по 21.02.2014.

1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України

1.3.3.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави

Забезпечення державної безпеки та посилення обороноздатності держави за складних сучасних умов – одна з найважливіших функцій держави. Ці питання є складовими загальнодержавної системи національної безпеки і постійно перебувають під пильним контролем аудиторів Рахункової палати та є найпріоритетнішими в її аудиторській діяльності.

У звітному році Рахункова палата значну увагу приділяла аналізу ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на зміцнення обороноздатності країни Міністерству оборони України, Генеральному штабу Збройних Сил України та Національній гвардії України.

Зокрема, Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України в умовах проведення АТО*, об'єктами якого були Міністерство оборони України, його структурні підрозділи та Генеральний штаб Збройних Сил України (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «Цілком таємно» (відповідно до законів України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, Президента України, Секретаря Ради національної безпеки та оборони України, Голову Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, а звіт надіслано Міністерству оборони України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

За підсумками наради керівного складу Міноборони щодо усунення порушень, зазначених у звіті, проведення службових розслідувань з притягненням до відповідальності винних посадових осіб, забезпечення дотримання вимог чинного законодавства при використанні бюджетних коштів заслухано керівників структурних підрозділів Міноборони та Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління Збройних Сил України та затверджено План заходів щодо усунення недоліків за результатами опрацювання звіту Рахункової палати.

Верховну Раду України, Президента України та Секретаря Ради національної безпеки та оборони України також було проінформовано про результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки* (матеріали є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Цілком таємно»).

РЕАГУВАННЯ:

Враховуючи, що фінансування дослідно-конструкторських робіт (ДКР) здійснюється в межах бюджетних призначень, які виділяються Міноборони за бюджетною програмою «Розвиток озброєння та військової техніки Збройних Сил України», та те, що основні зусилля Міноборони спрямовані на реалізацію заходів з підвищення (відновлення) обороноздатності ЗСУ шляхом закупівлі нового (модернізованого) озброєння та проведення ремонту військової техніки, Міноборони і Генеральним штабом ЗСУ прийнято рішення не здійснювати фінансування окремих ДКР. Ця позиція узгоджується з рекомендаціями РНБО та неодноразово доводилися до Кабінету Міністрів України.

Зважаючи на потребу Повітряних Сил ЗСУ у забезпеченні новими сучасними військово-транспортними літаками, Міноборони було затверджено Спільне рішення про порядок проведення ДКР з модернізації у частині імпортозаміщення складових частин, обладнання та агрегатів виробництва РФ військово-транспортного літака короткого зльоту та посадки Ан-70.

Також протягом звітного року розглянуто результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України*, об'єктом якого були Міністерство оборони України, його структурні підрозділи та Генеральний штаб Збройних Сил України (матеріали є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Цілком таємно»).

Рішення Рахункової палати за результатами аудиту надіслано Міністерству оборони України для вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків, а інформацію – Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами опрацювання звіту Рахункової палати у Генеральному штабі ЗСУ Міністром оборони України Полтораком С.Т. затверджено План усунення недоліків та врахування пропозицій Рахункової палати, про що поінформовано у встановленому порядку Кабінет Міністрів України та апарат РНБО України. Зміст Плану має гриф «Для службового користування».

Матеріали *аудиту ефективності використання коштів, виділених Національній гвардії України*, проведеного у 2016 році, також є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «Таємно».

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки та оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, а звіт надіслано Національній гвардії України (далі – НГУ) для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Для вдосконалення та приведення системи стратегічного планування НГУ, розроблення та оновлення концепцій, програм і перспективних планів щодо розвитку та реформування НГУ у відповідності із стандартами НАТО в Головному управлінні НГУ наказом командувача Національної гвардії України від 14.04.2016 № 211 було створено відділ стратегічного і середньострокового планування та сумісності з військовими структурами НАТО оперативного управління штабу Головного управління НГУ. Цей підрозділ бере участь в опрацюванні, розробленні та погодженні таких державних стратегічних документів, як Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України та Стратегічний оборонний бюлетень України.

З метою приведення нормативно-правової бази, яка регулює діяльність НГУ, у відповідність із проведеними законодавчими змінами розроблено та затверджено постанову Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 562 дек «Про затвердження порядку організації охорони Національною гвардією України ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, а також спеціальних вантажів», опрацьовано законопроект «Про Статут Національної гвардії України з охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів» і затверджено наказ МВС від 20.07.2016 № 692 «Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16.08.2016 за № 1140/29270.

Було проведено перерозподіл військового майна окремих військових частин НГУ, медикаментів і медичного майна, а також досягнуто домовленості з військовими представництвами Міністерства оборони України щодо їх залучення на безоплатній основі до контролю за якістю бронетанкового озброєння та техніки, що постачається згідно з укладеними контрактами.

Виділено бюджетні кошти для проведення грошової нормативної оцінки земельних ділянок окремих військових частин і здійснено реєстрацію права власності на земельну ділянку.

1.3.3.2. Державна підтримка енергетичного потенціалу, промисловості та виробничої інфраструктури

За результатами проведеного *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження*, встановлено, що цілісна система нормативно-правового забезпечення питань енергоефективності та енергозбереження не створена, а заходи стимулювання енергозбереження, які запроваджувалися державою на нормативно-правовому рівні, були безсистемними і непослідовними.

Норма Закону України «Про енергозбереження» щодо утворення Державного фонду енергозбереження на час проведення аудиту не мала реального механізму застосування і не діяла. З часу її запровадження (2008 рік) такий фонд не створений, рішення про розподіл коштів, що мають до нього надходити, Кабінетом Міністрів України не приймалося.

Наприкінці 2014 року Кабінетом Міністрів України (постанова від 29.12.2014 № 719) визнані такими, що втратили чинність, прийняті у 2008–2014 роках постанови щодо пільгового оподаткування ввезених на митну територію України енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих.

Також з 01.01.2015 виключені норми Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування 80 відс. прибутку підприємств, отриманого від продажу на території України устаткування власного виробництва, що працює на відновлюваних джерелах енергії, енергоефективного обладнання за переліком, встановленим Урядом.

Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2016 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243, неповною мірою забезпечувала вирішення питань концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу для її виконання. Вона лише декларувала розподіл видатків між джерелами і не визначала конкретних механізмів залучення на її виконання коштів з позабюджетних джерел.

Діяльність Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності) у 2014–2015 роках щодо виконання завдань Державної програми шляхом відшкодування за рахунок коштів державного бюджету частини суми кредитів, залучених позичальниками для реалізації енергоефективних заходів, була недостатньо результативною. Мінекономрозвитку, Мінрегіоном і Держенергоефективності у 2014–2015 роках за рахунок коштів державного бюджету виконували заходи лише у житлово-комунальному секторі, які опосередковано впливали на енергозбереження економіки країни. У 2014–2015 роках у реалізації заходів з енергоефективності та енергозбереження шляхом відшкодування за рахунок коштів державного бюджету частини суми кредитів взяли участь 57039 позичальників, яким уповноваженими банками були видані кредити на

загальну суму 930,8 млн гривень. За рахунок коштів державного бюджету банкам за цей період на користь позичальників відшкодовано 304,3 млн гривень.

Стан планування і здійснення Держенергоефективності, Мінекономрозвитку та Мінрегіоном видатків за КПКВК 1206040 «Державна підтримка заходів з енергозбереження через механізм здешевлення кредитів» на заходи у сфері енергоефективності і енергозбереження був незадовільним. Планування здійснювалося без детальних розрахунків та обґрунтувань щодо виділення бюджетних коштів, у бюджетних запитах не відображалися усі необхідні результативні показники бюджетної програми.

Видатки на 2014 рік були затверджені лише в обсязі 6 млн грн, тобто майже у 3,5 раза менше фактично наявних обсягів коштів для фінансування цієї бюджетної програми, тоді як на початок 2014 року залишок невикористаних у попередні періоди коштів, які надійшли до спеціального фонду державного бюджету від штрафних санкцій за порушення законодавства з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів, становив 21,6 млн гривень.

У державному бюджеті на 2015 рік видатки на державну підтримку заходів з енергозбереження через механізм здешевлення кредитів не передбачалися взагалі, хоча станом на 01.01.2015 залишок невикористаних у попередні періоди коштів, які надійшли від штрафних санкцій за порушення законодавства у сфері енергозбереження, становив 24,7 млн гривень. Як наслідок, ці кошти перераховані до загального фонду державного бюджету.

Кошти, отримані за Угодою між Урядом України та ЄС про фінансування «Підтримки виконання Енергетичної стратегії України в галузі енергоефективності та відновлювальних джерел енергії» (498,1 млн грн, або 46,6 млн євро), у 2011–2013 роках не використовувалися.

У 2014–2015 роках ці кошти урядовими рішеннями спрямовувалися головному розпоряднику бюджетних коштів на виконання завдань і заходів Державної програми. Проте у 2014 році Держенергоефективності використало лише 2,4 млн грн (0,5 відс. від виділених коштів), у 2015 році – 301,8 млн грн (60,9 відсотка).

За час, що минув після попереднього аудиту, Держенергоефективності лише частково виконано рекомендації Рахункової палати. Зокрема, не запроваджено конкретних механізмів залучення коштів з позабюджетних джерел на виконання Державної програми. Крім того, на час проведення аудиту із 44 розроблених ще у 2011–2012 роках за рахунок бюджетних коштів проектів національних стандартів 6 так і не затверджено.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано Кабінету Міністрів України:

- зобов'язати Мінрегіон та Держенергоефективності розробити проект державної цільової економічної програми енергоефективності на наступні роки;
- внести зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергоресурсів та енергозбереження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2011 № 1056.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Держенергоефективності розроблено зміни до постанов Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 і від 17.10.2011 № 1056, прийняті постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 69, які враховують надані Рахунковою палатою пропозиції щодо розширення переліку банків, які отримують право видавати цільові кредити в рамках Державної програми, що дасть можливість суттєво розширити кількість учасників; визначено терміни перерахування уповноваженими банками коштів для погашення частини суми кредиту на рахунки позичальників тощо.

Держенергоефективності також звернулося до Всеукраїнської громадської організації «Жива планета», Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, ТОВ «Український інститут енергоефективності та низькокарбоневих технологій» з проханням прискорити роботи із Національним органом стандартизації (ДП «УкрНДНЦ») щодо розгляду та затвердження проектів національних стандартів, розроблених у 2011–2012 роках у рамках Державної цільової економічної програми енергоефективності та розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Результати аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у ядерно-промисловому комплексі засвідчили, що Міністерством у 2013–2015 роках не забезпечено ефективного управління об'єктами державної власності у ядерно-промисловому комплексі (далі – ЯПК).

Із тридцяти трьох державних підприємств, установ, організацій і об'єднань, що належать до сфери управління Міненерговугілля, та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави, на час проведення аудиту господарську діяльність здійснювали лише шістьнадцять. Ще чотирнадцять перебували у стані банкрутства, санації чи припинення діяльності, з яких остаточно було ліквідовано тільки три. Два підприємства розташовані на тимчасово окупованій території. Одне підприємство, яке працювало до 2015 року, реорганізоване шляхом приєднання до ДП «НАЕК «Енергоатом».

Частина підприємств вже втратила свою значущість для ЯПК, і покращення фінансового стану цих підприємств можливе виключно за рахунок залучення інвестицій, а не коштів держбюджету.

Фінансово-економічний стан більшості працюючих підприємств ЯПК нестабільний, основні показники їх діяльності, які щороку визначаються їх фінансовими планами, переважно не виконуються. При цьому самі фінансові

плани більшості підприємств затверджувалися несвоєчасно, а стратегічні плани розвитку були затверджені лише двом підприємствам ЯПК.

Негативним фактором було зменшення у 2013–2015 роках чисельності працюючих на підприємствах ЯПК. Якщо у 2013 році цей показник становив 44,3 тис. чоловік, то у 2015 році – 42,9 тис. чоловік.

Крім того, Міненерговугілля не задіяло усіх наданих йому як органу управління повноважень для того, щоб забезпечити стабільну та ефективну діяльність таких основних підприємств ЯПК, як ДП «Бар'єр», ДП «Смоли», ДП «СхідГЗК». Фінансово-економічний стан деяких підприємств критичний, а господарська діяльність збиткова.

Чинне законодавство достатньою мірою визначає основи державної політики у сфері використання ядерної енергії та правові основи господарської діяльності, повноваження державних органів управління і суб'єктів управління тощо. Також врегульовані основні питання функціонування підприємств ЯПК. Проте програмне врегулювання питань розвитку ЯПК як у цілому, так і за окремими напрямками було відсутнє. У передбачені законодавством терміни Концепція Енергетичної стратегії України на період до 2035 року та нова Енергетична стратегія України на період до 2035 року не схвалені, Концепція та Державна цільова економічна програма розвитку атомно-промислового комплексу України на 2016–2020 роки не затверджені.

Такий стан справ негативно позначався на діяльності підприємств ЯПК. Зокрема, після завершення у 2013 році терміну дії Державної цільової економічної програми «Ядерне паливо України» відсутня програмна основа діяльності ДК «Ядерне паливо», ДП «СхідГЗК» та інших підприємств ЯПК щодо організації виробництва власного ядерного палива та його компонентів.

Діяльність Міненерговугілля та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг не сприяла сталому розвитку провідного підприємства галузі – ДП «НАЕК «Енергоатом». Протягом останніх років тарифи на електроенергію, вироблену АЕС, були визначені НКРЕКП нижчими від тарифів на електроенергію, вироблену теплоелектростанціями, більш як у 2 рази. Водночас в країнах з розвиненою енергетикою таке співвідношення не перевищує 30 відсотків.

Міненерговугілля не забезпечило створення ефективної системи управління та контролю за діяльністю підприємств ЯПК. Організаційна структура та кадровий склад Міністерства неодноразово змінювалися, що негативно позначалося на результатах його роботи та, як наслідок – на стані справ у галузі в цілому.

Не забезпечено Міненерговугіллям і якісного добору кандидатур на посади керівників підприємств ЯПК. У результаті протягом цього періоду керівництво ДП «Смоли» змінювалося 6 разів, ДП «Бар'єр» – 5, а ДП «НАЕК «Енергоатом» – 3 рази.

Міністерство не забезпечило належним чином ефективної та результативної діяльності щодо розпорядження державним майном, що належить до сфери його управління. Відповідна комісія несвоєчасно розглядала документи та приймала рішення щодо списання державного майна, що

спричинило накопичення значної кількості майна, непридатного до подальшої експлуатації, та збільшення складських запасів.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України затвердити нове Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України; прискорити схвалення Концепції Енергетичної стратегії України на період до 2035 року та Енергетичної стратегії України на період до 2035 року, Концепції та Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу України на 2016–2020 роки;

- Міненерговугілля затвердити зміни до Статуту Державного концерну «Ядерне паливо» та актуалізувати положення Статуту Державного підприємства «Смоли» у частині законодавчих та програмних завдань діяльності підприємства.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Міненерговугіллям:

- розроблено План заходів з реалізації рекомендацій Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності управління Міністерством енергетики та вугільної промисловості України об'єктами державної власності у ядерно-промисловому комплексі;

- затверджено Статут ДП «Смоли»;

- для належної діяльності ДК «Ядерне паливо» визначено кількісний склад його правління.

За результатами проведеного *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, передбачених на забезпечення життєдіяльності Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд* (далі – КГЗКОР), встановлено, що з 1998 року будівництво КГЗКОР було повністю припинено. Більшість об'єктів КГЗКОР залишилися недобудованою. Комбінат так і не був введений в експлуатацію (введення в експлуатацію планувалося у 1990 році).

Організаційне та нормативно-правове регулювання питань завершення будівництва КГЗКОР і його життєдіяльності Кабінетом Міністрів України в повному обсязі не забезпечено. З 2008 року жодного нормативного акта з вирішення вказаних проблем не приймалось, упродовж 2014–2015 років жодної державної цільової програми, яка б передбачала добудову КГЗКОР, не розроблялось.

Діяльність численних робочих органів (комісій, груп), створюваних з метою вирішення питань завершення будівництва КГЗКОР, була формальною або взагалі не здійснювалася. Склад Міжвідомчої робочої групи для проведення консультацій з країнами-учасницями та потенційними інвесторами щодо подальшого будівництва КГЗКОР, створеної ще у 2003 році, не переглядався, і станом на 01.07.2016 із чотирнадцяти її членів жоден не працював на раніше займаних посадах. Рішення про утворення у 2015 році Міжвідомчої робочої групи під головуванням Мінекономрозвитку із включенням до її складу

представників зацікавлених центральних органів виконавчої влади, Кіровоградської облдержадміністрації та керуючого санацією КГЗКОР станом на 01.07.2016 не виконано.

Неодноразові спроби залучити до будівництва КГЗКОР інвестора були припинені ще у 2007 році указом Президента України, який зобов'язав ФДМУ зупинити будь-які дії щодо належного державі майна КГЗКОР. Цей указ на час проведення аудиту був чинним, що унеможливило пошук реального інвестора з добудови комбінату.

Станом на 01.07.2016 проект будівництва – це проектна і робоча документація, яка розроблялась ще у минулому столітті за державними нормами СРСР та в цінах 1984 року. Завдання щодо перезатвердження проекту комбінату не виконано, а добудова його за первинним проектом є нерентабельною, оскільки в сучасних умовах він морально застарів і неконкурентоспроможний. Після 2013 року консультації про подальші кроки, спрямовані на вирішення питань, пов'язаних з проблематикою КГЗКОР, не проводились. Фактичний розмір компенсації за виконані іноземними учасниками будівельні роботи та передане майно потребувало уточнення. Методика перерахунку вартості виконаних робіт у цінах 1984 року в діючі ціни на час аудиту була відсутня.

Аудитом було встановлено, що у 2014–2015 роках і за 6 місяців 2016 року Мінекономрозвитку (Мінпромполітики) як головним розпорядником бюджетних коштів не забезпечено законного та ефективного використання коштів, що виділялися з державного бюджету на забезпечення життєдіяльності КГЗКОР. З порушенням вимог чинного законодавства та неефективно у 2014–2015 роках було використано 21,1 млн грн (кожну третю гривню).

Проведений аудит також засвідчив, що Кабінетом Міністрів України та Мінекономрозвитку (Мінпромполітики) більшість пропозицій і рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту (2012 рік) не виконана. Бездіяльність з боку органів державної влади та ігнорування рекомендацій Рахункової палати поглиблювало кризові процеси на КГЗКОР.

За результатами проведеного аудиту Кабінету Міністрів України та Міністерству економічного розвитку і торгівлі України було рекомендовано:

- підготувати та подати на розгляд Президентіві України пропозиції щодо визнання Указу Президента України від 02.10.2007 № 941 «Питання Криворізького комбінату окислених руд» таким, що втратив чинність;

- затвердити статут Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд, його фінансовий, інвестиційний і стратегічний плани та погодити облікову політику КГЗКОР;

- на виконання норм Закону України «Про забезпечення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» погодити план санації КГЗКОР;

- розробити методику перерахунку вартості виконаних робіт у цінах 1984 року в діючі ціни для визначення розміру зобов'язань перед іноземними підрядниками.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати ДП «Дирекція КГЗКОР» видано наказ від 13.09.2016 № 18/57-аг, що затвердив план заходів з усунення недоліків та порушень, виявлених в ході аудиту.

У червні 2016 року комбінатом розроблено наказ «Про облікову політику, організацію бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності», який надісланий Мінекономрозвитку для погодження. Також повідомлено, що 30.06.2016 керівництвом комбінату проведена спільна нарада з представниками румунських підрядних організацій щодо відшкодування витрат з відкачки води з об'єктів незавершеного будівництва, на якій було вирішено надіслати листи керівникам румунських підрядних організацій для прийняття відповідних рішень.

Звіт за результатами *аудиту державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля» з питань ефективності використання і розпорядження державним майном, виконання державного оборонного замовлення, замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів* віднесено до інформації з обмеженим доступом, яка має гриф «Для службового користування».

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, Президента України, Раду національної безпеки і оборони України, відомості про результати зазначеного контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати було надіслано Кабінету Міністрів України.

Рішення Рахункової палати і звіт надіслано Державному космічному агентству України для усунення виявлених порушень і недоліків.

Про стан реалізації проекту «Циклон» поінформовано Генеральну прокуратуру України.

1.3.3.3. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Заходи щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та скорочення кількості контролюючих органів»* Рахунковою палатою зроблено висновок, що запроваджена у вересні 2014 року на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 оптимізація системи центральних органів виконавчої влади на початок 2016 року не була завершена. Впродовж 2015 року майже половина новостворених органів не функціонувала, а органи, які перебували у стані реорганізації, не забезпечували виконання покладених на них завдань щодо участі в реалізації державної політики у відповідних сферах.

З метою реалізації завдань щодо скорочення кількості центральних органів виконавчої влади та посилення механізму спрямування і координації їх діяльності через відповідних міністрів у Державному бюджеті України на

2015 рік була затверджена окрема бюджетна програма «Заходи щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та скорочення кількості контролюючих органів» (далі – бюджетна програма) з обсягами початкових бюджетних призначень у сумі 1 млрд 403,1 млн гривень. Проте, як засвідчили результати аудиту, поставлені завдання не були розв’язані. Виділені за вказаною бюджетною програмою 1 млрд 12,5 млн грн на здійснення заходів з реорганізації та ліквідації визначених Кабінетом Міністрів України центральних органів виконавчої влади використовувалися виключно на поточне утримання протягом 2015 року цих органів (як ліквідованих, так і новостворених).

Негативно позначилась на функціонуванні центральних органів виконавчої влади, щодо яких прийнято рішення про реорганізацію або ліквідацію, відсутність фінансових ресурсів протягом квітня-травня 2015 року, оскільки у Державному бюджеті України на 2015 рік кошти на забезпечення їх діяльності були затверджені у розрахунку лише на січень-березень, а за вказаною бюджетною програмою кошти на заходи з оптимізації почали виділятися лише з травня 2015 року.

Також аудит засвідчив, що виділення коштів за бюджетною програмою здійснювалося, згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України, на підставі письмових звернень розпорядників коштів за відсутності деталізованих розрахунків та обґрунтувань, що призводило до завищення розпорядниками потреби в обсягах коштів і не сприяло ефективному їх використанню.

У результаті застосованого Міністерством фінансів України у 2015 році механізму помісячного виділення коштів державного бюджету на заходи з реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади, а також незабезпечення фінансовими ресурсами в повному обсязі потреби центральних органів виконавчої влади через невиконання усіх організаційних заходів, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442, на кінець 2015 року утворився нерозподілений залишок коштів за вказаною бюджетною програмою. Значну частину виділених коштів окремі розпорядники не використали у зв’язку з їх виділенням наприкінці грудня і повернули до державного бюджету через неможливість освоєння.

Оскільки застосування вказаного механізму фінансового забезпечення структурних та організаційних змін у системі центральних органів виконавчої влади, який суперечить вимогам статті 51 Бюджетного кодексу України та статті 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади», передбачено і у 2016 році через незавершення оптимізації, **Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України** вжити заходів щодо розгляду питання визнання такою, що втратила чинність, статті 21 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» і здійснення видатків на зазначені цілі згідно з Бюджетним кодексом України.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України на виконання пропозицій Рахункової палати, підготовлених за результатами контрольного заходу, були надані відповідні доручення Міністерству фінансів України.

Інформація Мінфіну, підготовлена згідно з дорученням Кабінету Міністрів України, свідчить про невиконання Міністерством рекомендацій і пропозицій Рахункової палати.

Під час проведення **фінансового аудиту Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини** (далі – Секретаріат) було отримано належні аудиторські докази для висловлення висновку, що в цілому фінансова та бюджетна звітність Секретаріату за 2012–2015 роки і 9 місяців 2016 року надавала достовірну та справедливу інформацію про фінансовий і майновий стан цього органу, а також про результати його фінансової діяльності.

Встановлені аудитом факти порушень і недоліків при здійсненні господарських операцій та операцій з бюджетними коштами мали обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність об'єкта аудиту. Зокрема, у порушення вимог чинного законодавства в обліку та у фінансовій звітності Секретаріату не відображена земельна ділянка вартістю 2,7 млн грн; неправильне застосування норми зносу на основні засоби призвело до завищення залишкової вартості активів на 0,6 млн грн в одних звітних періодах з одночасним заниженням на 0,4 млн грн – в інших; на рахунках позабалансового обліку Секретаріату не відображена вартість приміщень площею 174,1 кв. м (майже 0,6 млн грн), які Секретаріат орендує у сторонніх організацій для розміщення представництв Уповноваженого у Дніпропетровській, Житомирській, Львівській, Рівненській областях та м. Дніпродзержинську; закупівля у 2015 році комп'ютерної техніки (0,3 млн грн) проведена Секретаріатом з порушенням вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель».

Решта встановлених аудитом недоліків і порушень, зокрема порядку ведення касових операцій, здійснення розрахунків з працівниками Секретаріату з оплати праці, обліку запасів та підзвітних коштів тощо, була несуттєвою і не впливала на повноту і достовірність даних фінансової та бюджетної звітності Секретаріату.

Превентивний внутрішній контроль, що є передумовою для прийняття оптимальних управлінських рішень і дає можливість запобігти перевитратам і втратам фінансових ресурсів, порушенню законодавства, у Секретаріаті не забезпечувався. Підрозділу внутрішнього аудиту в структурі Секретаріату не створено. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту» на Секретаріат не поширювався, оскільки Секретаріат не належить до системи центральних органів виконавчої влади.

Крім того, аудитом встановлені окремі недоліки в нормативно-правовому забезпеченні, що регламентує порядок фінансового і організаційного забезпечення діяльності Уповноваженого та його Секретаріату.

Так, надані Уповноваженому Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» повноваження в частині затвердження кошторису витрат на забезпечення своєї діяльності та діяльності Секретаріату, розроблення і подання на затвердження Верховної Ради України кошторису

своїх витрат і його виконання не узгоджувалися з вимогами Бюджетного кодексу України, яким не передбачено затвердження Верховною Радою України кошторису видатків Секретаріату та інших спеціальних конституційних державних органів.

Крім того, повноваження, надані цим Законом у частині затвердження Уповноваженим структури та штатних розписів Секретаріату, видання наказів з кадрових питань про призначення або звільнення працівників Секретаріату з посад, суперечать Закону України «Про державну службу», яким визначено, що організація планування роботи з персоналом, призначення за результатами конкурсного відбору громадян України на вакантні посади державної служби категорій «Б» і «В» та їх звільнення належить до повноважень керівника державної служби державного органу, тобто Керівника Секретаріату.

Як засвідчив аудит, рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього контрольного заходу враховані Секретаріатом не в повному обсязі. Організаційно-правовий статус представництв Уповноваженого у регіонах до цього часу Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» та положенням про Секретаріат не визначений. Порядок фінансового забезпечення діяльності Уповноваженого та Секретаріату, визначений цим законом не приведений у відповідність із Бюджетним кодексом України. До переліку головних розпорядників коштів державного бюджету, визначених статтею 22 Бюджетного кодексу України, Секретаріат не включений.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала:

- Верховній Раді України врахувати результати фінансового аудиту під час удосконалення законодавства з питань забезпечення діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо визначення основних засад здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, а також порядку утворення підрозділів внутрішнього аудиту в інших державних органах, включаючи Секретаріат;

- Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вжити заходів щодо розроблення та подання на затвердження Верховній Раді України проекту змін і доповнень до Закону України від 23.12.97 № 776 «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» стосовно законодавчого врегулювання організаційно-правового статусу представництв Уповноваженого в регіонах та приведення Порядку фінансового забезпечення діяльності Уповноваженого та Секретаріату у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу України; утворення в структурі Секретаріату підрозділу внутрішнього аудиту; врегулювання соціально-економічних та трудових відносин працівників і роботодавця шляхом укладання колективного договору та його належної реєстрації у місцевих органах виконавчої влади.

Також було надано рекомендації щодо усунення виявлених під час аудиту недоліків та порушень в обліку необоротних активів і запасів, розрахунках з оплати праці, обліку підзвітних коштів, безготівкових і касових операцій, організації внутрішнього контролю тощо.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини поінформував, що із наданих за результатами фінансового аудиту 30 рекомендацій Секретаріатом виконано 22, зокрема, в обліку Секретаріату зроблені відповідні коригуючі записи стосовно зайво нарахованого і недонарахованого за останні 4 роки зносу на адміністративну будівлю Секретаріату, а також сум за розрахунками з працівниками з оплати праці та працівниками, які направлялися у службові відрядження, відновлення на рахунку позабалансового обліку вартості орендованих об'єктів необоротних активів, приведення у відповідність із встановленими вимогами порядку обліку і списання запасів.

У структурі Секретаріату як окремий підрозділ виділено відділ бухгалтерського обліку та звітності, а також передбачено посаду спеціаліста, на якого покладено виконання завдань внутрішнього аудиту.

У новій редакції затверджено положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку. У відповідність з вимогами чинного законодавства приведено порядок укладання з працівниками договорів про повну матеріальну відповідальність.

Крім того, 5 рекомендацій перебувають у стані виконання.

Рахункова палата провела *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Державної міграційної служби України*, і зробила висновок, що ДМС у 2015 році та за 9 місяців 2016 року в цілому забезпечила цільове використання бюджетних коштів, виділених на виконання нею функцій у сфері міграції, у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції.

Водночас аудитом встановлено, що окремими територіальними органами і установами ДМС за відсутності системного підходу до управління фінансовими і матеріальними ресурсами, через прорахунки у системі внутрішнього контролю і необґрунтовані управлінські рішення з порушенням чинного законодавства використано понад 2 млн грн, неефективно – 0,1 млн гривень.

Впроваджені у 2016 році заходи з реформування системи протидії нелегальній міграції в цілому підвищили інституційну спроможність ДМС виконувати практичні заходи у сфері протидії нелегальній міграції. Також намітилась тенденція до покращення ситуації у сфері виявлення нелегальних мігрантів в Україні та притягнення до адміністративної відповідальності порушників міграційного законодавства.

Проте низьким залишався рівень застосування до нелегальних мігрантів заходів щодо примусового повернення в країну походження або третю країну та примусового видворення з України.

Не вирішено питання технічної можливості оперативно отримувати інформацію про порушення іноземцями термінів перебування в Україні. Здебільшого заходи з протидії нелегальній міграції ДМС спрямовані на виявлення нелегальних мігрантів, а не на усунення причин їх появи на території держави.

ДМС не завершена розпочата в 2014 році побудова єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами. Як наслідок, створені бази даних «Біженці» та «Іноземці» містять лише частину інформації про іноземців та осіб без громадянства, що давало можливість нелегальним мігрантам уникати встановленої міграційним законодавством відповідальності, а в разі примусового повернення в країну походження або третю країну та примусового видворення з України знову повертатися.

Частково функціонувала відомча підсистема «Аркан ДМС», оскільки відсутній підготовлений персонал, здатний своєчасно і в повному обсязі опрацьовувати інформацію про іноземців та осіб без громадянства, які перевищили термін реєстрації паспортних документів в Україні, що надсилається Адміністрацією Держприкордонслужби у вигляді повідомлень. У результаті ДМС цією інформацією не володіла, що унеможливило прийняття належних управлінських рішень, спрямованих на запобігання та протидію нелегальній міграції.

Відтерміновувалось на невизначений час введення в експлуатацію пункту тимчасового розміщення біженців у м. Яготин Київської області і Миколаївського пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, а отже, існували ризики подальшого неефективного витрачання бюджетних коштів на їх утримання.

За результатами контрольного заходу Державній міграційній службі України **запропоновано** доопрацювати єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами, вжити заходів щодо оптимізації функціональних можливостей відомчої підсистеми «Аркан-ДМС», організувати підготовку персоналу для роботи із суб'єктами системи «Аркан», а також переглянути систему внутрішнього контролю з метою підвищення ефективності та результативності її функціонування.

Потребувала удосконалення і приведення у відповідність із змінами, прийнятими протягом останнього часу, існуюча у сфері міграції нормативно-правова база, яка регулює питання діяльності ДМС. Відповідні пропозиції надані Кабінету Міністрів України, МВС і ДМС.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання пропозицій Рахункової палати та з метою приведення у відповідність із змінами у чинному законодавстві, зокрема щодо функцій з реєстрації, зняття з реєстрації фізичних осіб, ДМС розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну міграційну службу України», який погоджено із заінтересованими органами виконавчої влади та подано на правову експертизу до Мін'юсту.

Крім того, розроблені проекти наказів МВС:

- про затвердження Порядку здійснення Державною міграційною службою України контролю за дотриманням органами реєстрації законодавства з питань реєстрації місця проживання та Порядку ведення електронної картотеки реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання/перебування територіального органу Державної міграційної служби України;

- про затвердження положень про пункти тимчасового розміщення біженців (надіслано МВС для підписання);

- про затвердження Змін до Інструкції про порядок утримання іноземців та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.

Опрацьовується проект наказу МВС «Про затвердження положень про пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні».

До Плану роботи ДМС на 2017 рік включені заходи щодо створення Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, що передбачають доопрацювання єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами, яка має розмежовувати доступ до введення, редагування та перегляду інформації про іноземців та осіб без громадянства, що забезпечить прозорість у роботі територіальних органів і підрозділів міграційної служби.

На I півріччя 2017 року заплановано проведення інвентаризації об'єктів незавершеного будівництва пунктів перебування та здійснення перерозподілу отриманих у 2016 році пунктами тимчасового перебування та пунктами тимчасового розміщення біженців обладнання і матеріальних цінностей.

Вживаються заходи щодо отримання доступу до інформаційних ресурсів суб'єктів системи «Аркан».

МВС погоджено нову структуру апарату ДМС, в якій замість сектору внутрішнього аудиту передбачено відділ внутрішнього аудиту. Також проведено оцінювання виконання повноважень головними бухгалтерами-керівниками бухгалтерських служб територіальних органів ДМС, установ, що належать до сфери управління ДМС, за результатами діяльності у 2016 році.

Як засвідчили результати *аудиту використання коштів державного бюджету на функціонування Державного гемологічного центру України*, у 2014–2016 роках Державним гемологічним центром України (далі – ДГЦУ,

Центр) через низку об'єктивних і суб'єктивних причин неповною мірою забезпечено ефективність управління бюджетними ресурсами на виконання передбачених законодавством завдань і функцій.

Головну функцію ДГЦУ, визначену Положенням про Державний гемологічний центр України (затверджено наказом Мінфіну від 19.07.2004 № 465), щодо участі в реалізації державної політики у сфері державного гемологічного контролю та внесення пропозицій щодо її формування об'єктивно неможливо було виконати, оскільки чинними законами у сфері державного регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контролю за операціями з ними такий напрям державної політики не передбачений та не визначено відповідального центрального органу виконавчої влади.

Саме тому кошти Державного бюджету України, що виділялись ДГЦУ протягом періоду, який підлягав аудиту, в сумі 24,4 млн грн (з урахуванням залишку на початок 2014 року), спрямовувалися переважно на видатки споживання (оплату праці та нарахування на фонд заробітної плати).

Створений Кабінетом Міністрів України ще у 1993 році ДГЦУ так і не був повноцінно інтегрований у систему державного контролю за якістю дорогоцінних металів, дорогоцінного (напівдорогоцінного) каміння та виробів з них. Мінфіном не вносилися пропозиції щодо переведення ДГЦУ, як це передбачалося рішенням Уряду під час його створення, на господарський розрахунок. Як наслідок, на функціонування ДГЦУ продовжували виділятися кошти із загального фонду державного бюджету, обсяг яких за останні два з половиною роки становив 7,2 млн грн, тоді як від надання платних послуг ДГЦУ отримав протягом цього періоду доходів майже у 1,5 раза більше – 10,4 млн гривень.

Згідно з бюджетною програмою «Наукове і науково-методичне забезпечення у сфері виробництва і використання дорогоцінного і напівдорогоцінного каміння та забезпечення виробничих та соціально-культурних потреб у дорогоцінних металах і дорогоцінному камінні», усі надходження коштів як загального, так і спеціального фонду бюджету спрямовувалися ДГЦУ на виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Проте протягом періоду, що підлягав перевірці, така діяльність Центром фактично не здійснювалась, оскільки Мінфін не затверджував тематик робіт ДГЦУ у складі пріоритетних напрямів науково-дослідних робіт Міністерства, не складав щорічних переліків замовлень (завдань) і тематичних планів науково-дослідних робіт, не видавав наказів про обрання ДГЦУ виконавцем за окремою тематикою, не укладав з ДГЦУ договорів і не затверджував технічних завдань на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

У результаті Мінфіном як замовником робіт не були забезпечені належні умови організації виконання науково-дослідних робіт, які виконувались ДГЦУ за рахунок коштів загального фонду державного бюджету.

Такий стан справ певною мірою був наслідком невиконання Мінфіном і ДГЦУ рекомендацій і пропозицій, наданих Рахунковою палатою за

результатами попереднього аудиту, проведеного у 2011 році. Зокрема, Мінфіном не здійснено заходів щодо переведення діяльності Центру на повну самоокупність, приведення наукової діяльності ДГЦУ у відповідність з вимогами чинного законодавства та наказу Мінфіну від 21.11.2003 № 638 «Про організацію науково-дослідних робіт у Міністерстві фінансів України», проведення інвентаризації результатів виконаних Центром науково-дослідних робіт, оприбуткування за обліком та вирішення питання щодо їх застосування іншими підприємствами, що здійснюють операції з дорогоцінним (напівдорогоцінним) камінням.

За результатами контрольного заходу було рекомендовано Міністерству фінансів України:

- при затвердженні паспортів бюджетної програми забезпечити встановлення реальних результативних показників ДГЦУ, які забезпечать об'єктивну оцінку його діяльності з точки зору ефективності витрачання коштів Державного бюджету України;

- ініціювати перед Кабінетом Міністрів України визначення на законодавчому рівні поняття «державний гемологічний контроль» і органу, що його забезпечує, а також виконання ДГЦУ функцій з незалежної експертизи та проведення гемологічних досліджень декоративного каміння і штучних замінників природного каміння;

- переглянути та уніфікувати діяльність гемологічних лабораторій, створених іншими державними органами поза межами компетенції Мінфіну;

- забезпечити впровадження в практичну діяльність завершених науково-дослідних робіт з метою ефективного використання бюджетних коштів;

- спільно з ДГЦУ забезпечувати формування та розміщення обсягів державного замовлення за спеціальностями «експерт-геолог» і «експерт-оцінювач» на підготовку фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів відповідно до чинного законодавства;

- забезпечити дотримання ДГЦУ чинних нормативно-правових актів щодо порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ і умов надання платних послуг бюджетними науковими установами при складанні кошторисів ДГЦУ за коштами спеціального фонду.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання доручення Прем'єр-міністра України щодо вжиття заходів за результатами проведеного аудиту Міністерство фінансів України підтримало пропозицію Рахункової палати щодо визначення на законодавчому рівні поняття «державний гемологічний контроль» і органу, що його забезпечує, а також виконання ДГЦУ функцій з незалежної експертизи та проведення гемологічних досліджень декоративного каміння і штучних замінників природного каміння.

Оскільки напрям державної політики «державний гемологічний контроль» профільним Законом України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і

використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» не визначений, відповідно до норм постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.93 № 713 «Про створення Державного гемологічного центру України», Мінфіном будуть вжиті заходи щодо приведення у відповідність із законодавством Положення про Державний гемологічний центр України, затвердженого наказом Мінфіну від 16.07.2012 № 837, зокрема, в частині виключення з нього функції щодо участі ДГЦУ у реалізації державної політики у сфері державного гемологічного контролю.

На засіданні Рахункової палати було розглянуто результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Державною спеціальною службою транспорту* (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка відповідно до вимог Закону України «Про державну таємницю» має гриф секретності «Таємно»), про що поінформовано Верховну Раду України та Раду національної безпеки і оборони України. Відомості про результати контрольного заходу у формі рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України. Рішення Рахункової палати та звіт – Міністерству інфраструктури України та Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту.

За підсумками розгляду на засіданні Рахункової палати результатів *фінансового аудиту використання бюджетних коштів на обслуговування та організаційне, інформаційно-аналітичне і матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України* членами Рахункової палати було прийняте рішення про присвоєння інформації грифу «Для службового користування». Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, рішення Рахункової палати надіслано Кабінету Міністрів України. Для усунення виявлених порушень і недоліків рішення Рахункової палати та звіт надіслано Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Під час *аудиту здійснення державних закупівель Державною науковою установою «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами* встановлено порушення вимог Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 12.03.2012 № 333: ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС за видатками споживання планувала видатки, які за своєю економічною характеристикою були капітальними. Як наслідок, загальна сума неправомірно запланованих на 2014–2015 роки призначень становила майже 0,7 млн гривень.

Всупереч вимогам Бюджетного кодексу України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», зазначеної Інструкції, Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26.06.2013, ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС протягом 2014–2015 років придбано за КЕКВ 2220 «Медикаменти та перев'язувальні матеріали» матеріальних цінностей, оплата яких мала здійснюватися за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування», на загальну суму 0,6 млн гривень.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою запропоновано:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо вдосконалення законодавства з питань державних закупівель, зокрема, питання перевірки визначених замовником предметів закупівлі згідно з кодами Державного класифікатора продукції та послуг ДК 016:2010; обов'язковості закупівлі безпосередньо комп'ютерної програми, а не права на її користування, з передачею авторського права на цю програму (ліцензії) у власність державного замовника; встановлення кримінальної відповідальності у разі незастосування тендерного (конкурентного) законодавства, а також вдосконалення законодавства щодо визначення кримінальної відповідальності за планування використання коштів з порушенням вимог бюджетного законодавства;

- Державному управлінню справами при формуванні проекту бюджету на 2017 рік вжити заходів щодо розмежування видатків ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС за функціональною класифікацією; при погодженні розрахунків до проектів кошторисів контролювати законність та правильність таких розрахунків відповідно до бюджетного законодавства; провести внутрішній аудит фінансово-господарської діяльності ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС та вдосконалити систему внутрішнього контролю, у тому числі щодо закупівель ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС затверджено План заходів щодо усунення виявлених недоліків за результатами аудиту та призначено відповідальних посадових осіб за стан виконання цих заходів.

ДУС поінформувало Рахункову палату про створення постійно діючої комісії, яка діє відповідно до Порядку проведення внутрішнього контролю закупівель товарів, робіт і послуг, затвердженого розпорядженням керівника Державного управління справами від 03.08.2016 № 216, і Методики проведення внутрішнього контролю закупівель товарів, робіт і послуг, затвердженої розпорядженням керівника Державного управління справами від 11.08.2016 № 224. Постійно діючою комісією здійснюється поточний контроль за обґрунтованістю та правильністю закупівель за державні кошти товарів, робіт і послуг підприємствами, установами та організаціями, що перебувають в управлінні Державного управління справами, як на етапі планування закупівель, так і під час їх проведення.

Стосовно рекомендацій Рахункової палати про вжиття заходів щодо розмежування видатків ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС за функціональною класифікацією Мінфіном проведено оптимізацію бюджетних програм із відповідним скороченням їх кількості.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на компенсацію підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду*, Рахункова палата зробила висновок, що Кабінет Міністрів України та Мінсоцполітики не забезпечили реалізації в повному обсязі соціальних гарантій мобілізованих працівників відповідно до Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП).

З червня 2014 року статтею 119 КЗпП запроваджено виплату із державного бюджету компенсації підприємствам, установам, організаціям незалежно від підпорядкування та форми власності в межах середнього заробітку їх працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період. У 2015 році до зазначеної статті неодноразово вносилися зміни та доповнення, якими розширено коло працівників, продовжено строки виплати компенсації тощо.

У 2014 році вимоги статті 119 КЗпП не супроводжувались відповідними змінами до Державного бюджету України на 2014 рік. На 2015 рік Міністерству соціальної політики України на виплату компенсації були затверджені бюджетні призначення в обсязі 1,8 млрд грн, або 65,2 відс. потреби. Збільшення на 304,3 млн грн видатків у грудні 2015 року у зв'язку із внесеними змінами до статті 119 КЗпП не покривало в повному обсязі об'єктивних потреб на цю мету.

Мінфіном не дотримано частини третьої статті 36 Бюджетного кодексу України: до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» включено нову бюджетну програму за КПКВК 2501350 «Компенсація підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період» за відсутності бюджетного запиту головного розпорядника бюджетних коштів, що в подальшому негативно позначилося на бюджетному плануванні та інших організаційних заходах з реалізації програми.

Відсутність планування бюджетної програми, порушення термінів затвердження Порядку виплати компенсації та паспорта бюджетної програми, а також організаційні прорахунки Мінсоцполітики спричинили затримку початку виплати компенсації підприємствам до кінця травня 2015 року.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення використання коштів державного бюджету на компенсацію підприємствам середнього заробітку мобілізованих працівників у 2014 та 2015 роках мало певні незгодженості між нормами статті 119 КЗпП і Порядку виплати компенсації. Запроваджений у 2015 році механізм реалізації соціальних гарантій працівникам підприємств, які проходять військову службу в особливий період, не охопив такими гарантіями працівників усіх суб'єктів господарювання (незалежно від форми власності, форми та виду господарської діяльності) та не забезпечив єдиного підходу до надання гарантій працівникам незалежно від виду проходження ними військової служби.

Порядок виплати компенсації був затверджений Кабінетом Міністрів України у березні 2015 року, тобто майже через 9 місяців після запровадження компенсації. Порядок не враховував, що на час його затвердження дію статті 119

КЗпП поширено на громадян України, які з 18.03.2014 були призвані на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період, а також на працівників, прийнятих за контрактом, та чітко не визначав часу, з якого мали здійснюватися виплати компенсації підприємствам, і кола осіб, на яких поширювалися встановлені гарантії. При цьому Мінсоцполітики безпідставно визначило, що виплати компенсації здійснюються починаючи із січня 2015 року.

Організаційні недоліки у виконанні бюджетної програми спричинили численні звернення уповноважених органів, підприємств, установ та організацій, Адміністрації Президента України та народних депутатів до Кабінету Міністрів України та до Міністерства, а також призвели до судових позовів суб'єктів господарювання.

Через неефективні управлінські рішення Мінсоцполітики, зокрема щодо спрямування коштів в останні дні бюджетного року, відсутність належних заходів внутрішнього контролю з боку Міністерства та структурних підрозділів і органів соціального захисту населення виділені за бюджетною програмою за КПКВК 2501350 8,2 млн грн асигнувань не використані та повернені до державного бюджету. При цьому за бюджетною програмою на кінець 2015 року обліковувалася кредиторська заборгованість у сумі 1,7 млн гривень.

Також аудитом встановлено, що загальна сума невикраченої компенсації за 2014–2015 роки станом на 25.02.2016 становила 233,1 млн гривень. Водночас у Законі України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» відповідна бюджетна програма не була передбачена, тобто з 01.01.2016 компенсація підприємствам на виплату середнього заробітку мобілізованим працівникам була відмінена. Враховуючи наявність кредиторської заборгованості за КПКВК 2501350 станом на 01.01.2016 у сумі 1,7 млн грн, а також відсутність джерел покриття цієї заборгованості у 2016 році, питання виплати компенсації у сумі 233,1 млн грн за період, коли відповідні гарантії, визначені статтею 119 КЗпП, були чинними, потребувало вирішення Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи вищевикладене, Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо врегулювання питання забезпечення виплати компенсації підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду, що не виплачена за 2014–2015 роки, та погашення кредиторської заборгованості за бюджетною програмою за КПКВК 2501350. Міністерству соціальної політики України було запропоновано надати Кабінету Міністрів України пропозиції із врегулювання вищезазначеного питання.

РЕАГУВАННЯ:

Законом України від 21.12.2016 № 1801 «Про Державний бюджет України на 2017 рік» Міністерству соціальної політики України як головному розпоряднику бюджетних коштів та відповідальному виконавцю бюджетної програми за КПКВК 2501350 на 2017 рік затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі 233,1 млн гривень.

За повідомленням Міністерства соціальної політики України, Міністерством фінансів України протягом

2016 року не були враховані неодноразові пропозиції Мінсоцполітики щодо внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» для забезпечення виплати заборгованості за 2014–2015 роки з виплати роботодавцям компенсації у межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу під час особливого періоду.

Тобто реалізація рекомендацій Рахункової палати щодо забезпечення виплати зазначеної компенсації можлива лише в 2017 році.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту* свідчать, що Міністерством соціальної політики України використання у 2015–2016 роках коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 здійснювалось неефективно через відсутність затверджених пріоритетів інформатизації органів соціального захисту населення, визначених критеріїв її побудови, організаційного супроводу та контролю.

Враховуючи значне зростання чисельності громадян, які мають право на соціальну допомогу, зокрема внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, отримувачів житлових субсидій, гостро постало питання підвищення рівня інформатизації органів соціального захисту населення для забезпечення можливості дистанційного автоматизованого доступу громадян до отримання соціальних послуг, розвитку та інтеграції інформаційних систем, оброблення інформаційних масивів, пов'язаних із наданням соціальних послуг, тощо.

Водночас Кабінетом Міністрів України під час розроблення проектів законів про державний бюджет на 2015 і 2016 роки не було враховано актуальності запровадження сучасного програмно-технічного забезпечення у соціальній сфері. Як наслідок, передбачені законом про Державний бюджет України на 2015 рік бюджетні призначення за цією програмою протягом бюджетного року скорочені вдвічі – з 112 млн грн до 57,2 млн грн, а на 2016 рік затверджені в обсязі всього 3,8 млн гривень.

При цьому слід зазначити, що окремі напрями бюджетної програми за КПКВК 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту» не стосувалися цілей інформатизації, не відповідали її суті та повинні були забезпечуватися за рахунок коштів, передбачених на керівництво та управління у сфері соціальної політики.

Також некоректно була сформульована мета бюджетної програми, яка містила такі різнопланові напрями, як виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків та підтримка програмно-технічних засобів системи соціального захисту. При цьому мета бюджетної програми не передбачала

використання коштів на закупівлю обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення.

Аналіз матеріалів аудиту показав, що Мінсоцполітики за п'ятьма з дев'яти напрямів бюджетної програми у 2015 році (9,8 млн грн, або 17,2 відс. запланованих) та сімома у 2016 році (1,6 млн грн, або 41,3 відс.) планувало і здійснювало видатки, які не відносились до видатків з інформатизації органів соціального захисту та інформаційно-методичного забезпечення, а були пов'язані з придбанням паперу, конвертів, оплатою послуг з поштових відправлень, поточного ремонту і технічного обслуговування комп'ютерів, копіювально-розмножувальної техніки установ Міністерства.

Внаслідок відволікання коштів бюджетної програми на інші її напрями та недостатності обсягів бюджетних призначень на інформатизацію соціальної сфери, Мінсоцполітики не було створено ефективної інформаційної системи надання соціальних послуг населенню.

Для усунення встановлених недоліків та порушень Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо належного фінансового забезпечення створення та ефективного функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери.

Міністерству фінансів України спільно з Міністерством соціальної політики України запропоновано при формуванні бюджетної програми за КПКВК 2501090 на наступні періоди враховувати пріоритетні напрями інформатизації у сфері соціального захисту населення.

Міністерству соціальної політики України рекомендовано вжити заходів щодо розроблення та впровадження концепції створення і функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери, визначивши етапи, критерії її побудови та пріоритетні напрями інформатизації, джерела фінансування тощо; припинення практики планування та здійснення видатків за КПКВК 2501090, які не властиві цілям інформатизації системи соціального захисту населення; створення та ефективного функціонування системи внутрішнього контролю з метою удосконалення системи управління; запобігання фактам незаконного, неефективного і нерезультативного використання бюджетних коштів та забезпечення ефективної і продуктивної діяльності структурного підрозділу внутрішнього аудиту.

Також Міністерству соціальної політики України запропоновано провести службове розслідування виявлених фактів порушень вимог чинного законодавства.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство соціальної політики України повідомило про затвердження Плану заходів щодо усунення порушень, встановлених за результатами аудиту, проведеного Рахунковою палатою України, яким, зокрема, передбачено проведення протягом I півріччя 2017 року робіт зі створення та функціонування Єдиного інформаційного середовища соціальної сфери до 2020 року та галузевої програми інформатизації.

Мінсоцполітики поінформувало, що при плануванні видатків на 2017 рік за бюджетною програмою за

КПКВК 2501090 було враховано пріоритетність напрямів інформатизації системи соціального захисту населення, а в розрахунках до кошторису на 2017 рік видатки на послуги з поточного ремонту і технічного обслуговування копіювально-розмножувальної техніки центрального апарату та інші витрати передбачено за КПКВК 2501010 «Керівництво та управління у сфері соціальної політики (Мінсоцполітики)».

У межах проведення службового розслідування здійснено перевірки органів соціального захисту населення Львівської, Дніпропетровської областей та міста Києва щодо використання комп'ютерної техніки, закупленої за рахунок бюджетних коштів за КПКВК 2501090. Крім того, проведено службове розслідування стосовно посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави, у зв'язку із виявленням фактів порушень вимог чинного законодавства, за результатами якого розпочато дисциплінарне провадження щодо чотирьох посадових осіб Мінсоцполітики.

Під час розгляду на засіданні Рахункової палати звіту про результати *аудиту ефективності участі держави у капіталізації ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» та ПАТ «Державний ощадний банк України»* членами Рахункової палати прийнято рішення віднести отриману від об'єктів перевірки інформацію до службової та присвоїти зазначеному звіту гриф «Для службового користування».

Про результати аудиту було поінформовано Верховну Раду України, відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту надіслано Кабінету Міністрів України. Звіт про результати контрольного заходу та рішення Рахункової палати направлено ПАТ «Державний ощадний банк України» (далі – Ощадбанк) і ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» (далі – Укрексімбанк) для відповідного реагування.

РЕАГУВАННЯ:

З метою виконання пропозицій і рекомендацій Рахункової палати Укрексімбанк достроково і в повному обсязі повернув Нацбанку кредитні кошти за окремими кредитними договорами і виконав програму фінансового оздоровлення. Правлінням Укрексімбанку прийнято рішення про схвалення проекту основних напрямів діяльності ПАТ «Укрексімбанк» до 2019 року. Також Укрексімбанк повідомив про регулярне звітування перед Нацбанком про стан дотримання економічних нормативів та програми капіталізації.

На виконання затверджених постановою правління Ощадбанку заходів, спрямованих на виконання рекомендацій Рахункової палати, Ощадбанк звернувся до Кабінету Міністрів України з проханням визначити його як депозитарну установу, що буде обслуговувати розміщення

та обіг цінних паперів на рахунку, або визначити іншу депозитарну установу для зарахування акцій Ощадбанку, що належать державі в особі Кабінету Міністрів України.

Крім цього, заходами передбачено ініціювати перед наглядовою радою та Мінфіном прийняття рішення про призначення уповноваженої особи для підписання відповідного договору щодо зарахування цінних паперів (акцій ПАТ «Ощадбанку»), що належать державі в особі Кабінету Міністрів України, а також призначення розпорядників рахунків в цінних паперах; забезпечити виконання заходів з фінансового оздоровлення банку протягом усього періоду дії програми фінансового оздоровлення та своєчасно надати звіт про її виконання; актуалізувати Стратегічний план діяльності ПАТ «Ощадбанк» на період 2015–2017 років шляхом затвердження проекту плану реалізації заходів; забезпечити своєчасне затвердження правлінням щорічного бізнес-плану ПАТ «Ощадбанк» та деталізованого аналізу стану його виконання.

Звіту за результатами *аудиту витрат коштів Державного бюджету України, виділених Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на виплату відшкодування вкладникам коштів у банках, визнаних неплатоспроможними*, за рішенням Рахункової палати надано гриф «Для службового користування». Рішення і звіт надіслані Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як об'єкту контролю.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту Фонд гарантування вкладів фізичних осіб затвердив план заходів, що передбачає:

- застосування міжнародного досвіду взаємодії держави з Фондом щодо методів і способів фінансування Фонду в кризових умовах для зменшення навантаження на державний бюджет;
- вирішення питання списання заборгованості банків перед Фондом за відсотками, нарахованими їм за користування цільовими позиками;
- забезпечення ефективного використання коштів Державного бюджету України, передбачених на відшкодування гарантованих сум вкладникам банків, визнаних неплатоспроможними, і управління ними.

1.3.3.4. Функціонування судової системи

В умовах гострої соціальної необхідності вдосконалення в Україні системи судового устрою та судочинства відповідно до європейських стандартів питання ефективності використання бюджетних коштів, виділених на

функціонування судової влади та забезпечення системи правосуддя, перебувають на постійному контролі Рахункової палати.

Під час проведення *аудиту ефективності використання Вищою радою юстиції України бюджетних коштів на формування суддівського корпусу та контроль за його діяльністю* встановлено, що у зв'язку з тим, що повноважний склад Вищої ради юстиції фактично розпочав роботу лише з червня 2015 року, протягом I півріччя 2015 року не було внесено подання Президентів України про призначення суддів на посади або Верховній Раді України про звільнення їх з посад; не приймалися рішення стосовно порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності; не здійснювалися дисциплінарні провадження стосовно суддів Верховного Суду України і суддів вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів. У результаті непродуктивно використано протягом I півріччя 2015 року кошти в сумі 7,3 млн грн на забезпечення діяльності Вищої ради юстиції, яка фактично не діяла.

Через недоліки в системі фінансового планування під час підготовки бюджетних запитів Вищої ради юстиції визначались необґрунтовані обсяги потреби в бюджетних коштах. Ряд затверджених результативних показників у паспорті бюджетної програми не характеризував динаміку досягнення їх мети та виконання поставлених завдань.

Запроваджена автоматизована система діловодства не відповідала всім вимогам до її захисту та потребувала вдосконалення в частині розширення функціональних можливостей, які доцільно остаточно запровадити після прийняття Верховною Радою України Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

Внаслідок конституційних змін у судовій системі, зокрема утворення Вищої ради правосуддя та надання їй більш широких повноважень, виникла необхідність у вирішенні нових питань, а саме: розміщення новостворюваного органу; його інформаційного забезпечення; додаткових витрат на реорганізацію, оскільки наявна матеріально-технічна база Вищої ради юстиції на час проведення контрольного заходу була недостатньою для задоволення необхідних потреб.

У разі коли ці питання не будуть вирішені до моменту повного формування структури Вищої ради правосуддя, є ризики неналежного виконання покладених на цей орган судової влади функцій та подальшого відтермінування виконання визначених законодавством завдань (розгляд дисциплінарних справ, звільнення та призначення суддів).

Повноцінне функціонування новостворюваного органу, на який покладено відповідальність за формування суддівського корпусу та контроль за його діяльністю, можливе лише за умови прийняття профільного Закону України «Про Вищу раду правосуддя».

Враховуючи викладене, Рахункова палата запропонувала Верховній Раді України під час розгляду проекту Закону України «Про Вищу раду правосуддя» у другому читанні врахувати необхідність цілісності правового регулювання правовідносин у сфері правосуддя та необхідність усунення

існуючих законодавчих прогалин; Кабінету Міністрів України при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» уточнити бюджетні призначення з метою належного матеріально-технічного забезпечення виконання членами Вищої ради юстиції повноважень членів Вищої ради правосуддя.

Вищій раді юстиції було рекомендовано під час процесу планування не допускати включення до бюджетних запитів необґрунтованих обсягів потреби в бюджетних коштах; провести юридичну експертизу на відповідність чинному законодавству та організаційно-розпорядчим документам Вищої ради юстиції окремих її внутрішніх документів, що регламентують діяльність структурних підрозділів, та вжити всіх необхідних заходів щодо побудови комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Вищої ради юстиції.

РЕАГУВАННЯ:

З метою виконання пропозицій Рахункової палати Вищою радою юстиції затверджено План заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків.

Проведений Рахунковою палатою *аудит фінансової та бюджетної звітності Апеляційного суду міста Києва за 2015 рік* засвідчив, що загалом фінансова та бюджетна звітність суду станом на 01.01.2016 правильна, сформована з дотриманням встановлених наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» вимог, забезпечує достовірність даних щодо надходжень, витрат бюджетних коштів і правильно визначає фінансовий стан Апеляційного суду міста Києва в усіх суттєвих аспектах. Виявлені аудитом факти порушень і недоліків при здійсненні господарських операцій та операцій з бюджетними коштами мали обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність суду і не викривляли інформації про його загальний фінансовий стан.

Водночас аудитом встановлено, що у звітному періоді судом не дотримувалися вимоги власної облікової політики, як це передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», зокрема, в порушення вимог Інструкції зі складання типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів, затвердженої наказом Головного управління Державного казначейства України та Державного комітету статистики України від 02.12.97 № 125/70, інвентарна картка споруди суду балансовою вартістю 187 млн грн не містила індивідуальної характеристики об'єкта з переліком прибудованих об'єктів, а в інвентарні картки не вносилися записи про роботи з ремонту комп'ютерного обладнання.

Крім того, судом не була здійснена у кінці року перед складанням річної фінансової звітності звірка взаємних розрахунків з контрагентами, що є недотриманням вимог статті 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У порушення Інструкції про складання типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ, затвердженої наказом Державного казначейства

України від 18.12.2000 № 130, матеріально відповідальна особа суду не вела книги складського обліку запасів і не здійснювала звірки фактичної наявності запасів із записами у книзі складського обліку та даними бухгалтерського обліку. Як наслідок, було втрачено контроль за фактичною наявністю та рухом товарно-матеріальних цінностей.

У суді були відсутні складські приміщення, а для зберігання матеріальних цінностей використовувалися кімнати суду, не обладнані відповідним чином, що могло призвести до втрати майна.

Проведений аудит також засвідчив, що суд не дотримувався вимог наказу Міністерства фінансів України від 26.06.2013 № 611 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ», а саме: у бухгалтерському обліку суду не обліковувалися музейні цінності, експонати та авторські майнові права, а також неправильно відображалася вартість програмного забезпечення.

Інвентаризаційною комісією суду неналежним чином проведена річна інвентаризація, в окремих випадках не дотримані вимоги Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зокрема не проведена інвентаризація багаторічних насаджень, а вартість 6 серверів, що використовувалися у роботі, не була відображена в бухгалтерському обліку, оскільки на них відсутні інвентарні номери та ці сервери не включені до інвентаризаційних описів.

Всупереч вимогам статей 133 і 135 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» у період з квітня по грудень 2015 року 104 суддям проведено оплату щомісячної доплати за вислугу років за недіючими після 29.03.2015 законодавчими нормами (загалом 1,8 млн гривень).

З метою запобігання незаконним виплатам і дотримання конституційних прав суддів **Рахунковою палатою було запропоновано** Верховній Раді України розглянути законопроект про внесення змін до Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» у частині визначення стажу роботи на посаді судді, зареєстрований у Верховній Раді України за № 2557 від 06.04.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо утворення військових судів та окремих організаційних питань»).

Апеляційному суду міста Києва за результатами контрольного заходу рекомендовано привести бухгалтерський облік у відповідність із вимогами національних стандартів і положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 26.06.2013 № 611; інвентаризацію активів та зобов'язань проводити з дотриманням вимог Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879; при визначенні облікової політики суду застосовувати положення Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

РЕАГУВАННЯ:

Апеляційним судом міста Києва з метою усунення виявлених недоліків за результатами фінансового аудиту

використання бюджетних коштів і недопущення їх надалі затверджено план заходів щодо усунення цих недоліків із визначенням відповідальних посадових осіб і граничних строків виконання.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та підготовку кандидатів на посаду судді, суддів та працівників апарату судів засвідчив, що протягом 2014–2015 років на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – Комісія) та спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді, підготовку суддів та працівників апарату судів у Національній школі суддів України (далі – Школа суддів) з державного бюджету загалом, відповідно до затверджених кошторисом бюджетних призначень, використано майже 108 млн гривень.

При цьому внаслідок непроведення Комісією добору кандидатів на посаду судді протягом 2014–2015 років не виконано на пряму використання бюджетних коштів «Витрати поточного характеру, пов'язані із забезпеченням здійснення повноважень Комісії» за бюджетною програмою за КПКВК 0501100 «Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України» і, відповідно, з незалежних від діяльності Школи суддів причин не виконано на пряму використання бюджетних коштів «Організація та проведення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді за денною (очною) формою навчання» за бюджетною програмою за КПКВК 0501110 «Організація спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовка суддів та працівників апарату судів Національною школою суддів України».

Як наслідок, резерв підготовлених кандидатів за два останні роки фактично вичерпався, при цьому зросла кількість вакантних посад суддів. Беручи до уваги, що терміни підготовки нових кандидатів збільшилися з шести місяців до дванадцяти, створено реальні ризики дефіциту суддівських кадрів у найближчому майбутньому.

Через загострення соціально-економічної ситуації в країні та суттєве реформування законодавства щодо повноважень і структури Комісії більшість завдань, передбачених у 2014 році, Комісією не виконано, що призвело до непродуктивного використання бюджетних коштів у сумі 32,5 млн гривень. Зокрема, план щодо 120 осіб, які повинні були пройти спеціальну підготовку на посаду судді, не виконано, а із запланованих 3500 кандидатів, що повинні були подати документи на посаду судді вперше, жодний документів не надав.

Разом з тим слід зазначити, що Комісією у 2015 році не тільки досягнуто поставлених цілей та виконано завдання з реалізації покладених законом повноважень, але і в межах визначених фінансових ресурсів проведено значну реорганізаційну та організаційну роботу з підготовки кваліфікаційного оцінювання суддів.

Аудитом встановлено, що правове регулювання діяльності Комісії та Школи суддів потребувало удосконалення. Зокрема, можливість оперативної зміни штатної чисельності секретаріату Комісії для ситуативних рішень, пов'язаних із виконанням нових повноважень у піковий період, обмежена

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.10.2010 № 2042-р «Про граничну чисельність працівників Вищої кваліфікаційної комісії суддів України».

Законом України від 07.07.2010 № 2453 «Про судоустрій і статус суддів» не визначено основних форм наукових досліджень, що проводяться Школою суддів, завдання щодо наукових досліджень з питань удосконалення судового устрою потребують приведення їх у відповідність із вимогами статті 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Не встановлено конкретного терміну, упродовж якого Вища рада юстиції після отримання рекомендації, поданої Комісією, повинна надати Президенту України подання про призначення судді.

Крім того, залежність питання призначення суддів від роботи Верховної Ради України створювала ризики несвоєчасного вирішення питань формування суддівського корпусу та, як наслідок – незабезпечення сталого та безперебійного функціонування судової системи.

На основі матеріалів аудиту Вищої кваліфікаційній комісії суддів України рекомендовано ініціювати зміни до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у частині визначення термінів розгляду Вищою радою юстиції рекомендацій Комісії для надання Президенту України подання про призначення судді, а також з метою зменшення ризиків дефіциту суддівських кадрів розглянути можливість проведення добору кандидатів на посаду судді та затвердити розроблені Школою суддів програму, навчальний план і порядок проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді, а для забезпечення конкурентності і прозорості проведення процедур відкритих торгів перейти до використання системи електронних закупівель із урахуванням вимог Закону України «Про публічні закупівлі».

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Міністерство юстиції України поінформувало, що 02.06.2016 Верховною Радою України прийнято в новій редакції Закон України «Про судоустрій і статус суддів», який набрав чинності одночасно з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», а також прийнято Закон України «Про Вищу раду правосуддя», який, зокрема, визначає організацію роботи Вищої ради правосуддя.

Державною судовою адміністрацією України було затверджено план заходів щодо усунення недоліків, зазначених у звіті, із визначенням відповідальних посадових осіб і граничних строків виконання.

За результатами *фінансового аудиту Генеральної прокуратури України* встановлено, що фінансова та бюджетна звітність Генпрокуратури станом на 01.07.2016 була складена з дотриманням вимог Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44, що забезпечило

достовірність даних щодо надходжень, витрат бюджетних коштів і правильно визначило фінансовий стан Генпрокуратури в усіх суттєвих аспектах.

Виявлені аудитом факти порушень і недоліків при здійсненні господарських операцій та операцій з бюджетними коштами мали обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність об'єкта аудиту станом на 01.07.2016 і не викривляли інформації про його загальний фінансовий стан.

Водночас Генпрокуратура не завжди дотримувала вимоги власної облікової політики, як це передбачено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Не була проведена експертна грошова оцінка семи земельних ділянок загальною площею 2,532 га, що унеможливило відображення їх у бухгалтерському обліку.

Без належних обґрунтувань (за відсутності підтверджувальних документів на отримання пально-мастильних матеріалів: позначок АЗС, касових чеків, відомостей звіряння з АЗС тощо) протягом 2015 року – I півріччя 2016 року списано 573 тис. л бензину та дизельного палива на суму 8,9 млн грн, що призвело до недостовірності відображення фактів фінансово-господарської діяльності в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Інвентаризаційною комісією Генпрокуратури при проведенні в 2015 році щорічної інвентаризації необоротних активів та запасів не були дотримані вимоги пункту 6 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879, у частині забезпечення суцільної інвентаризації всіх видів зобов'язань та активів незалежно від їх місцезнаходження. Зокрема, не обліковані такі матеріальні цінності, як огорожі, пости охорони, рослини, квітники тощо, розташовані на земельних ділянках і в приміщеннях Генпрокуратури.

Проведеним аудитом встановлені випадки розбіжностей між фактично спожитою електроенергією і даними актів про її використання, а також авансування постачальників електроенергії.

Незважаючи на неодноразові зміни персонального складу комітету з конкурсних торгів Генпрокуратури та закінчення його членами курсів навчання, комітет при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг не дотримував повною мірою вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель». Зокрема, мали місце порушення вимог статті 2 цього Закону: договори уклалися шляхом поділу предметів закупівлі на частини. За таких обставин у звітному періоді були придбані товари і послуги та оплачена їх вартість на суму 4,5 млн гривень.

Аудит засвідчив ризики у функціонуванні системи внутрішнього контролю, зокрема, недотримання персоналом, відповідальним за матеріально-технічне забезпечення, внутрішніх контрольних процедур для підтвердження фактичного отримання та використання матеріальних цінностей та передачі їх відповідальним особам, перелік яких потребував оновлення.

За результатами контрольного заходу Рахунковою палатою запропоновано Генпрокуратурі вжити заходів щодо дотримання чинного законодавства в процесі закупівлі товарів, робіт і послуг; запровадити дієвий

контроль за отриманням і списанням пально-мастильних матеріалів, дотриманням порядку оформлення та подання до обліку первинних документів; проводити інвентаризацію активів і зобов'язань з дотриманням вимог Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Генпрокуратурою затверджено новий персональний склад тендерного комітету та положення про тендерний комітет. Закупівлі товарів, робіт і послуг проводяться через авторизовану уповноваженим органом інформаційно-телекомунікаційну систему «ProZorro».

Відповідно до вимог Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», передбачено оприлюднення інформації про використання публічних коштів: про укладені договори, вартість договору, ціну за одиницю, кількість закупленого товару, робіт і послуг та про стан виконання укладених договорів.

Під час проведення *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення формування та функціонування системи безоплатної правової допомоги* встановлено, що Міністерством юстиції України на виконання міжнародних зобов'язань та Конституції України було створено сучасну систему надання безоплатної правової допомоги та фінансового управління нею, удосконалено власну нормативну базу і розширено території надання послуг населенню та їх спектр, запроваджено інформування зацікавлених верств населення.

Водночас, враховуючи практичний досвід роботи системи безоплатної правової допомоги протягом трьох з половиною років, слід зазначити, що вона потребувала удосконалення та трансформації, зважаючи на потреби суспільства. Зокрема, потребували удосконалення окремі положення Закону України від 02.06.2011 № 3460 «Про безоплатну правову допомогу» в частині спрощення доступу до такої допомоги для соціально вразливих верств населення, уточнення правового статусу та повноважень центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, визначення на законодавчому рівні порядку подання документів, що підтверджують належність особи (або осіб) до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, а також з інших питань з урахуванням напрацьованого досвіду роботи системи безоплатної правової допомоги.

Через об'єктивні обставини та зміни в чинному законодавстві, внесені, зокрема, Законом України від 14.10.2014 № 1697 «Про прокуратуру», частина заходів Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013–2017 роки (далі – Цільова програма) втратила свою актуальність і потребувала внесення відповідних змін. Також Цільова програма потребувала коригування відповідно до статті 12 Закону України від 18.03.2004 № 1621-IV «Про державні цільові програми».

Крім того, Цільовою програмою не передбачено заходів та, відповідно, обсягів фінансування для придбання приміщень з метою розміщення центрів з

надання безоплатної вторинної правової допомоги, які включено в напрями використання бюджетних коштів до паспорта бюджетної програми за КПКВК 3603020 на 2015 рік і Плану заходів щодо розвитку системи надання безоплатної правової допомоги, затвердженого наказом Мін'юсту від 31.12.2014 № 287/7.

Незважаючи на те, що створена система надання правової допомоги для забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина пройшла основні стадії свого організаційного становлення, встановлені факти, які свідчать про те, що надання безоплатної вторинної правової допомоги не було забезпечене в усіх випадках, передбачених законом, отже, стратегічна мета – забезпечення рівного доступу до правосуддя шляхом надання якісної безоплатної вторинної правової допомоги всім категоріям осіб, які мають на неї право згідно із законом, – не досягнена в повному обсязі. Для прикладу, аудитом у Регіональному центрі з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Одеській області встановлено, що у 627 випадках у 2015 році та 228 випадках у I півріччі 2016 року було відмовлено в наданні допомоги через відмову адвоката від виїзду та відсутність закріпленого адвоката за адміністративно-територіальною одиницею, що є порушенням вимоги пункту 1 статті 13 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та пункту 7 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363.

Також регіональними та місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги не забезпечено належного контролю за правильністю визначення адвокатами вартості наданих правових послуг відповідно до Методики оплати послуг адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 465. Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Вінницькій області в порушення умов контрактів зайво відшкодовано винагород адвокатів і понаднормових витрат пально-мастильних матеріалів на загальну суму 5,3 тис. гривень.

Через відсутність затверджених нормативів забезпечення персональними комп'ютерами, оргтехнікою, а також належно обладнаними приміщеннями Міністерство юстиції України та Координаційний центр з надання правової допомоги не здійснювали повного аналізу стану матеріально-технічного забезпечення діяльності центрів і не застосовували єдиного підходу до визначення їх реальних потреб у тих чи інших матеріальних цінностях. Разом з тим Координаційним центром не за призначенням використано майно на загальну суму 0,2 млн грн, придбання якого планувалось для потреб місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Як наслідок, були створені ризики зниження операційних спроможностей регіональних центрів.

Враховуючи викладене, на засіданні Рахункової палати прийнято рішення запропонувати Кабінету Міністрів України повторно внести на розгляд Верховної Ради України законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення доступу до безоплатної правової допомоги та

підвищення якості її надання», розроблений Мін'юстом і Координаційним центром, з метою удосконалення окремих положень Закону України «Про безоплатну правову допомогу» в частині спрощення доступу до такої допомоги для соціально вразливих верств населення, а також з інших питань.

Міністерству юстиції України рекомендовано прискорити погодження з Мінфіном та Мінекономрозвитку підготовленого Координаційним центром та Мін'юстом проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до додатків 1–3 до Державної цільової програми» та звернутись до Уряду з пропозицією прийняти рішення про внесення змін до Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013–2017 роки, а Координаційному центру з надання правової допомоги запропоновано вжити додаткових заходів щодо удосконалення системи внутрішнього контролю та забезпечити належний контроль регіональними та місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги за правильністю визначення адвокатами вартості наданих правових послуг.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Міністерство юстиції України повідомило, що з метою спрощення доступу до безоплатної правової допомоги та підвищення якості її надання було розроблено законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та інших актів законодавства, яким пропонувалося вирішити низку системних проблем, пов'язаних з доступом до безоплатної правової допомоги найбільш вразливих категорій громадян, насамперед малозабезпечених осіб, осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції та претендують на отримання статусу учасника бойових дій, внутрішньо переміщених осіб.

Координаційний центр надання правової допомоги повідомив, що було проведено нараду з директорами регіональних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, під час якої поінформовано про результати проведеного аудиту, надано відповідні доручення для усунення виявлених недоліків.

Крім того, Координаційним центром з надання правової допомоги доопрацьовано проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додатки 1–3 до Державної цільової програми формування системи безоплатної правової допомоги на 2013–2017 роки», який надіслано на опрацювання до Міністерства юстиції України.

1.3.3.5. Фінансування агропромислового комплексу та лісового господарства

За результатами *фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України* встановлено, що в 2015 році центральному апарату Мінагрополітики передбачались видатки в обсязі 358,5 млн грн, у тому числі за

загальним фондом – 300,7 млн грн, спеціальним – 57,8 млн гривень. Касове виконання загального фонду держбюджету протягом 2015 року становило 86,2 млн грн, або 28,7 відсотка. Касові видатки із спеціального фонду держбюджету не здійснювались. Низький показник виконання бюджетних програм центральним апаратом Мінагрополітики пов'язаний із неналежним управлінням коштами державного бюджету, зокрема, через незатвердження паспортів бюджетних програм і несвоєчасне затвердження порядків використання коштів.

Слід зазначити, що в усіх суттєвих аспектах кошти державного бюджету використані на цілі, визначені Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», фінансово-господарські операції проведено відповідно до вимог законодавчих і нормативно-правових актів, які регулюють питання використання бюджетних коштів. Разом з тим аудитом виявлено ряд випадків використання Мінагрополітики бюджетних коштів на загальну суму 1,5 млн грн з недотриманням вимог законодавства та нормативно-правових актів.

Фінансова та бюджетна звітність центрального апарату Мінагрополітики станом на 01.01.2016 була складена і сформована з дотриманням встановлених наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» вимог, забезпечувала достовірність даних щодо надходжень, витрат бюджетних коштів і правильно визначала фінансовий стан центрального апарату Міністерства в усіх суттєвих аспектах.

Водночас під час проведення аудиту виявлені викривлення, які були суттєвими, але не вплинули на загальні показники фінансової та бюджетної звітності. Так, у порушення норм чинного законодавства у фінансовій звітності Мінагрополітики за 2015 рік неповною мірою відображена інформація, яка була суттєвою для користувачів цієї звітності, зокрема, щодо виплат при звільненні працівників – 0,8 млн грн; складу зобов'язань на загальну суму дебіторської заборгованості 238,6 млн грн та кредиторської заборгованості – 274,9 млн грн; строків і причин їх утворення на початок звітного періоду; заборгованості зі сплати членських внесків України до бюджету Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) на загальну суму 45,6 млн грн (за курсом НБУ станом на 31.12.2015), а також детальної інформації про основні засоби та запаси.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Міністерству фінансів України ввести в дію національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі та внести зміни до нормативно-правових актів у частині відображення у фінансовій звітності суб'єктів господарювання державного сектору інформації про завдані збитки державному бюджету та стан відшкодування цих збитків;

- Міністерству фінансів України та Державній казначейській службі України вжити заходів щодо організації навчання працівників головних розпорядників коштів державного бюджету з питань застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;

- Державній аудиторській службі України здійснювати контроль за станом внутрішнього аудиту центральних органів виконавчої влади шляхом оцінки його якості, що дасть змогу забезпечити функціонування ефективної системи внутрішнього контролю та запобігти випадкам шахрайства і помилок, які можуть вплинути на достовірність фінансової та бюджетної звітності;

- Міністерству фінансів України з метою ефективного використання потенційних можливостей Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) при прийнятті законів про державний бюджет щороку враховувати необхідність сплати членських внесків України до бюджету цієї організації;

- Міністерству фінансів України і Міністерству аграрної політики та продовольства України прийняти узгоджене рішення з питання дебіторської заборгованості, яка виникла за фінансовою допомогою, наданою на зворотній основі сільськогосподарським підприємствам АПК протягом 1998–1999 років за рахунок коштів резервного фонду Кабінету Міністрів України.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством аграрної політики та продовольства України вжито заходів щодо своєчасного затвердження паспортів бюджетних програм та порядків використання коштів. Кошти, відшкодовані організаціями за спожиті комунальні послуги за 2015 рік, надійшли на рахунок Мінагрополітики та спрямовані до державного бюджету в другому кварталі 2016 року.

Міністерством фінансів України на виконання Стратегії модернізації системи державного бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 № 34, і Стратегії розвитку системи управління державними фінансами, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 774-р, підготовлено і затверджено низку національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, а також план рахунків та форми фінансової звітності. На липень 2016 року вже застосовувалось більше половини стандартів, переважно ті, якими регулюється облік активів та зобов'язань, зокрема, 121 «Основні засоби», 122 «Нематеріальні активи», 123 «Запаси», 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок», 127 «Зменшення корисності активів», 128 «Зобов'язання», 130 «Вплив змін валютних курсів», 132 «Виплати працівникам», 133 «Фінансові інвестиції».

З 01.01.2017 набрали чинності решта національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та новий план рахунків, якими передбачаються нові правила обліку доходів і витрат та розкриття інформації у фінансовій звітності.

Державна фінансова інспекція України провела зовнішню оцінку якості внутрішнього аудиту в

Мінагрополітики у III кварталі 2016 року в рамках забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю та запобігання випадкам шахрайства і помилок, які можуть вплинути на достовірність фінансової та бюджетної звітності.

Міністерство фінансів України повідомило, що Мінагрополітики з метою ефективного використання потенційних можливостей Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) при прийнятті законів про державний бюджет може щороку передбачати в бюджетних запитах за КПКВК 2801010 «Загальне керівництво та управління у сфері агропромислового комплексу» сплату членських внесків до цієї організації, керуючись статтями 35–37 Бюджетного кодексу України.

За результатами розгляду *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на збільшення статутного капіталу Національної компанії «Укראгролізинг» для закупівлі технічних засобів для агропромислового комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу*, встановлено, що збільшення статутного капіталу НАК «Укראгролізинг» відбувалося в окремих випадках як без здійснення випуску (емісії) акцій і подальшої їх оплати (викупу) за вартістю не менш як номінальної, так і без реєстрації відповідних звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій, починаючи із заснування компанії. Зазначене суперечить вимогам законів України «Про акціонерні товариства» та «Про цінні папери та фондовий ринок».

Крім того, аудитом встановлено, що станом на 01.01.2016 статутний капітал НАК «Укראгролізинг» у її статуті відображений без урахування обсягів бюджетних призначень, спрямованих на його збільшення у 2013 і 2014 роках (відповідно на 76,2 і 39,9 млн гривень).

При цьому через неефективні управлінські рішення з боку учасників бюджетного процесу у 2014 році 12,1 млн грн, а в 2015 році 37,5 млн грн асигнувань, відкритих у повному обсязі, але не спрямованих, у кінці бюджетного року повернено до спеціального фонду державного бюджету як невикористані.

НАК «Укראгролізинг» як головним розпорядником бюджетних коштів допущено дебіторську заборгованість за КПКВК 6801030 «Заходи по операціях фінансового лізингу вітчизняної сільськогосподарської техніки», КЕКВ 4112 «Надання кредитів підприємствам, установам, організаціям» за спеціальним фондом державного бюджету, яка станом на 01.01.2016 становила 45,2 млн грн, у тому числі 1,2 млн грн – втрати державного бюджету, 33,9 тис грн – ризики неповернення лізингоодержувачами лізингових платежів НАК «Укראгролізинг» за отриману у фінансовий лізинг сільськогосподарську техніку, яка закуповувалась за рахунок коштів державного бюджету, що може призвести до недоотримання надходжень до державного бюджету.

Недостатньо дієвими у 2014–2015 роках були загальні збори акціонерів НАК «Украгролізинг», а також її наглядова рада і ревізійна комісія, що, зокрема, не сприяло своєчасності та повноті прийняття окремих управлінських рішень з питань діяльності компанії, яка стала прибутковою лише у 2015 році (5 млн грн), тоді як у 2012 році збитки компанії становили 16,6 млн грн, у 2013 році – 450,7 млн грн (за результатами інвентаризації списано безнадійну заборгованість і нестачі), у 2014 році – 5,5 млн гривень.

Належний розвиток фінансового лізингу вітчизняної сільськогосподарської техніки ускладнювався і через законодавчі прогалини.

Так, аудит засвідчив, що норми Закону України від 19.09.2013 № 584 «Про митний тариф України» в частині встановлення нульової ставки ввізного мита на техніку сільськогосподарського призначення, аналогі якої не виробляються в Україні або виробляються в недостатній кількості, призводили до зниження конкурентоспроможності вітчизняної техніки (сегмент ціна–якість), при комплектуванні якої використовуються зарубіжні матеріали, вузли, агрегати та комплектуючі, ввізне мито на які становить до 10 відс. їх вартості.

Не врегульовано і питання реєстрації та перереєстрації придбаних сільськогосподарських технічних засобів, у тому числі на умовах фінансового лізингу, у зв'язку із здійсненням заходів щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, а саме ліквідацією Державної інспекції сільського господарства, до повноважень якої було віднесено ці функції.

З метою поліпшення стану справ Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- приведення статуту НАК «Украгролізинг» у відповідність із вимогами чинного законодавства;
- затвердження нового складу наглядової ради НАК «Украгролізинг»;
- забезпечення ефективної роботи органів управління НАК «Украгролізинг» у частині виконання основних завдань і функцій відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» та статуту НАК «Украгролізинг»;
- врегулювання питань, пов'язаних із реєстрацією та перереєстрацією сільськогосподарських технічних засобів;
- встановлення нульової ставки ввізного мита на матеріали, вузли, агрегати та комплектуючі, які використовуються при виробництві сільськогосподарської техніки вітчизняного машинобудування.

РЕАГУВАННЯ:

НАК «Украгролізинг» розробляється нова редакція статуту, яка буде узгоджена з Мінагрополітики і після погодження із зацікавленими органами виконавчої влади подана на розгляд Кабінету Міністрів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 174 внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 156 у частині затвердження нового складу наглядової ради та ревізійної комісії НАК «Украгролізинг».

Мінагрополітики опрацьовуються питання підготовки проекту акта Кабінету Міністрів України про затвердження завдання на голосування представниками держави на засіданні наглядової ради компанії.

НАК «Украгролізинг» приведено у відповідність із вимогами чинного законодавства свій статут, новий склад наглядової ради затверджено згідно із вимогами чинного законодавства, врегульовано питання дебіторської та кредиторської заборгованості.

За результатами розгляду *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді та розпорядження об'єктами державної власності, які належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України*, встановлено, що нормативний акт, який би визначав основні напрями збалансованого розвитку лісового господарства, спрямовані на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів України, відсутній (Державна цільова програма «Ліси України», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 977, завершена у 2015 році, а нової відповідної програми протягом 2016 року не прийнято).

Фінансове забезпечення виконання заходів із ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, відповідно до законів про державний бюджет, у 2015 році становило 430 млн грн, у 2016 році – 84 млн грн (відповідно лише 53,3 і 8,5 відс. від потреби, визначеної бюджетними запитами). Як наслідок, через обмеженість бюджетних видатків значна частина заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді не фінансувалася та не виконувалася.

Поновлення документації державного лісового кадастру, яке відбувається один раз на п'ять років, у 2016 році не проводилося (останнє поновлення Державним агентством лісових ресурсів проведено станом на 01.01.2011), а отже, потребують уточнення основні показники, які характеризують лісовий фонд України: площа лісів, лісистість, запас деревини.

Зменшуються і щорічні обсяги відтворення лісів: у 2011 році на державних підприємствах, які перебували у віданні Держлісагентства, обсяг відтворення лісів перевищував площу суцільних рубок попереднього року в 1,6 раза, у 2015 році – уже в 1,1 раза. Скорочувались і обсяги створення лісів на нових територіях: у 2011 році створення лісів на нових територіях відбулося на площі 22,4 тис. га, а у 2015 році – лише на площі 2,4 тис. гектарів.

Аудит засвідчив, що єдиний автоматизований контроль даних щодо обсягу фактичного виходу заготовленої деревини, а також єдина державна система електронного обліку деревини, запровадження якої передбачалося розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 1090-р і від 18.11.2009 № 1408-р, та електронні системи взаємодії з органами Міністерства внутрішніх справ України і Державної фіскальної служби України щодо контролю за обігом деревини та протидії функціонуванню тіньового ринку в Україні станом на 01.10.2016 не створені.

Запроваджена Держлісагентством система електронного обліку деревини, якою на час проведення аудиту було охоплено майже 90 відс. постійних лісокористувачів, що перебувають у віданні Держлісагентства, та декілька інших постійних лісокористувачів, не забезпечувала виконання визначених завдань і потребувала подальшого удосконалення (у 2015 році лісовою охороною Держлісагентства виявлено факти незаконних рубок 24,1 тис. м³ деревини, що порівняно з 2014 роком удвічі більше (11,2 тис. м³).

Аудитом встановлено, що державними підприємствами, що виконують функції держави та перебувають у віданні Держлісагентства (органу управління об'єктами державної власності), у 2015 році та I кварталі 2016 року закупівля товарів та послуг в окремих випадках здійснювалась без дотримання відповідних процедур закупівель, передбачених Законом України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 № 1197.

Крім того, через неефективні управлінські рішення учасників бюджетного процесу за умови відкритих асигнувань за відповідною бюджетною програмою у кінці бюджетного 2015 року як невикористані до державного бюджету повернено понад 3 млн гривень.

Враховуючи викладене, Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- забезпечення виконання постанови Кабінету Міністрів України від 20.06.2007 № 848 «Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів» з метою поновлення документації в державному лісовому кадастрі та обліку лісів;

- удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері проведення аукціонних торгів щодо реалізації необробленої деревини;

- запровадження на державному рівні Єдиної державної системи електронного обліку деревини для усіх постійних лісокористувачів та взаємодії з електронними системами органів МВС та ДФС щодо контролю за обігом деревини та протидії функціонуванню тіньового ринку;

- посилення відповідальності за порушення лісового законодавства шляхом визначення поняття «істотна шкода» у Кримінальному кодексі України та Кодексі про адміністративні правопорушення, а також введення додаткової відповідальності за купівлю чи інше приймання суб'єктами господарювання необробленої деревини, яка не була облікована постійними лісокористувачами у встановленому порядку або не має документів, що підтверджують законність її заготівлі та придбання;

- узгодження вимог нормативних актів у частині визначення повноважень щодо видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій;

- затвердження уточненого переліку об'єктів державної власності, які належать до сфери управління Держлісагентства.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінет Міністрів України дав доручення від 17.11.2016 № 41754/1/1-16 Мінагрополітики, Держлісагентству, Мінекономрозвитку опрацювати рекомендації Рахункової палати та вжити заходів щодо

усунення виявлених порушень і недопущення їх у подальшій роботі, у разі необхідності внести в установленому порядку Кабінетові Міністрів України відповідні проекти актів.

Держлісагентством результати аудиту розглянуто на розширеній нараді, яка відбулася 01.12.2016.

Наказом Держлісагентства від 12.12.2016 № 467 затверджені заходи щодо усунення порушень та недоліків, виявлених під час проведення аудиту Рахунковою палатою.

Керівників обласних управлінь лісового та мисливського господарства, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, зобов'язано при закупівлі товарів, робіт і послуг дотримуватись вимог Закону України «Про публічні закупівлі».

1.3.3.6. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям

Результати *аудиту виконання Україною вимог Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням* засвідчили, що вимоги цієї конвенції протягом 2013–2015 років виконувались не в повному обсязі. Зокрема, на належному рівні не забезпечувався контроль за транскордонним переміщенням відходів, їх ідентифікація та видалення, а також координація діяльності відповідальних органів виконавчої влади та обмін інформацією, що створювало ризики неконтрольованого ввезення в Україну небезпечних відходів. Головна причина такого стану – відсутність державної цільової програми поводження з відходами, у тому числі небезпечними, яка б окреслила основні цілі відповідної державної політики, напрями діяльності та використання фінансових ресурсів держави у цій сфері, природоохоронні заходи, очікувані результати та терміни їх досягнення.

Кабінетом Міністрів України не було забезпечено виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України від 15.01.2010 «Про державне регулювання у сфері поводження з відходами» та від 25.04.2013 «Про комплекс заходів щодо вдосконалення проведення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами в Україні» щодо розроблення та надання Верховній Раді України для розгляду законопроект про загальнодержавну програму поводження з відходами в Україні.

Протягом 2013–2015 років дотримання Україною вимог Базельської конвенції забезпечувалось в умовах недостатньої нормативної врегульованості, що супроводжувалося неналежним організаційним і матеріально-технічним забезпеченням відповідних органів виконавчої влади.

Нормативно-правовими актами не визначено порядку пломбування підрозділами Держекоінспекції контейнерів з небезпечними відходами в пункті пропуску через державний кордон на в'їзді в Україну. Як наслідок, контейнери

протягом періоду, що перевірявся не пломбувалися, що створювало ризики незабезпечення схоронності вантажів з небезпечними відходами під час їх транзиту територією України.

За КПКВК 2401270 «Здійснення природоохоронних заходів» у сфері поводження з небезпечними відходами протягом 2013–2015 років із запланованих 11-ти заходів реалізовано лише два. Решта запланованих природоохоронних заходів не виконана переважно через відкриття затверджених асигнувань державного бюджету наприкінці бюджетного року, що унеможливило дотримання їх розпорядниками термінів проведення конкурсних торгів, встановлених чинним законодавством.

В умовах недостатнього фінансового ресурсу на забезпечення діяльності підрозділи територіальних органів Держекоінспекції, що здійснюють екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон, протягом 2013–2015 років не проводили хіміко-аналітичного контролю речовин і матеріалів з метою встановлення їх належності до числа токсичних, радіоактивних речовин або відходів у зв'язку з тим, що їхні відділи інструментально-лабораторного контролю не атестовані як випробувальні, відсутнє сучасне складне високоточне обладнання та наукові спеціалісти відповідної кваліфікації.

Питання стану виконання Базельської конвенції попередньо досліджувалось Рахунковою палатою у 2007 році в рамках здійснення міжнародного тристороннього аудиту з вищими органами фінансового контролю Республіки Польща та Словацької Республіки.

Проведений аналіз стану виконання рекомендацій попереднього контрольного заходу засвідчив, що Кабінетом Міністрів України та Мінприроди були вжиті окремі заходи реагування на висновки та пропозиції Рахункової палати. Зокрема, на законодавчому рівні посилено відповідальність за порушення законодавства у сфері поводження з відходами, розподілені повноваження органів влади у цій сфері, ухвалені відповідні управлінські рішення щодо підвищення рівня контролю за переміщенням небезпечних відходів і виконання вимог Базельської конвенції.

Водночас деякі питання залишились актуальними, у тому числі щодо необхідності затвердження положення про компетентний орган і виділений центр, передбачені Базельською конвенцією, затвердження державної цільової програми поводження з небезпечними відходами, формування та ведення реєстрів відходів та об'єктів поводження з ними, а також збільшення матеріально-технічного забезпечення органів, на які покладено функції здійснення екологічного контролю.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України доручити відповідним центральним органам виконавчої влади розробити і подати на погодження Кабінету Міністрів України:

- державну цільову програму поводження з відходами, передбачивши в ній окремим розділом заходи зі створення потужностей з утилізації небезпечних відходів;

- порядок пломбування контейнера з небезпечними відходами в пункті пропуску через державний кордон на в'їзді в Україну, передбачений пунктом 29 Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120;
- порядок взаємодії між Державною фіскальною службою України та Міністерством екології та природних ресурсів України у частині відбору зразків для проведення лабораторних аналізів на відповідність складу вантажу наявній документації, передбачений статтею 356 Митного кодексу України;
- перелік (класифікатор) відходів із встановленими класами небезпеки;
- положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць, передбачене пунктом 4 постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.95 № 198 «Про здійснення екологічного контролю в пунктах пропуску через державний кордон».

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту Мінприроди поінформувало, що організовано переклад Базельської конвенції українською мовою; розробляється положення про компетентний орган та виділений центр, передбачені Базельською конвенцією; наказом Мінприроди від 18.05.2016 № 186 затверджено Порядок функціонування електронної системи здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами (zareєстровано в Мінюсті 04.07.2016 за № 916/29046).

Крім того, Держекоінспекція, на яку покладено функції здійснення екологічного контролю, підготувала пропозиції з відповідними обґрунтуваннями для формування бюджетних запитів до Мінфіну щодо матеріально-технічного забезпечення Держекоінспекції в частині придбання обладнання для забезпечення хіміко-аналітичного контролю вантажів, що перетинають державний кордон, та пломб і пломбаторів для пломбування контейнерів з небезпечними відходами; проведення акредитації лабораторій Держекоінспекції.

Також розроблено проект Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць, який доопрацьовується з урахуванням зауважень.

З метою виконання пропозицій Рахункової палати щодо розроблення і подання на затвердження Кабінету Міністрів України Порядку пломбування контейнера з небезпечними відходами у пункті пропуску через державний кордон на в'їзді в Україну створюється робоча група із залученням представників Мінприроди, Мінекономрозвитку, Держекоінспекції та ДФС.

У рамках загальних завдань з гармонізації вітчизняного законодавства з європейським Мінприроди розробляється Національний перелік (класифікатор) відходів на базі європейського переліку відходів.

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом та його державами-членами, з іншої сторони, з метою впровадження Директиви 2008/98ЄС про відходи Мінприроди розроблено проект нової редакції Закону України «Про відходи».

У 2016 році Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету Чорноморським біосферним заповідником*, за результатами якого встановлено, що існуючий стан управління заповідником, який належить до сфери управління Національної академії наук України, не забезпечував виконання визначених йому завдань.

Чорноморський біосферний заповідник протягом 2014–2015 років та I півріччя 2016 року був забезпечений коштами державного бюджету в середньому на 71 відс. визначеної ним потреби для виконання встановлених йому завдань. Видатки заповідника протягом цього періоду становили 8,8 млн грн, або 92,3 відс. затверджених асигнувань, з яких 84 відс. – видатки на оплату праці та нарахування на неї. Капітальні видатки заповіднику не затверджувались і не здійснювались.

Водночас, заповідником протягом періоду, що підлягав аудиту, не вживались заходи щодо залучення додаткових джерел фінансування його діяльності та збільшення обсягів надходжень до спеціального фонду. Як об'єкт Всесвітньої мережі біосферних резерватів Чорноморський біосферний заповідник у досліджуваному періоді проводив міжнародну діяльність на недостатньому рівні, зокрема, не здійснювалась робота з підготовки проектів-запитів на отримання міжнародних грантів та проведення спільних наукових досліджень.

Існуючий стан управління заповідником не забезпечував виконання визначених йому завдань. Як свідчить аудит, станом на 01.01.2016 не було розроблено проекту організації території Чорноморського біосферного заповідника. Права на нерухоме майно, що перебувало у віданні заповідника, включаючи земельні ділянки, які передані йому в користування, у повному обсязі у встановленому порядку не були зареєстровані. Через відсутність грошової оцінки майже третина заповідних земельних ділянок (21 тис. га) на балансі заповідника не обліковувалась, що створювало високі ризики незабезпечення належної охорони Чорноморського біосферного заповідника та подальшого поширення на його території випадків незаконного використання природних ресурсів, а отже, і можливого зменшення окремих видів флори та фауни, що охороняються на національному та міжнародному рівні, або їх знищення.

Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень і спостережень Чорноморського біосферного заповідника за станом і змінами

природних комплексів, виконаних у біосферних заповідниках, є його Літопис природи «Моніторинг стану природних комплексів Чорноморського біосферного заповідника», матеріали якого повинні використовуватися для оцінки стану навколишнього природного середовища, розроблення заходів з охорони та ефективного використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Однак інформація про результати моніторингу стану природних комплексів Чорноморського біосферного заповідника у відкритому доступі була відсутня, що практично унеможливило здійснення зовнішньої оцінки результативності діяльності заповідника як наукової установи, а також досягнення ним основних завдань, зокрема, в частині забезпечення умов для відтворення, збереження генофонду рідкісних та типових видів рослин і тварин, у тому числі занесених до Червоної книги України та міжнародних червоних списків.

При цьому, через недофінансування та недостатній рівень внутрішнього контролю використання бюджетних коштів здійснювалося заповідником в окремих випадках з недотриманням норм статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» – 54,9 тис. грн (недоліки усунуто під час аудиту), а також неекономно – 193 тис. гривень. Водночас за результатами аудиту було встановлено численні факти недотримання вимог Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.98 № 1340, і Порядку зберігання вилучених під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення речей і документів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2012 № 17.

Законодавче та нормативно-правове забезпечення діяльності біосферних заповідників як елементів природно-заповідного фонду України та її екологічної мережі було недостатнє для належного їх функціонування, особливо за необхідності оптимізації видатків загального фонду державного бюджету та визначення додаткових джерел і обсягів фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

За результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України врегулювати на законодавчому рівні питання:

- визначення джерел та обсягів фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням територій та об'єктів природно-заповідного фонду, оптимізувавши видатки із загального фонду державного бюджету;

- посилення дієвості служб державної охорони природно-заповідного фонду, у тому числі шляхом зміцнення організаційного, матеріально-технічного та фінансового забезпечення, а також посилення їх відповідальності за виконання визначених повноважень;

- покладення обов'язків на відповідні центральні органи виконавчої влади: у галузі охорони навколишнього природного середовища – щодо забезпечення розроблення спеціалізованими проектними та науковими установами проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду; діяльності служб державної охорони природно-заповідного фонду України; у галузі регулювання земельних відносин – щодо забезпечення

розроблення спеціалізованими проектними та науковими установами відповідних проектів землеустрою та проведення грошової оцінки земель територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

- усунення ризиків спрямування коштів державного бюджету, передбачених на виконання наукових досліджень, на фактичне утримання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

- урахування рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (1995 р.) щодо формування Всеєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим станом ландшафту; вжиття заходів щодо розроблення та прийняття відповідного нормативного акта у зв'язку із закінченням терміну виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки і відсутністю цільової екологічної програми розвитку заповідної справи.

Національній академії наук України і Чорноморському біосферному заповіднику рекомендовано здійснити заходи щодо усунення виявлених недоліків за результатами аудиту Рахункової палати.

РЕАГУВАННЯ:

- На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту Чорноморський біосферний заповідник надав інформацію про вжиті заходи щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту, зокрема:

- укладено договір з Державною установою «Інститут еволюційної екології НАН України» (30.05.2016) на виконання робіт із розроблення Проекту організації території Чорноморського біосферного заповідника НАН України та охорони його природних комплексів; завершено другий етап робіт відповідно до календарного плану;

- здійснено реєстрацію права оперативного управління на всі будівлі та споруди, що обліковуються на балансі; на майно всіх кордонів і центральної садиби отримано відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;

- здійснюється погодження землевпорядної документації на площу 19 454,8 га у межах Херсонської області; вживаються заходи щодо підготовки проекту розпорядження Кабінету Міністрів України про передачу в постійне користування дна Чорного моря навколо островів Довгий і Круглий загальною площею 2 068 га;

- проведено у жовтні 2016 року інвентаризацію матеріальних цінностей і конфіскованого майна;

- здійснено коригування плану роботи відділу еколого-освітньої роботи з урахуванням виправлення недоліків, встановлених аудитом;

- внесено зміни до переліку та вартості платних послуг з метою активізації екскурсійної діяльності в буферній та охоронних зонах; укладено договори з питань надання консультацій щодо наукових досліджень та ін.;

- оприлюднено інформацію про надання в тимчасову оренду конференц-зали;

- усунуто порушення вимог пункту 8 Порядку зберігання вилучених під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення речей і документів; також обладнано охоронною та протипожежною сигналізацією приміщення, в яких зберігається вилучене майно;

- станом на 01.10.2016 на 8,17 відс. збільшилися надходження до спеціального фонду порівняно з аналогічним періодом минулого року;

- відповідно до пункту 6 Положення про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків, прийнято рішення, що найбільш цікава інформація про виконання заходів з наукової та науково-технічної діяльності буде розміщуватися на веб-сайті заповідника або НАН України.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво пускового комплексу «Вектор» та експлуатацію його об'єктів*, засвідчили, що Міністерством екології та природних ресурсів і Державним агентством з управління зоною відчуження впродовж 2014–2015 років і I півріччя 2016 року на виконання вказаних робіт у межах Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами використано 144 млн грн, або 92,1 відс. від спрямованого обсягу коштів за КПКВК 2408090, при цьому 82 відс. обсягу коштів використано лише за одним напрямом – оплата праці з нарахуваннями.

За оцінкою Державного агентства з управління зоною відчуження, в останні роки рівень бюджетного фінансування заходів Загальнодержавної програми становив до 15 відсотків (при цьому кінцевий термін їх виконання – 31.12.2017). На кінець 2017 року передбачено завершення I етапу Стратегії поводження з радіоактивними відходами в Україні, однак через відсутність капітальних видатків державного бюджету існує ризик невиконання окремих заходів Загальнодержавної програми, оскільки на будівництво об'єктів I черги проекту комплексу виробництв «Вектор» у 2014–2015 роках і I півріччі 2016 року використано лише 0,5 млн грн (з початку будівництва – 205 млн гривень).

Станом на 01.11.2016 реалізація завдання 1 «Будівництво, введення в експлуатацію та експлуатація комплексу «Вектор» Загальнодержавної програми залишається незадовільним. Жодне зі сховищ, запланованих у межах виконання проекту I черги комплексу виробництв «Вектор», спорудження яких фактично

розпочато у 1998 році, не добудоване (готовність ТРВ-1 – 95 відс. і ТРВ-2 – 75 відс.), взагалі не розпочато будівництво трьох передбачених об'єктів інфраструктури. Таким чином, у зв'язку з відсутністю додаткових потужностей для зберігання радіоактивних відходів неядерного циклу окремі сховища спеціалізованих підприємств, які забезпечують збір і тимчасове зберігання на закріплених за ними територіях радіоактивних відходів неядерного циклу, заповнені, що посилює виникнення надзвичайних ситуацій.

Крім того, зростають ризики неприйняття з 01.01.2018 відходів на зберігання, у зв'язку з чим, за оцінкою Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом», додаткові витрати, пов'язані, зокрема, зі сплатою штрафних санкцій, у 2018 році становитимуть близько 20 млн дол. США.

Через недостатнє фінансування з державного бюджету заходів з переоснащення спеціалізованих підприємств з поводження з радіоактивними відходами, які було збудовано ще у 60-х роках минулого століття, також є ризик негативного впливу іонізуючого випромінювання на населення та навколишнє середовище.

Проведений аудит також засвідчив актуальність вжиття чергових заходів, спрямованих на активізацію розвитку інфраструктури з поводження з радіоактивними відходами, щодо удосконалення правового, організаційного та фінансового забезпечення діяльності у цій сфері, а також щодо всебічного сприяння залученню міжнародної технічної допомоги, у тому числі шляхом створення цілісної системи поводження з радіоактивними відходами, спрямованої на досягнення безпечного поводження (включаючи захоронення) з радіоактивними відходами всіх типів і категорій, які були накопичені в попередні періоди та утворюватимуться в майбутньому; визначення сталих джерел фінансування заходів щодо поводження з радіоактивними відходами, зокрема залучення Державного фонду поводження з радіоактивними відходами, формування якого може здійснюватись за рахунок екологічного податку та інших надходжень, не заборонених чинним законодавством; визначення подальших завдань і заходів, які реалізовуватимуться у сфері поводження з радіоактивними відходами після 2017 року, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів фінансування з урахуванням реалій державного бюджету та можливостей залучення міжнародної технічної допомоги.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

- удосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на створення цілісної системи поводження з радіоактивними відходами всіх типів і категорій;

- розширення функцій Державного агентства України з управління зоною відчуження, зокрема, шляхом створення на його базі Національного агентства України з поводження з радіоактивними відходами та управління радіоактивно забрудненими територіями та надання йому повноважень центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом;

- визначення сталих джерел фінансування заходів з поводження з радіоактивними відходами, у тому числі і через залучення Державного фонду

поводження з радіоактивними відходами, формування якого може здійснюватись за рахунок екологічного податку та інших надходжень, не заборонених чинним законодавством;

- визначення подальших завдань і заходів, які реалізовуватимуться у сфері поводження з радіоактивними відходами після 2017 року, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів фінансування з урахуванням реалій державного бюджету та можливостей залучення міжнародної технічної допомоги;

- внесення Міністерством екології та природних ресурсів України та Міністерством фінансів України на розгляд Кабінету Міністрів України узгоджених пропозицій щодо визначення джерел фінансування робіт з добування двох сховищ першої черги комплексу виробництв «Вектор» та будівництва сховища для проміжного зберігання високоактивних радіоактивних відходів, що повертатимуться з Російської Федерації після переробки відпрацьованого ядерного палива українських атомних електростанцій, обсягів фінансування та термінів виконання таких робіт;

- усунення Міністерством екології та природних ресурсів України і Державним агентством України з управління зоною відчуження виявлених під час аудиту недоліків і порушень.

За результатами щорічного розгляду матеріалів щодо **стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»** встановлено, що у 2015 році органами державної влади України в цілому було забезпечено сприятливі умови для реалізації міжнародних проектів на промисловому майданчику Державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС». Зокрема, вирішено питання звільнення від оподаткування міжнародних проектів, які реалізуються на промисловому майданчику Державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС», шляхом прийняття Закону України від 23.04.2015 № 364-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей виконання проектів міжнародної технічної допомоги на Чорнобильській АЕС»; забезпечено діяльність ДСП «Чорнобильська АЕС» додатковим фінансовим ресурсом на загальну суму 219,4 млн грн шляхом прийняття Закону України від 16.07.2015 № 639-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», а також розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 № 1309-р «Про виділення у 2015 році коштів Міністерству екології та природних ресурсів для забезпечення фінансування у повному обсязі Чорнобильської атомної електростанції»; відновлено роботу Спільного Комітету «Україна – Європейський банк реконструкції та розвитку», що сприяло поглибленню співпраці у питаннях організаційно-правового забезпечення реалізації спільних проектів; у рамках виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та за особливих для країни умов у 2015 році забезпечено внесок до Чорнобильського фонду «Укриття» у сумі 601,2 млн грн, що перевищує загальний обсяг таких виплат за 1997–2014 роки.

Завдяки спільним зусиллям Уряду України, Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду «Укриття», Європейського банку реконструкції та розвитку, урядів країн-вкладників (донорів) фонду та Федеративної Республіки Німеччина як головуєчої країни Великої Сімки, а також впровадженню

рекомедацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття» у 2015 році було досягнуто значного прогресу в реалізації міжнародних проектів, необхідних для зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, усунуто загрозу зупинення будівництва нового безпечного конфайнмента, яка існувала через відсутність додаткових коштів у сумі 615 млн євро.

Водночас проведений аналіз засвідчив виникнення ризику зупинення реалізації проекту «Нове сховище відпрацьованого ядерного палива» (СВЯП-2), що спричинено дефіцитом фінансового ресурсу в обсязі 105 млн євро через несприятливу ситуацію з курсом обміну валют (євро/долар) та зростання вартості робіт, а також ризиків затримок у введенні в експлуатацію об'єктів інфраструктури, які будуються у рамках міжнародної технічної допомоги (заводу з переробки рідких радіоактивних відходів, промислового комплексу з поводження з твердими радіоактивними відходами). Також потребували вирішення питання поновлення виконання робіт за проектом «Модернізація виробничих потужностей з подрібнення довгомірних відходів на ЧАЕС», які було призупинено на початку 2014 року через закінчення терміну дії контракту.

Водночас у 2015 році не було відновлено системної та ефективної роботи Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС (не проведено жодного засідання), а також Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті «Укриття» та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації (проведено одне засідання в лютому 2015 року), що ускладнювало підтримання сприятливих організаційно-правових умов для реалізації проектів (програм) на Чорнобильській АЕС.

За результатами попереднього контрольного-аналітичного заходу Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (затверджена Законом України від 15.01.2009 № 886-VI) у частині визначення напрямів подальшої діяльності щодо зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів і джерел фінансування. Таку рекомендацію містить і постанова Верховної Ради України від 22.04.2015 № 348-VIII «Про Рекомендації парламентських слухань на тему «Про зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, об'єкт «Укриття» та перспективи розвитку зони відчуження». Відповідний законопроект не один рік проходив процедуру узгодження із зацікавленими міністерствами та відомствами, але на час проведення аудиту необхідних змін так і не було внесено.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо:

- вжиття додаткових заходів, спрямованих на виконання постанови Верховної Ради України від 22.04.2015 № 348-VIII «Про Рекомендації парламентських слухань на тему «Про зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, об'єкт «Укриття» та перспективи розвитку зони відчуження», зокрема, у частині внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації

Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886-VI; відновлення дієвої роботи Міжвідомчої комісії з комплексного вирішення проблем Чорнобильської АЕС і Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті «Укриття» та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації;

- своєчасного та повного забезпечення виконання зобов'язань України щодо здійснення внесків до Чорнобильського фонду «Укриття»;

- посилення співпраці України та міжнародної спільноти для розв'язання проблем, пов'язаних, зокрема, із подальшою реалізацією проектів, які виконуються із залученням міжнародної технічної допомоги.

РЕАГУВАННЯ:

За підсумками розгляду інформації Рахункової палати Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (рішення від 01.06.2016) рекомендовано Міністерству екології та природних ресурсів України, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС»:

- забезпечити завершення підготовки та узгодження змін і доповнень до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему із визначенням напрямів подальшої діяльності, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів і джерел фінансування;

- вжити заходів щодо забезпечення вчасного введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги.

Прем'єр-міністр України В. Гройсман зобов'язав керівників центральних органів виконавчої влади вжити заходів щодо реалізації пропозицій Рахункової палати.

Мінприроди та Державним агентством України з управління зоною відчуження вжито таких заходів:

- надіслано на погодження до центральних органів виконавчої влади законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»;

- створено, згідно з дорученням Кабінету Міністрів України, Міжвідомчу робочу групу з розроблення проекту Концепції удосконалення управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення;

- проводяться узгоджувальні процедури щодо сплати курсової різниці в сумі 12 846 836 дол. США, яка виникла під час здійснення Україною внесків протягом 2014–2016 років;

- забезпечено продовження реалізації проекту «Нове сховище відпрацьованого ядерного палива» (СВЯП-2), ступінь виконання будівельно-монтажних робіт якого становить 70 відсотків.

Також Мінприроди поінформувало, що для забезпечення залучення коштів міжнародної спільноти до проектів, які виконувались на майданчику Чорнобильської АЕС, Україною в 2016 році на здійснення внесків до Чорнобильського фонду «Укриття» та на Рахунок ядерної безпеки спрямовано 748,2 млн гривень.

Під час роботи Конференції зі збору коштів на будівництво нового сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2), яка відбулася 25.04.2016 в м. Київ, досягнуто домовленостей щодо здійснення країнами-донорами додаткових внесків на Рахунок ядерної безпеки для завершення цього проекту на загальну суму 87,5 млн євро.

29.11.2016 завершено процес насування арки (нового безпечного конфайнмента) на об'єкт «Укриття» та встановлено її в проектне положення (вартість проекту – 1,5 млрд євро).

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення земельної реформи та на загальнодержавні топографо-геодезичні та картографічні роботи, демаркацію та делімітацію державного кордону*, показали що, незважаючи на те, що законодавче забезпечення проведення земельної реформи у період її здійснення (1991–2016 роки) в цілому сприяло як зміні земельних відносин в Україні, так і їх удосконаленню, проте через відсутність програмних документів, прийняття яких передбачалося відповідними законодавчими актами, недосконалість діючих законодавчих актів і відсутність окремих законодавчих актів комплексний підхід до здійснення земельної реформи фактично було втрачено.

Загальнодержавна програма використання та охорони земель, прийняття якої передбачено Законом України від 19.06.2003 «Про охорону земель», Державна цільова програма розвитку земельних відносин, а також окремі законодавчі акти, зокрема про обіг земель, і програмні акти щодо розвитку земельних відносин і раціонального використання та охорони земель на час проведення аудиту не були прийняті. Діючі законодавчі акти через свою недосконалість, у тому числі і при прийнятті, зазнавали постійних змін.

Також не врегульовано питання забезпечення конституційних прав громадян України щодо розпорядження правом власності на землі сільськогосподарського призначення.

Незадовільним також було фінансове забезпечення у 2015–2016 роках на проведення земельної реформи, що впливало як на своєчасність, так і ефективність прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу в цій сфері. Зокрема, Державною службою України з питань геодезії,

картографії та кадастру видатки на погашення кредиторської заборгованості за виконані роботи з інвентаризації земель в обсягах, зареєстрованих в органах Державної казначейської служби, не передбачалися. Як наслідок, стягнення такої заборгованості відбувалося в судовому порядку з нарахуванням штрафних санкцій, що призвело до додаткового навантаження на державний бюджет.

Приватна форма власності на землю, у тому числі на землі сільськогосподарського призначення, у структурі земельного фонду України на кінець 2016 року становила більше 52 відсотків. Плата за землю стала однією з головних складових надходжень до місцевого бюджету (за 9 місяців 2016 року до місцевих бюджетів надійшло більше 17 млрд грн (2015 рік – 14,8 млрд гривень).

Здійснювані заходи з охорони земель через обмеженість видатків державного бюджету були мінімальними. Один із економічних регуляторів земельних відносин – щодо відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва – фактично не був задіяним (станом на 11.10.2016 на спеціальних рахунках відповідних органів місцевого самоврядування обліковувалось 632,7 млн грн, що надійшли в порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва. При цьому із вказаного обсягу 114,4 млн грн (18,1 відс.) органами місцевого самоврядування було розміщено на депозитних рахунках в установах банків).

Через неодноразові організаційні зміни в системі центральних органів, до повноважень яких віднесено формування та реалізацію державної політики у сфері земельних відносин, використання та охорони земель, у період 2014–2016 років державний контроль за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель фактично не здійснювався.

Разом з тим персональний склад делегації України для участі у засіданнях спільних міждержавних комісій з питань демаркації державного кордону України, затверджений Указом Президента України від 31.10.2011 № 1008, з 14.01.2015 не оновлювався. Представника України з питань договірно-правового оформлення державного кордону України не було призначено. У результаті з передбачених у 2015 році Держгеокадастру на визначені цілі 5 млн грн використано лише 0,1 відсотка. За 9 місяців 2016 року, незважаючи на відкриті асигнування у сумі 2,4 млн грн, кошти державного бюджету на зазначені цілі не використовувалися. Роботи з демаркації державного кордону України на ділянках із Білоруссю та Молдовою станом на 01.10.2016 не були завершені.

Враховуючи викладене, **Рахункова палата вважала за необхідне рекомендувати** Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення:

- розроблення та затвердження головних напрямів земельної реформи в Україні та заходів з їх реалізації;

- фінансування проведення земельної реформи, зокрема щодо здійснення заходів з охорони земель, їх моніторингу, землевпорядного забезпечення проведення земельної реформи;

- ефективного використання місцевими органами самоврядування коштів, що надійшли в порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, на заходи з охорони земель;

- розроблення і прийняття загальнодержавної програми використання та охорони землі та програми розвитку земельних відносин;

- затвердження складу делегації України у спільних міждержавних комісіях з питань демаркації державного кордону України;

- призначення представника України з питань договірно-правового оформлення державного кордону України.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток та функціонування єдиної державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, було встановлено, що Міністерство екології та природних ресурсів як орган, відповідальний за організацію системи моніторингу довкілля, через відсутність нормативно визначених механізмів забезпечення такої компетенції протягом 2012–2014 років і 9 місяців 2015 року не забезпечило належної організації виконання заходів із моніторингу навколишнього природного середовища всіма його виконавцями.

З 11 органів виконавчої влади, задіяних у системі моніторингу навколишнього природного середовища, кошти державного бюджету на його проведення протягом 2012–2014 років і 9 місяців 2015 року планувало та отримувало сім: Міністерство екології та природних ресурсів України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державна служба геології та надр України, Державна санітарно-епідеміологічна служба України. Ці суб'єкти моніторингу протягом 2012–2014 років використали понад 108,9 млн гривень.

Протягом зазначеного періоду, зважаючи на фактичні обсяги видатків, система моніторингу навколишнього природного середовища як єдина мережа спостережень за змінами стану довкілля не діяла. Фактично складові елементи мережі існували лише за напрямками, за які відповідають задіяні органи виконавчої влади.

При цьому спостерігалася тенденція до скорочення мережі системи гідрометеорологічних спостережень, кількості лабораторій і створів проведення спостережень на поверхневих водах, переважно на водосховищах, значне зменшення кількості спостережних свердловин і вимірів рівня у них, практично було припинено відбір підземних вод на хімічний аналіз. Крім того, існували ризики втрати ланки моніторингу, виконання якої забезпечувалось Держсанепідслужбою.

Головними недоліками функціонування діючих мереж спостережень за навколишнім природним середовищем були недостатність нормативно-методичної бази з моніторингу довкілля щодо здійснення його за всіма видами моніторингу на єдиних методичних засадах, недостатність інформаційного обміну; відсутність достатнього обґрунтування вибору пунктів спостережень; суттєвий дефіцит сучасних лабораторних приладів та обладнання поряд із

значною зношеністю існуючого; недостатність автоматизованих постів спостережень та автоматизованих геоінформаційних систем.

Як наслідок, існуюча система моніторингу навколишнього природного середовища не досягла мети свого створення, функціонувала з недотриманням її основних принципів, визначених чинними нормативно-правовими актами, та не забезпечувала отримання повної, своєчасної та узгодженої інформації про стан навколишнього природного середовища, що унеможливило формування оперативних прогнозів змін навколишнього середовища та створило ризики національної безпеки держави в екологічній сфері.

За результатами аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України та Міністерству екології та природних ресурсів України вжити заходів щодо забезпечення виконання рішення Ради національної безпеки та оборони України від 25.04.2013 «Про комплекс заходів щодо вдосконалення проведення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами», введеного в дію Указом Президента України від 18.10.2013 № 572/2013, у частині вдосконалення проведення моніторингу довкілля; розроблення та схвалення Концепції реформування державної системи моніторингу довкілля та загальнодержавної програми розвитку системи моніторингу навколишнього природного середовища та її окремих складових; розроблення та затвердження положення про загальнодержавну екологічну автоматизовану інформаційно-аналітичну систему забезпечення доступу до екологічної інформації; розроблення та затвердження порядку моніторингу лісів.

РЕАГУВАННЯ:

Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи було розглянуто звіт Рахункової палати та дано відповідні рекомендації Кабінету Міністрів України, Міністерству екології та природних ресурсів України, Міністерству фінансів України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України.

На виконання рекомендацій Рахункової палати Мінприроди розроблено Концепцію реформування державної системи моніторингу довкілля, реалізація якої забезпечить системне внесення змін до нормативно-правової бази, спрямованих на перехід від відомчого підходу до проведення моніторингу та оцінок стану довкілля до проведення комплексних оцінок стану ресурсу та довкілля в цілому, створення єдиної державної мережі спостережень, побудованої відповідно до принципів, визначених низкою директив і регламентів ЄС природоохоронного спрямування.

З метою координації дій центральних органів виконавчої влади – суб'єктів системи Мінприроди проводиться робота зі створення міжвідомчої робочої групи з питань реформування державної системи моніторингу довкілля та здійснюються заходи, спрямовані на вивчення

наявного стану технічного та методичного забезпечення проведення суб'єктами державної системи моніторингу довкілля спостережень та оцінки стану об'єктів моніторингу.

З метою усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою за результатами проведеного аудиту, Мінприроди розроблено план заходів.

У 2016 році Рахунковою палатою було проведено **фінансовий аудит Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів**, за результатами якого встановлено, що фінансова та бюджетна звітність центрального апарату станом на 01.01.2016 була складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до встановлених нормативних вимог і забезпечувала достовірність даних щодо надходжень, витрат бюджетних коштів і правильно визначала фінансовий стан. Водночас аудитом були встановлені окремі викривлення, що дало підстави Рахунковій палаті для надання модифікованого (умовно-позитивного) висновку щодо дотримання вимог законодавства при здійсненні витрат і щодо фінансової та бюджетної звітності.

Проведений аудит також засвідчив, що Держекоінспекцією в 2015 році за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю» 92,2 відс. коштів використано на оплату праці та нарахування на неї, що свідчить про фактичну відсутність бюджетних коштів на забезпечення її діяльності за іншими статтями витрат.

Відсутність відповідних видатків державного бюджету та несвоєчасність прийняття управлінських рішень призвели і до зростання обсягів кредиторської заборгованості, яка станом на 01.01.2015 в Держекоінспекції обліковувалась в сумі 2,6 млн грн, що утворилась ще у 2013 році за придбане лабораторне обладнання за бюджетною програмою за КПКВК 2405020 «Зміцнення матеріально-технічної бази і методологічне забезпечення Держекоінспекції та її територіальних органів» (кошти спеціального фонду) через непроведення Казначейством у 2013 році платежів за незахищеними статтями видатків. Протягом 2014 року ця заборгованість Казначейством не була погашена. У 2015 році зазначена бюджетна програма ліквідована, що фактично унеможливило планування відповідних бюджетних призначень надалі. У результаті з 27.07.2016 у зв'язку з відсутністю достатнього обсягу асигнувань для виконання судового рішення Господарського суду м. Києва про стягнення з Держекоінспекції кредиторської заборгованості та додаткових зобов'язань у сумі 1,2 млн грн з урахуванням індексу інфляції, штрафних санкцій, передбачених у договорах з постачальниками, і судових зборів було зупинено операції (крім захищених статей) з бюджетними коштами за всіма рахунками Держекоінспекції, що унеможливило виконання покладених на неї завдань і функцій, а отже – належної реалізації державної політики у цій сфері.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата запропонувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо вирішення питання погашення кредиторської заборгованості, яка утворилася за КПКВК 2405020

«Зміцнення матеріально-технічної бази і методологічне забезпечення Держекоінспекції та її територіальних органів» у 2013 році, для запобігання додатковому навантаженню на державний бюджет у вигляді витрат на судові збори та штрафні санкції;

- Державній екологічній інспекції України рекомендовано дотримуватись вимог законодавчих і нормативних актів при здійсненні бухгалтерського обліку та налагодити дієве функціонування системи внутрішнього контролю.

РЕАГУВАННЯ:

З метою виконання пропозицій Рахункової палати Держекоінспекцією вжито ряд заходів з усунення виявлених порушень, зокрема:

- налаштовано програмне забезпечення бухгалтерського обліку;
- проведено навчання працівників бухгалтерських служб Держекоінспекції та її територіальних органів з питань застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;
- проведено інвентаризацію науково-дослідних робіт на відповідність їх обліку як нематеріальних активів;
- оформлено відповідними наказами призначення матеріально відповідальних осіб та укладено договори про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

1.3.3.7. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій

В Україні на стадії реалізації перебуває ряд проектів міжнародних фінансових організацій, що стосуються питань удосконалення системи соціальної допомоги держави населенню, підтримки реформи медичного обслуговування, реконструкції та модернізації об'єктів інфраструктури комунальних підприємств у секторі водопостачання, водовідведення та теплопостачання. Кошти на ці проекти є позиками, які отримані Україною і повинні бути повернені. Крім того, державними установами України використовуються кошти міжнародної технічної допомоги та кредитні ресурси, залучені під державні гарантії. Тому Рахункова палата щороку проводить аудити ефективності використання цих коштів.

Результати проведених аудитів засвідчили ряд недоліків у реалізації проектів та використанні коштів залучених під ці проекти: неякісну підготовку проектів, недотримання запланованих термінів їх впровадження, відсутність належного контролю за ходом виконання проектів, недоліки в організації та управлінні, а також тривалу підготовку тендерної документації з боку відповідальних виконавців. Як наслідок, більша частина запозичених коштів була витрачена на консультативні послуги з управління проектами та їх супроводження, а через незабезпечення своєчасної вибірки позик кошти, сплачені Україною у вигляді комісійних, можна розцінювати як втрату для державного бюджету.

Під час *аналізу запровадження та реалізації проектів, що виконуються Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за рахунок позик*

міжнародних фінансових організацій, встановлено, що Мінрегіон як відповідальний виконавець шести проектів, для фінансування яких протягом 2008–2015 років Україною було залучено від міжнародних кредиторів (МБРР та ЄІБ) 872 млн дол. США і 615,5 млн євро позик, не забезпечив їх ефективного впровадження.

Використання запозичених коштів у передбачених обсягах не здійснювалось, заплановані терміни впровадження проектів не дотримувалися, підвищення якості та надійності послуг з водопостачання, водовідведення та тепlopостачання відтермінувалось.

Виконання двох проектів за підтримки МБРР (732 млн дол. США) для комунальних підприємств 13 міст України на час проведення аналізу здійснювалося вже понад рік, проте заходи з реконструкції каналізаційних споруд, підвищення надійності функціонування систем водо- та тепlopозабезпечення, утилізації твердих побутових відходів перебували фактично ще на підготовчому етапі.

Розпочатий понад три роки тому проект за підтримки ЄІБ (15,5 млн євро) «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв» не тільки не наблизився до завершення у передбаченій угодою з кредитором термін, а перебував ще на початковій стадії виконання.

Процедури залучення коштів позик ЄІБ (600 млн євро) для двох проектів, спрямованих на підтримку заходів муніципальної та соціальної інфраструктури для подолання наслідків конфлікту в східній Україні і відновлення зношеної інфраструктури житлово-комунального господарства регіонів країни, були здійснені значно швидше, ніж для інших проектів. Проте повномасштабне запровадження відповідної діяльності стримувалося через незавершення процесу визначення об'єктів такого інвестування.

На реалізацію проекту «Розвиток міської інфраструктури», завершеного у середині 2015 року, використано майже 98 відс. від загальної суми коштів (140 млн дол. США), запозичених у МБРР. Проте результати за проектом отримані із запізненням майже на три роки через неодноразові перенесення термінів виконання робіт, зокрема в м. Одесі.

Головні причини, внаслідок яких підготовка та реалізація проектів затримувалася, – це недоліки функціонування створеної Мінрегіоном системи управління та контролю за виконанням проектів, а також неповне дотримання ним вимог, встановлених нормативно-правовими актами України.

Зокрема, координатор проектів, який несе персональну відповідальність за їх підготовку та реалізацію, змінювався кожного року, Міжвідомча робоча група з координації та контролю за ходом підготовки і реалізації проектів розвитку житлово-комунального господарства населених пунктів у 2015 році була ліквідована.

Внаслідок відтермінування проведення тендерів і неукладання контрактів реалізація проектів розпочиналася і здійснювалася із значними відставаннями від запланованих строків, у результаті кошти позик використано лише на оплату послуг консультантів, залучених Мінрегіоном для виконання функцій управління проектами МБРР та їх супроводження.

Серед основних причин, через які відтермінувалося проведення тендерів – тривала підготовка тендерної документації з боку комунальних підприємств і необхідність доопрацювання звітів щодо проведених тендерів (внаслідок низької інституційної спроможності підприємств), слабка координація дій між Мінрегіоном і комунальними підприємствами, затримки з боку МБРР у погодженні документації, відсутність консультантів із закупівель.

За результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України розглянути на своєму засіданні стан впровадження проектів «Другий проект розвитку міської інфраструктури», «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України» і «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв» та доручити Мінфіну спільно з Мінрегіоном опрацювати питання укладення договору про забезпечення виконання зобов'язань міського комунального підприємства «Миколаївводоканал» за позикою ЄІБ (15,5 млн євро), залученою для проекту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв».

Мінрегіону запропоновано подати Мінфіну пропозиції щодо використання коштів позики, які залишилися нерозподіленими в рамках проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України»; з урахуванням зменшення кількості підприємств – учасників проекту переглянути обсяг фінансування компонента щодо підтримки проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України»; прискорити роботу з відбору учасників проекту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» та формування переліку субпроектів, які будуть профінансовані за рахунок коштів позики, а також посилити нагляд за реалізацією проектів, зокрема за виконанням консультантами їх функцій, шляхом встановлення відповідних норм в операційних посібниках проектів.

На запит Головного управління контролюючого захисту інтересів держави у сфері економічної безпеки Служби безпеки України надіслано звіт про результати аналізу (лист від 15.03.2016 № 08-450).

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати та з урахуванням недоліків впровадження проекту «Розвиток міської інфраструктури» за проектом «Другий проект розвитку міської інфраструктури» Мінрегіоном було переглянуто технічні завдання для консультантів у частині посилення ролі Мінрегіону в нагляді та контролі за виконанням проекту через центральну групу управління ним, а також з метою визначення потенційних учасників Програми розвитку муніципальної інфраструктури України було підготовлено опитувальники за сферами, визначеними Програмою, які надіслано обласним державним адміністраціям, місцевим органам влади та оприлюднено на сайті Мінрегіону.

Аудит проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України» засвідчив, що Міністерство соціальної політики України за рік і 9 місяців виконання проекту не забезпечило створення ефективної системи

управління його коштами, не організувало своєчасного й повного запровадження запланованих заходів, для реалізації яких державою було залучено у Міжнародного банку реконструкції та розвитку позику в обсязі 300 млн дол. США.

На етапах підготовки, управління, контролю та моніторингу проекту його супроводжували проблеми, які своєчасно не вирішувалися. Як наслідок, проект перебував на початковій стадії впровадження, незважаючи на те, що на момент проведення аудиту третина часу, відведеного на його виконання, вже була витрачена.

Із загальної суми вибраних коштів (72,3 млн дол. США) 70 млн дол. США були залучені до загального фонду державного бюджету на покриття його дефіциту, що не відповідало меті їх спрямування – забезпечення покращення результатів діяльності системи соціальної допомоги і соціальних послуг.

Використання коштів на реалізацію проекту на час проведення аудиту становило лише 1,1 млн дол. США. Майже половина з цих коштів витрачена на оплату послуг консультантів та придбання обладнання, решта – на заходи з реклами, навчання та виготовлення бланків житлових субсидій, дослідження і закордонні навчальні поїздки.

Основними причинами затримок у впровадженні проекту і використанні коштів позики була його неякісна підготовка, недоліки у створеній Міністерством соціальної політики України системі управління та контролю за виконанням проекту. Зокрема, Міжвідомчу консультаційно-дорадчу групу з питань реформування дитячих інтернатних закладів (установ) із залученням до неї Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України, в підпорядкуванні яких ці заклади, створено лише через рік після запровадження проекту. Водночас її повноцінного функціонування фактично не забезпечено. Як наслідок, за весь термін існування групи було проведено тільки одне засідання, а прийняте на ньому рішення стосовно заходів з активізації роботи в регіонах не виконане залученими міністерствами.

Внаслідок відсутності відповідних критеріїв не забезпечено прозорості у відборі регіонів для участі в діяльності з трансформації інтернатних установ.

Виконання передбачених угодою про позику індикаторів, на підставі яких у 2014–2016 роках було здійснено перерахування коштів позики до загального фонду держбюджету, відбувалося з порушенням встановлених термінів. Більшість індикаторів досягнуто не завдяки реалізації передбачених заходів проекту. Так, три індикатори стосовно збільшеної кількості сімей, які щомісяця одержують державну соціальну допомогу, виконано після зростання рівня бідності в Україні.

Разом з тим Міністерство у 2014–2015 роках не виконало передбачених заходів проекту, пов'язаних із запровадженням державного контролю у сфері соціальної підтримки, опрацюванням заяв на призначення державної соціальної допомоги через інформаційну систему, створенням правової бази для проведення реформування інтернатних закладів. Як наслідок, через невиконання цих трьох індикаторів проекту до державного бюджету не надійшло 35 млн дол. США.

Серед ключових заходів проекту, запровадження яких затримувалося, – розроблення та удосконалення прикладного програмного забезпечення інформаційної системи. Відповідно, створено ризик відтермінування пов'язаних із цим закупівель телекомунікаційного, серверного та комп'ютерного обладнання (вартість перевищує 40 млн дол. США).

У результаті фактично єдиним заходом, розпочатим більш як через рік після впровадження проекту, було здійснення досліджень щодо діяльності сімейних форм виховання дітей.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою рекомендовано Кабінету Міністрів України розглянути питання стану виконання проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України» на своєму засіданні; доручити Міністерству фінансів України та Міністерству соціальної політики України опрацювати питання визначення Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України співвиконавцями проекту в частині трансформації інтернатних закладів; доручити Міністерству фінансів України та Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо спрямування коштів позики на забезпечення покращення результатів діяльності системи соціальної допомоги і соціальних послуг.

РЕАГУВАННЯ:

За підсумками розгляду рішення Рахункової палати Кабінет Міністрів України доручив Мінсоцполітики, Мінекономрозвитку, Мінфіну надати графік реалізації проекту та щокварталу інформувати Уряд про його виконання.

Мінсоцполітики було розроблено зміни та доповнення до Положення про групу управління проектом «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», спрямовані на удосконалення системи управління проектом, посилення нагляду за дотриманням строків реалізації заходів та досягненням показників результативності.

Мінфіном проводиться на постійній основі моніторинг і контроль за ефективним та цільовим використанням коштів позики, а також передбачено в Законі України «Про державний бюджет України на 2017 рік» нову бюджетну програму в обсязі 20 млн грн для забезпечення фінансової підтримки заходів із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб.

Під час аудиту проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», що підтримується коштами Міжнародного банку реконструкції та розвитку, для реалізації якого державою залучено у МБРР позику в обсязі 214,7 млн дол. США, встановлено, що Міністерство охорони здоров'я України (відповідальна установа) і обласні державні адміністрації восьми областей України впроваджували проект із суттєвими відставаннями. Запозичені на

виконання проекту кошти використовувалися неефективно та у значно менших обсягах, ніж передбачалося.

За рік і чотири місяці (третина часу, визначеного на реалізацію) проект все ще залишався на початково-організаційному етапі.

За цей час підписано договорів на загальну суму 9,2 млн дол. США (4 відс. від суми позики), які фактично були спрямовані лише на підготовку основних заходів проекту. Не забезпечено укладення договорів для реалізації заходів із профілактики, раннього виявлення та лікування серцево-судинних захворювань і раку на рівні закладів охорони здоров'я областей, з упровадження МОЗ нового фінансового механізму на основі системи діагностично-споріднених груп, оцінки системи громадського здоров'я України та розвитку відповідної стратегії.

Як наслідок, із загальної суми вибраних коштів позики (2,7 млн дол. США) МОЗ і залучені облдержадміністрації використали половину – 1,3 млн дол. США. Більша частина цих коштів (66 відс.) була витрачена на консультативні послуги з управління проектом та його супроводження, решта – на послуги з підготовки реконструкції лікарських амбулаторій у декількох областях, закордонні навчальні поїздки, проведення інформаційних кампаній.

Водночас обсяг використаних МОЗ і облдержадміністраціями коштів позики майже дорівнював сумі бюджетних коштів, виплачених Україною кредитору за обслуговування позики за цей період часу (1,2 млн дол. США), а через незабезпечення своєчасної вибірки позики кошти, сплачені у вигляді комісійних за резервування 26 тис. дол. США (майже 650 тис. грн), були втратою для державного бюджету.

Головні причини незадовільного стану впровадження проекту – фактична відсутність належного контролю за ходом його виконання, незабезпечення повноти підготовки проекту, недоліки в його організації та управлінні. Серед причин недоліків в управлінні – часта зміна за період виконання проекту його координаторів у Міністерстві, зокрема, протягом чотирьох місяців (червень–вересень 2016 року) координаторами проекту призначалися по чергово чотири заступники Міністра.

Через недостатню участь МОЗ і неналежний контроль підготовка контрактів і виконання заходів здійснювалися із значними відставаннями, зокрема, для виконання заходів з удосконалення якості медичних послуг у залучених областях облдержадміністраціями не було забезпечено підписання 43 договорів на загальну суму 20,3 млн дол. США.

У Запорізькій і Львівській областях за рік до завершення субпроектів обсяги укладених договорів становили лише 6 і 4 відс. від передбачуваних, що створило ризик несвоєчасного завершення цих субпроектів (у 2017 році) та продовження терміну їх впровадження.

Під час аудиту також встановлено, що впровадження заходів із зміцнення урядування МОЗ у галузі охорони здоров'я було незадовільним, розроблення реєстрів закладів охорони здоров'я та медичного персоналу здійснювалося із затримками та на неналежному рівні, а виконання заходів для покращення

громадського здоров'я взагалі не було розпочато (через довготривале узгодження відповідного договору з ВООЗ).

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою рекомендовано Кабінету Міністрів України доручити МОЗ спільно із залученими облдержадміністраціями та Мінфіном розробити заходи для прискорення робіт за проектом, забезпечити своєчасне і повне використання коштів позики.

Міністерству охорони здоров'я України запропоновано посилити відповідальність посадових осіб та структурних підрозділів Міністерства за супроводження напрямів проекту та контроль за ефективним і своєчасним використанням коштів позики, а також опрацювати питання забезпечення виконання структурними підрозділами Міністерства функції щоденного управління проектом, своєчасного і належного контролю за діяльністю консультантів, що супроводжують його на центральному та місцевому рівнях.

РЕАГУВАННЯ:

Новий склад керівництва МОЗ, який приступив до виконання своїх обов'язків з вересня 2016 року, проаналізував стан справ щодо реалізації проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», прискорив впровадження та встановив пріоритетність заходів проекту.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати було здійснено доопрацювання механізмів управління проектом.

Спільно зі Світовим банком також доопрацьована система показників результативності проекту в частині оцінки ефекту від його реалізації.

Міністерством охорони здоров'я України спільно з групами управління субпроектами восьми облдержадміністрацій розроблено та подано Міністерству фінансів України Операційний план підвищення ефективності реалізації проекту.

Протягом звітного року Рахунковою палатою було здійснено *аудит ефективності використання Адміністрацією Державної прикордонної служби України міжнародної технічної допомоги* (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф «Для службового користування»).

Про результати аудиту поінформовано Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України.

Звіт надіслано народним депутатам України Юринець О.В. і Тімішу Г.І., згідно з депутатським зверненням, а також Адміністрації Держприкордонслужби України для усунення виявлених порушень і недоліків.

РЕАГУВАННЯ:

Структурними підрозділами Адміністрації Держприкордонслужби було підготовлено пропозиції щодо удосконалення системи планування міжнародної технічної допомоги, які будуть впроваджені при реалізації нових

проектів (програм) з урахуванням визначених цілей, завдань, індикаторів оцінки їх результативності на підставі обґрунтованих розрахунків реальної потреби.

Здійснено роботу з приведення наказу Адміністрації Державної прикордонної служби України щодо організації роботи з міжнародної технічної допомоги у відповідність із вимогами Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153.

Затверджено наказ Адміністрації Держприкордонслужби від 11.06.2016 № 276-аг «Про внесення змін до наказу Адміністрації Держприкордонслужби від 30.01.2016 № 42-аг», яким передбачено додатковий аналітичний облік коштів, отриманих за різними проектами міжнародної технічної допомоги.

Отримані за проектами міжнародної технічної допомоги технічні засоби прикордонного контролю, матеріальні засоби номенклатури управління зв'язку та номенклатури тилового забезпечення, які були на складах та не використовувались, розподілені між органами охорони державного кордону.

У звітному періоді було проведено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення космічної діяльності та діяльності державних підприємств щодо виконання державних замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів*, об'єктом якого було Державне космічне агентство України (матеріали аудиту є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф «Для службового користування»).

Звіт про результати аудиту надіслано Голові ДКАУ для вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень та недоліків, а інформацію – до Верховної Ради України, Президенту України, Кабінету Міністрів України та Раді національної безпеки та оборони України.

РЕАГУВАННЯ:

ДКАУ розроблений проект змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» з метою започаткування інвестування космічних проектів приватним капіталом і напрацювання пропозицій для зацікавленості приватних інвесторів у фінансуванні високотехнологічних галузей.

ДП «КБ «Південне» доручено здійснити роботу з пошуку альтернативних місць базування ракети-носія «Циклон-4» та провести порівняльний аналіз техніко-економічних характеристик пускових майданчиків і підготувати пропозиції для пошуку партнерів щодо організації спільних проектів.

Також проведені заходи з оптимізації діяльності представництва генерального замовника – ДКАУ з урахуванням завантаженості і завдань, які будуть вирішуватися відповідно до Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013–2017 роки та з метою мінімізації витрат державного бюджету на утримання представництва генерального замовника.

1.3.3.8. Питання розвитку інфраструктури

За результатами проведеного *аудиту виконання завдань і заходів, передбачених Загальнодержавною цільовою програмою «Питна вода України» на 2011–2020 роки* (далі – Програма), було встановлено, що у рамках Програми, яка виконується вже 10 років, за її неналежного організаційного та фінансового забезпечення вирішити проблему забезпечення громадян питною водою практично нереально. Оновлення у 2011 році Програми не сприяло кардинальному оновленню підприємств водопровідно-каналізаційного господарства. Суттєвих змін у забезпеченні громадян якісною питною водою протягом 2012–2015 років не відбулось. Результати аудиту дають підстави стверджувати, що існують ризики невиконання Програми і після її завершення у 2020 році.

Чинне законодавство не забезпечило цілісного регулювання питань забезпечення громадян питною водою. Заходи з розвитку та реконструкції централізованих систем водопостачання та водовідведення здійснювалися безсистемно і непослідовно. Постійного джерела фінансування, насамперед коштів на реконструкцію або будівництво цих систем, практично не було.

Кошти державного бюджету, що виділялись у 2012 році на виконання Програми, використовувалися нерезультативно та з порушенням вимог чинного законодавства. У 2013–2015 роках кошти взагалі не виділялися. З інших джерел, які становлять майже 70 відс. загального обсягу фінансування Програми, кошти у запланованих обсягах також не виділялися.

У цілому на виконання завдань і заходів Програми у 2012–2015 роках (за звітними даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України) було використано 66,5 млн грн коштів державного бюджету, або 5,6 відс. орієнтовного обсягу фінансового забезпечення на цей період (1 млрд 170,8 млн гривень).

Як наслідок, очікуваних результатів виконання Програми у 2012–2015 роках не досягнуто. Заходи з доведення якості питної води до встановлених нормативів виконувалися недостатньо і несвоєчасно. Відсутність коштів на обслуговування систем (установок) доочищення унеможливило їх експлуатацію, а кошти на впровадження цих систем (установок) використано непродуктивно. Інвентаризація каналізаційних очисних споруд не завершена. Оптимізацію роботи систем централізованого водопостачання та водовідведення не здійснено.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення виконання завдань і заходів Програми було недосконалим. Мінрегіон у 2012–2015 роках не проводив аналізу і комплексної оцінки результатів виконання Програми, що є недотриманням вимог Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106. Крім того, не призначено керівника Програми, а окремі її положення не відповідають вимогам Закону України «Про державні цільові програми». Програма не містить порівняльного аналізу можливих варіантів та обґрунтувань шляхів і засобів розв'язання проблеми з метою визначення оптимального варіанта.

Міжвідомча комісія з питань виконання Програми у 2012–2015 роках фактично не діяла. Її існування було суто формальним, а діяльність не забезпечила взаємодії та координації роботи міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади. Формальною була також робота Ради з питань якості питної води. Засідання Ради у 2013–2015 роках не проводилися, отже, вона не впливала на вирішення питань якості питної води.

На регіональному рівні виконання заходів Програми та відповідних регіональних і місцевих програм із поліпшення якості питної води на належному рівні не було забезпечено. Всупереч вимогам пункту 4 Закону України від 03.03.2005 № 2455 «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України на 2011–2020 роки» (у редакції Закону України від 20.10.2011 № 3933) керівництво більшості регіонів країни через неналежне виконання своїх повноважень не скоригувало та не затвердило вчасно, відповідно до завдань Програми, регіональні та місцеві програми.

Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2012 році підготовлена із затримкою на 3 місяці, тобто з недотриманням нормативно встановленого терміну. Національні доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2013 і 2014 роках не було підготовлено, що є недотриманням вимог Закону України від 10.01.2002 № 2918 «Про питну воду та питне водопостачання». Як наслідок, порушені права органів державної влади, громадських організацій, підприємств, установ та громадян на інформацію про якість питної води, причини її забруднення, порядок розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано Кабінету Міністрів України та Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України:

- вжити заходів щодо приведення норм Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки у відповідність із вимогами Закону України «Про державні цільові програми», зокрема, в частині уточнення строків її виконання та джерел фінансування;

- з урахуванням змін, що відбулися у структурі центральних органів виконавчої влади, актуалізувати постанову Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 576 «Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні»;

- забезпечити дієвість Порядку взаємодії та координації роботи, пов'язаної з виконанням Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2006 № 118, та належну діяльність Міжвідомчої комісії з питань виконання Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України»;

- зобов'язати обласні та Київську міську державні адміністрації виконати вимоги Закону України від 03.03.2005 № 2455 «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011–2020 роки» (у редакції Закону України від 20.10.2011 № 3933) і скоригувати та затвердити регіональні та місцеві програми (заходи) щодо забезпечення населення якісною питною водою в достатній кількості;

- розглянути питання доцільності подальшого існування Ради з питань якості питної води і прийняти відповідне рішення.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати розглянути питання доцільності подальшого існування Ради з питань якості питної води і прийняти відповідне рішення Мінрегіоном підготовлено проект наказу про скасування наказу від 21.12.2012 № 644 «Про Раду з питань якості питної води Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України».

З метою підготовки й оприлюднення Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні Мінрегіоном до переліку науково-технічних розробок на 2016 рік включено розробку «Проведення аналізу стану водопровідно-каналізаційного господарства та підготовка Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні за 2013–2015 роки».

Проведений *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію споруд очистки стічних каналізаційних вод і будівництво технологічної лінії по обробці і утилізації осадів Бортницької станції аерації*, порушив надзвичайно важливе питання, оскільки з початку експлуатації станції (60-ті роки минулого століття) її комплексна реконструкція не здійснювалась. Це створює високий ризик небезпеки для життя і здоров'я мільйонів людей, які мешкають нижче за течією річки Дніпро та користуються водою, очищеною станцією.

У 2014–2015 роках на проектні та підготовчі роботи (5-й пусковий комплекс I черги будівництва) з Державного бюджету України було спрямовано 37,6 млн грн із виділених на цю мету Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 189,5 млн гривень.

За результатами аудиту встановлено, що нормативно-правовими актами в цілому врегульоване питання проведення реконструкції станції та використання коштів державного бюджету для виконання робіт за проектом. Водночас організація реалізації проекту була незадовільною.

На початок 2016 року обсяг підготовчих робіт за проектом, які мають бути виконані українською стороною для залучення кредиту Уряду Японії, було виконано лише на 23,3 відс. від запланованого.

Результативні показники бюджетної програми (КПКВК 2751520) у 2014–2015 роках не виконані в частині 5-го пускового комплексу I черги будівництва, що не сприяло досягненню мети бюджетної програми – уникнення техногенної та екологічної катастрофи, вирішення основних проблем, пов'язаних з очисткою стічних вод й утилізацією осаду станції. Як наслідок, існують реальні ризики для подальшої реалізації проекту за рахунок кредитних коштів Японського агентства міжнародного співробітництва (108,2 млрд японських єн), договір про надання яких ратифіковано Законом України від 02.09.2015 № 664.

Мінрегіон, який був головним розпорядником коштів державного бюджету, за наявності проблем вже на першому етапі реалізації проекту реконструкції станції (2014 рік) не здійснював внутрішнього аудиторського контролю за їх використанням одержувачем (ПАТ «Акціонерна компанія «Київводоканал»). Також не обговорювалося питання залучення міжнародних експертів для здійснення контролю за виконанням робіт у рамках реалізації проекту та його фінансового моніторингу на засіданнях Міжвідомчої робочої групи, організаційне забезпечення якої фактично здійснював Мінрегіон, що є недотриманням вимог пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 450-р.

Київська міська державна адміністрація та Київська міська рада не визначилися щодо комунального майна станції, яке має бути передано на період реконструкції в іпотеку Кабінету Міністрів України в особі Міністерства фінансів України. Крім того, обсяг фінансування підготовчих робіт 5-го пускового комплексу I черги проекту у 2016 році за рахунок коштів державного бюджету в Комплексній цільовій програмі підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2016–2020 роки, затвердженій рішенням Київміськради від 17.03.2016 № 232/232, завищений на 16,9 млн грн порівняно з бюджетними призначеннями на цю мету, затвердженими Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік».

Затягування процесу комплексної реконструкції станції ще більше підвищує ризик небезпеки для життя і здоров'я мільйонів людей.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було запропоновано розглянути на засіданні профільного урядового комітету інформацію Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та Київської міської державної адміністрації про стан виконання зобов'язань української сторони для набрання чинності договором з урядом Японії, ратифікованим Законом України від 02.09.2015 № 664, у частині реалізації проекту реконструкції Бортницької станції аерації.

Крім того, департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) рекомендовано подати пропозиції щодо внесення змін до Комплексної програми, затвердженої рішенням Київміськради від 17.03.2016 № 232/232, у частині приведення обсягу

фінансування підготовчих робіт 5-го пускового комплексу I черги проекту у 2016 році за рахунок коштів Державного бюджету України у відповідність із затвердженим обсягом бюджетних призначень на 2016 рік.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати департаментом житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) підготовлено пропозиції щодо внесення зміни до Комплексної цільової програми підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2016–2020 роки для розгляду на черговому пленарному засіданні Київської міської ради.

Київводоканалом з метою належного виконання робіт на будівельному майданчику, згідно з плановими їх обсягами, підготовлено проект додаткової угоди щодо внесення відповідних змін до графіка виконання робіт до договору від 29.09.2015 № БСА-01-АК, на підставі якого генпідрядником виконуються підготовчі будівельні роботи на 5-му пусковому комплексі I черги проекту.

Результати проведеного *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт доріг державного значення при виконанні Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки* засвідчили, що стан автомобільних доріг загального користування в Україні з кожним роком погіршується, хоча, згідно з чинним законодавством, дорожня галузь віднесена до пріоритетних. Фінансування дорожньої галузі здійснюється за залишковим принципом (на рівні 13–14 відс. від мінімально необхідної потреби).

Незважаючи на ряд недоліків і невідповідностей Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106, Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки (далі – Програма) була затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 696. Програма передбачала охоплення заходами менше однієї шостої частини всіх доріг. У результаті її реалізація проблема руйнації доріг не вирішена.

Заходами Програми не конкретизовано ділянок доріг, на яких плануються роботи. Вибір ділянок капітального ремонту автомобільних доріг проводився без урахування їх першочергової необхідності ремонту.

Фактично всі роботи з будівництва, реконструкції і капітального ремонту доріг здійснювалися не відповідно до Програми, а виключно на підставі переліків об'єктів, які Кабінет Міністрів України щороку затверджує згідно із Законом України від 18.09.91 № 1562 «Про джерела фінансування дорожнього господарства України».

Державне агентство автомобільних доріг України (далі – Укравтодор) як державний замовник Програми належного контролю при її розробленні і

затвердженні не здійснювало, методику оцінки ефективності виконання Програми, передбачену пунктом 29 Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, не розробило. Як наслідок, оцінка ефективності виконання Програми не здійснювалася.

Організаційне забезпечення Мінінфраструктури як державним замовником – координатором у 2013–2015 роках реалізації Програми було формальним. Стан фінансування і реалізації Програми за три з половиною роки на засіданнях Колегії Мінінфраструктури не розглядався.

Фінансове забезпечення реалізації Програми у 2013–2015 роках було недостатнім і становило лише 60 відс. (57,3 млрд грн) від передбаченого нею обсягу (95,4 млрд гривень). Кошти інвесторів як одне із джерел її фінансування не залучалися. Окремі завдання Програми не фінансувалися і не виконувалися. Більша частина (5,4 млрд грн) із залучених Укравтодором ще в 2012–2013 роках понад 10 млрд грн кредитних коштів шляхом випуску облігацій під державні гарантії на дорожню галузь протягом трьох років не використовувалася.

Виконання Програми переважно було спрямоване на погашення зобов'язань за залученими під державні гарантії кредитами і становило 60,5 відс. (34,7 млрд грн) від загального обсягу використаних за три роки коштів. Також значний обсяг коштів (13,8 млрд грн) спрямовано на місцеві дороги і експлуатаційне утримання всіх автомобільних доріг – 24,1 відсотка.

На заходи Програми з будівництва, реконструкції автомобільних доріг державного значення, у тому числі обходи населених пунктів, і їх капітальний ремонт використано лише 15,4 відс. (8,8 млрд грн) від загального обсягу виділених коштів; 263 км автодоріг і обходів населених пунктів, які планувалося збудувати або реконструювати, в експлуатацію не було введено. Капітальний ремонт було проведено лише на 112,6 км доріг державного значення, або менше 40 відс. від запланованого.

Через відсутність достатнього фінансування і непроведення консервації об'єктів, на яких роботи зупинені, існували реальні ризики втрати вже виконаних обсягів робіт.

Крім того, проектно-кошторисна документація через втрату актуальності та зростання вартості ресурсів потребувала коригування і повторної експертизи. Зазначене призводило до збільшення проектно-кошторисної вартості робіт, яка лише за окремими ділянками доріг кількох областей зростає на 223,7 млн гривень.

Фінансування дорожньої галузі за рахунок платежів, які стягуються з безпосередніх користувачів доріг, не здійснюється. Державного дорожнього фонду України у складі спеціального фонду Державного бюджету України з 1991 року не створено. Законопроектами про його створення до джерел формування віднесено плату за передачу автодоріг у концесію і плату за проїзд платними автодорогами, які ніяк не вплинуть на наповнюваність цього фонду. Експеримент із концесійною дорогою Львів-Краківець, який триває вже більше 15 років, засвідчив неможливість його практичної реалізації. Запровадження платних доріг є малоімовірним.

Упродовж останніх чотирнадцяти років проблеми фінансування дорожнього господарства вирішувалися переважно за рахунок широкого

залучення міжнародних кредитів. Це призвело до постійного зростання обсягів боргових зобов'язань та витрат на їх обслуговування. При постійному збільшенні витрат бюджету на погашення кредитів видатки Укравтодору на безпосереднє фінансування дорожньої галузі зменшувалися. Починаючи з 2011 року, кожна третя гривня, отримана Укравтодором, була спрямована не на розвиток доріг, а на погашення раніше залучених кредитів.

У 2015 році видатки Укравтодору на погашення кредитів із загального фонду Державного бюджету України були найбільшими за всі попередні роки і становили 17,6 млрд гривень. На практиці залучені кредитні ресурси суттєвого впливу на покращення стану мережі автомобільних доріг загального користування не мали.

За результатами аудиту Рахункова палата вважала за доцільне рекомендувати:

- Верховній Раді України розглянути інформацію про результати аудиту на засіданні профільного комітету; під час розгляду проектів законів від 15.07.2016 № 4015 «а» і № 4014 «а» про створення Державного дорожнього фонду України розглянути питання доцільності віднесення до джерел його формування єдиного збору, який справляється в пунктах пропуску через державний кордон України;

- Кабінету Міністрів України доручити Мінінфраструктури підготувати: проект постанови про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 696 «Про затвердження Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки» у частині уточнення виконавців заходів Програми і змін до Програми для уточнення та актуалізації її заходів і показників;

проект закону про внесення змін до статті 10 Закону України від 08.09.2005 № 2862 «Про автомобільні дороги» у частині узгодження системи державного управління автомобільними дорогами загального користування з вимогами статей 1 і 16 Закону України від 17.03.2011 № 3166 «Про центральні органи виконавчої влади».

РЕАГУВАННЯ:

На виконання рекомендацій Рахункової палати Верховною Радою України 17.11.2016 прийнято Закон України № 1762-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі», Закон України № 1763-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення дорожньої галузі» та Закон України № 1764-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування системи управління автомобільними дорогами загального користування» (набувають чинності з 01.01.2018).

Мінінфраструктури повідомило про те, що зміни до Державної цільової економічної програми розвитку

автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки розроблятимуться на основі нової стратегії розвитку автомобільних доріг загального користування на 2017–2018 роки та на середньострокову перспективу.

Укравтодор повідомив про те, що розроблення методики оцінки ефективності виконання Програми буде включено до тематичного плану науково-дослідних робіт Укравтодору на 2017 рік. Фактично рекомендація Рахункової палати щодо забезпечення проведення оцінки ефективності виконання Програми буде виконана після затвердження цієї методики.

1.3.3.9. Питання розвитку інформаційного простору

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації було встановлено, що НКРЗІ як головний розпорядник бюджетних коштів у 2014–2015 роках у цілому забезпечила законне використання бюджетних коштів за КПКВК 5561010 «Керівництво та управління у сфері регулювання зв'язку та інформатизації». Водночас належного виконання покладених на неї спеціальними законами України повноважень органу ліцензування, дозвільного органу, регуляторного органу та органу державного нагляду (контролю) у сфері зв'язку НКРЗІ як національний регулятор не забезпечила.

Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067, містить функції, які на неї законами не покладаються. До таких функцій належить здійснення державного нагляду у сфері поштового зв'язку, інформатизації, державного ринкового нагляду. Фактично НКРЗІ ці функції не виконувала, державний нагляд у цих сферах не здійснювала.

Ведення Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів органів державної влади НКРЗІ також не забезпечувала. Спроби НКРЗІ виконувати інші завдання у сфері інформатизації результатів не дали.

Повноваженнями у сфері інформатизації наділено кілька органів, але координація їх дій не здійснюється. Системність, комплексність і узгодженість розвитку інформатизації країни не забезпечується.

Нормативно-правове забезпечення діяльності НКРЗІ було недостатнім для повного виконання покладених на неї завдань і функцій і у сфері зв'язку.

Всупереч вимогам Закону України від 04.10.2001 № 2759-III «Про поштовий зв'язок» НКРЗІ не встановила порядку здійснення державного нагляду за ринком послуг поштового зв'язку. Фактично державний нагляд у цій сфері не здійснювався. У результаті діяльність операторів поштового зв'язку, у тому числі національного оператора, яким є Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта», залишається поза увагою НКРЗІ. Також НКРЗІ не затвердила порядку ведення реєстру операторів поштового зв'язку.

Недосконалыми були і покладені на НКРЗІ повноваження дозвільного органу, відповідно їх реалізація – неповною. На етапі видачі дозволів відсутня вимога щодо обов'язкової перевірки достовірності даних. Це дало можливість НКРЗІ не проводити таких перевірок. У результаті заявники, які надали недостовірні дані, отримували дозволи на використання номерного ресурсу.

Виконання НКРЗІ повноважень органу ліцензування фактично було зведено до збору плати за видачу ліцензій. НКРЗІ формально здійснювала перевірку достовірності відомостей у документах, поданих заявниками, та перевірку відповідності поданих документів ліцензійним умовам.

Виконання НКРЗІ повноважень органу державного нагляду (контролю) здійснювалося з недотриманням вимог Закону України від 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». НКРЗІ не визначила передбачених цим Законом критеріїв, згідно з якими оцінюється ступінь ризику від здійснення відповідного виду діяльності і на підставі яких визначається періодичність планових перевірок, та до Кабінету Міністрів України критерії на затвердження не подала.

Передбачений Законом України «Про радіочастотний ресурс України» порядок взаємодії між НКРЗІ та Генеральним штабом Збройних Сил України щодо виявлення та усунення дії радіозавод, який установлюється Президентом України, відсутній.

НКРЗІ не вела реєстру радіоелектронних засобів (РЕЗ) і випромінювальних пристроїв (ВП), передбачений Законом України «Про радіочастотний ресурс України». Порядки їх ввезення та реалізації НКРЗІ не затвердила. Крім того, НКРЗІ не здійснювала державного нагляду за додержанням суб'єктами господарювання вимог законодавства щодо ввезення РЕЗ і ВП та їх реалізації. Законодавством не регламентована процедура припинення експлуатації не дозволених до використання РЕЗ і ВП, власника яких під час спільних заходів не встановлено.

Враховуючи викладене, Рахункова палата вважала за необхідне рекомендувати установити порядок взаємодії між НКРЗІ та Генеральним штабом Збройних Сил України щодо виявлення та усунення дії радіозавод, а також зобов'язати НКРЗІ привести у відповідність із чинним законодавством Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації у частині виключення завдань і функцій, які на НКРЗІ законами не покладені і які вона не виконувала.

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення недоліків, виявлених під час проведення аудиту, рішенням НКРЗІ від 28.04.2016 № 219 затверджено План заходів з виконання рішення Рахункової палати від 09.03.2016 № 4-3 «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації», який надіслано до Рахункової палати. План заходів враховує всі пропозиції Рахункової палати, більшість з яких, за інформацією НКРЗІ, знаходиться на завершальній стадії виконання.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству інформаційної політики на забезпечення інформаційного суверенітету України та функціонування державних інформаційних ресурсів*, показали, що за неповних два роки діяльності після створення Міністерство інформаційної політики України здійснило ряд заходів, спрямованих на забезпечення інформаційного суверенітету України та функціонування державних інформаційних ресурсів. Однак деякі завдання, визначені Мінінформполітики згідно з вимогами чинного законодавства в інформаційній сфері та затверджені положенням про Міністерство, не виконані.

Зокрема, в Україні в умовах гібридної інформаційної війни не розроблено і не затверджено Стратегії розвитку інформаційного простору України. Проект Концепції інформаційної безпеки України Мінінформполітики розроблено, але на затвердження до Кабінету Міністрів України не подано. У результаті фактично унеможливлено розроблення та ухвалення відповідної державної програми щодо протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Незважаючи на те, що Міністерство є головним органом у сфері забезпечення інформаційного суверенітету, функції з управління державною політикою у цій сфері розпорозені щонайменше між десятьма державними інституціями. При цьому структура Міністерства та його штатна чисельність, затверджена у кількості 29 шт. од., не давали можливості повноцінно реалізовувати покладені на Мінінформполітики повноваження.

Вітчизняне медійне законодавство не адаптовано до європейських стандартів. Існують певні неузгодженості в нормативних актах, які потребують правового врегулювання.

Чинним законодавством не визначено механізму реалізації статті 10 Закону України «Про систему іномовлення України» від 08.12.2015 № 856 (далі – Закон про іномовлення), відповідно до якого держава повинна забезпечувати фінансування системи державного іномовлення у розмірі не менш як 0,06 відс. видатків загального фонду державного бюджету за попередній рік незалежно від реальної потреби у цих коштах.

При цьому стаття 87 Бюджетного кодексу України не передбачала спрямування видатків державного бюджету на фінансове забезпечення системи державного іномовлення. Крім того, Закон про іномовлення не передбачав радіомовлення в системі іномовлення, таким чином, радіомовлення в системі державного іномовлення не задіяно.

Внаслідок відсутності основних програмних документів спрямування коштів державного бюджету на забезпечення інформаційного суверенітету України та функціонування державних інформаційних ресурсів у 2015 році та I півріччі 2016 року відбувалося в умовах недосконалого внутрішньогалузевого нормативного забезпечення. Зокрема, Положення про державне замовлення на виробництво і розповсюдження теле- та радіопрограм, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2004 № 918, застаріло. Як наслідок, Кабінетом Міністрів України рішення щодо обсягів державного замовлення на виробництво і трансляцію телерадіопрограм для державних потреб у 2015–2016 роках не приймалися.

Інтереси держави в частині володіння майновими правами інтелектуальної власності на створений за кошти державного бюджету аудіовізуальний продукт Міністерством не забезпечувалися, належні заходи щодо організації спільно з МЗС моніторингу поширення суспільно важливої інформації про Україну за кордоном не вживались. Як наслідок, у Мінінформполітики відсутня інформація про реальну потребу в друкованій продукції та потенційних її користувачів.

Міністерство не забезпечило належного виконання вимог Закону про іномовлення щодо створення на базі ДТРК УТР іншої телекомпанії – ДП «Мультимедійна платформа іномовлення України». Як наслідок, у сфері державного іномовлення замість однієї паралельно діють дві телекомпанії. Взаємодія цих телекомпаній організаційно не налагоджена, угоди щодо спільної діяльності та розмежування повноважень з питань створення спільного інформаційного контенту відсутні.

Не забезпечено і основної функції системи іномовлення, визначеної Законом про іномовлення, – захист національних інтересів України за кордоном та формування і підтримка позитивного іміджу України у світі.

Зважаючи на викладене, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

доручити Мінінформполітики прискорити підготовку та подання на затвердження Концепції інформаційної безпеки України та плану заходів щодо протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам;

ініціювати внесення змін до Закону України «Про систему державного іномовлення України» у частині включення радіомовлення до системи іномовлення;

привести Положення про державне замовлення на виробництво і розповсюдження теле- та радіопрограм, затвержене постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2004 № 918, у відповідність із вимогами чинного законодавства;

- Міністерству інформаційної політики України:

підготувати основні програмні документи щодо розвитку вітчизняного інформаційного простору та його безпеки і подати їх на затвердження Кабінету Міністрів України;

розробити відповідну галузеву програму щодо протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам;

прискорити ліквідацію ДТРК УТР, на базі якої, відповідно до Закону про іномовлення, передбачено створення ДП «Мультимедійна платформа іномовлення України»;

розробити та затвердити стратегічний план розвитку Мультимедійної платформи;

переглянути структуру і штатну чисельність Міністерства відповідно до обґрунтованих показників, що забезпечували б повноцінне виконання визначених положенням про Мінінформполітики функцій і повноважень.

РЕАГУВАННЯ:

З метою реагування на зауваження Рахункової палати Міністерством інформаційної політики України у 2016 році було здійснено ряд заходів, зокрема:

- наказом ДТРК «Всесвітня служба «УТР» від 24.10.2016 № 56/1 введено нову форму ефірного журналу;

- у межах граничної чисельності працівників апарату Міністерства розроблено, затверджено та введено в дію з 01.12.2016 нову структуру Міністерства, у якій передбачений окремий структурний підрозділ – фінансово-економічний сектор;

- затверджено рішення про ліквідацію ДТРК «Всесвітня служба «УТР» (наказ Міністерства від 26.12.2016 № 51) та розпочалася процедура з її ліквідації;

- з метою вирішення питання заборгованості ТОВ «Банківське телебачення» надіслано звернення до Національного банку України з проханням вжити заходів щодо погашення кредиторської заборгованості ТОВ «БТБ», яка утворилася до передачі Міністерству корпоративних прав держави у статутному капіталі телекомпанії.

1.3.3.10. Соціальні питання

За весь час діяльності Рахункової палати соціальні питання залишаються одним із пріоритетних напрямів контролю за використанням бюджетних коштів. Протягом останніх років, за умов воєнних дій на Сході країни та суттєвого падіння рівня життя населення, усе більшого значення і актуальності набувають питання, пов'язані з умовами життя, реабілітацією та соціальним захистом інвалідів різних видів і категорій, осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції, сімей загиблих військовослужбовців, малозабезпечених сімей тощо. У звітному році таким питанням Рахункова палата приділяла значну увагу. Загалом за даним напрямом аудиторами було виявлено, що з порушенням чинного законодавства використано 154,9 млн грн бюджетних коштів, неефективно – 140,8 млн гривень.

Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне оздоровлення осіб з інвалідністю*, за результатами якого встановлено, що використання коштів за бюджетної програмою за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» на санаторно-курортне оздоровлення осіб з інвалідністю у 2015 році та I півріччі 2016 року на всіх етапах – від формування потреби до забезпечення інвалідів путівками та грошовими компенсаціями – через відсутність належної організації і контролю Міністерства соціальної політики України як головного розпорядника бюджетних коштів та Фонду соціального захисту інвалідів як відповідального виконавця супроводжувалося прийняттям необґрунтованих управлінських рішень і здійснювалося з організаційно-правовими недоліками, що негативно позначилося на забезпеченні осіб з інвалідністю санаторно-курортним лікуванням та якості надання таких послуг.

У 2015 році на забезпечення санаторно-курортними путівками використано 89,3 млн грн бюджетних коштів (97,9 відс. кошторисних призначень), у I півріччі 2016 року – 19,3 млн грн (19 відсотків). Це дало можливість забезпечити протягом зазначеного періоду відповідно 13346 і 2967 інвалідів загального захворювання та інвалідів з дитинства за іншими нозологіями, 1564 і 369 інвалідів із наслідками травм і захворюваннями хребта та спинного мозку і 442 і 87 осіб, які супроводжують осіб з I групою інвалідності. У межах цієї бюджетної програми також виплачено грошові компенсації замість санаторно-курортної путівки та за самостійне санаторно-курортне лікування на суму 8,3 і 3,6 млн грн для 26544 і 10391 інвалідів відповідно.

Показник забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортним оздоровленням, як і в попередніх роках, був вкрай низьким і в цілому не досягав 11 відс. за забезпеченням путівками та 76 відс. за компенсаційними виплатами. Одна з причин – врахування Мінфіном визначеної Мінсоцполітики потреби в коштах на санаторно-курортне оздоровлення у 2015 році лише на 12,7, а у 2016 році на 13,4 відс., неефективне управління Мінсоцполітики, Фондом і розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня асигнуваннями, виділеними на цю мету.

Водночас обсяги потреби в коштах на санаторно-курортне оздоровлення ґрунтувалися Мінсоцполітики на недостовірних кількісних показниках, наданих структурними підрозділами з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрації, та необґрунтованих вартісних показниках і були завищені.

Внаслідок відсутності координації Мінсоцполітики та належного внутрішнього контролю Фонду за управлінням розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня (відділеннями Фонду і районними (міськими) управліннями соціального захисту населення) асигнуваннями, виділеними на санаторно-курортне оздоровлення, їх залишки постійно накопичувалися на рахунках цих розпорядників. Як наслідок, наприкінці 2015 року повернено до бюджету 2,6 млн грн бюджетних коштів і не використано 327 закуплених путівок, а станом на 01.07.2016 не використано 18,7 млн грн (90,3 відс. спрямованих сум) і 67 путівок, що відстрочило право на набуття державної гарантії для 1671 особи. Зокрема, через відсутність скоординованої роботи силових міністерств та відомств, що склали списки осіб, які потребували компенсаційних виплат, і відділень Фонду, які формували потребу в коштах на цю мету, повернено наприкінці 2015 року до бюджету з рахунків останніх 257,8 тис. грн (11,8 відс. отриманих сум).

Негативним фактором стала також відсутність нормативного закріплення повноважень Фонду у 2015 році та його відділень у 2016 році, невідповідність нормативно визначених функцій структурних підрозділів облдержадміністрацій (в частині руху коштів) чинному законодавству, що створило умови для неналежного виконання ними своїх функцій, зокрема щодо забезпечення відповідного внутрішнього контролю, і відстрочило у 2016 році використання бюджетних коштів на закупівлю послуг із санаторно-курортного лікування та укладання договорів на місцевому рівні.

Аудитом встановлено низку проблем нормативно-правового характеру, які потребували врегулювання. Так, Порядок виплати деяким категоріям інвалідів грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2007 № 150 (далі – Порядок № 150), не встановлював вимог щодо звітування районними (міськими) управліннями соціального захисту населення через відповідні структурні підрозділи облдержадміністрацій перед Мінсоцполітики про чисельність осіб, які одержали грошові компенсації замість путівки та за самостійне санаторно-курортне лікування, що впливало на стан внутрішнього контролю і повноту зведеної звітності з цих питань.

Порядок виплати грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування деяким категоріям громадянам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2004 № 785 (далі – Порядок № 785), і Порядок № 150 не визначали механізму розрахунку середньої вартості санаторно-курортної путівки для виплати грошової компенсації замість неї та за самостійне лікування. Як наслідок, розмір такої компенсації порівняно із середньою вартістю санаторно-курортної путівки був меншим більш як у 10 разів, що стримувало вибір особами з інвалідністю самостійного лікування.

У Положенні про централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121 (далі – Положення про ЦБІ), не визначено на місцевому рівні уповноважених за внесення до централізованого банку даних з проблем інвалідності відомостей про санаторно-курортне лікування та виплату грошових компенсацій. Як наслідок, інформація з цих питань у банку відсутня.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України та Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо:

- удосконалення Порядку № 150 у частині встановлення вимоги щодо звітування районними (міськими) управліннями соціального захисту населення Мінсоцполітики і Фонду; визначення механізму розрахунку середньої вартості путівки для виплати грошових компенсацій; Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчими органами міських рад – приведення нормативно встановленого порядку руху бюджетних коштів на закупівлю послуг із санаторно-курортного лікування на місцевому рівні у відповідність із чинним законодавством; Положення про ЦБІ – визначення відповідальних за внесення до банку даних про забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортним лікуванням і виплату грошових компенсацій; Порядку № 785 – встановлення контролю за формуванням силовими міністерствами і відомствами списків осіб, які потребують компенсаційних виплат;

- забезпечення обґрунтованого планування видатків на санаторно-курортне оздоровлення осіб з інвалідністю, пропорційного розподілу путівок у

розрізі регіонів, удосконалення показників паспорта бюджетної програми та забезпечення достовірності даних звіту про їх виконання;

- удосконалення бюджетної та фінансової звітності, що подається районними (міськими) управліннями соціального захисту населення, які отримують кошти від Мінсоцполітики, але звітують про їх використання через інших головних розпорядників бюджетних коштів, і посилення виконавської дисципліни на всіх рівнях її формування.

Фонду соціального захисту інвалідів запропоновано удосконалити умови договорів із санаторно-курортними закладами в частині встановлення вимоги щодо формування актів про надання послуг відразу після закінчення особами з інвалідністю курсу лікування; термінів складання тристоронніх актів; надання копій договорів усім залученим до їх виконання органам тощо.

РЕАГУВАННЯ:

Мінсоцполітики розробило та надало на погодження заінтересованим центральним органам виконавчої влади проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення деяких категорій інвалідів санаторно-курортним лікуванням (путівками), та внесення змін до Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчими органами міських рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.2006 № 187, і Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.03.2015 № 200».

Також Мінсоцполітики повідомило Рахункову палату про затвердження Плану заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту, яким, зокрема, передбачено розробити та подати на розгляд Уряду зміни до Порядку № 150 (щодо встановлення вимоги про звітування місцевими органами соціального захисту населення перед Мінсоцполітики та Фондом і визначення механізму розрахунку середньої вартості путівки для виплати грошових компенсацій); розробити та подати на державну реєстрацію проект наказу Мінсоцполітики про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання, розподілу та видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувальних установ в органах соціального захисту населення України з метою удосконалення на всіх рівнях системи внутрішнього контролю забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортним оздоровленням.

Фонд соціального захисту інвалідів теж надіслав План заходів з усунення виявлених порушень і недоліків за результатами аудиту.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*, встановлено, що Міністерством соціальної політики України як центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, не забезпечено її реалізації. Органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування не здійснено належної організації санаторно-курортного лікування громадян зазначеної категорії (через децентралізацію повноважень закупівля та оплата послуг із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян здійснювалася розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня).

Нормативно-правове забезпечення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян у 2015 році зазнало суттєвих змін, зокрема, на законодавчому рівні значно звужено коло осіб, яким гарантоване право на санаторно-курортне лікування. Таке право мають лише постраждалі громадяни, віднесені до категорії 1, та діти, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою.

При цьому Мінсоцполітики не забезпечено своєчасного внесення змін до відповідних нормативно-правових актів. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261 «Деякі питання організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» не була своєчасно приведена у відповідність із Законом України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (у редакції з 01.01.2015) (далі – Закон № 796). Зміни були внесені через сім місяців замість визначеного місячного строку.

Нова редакція пункту 4 Порядку організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261, набрала чинності з 07.08.2015, тоді як у Законі № 796, з урахуванням змін, коло осіб, що мають право на безоплатне забезпечення санаторно-курортними путівками, було визначено вже з 01.01.2015.

Крім того, встановлена Урядом у 2015 році середня вартість грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування, яка становила лише 360 грн, або 8,3 відс. середньої вартості санаторно-курортної путівки для лікування громадян, віднесених до категорії 1, і 3,8 відс. – для дітей-інвалідів, не забезпечувала права постраждалих громадян на отримання належної грошової компенсації за таке лікування.

При цьому постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 968 «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» через зволікання Мінсоцполітики з розробленням та узгодженням із заінтересованими органами її

проекту була прийнята наприкінці бюджетного року, що негативно вплинуло на можливість постраждалих осіб скористатися своїм правом на отримання цієї компенсації та на стан її виплати.

Розроблені Мінсоцполітики на виконання плану заходів, пов'язаних з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи, новий порядок забезпечення санаторно-курортними путівками постраждалих громадян у частині їх вільного вибору санаторно-курортного закладу, а також проекти підвищення розміру середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування до рівня середньої вартості путівки в Україні, як це передбачено Законом № 796, не подані на розгляд Уряду, зокрема через непідтримку їх Мінфіном.

За таких умов результати аудиту засвідчили, що Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів бюджетної програми 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», органами соціального захисту населення облдержадміністрацій як розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня у 2015 році, незважаючи на повне фінансове забезпечення, через неналежне управління бюджетними коштами в межах своїх повноважень не забезпечено освоєння у повному обсязі асигнувань, виділених на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, та потерпілих дітей-інвалідів, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, і надання їм у повному обсязі послуг із санаторно-курортного лікування. Із 24,3 тис. осіб, віднесених до категорії 1, фактично проліковано 19,7 тис. осіб (80,6 відс.), а із 0,7 тис. потерпілих дітей-інвалідів проліковано 0,5 тис. дітей (67,2 відс.), які подали заяви на таке лікування.

Через незабезпечення органами соціального захисту ефективної організації санаторно-курортного лікування постраждалих громадян і неналежний контроль з боку Мінсоцполітики з передбачених у 2015 році на такі цілі 112,1 млн грн асигнувань не використано 27,3 млн грн (24,4 відс.), з яких 22,5 млн грн були перерозподілені на інші напрями бюджетної програми, а 4,8 млн грн наприкінці року повернені до державного бюджету.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України і Міністерству соціальної політики України вжити заходів щодо:

- прийняття та впровадження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що забезпечує виконання вимог Закону № 796, зокрема, стосовно права вільного вибору постраждалими громадянами санаторно-курортного закладу відповідного профілю;

- прискорення подання та прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2016 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», розглянувши можливість одержання постраждалими особами компенсації згідно із Законом № 796 у розмірі фактичної середньої вартості путівки.

Крім того, Мінсоцполітики було надано пропозицію посилити організаційно-методичне забезпечення та контроль за забезпеченням розпорядниками нижчого рівня законного та ефективного використання коштів на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян та рекомендувати розпорядникам бюджетних коштів визначати в договорах про закупівлю послуг із санаторно-курортного лікування за державні кошти, укладених з оздоровчими закладами, конкретний перелік таких послуг відповідно до змісту пропозицій конкурсних торгів.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України прийнята постанова від 23.11.2016 № 854 «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», якою, зокрема, затверджено Порядок надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок санаторно-курортним закладам та закладам відпочинку, здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також внесено зміни до Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 14.12.2016 № 947 «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2016 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», якою встановлено середню вартість путівки для виплати у 2016 році такої компенсації у розмірі 400 гривень. Проте, як і у 2015 році, постанова № 947 прийнята наприкінці бюджетного року, що негативно вплинуло на кількість одержувачів компенсації та стан її виплати. При цьому визначений Урядом розмір компенсації (400 грн), як і раніше, не забезпечив права постраждалих громадян на отримання належної грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування. Отже, пропозиції Рахункової палати щодо одержання постраждалими особами компенсації згідно із Законом № 796 у розмірі фактичної середньої вартості путівки Кабінетом Міністрів України не враховані.

Мінсоцполітики повідомило Рахункову палату про затвердження 24.11.2016 Плану заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної

реабілітації дітей-інвалідів, засвідчив, що Міністерством соціальної політики України та Фондом соціального захисту інвалідів у 2015 році не забезпечено на належному рівні організацію використання реабілітаційними центрами коштів спеціального фонду державного бюджету на їх функціонування. Із 118,2 млн грн, використаних реабілітаційними центрами, через неефективні управлінські рішення залучених до цього процесу учасників, відсутність належного контролю Мінсоцполітики як головного розпорядника бюджетних коштів, а також недоліки організаційного характеру 9,4 млн грн використано з порушенням законодавства, 11,9 млн грн – неефективно та 1,4 млн грн асигнувань повернено до спеціального фонду державного бюджету як невикористані. На ефективність використання коштів та якість надання реабілітаційних послуг впливали також неузгодженості і прогалини нормативно-правової бази, що врегульовує досліджувані питання.

Соціальний ефект від спрямування коштів реабілітаційним центрам за цей період знизився, зокрема, на 7,4 відс. зменшився контингент інвалідів, які проходили професійну реабілітацію, на 16,4 відс. менше отримано кваліфікаційних свідоцтв державного зразка і на 38,4 відс. – працевлаштовано, а навчання здійснювалося за неактуальними на ринку професіями. Із 1073 інвалідів, які у 2015 році проходили реабілітацію, 54,6 відс. отримали кваліфікаційні свідоцтва і лише кожний шостий був працевлаштований. При цьому середньорічна завантаженість центрів професійної реабілітації коливалася від 50 відс. до 90 відс. (в окремі місяці лише на 20 відсотків).

Розрахункові середні витрати на професійну реабілітацію однієї особи за цей період зросли більш як на третину і становили 32,8 тис. грн, при цьому ці витрати у Всеукраїнському центрі професійної реабілітації інвалідів становили 59 тис. грн, у Буковинському міжрегіональному центрі професійної реабілітації інвалідів – 51,3 тис. грн, у Волинському центрі соціальної реабілітації дітей-інвалідів – 16,1 тис. гривень. Це зумовлено відсутністю залежності обсягів видатків на функціонування реабілітаційних центрів (які, по суті, були видатками на їх утримання) від чисельності осіб, які проходили в них професійну та соціальну реабілітацію. Зазначене не сприяло ефективному використанню бюджетних коштів і не стимулювало центри до результативної діяльності.

Матеріально-технічна база центрів була незадовільною, приміщення і обладнання не відповідали встановленим вимогам для надання якісних реабілітаційних послуг, вискоєфективне реабілітаційне обладнання та транспортні засоби, придбані за бюджетні кошти, вартістю 11,8 млн грн не використовувалися від одного до десяти років.

На повноті та якості надання реабілітаційних послуг позначилися і недоліки в роботі органів, залучених до процесу організації використання коштів на функціонування реабілітаційних центрів.

Існуюча організаційна схема використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування реабілітаційних центрів, підпорядкованих Мінсоцполітики, позбавляє Фонд можливості здійснювати внутрішній контроль, оскільки такі повноваження, згідно із статтею 26 Бюджетного кодексу України, покладено на Мінсоцполітики. У 2015 році Фонд самостійно не проводив

перевірки реабілітаційних центрів, а його представники залучалися до трьох комплексних перевірок Мінсоцполітики.

Мінсоцполітики не розробило механізму затвердження штатних розписів реабілітаційних центрів. Погодження цих проектів здійснювалося Мінсоцполітики без участі Фонду, що ускладнювало виконання ним як відповідальним виконавцем статті 20 Бюджетного кодексу України в частині забезпечення цільового та ефективного використання бюджетних коштів і стало однією з причин порушення законодавства у сфері оплати праці і нормативів чисельності працівників реабілітаційних центрів.

Організаційні структури трьох із п'яти центрів професійної реабілітації та двох із трьох центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів затверджені їх директорами та погоджені Мінсоцполітики, незважаючи на їх невідповідність вимогам розділу III Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 15.08.2013 № 505, Типового положення про центр професійної реабілітації інвалідів, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 16.04.2015 № 379, і умовам власних положень цих центрів.

Внесення постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 229 змін до Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти та затвердження наказом Міністерства освіти і науки України від 02.04.2015 № 387 Порядку замовлення, видачі та обліку документів про професійно-технічну освіту державного зразка призвело до закриття доступу до Єдиної державної електронної бази з питань освіти і припинення видачі з травня 2015 року документів про професійно-технічну освіту державного зразка установам, які не пройшли державної атестації, у тому числі необгрунтовано – центрам професійної реабілітації інвалідів, які, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.02.96 № 200 «Про ліцензування, атестацію та акредитацію навчальних закладів», не належать до професійно-технічних навчальних закладів, що підлягають атестації.

З метою усунення виявлених неузгодженостей, недоліків і порушень Рахункова палата рекомендувала Уряду, Міністерству соціальної політики України та Фонду соціального захисту інвалідів вжити заходів щодо:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення з питань функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів;

- встановлення уніфікованого підходу до реабілітаційних центрів у частині визначення умов оплати праці, розрахунку видатків на харчування;

- приведення організаційних структур реабілітаційних центрів у відповідність із типовими положеннями, їх власними положеннями та фактичним станом справ;

- надання центрам професійної реабілітації, які здійснюють професійне навчання інвалідів, статусу професійно-технічного навчального закладу та визначення правомірності проведення атестації таких центрів;

- забезпечення професійного навчання інвалідів за професіями, що користуються попитом на ринку праці;
- забезпечення обґрунтованого планування з метою недопущення затвердження в кошторисах сум, не підтверджених розрахунками;
- встановлення контролю за використанням реабілітаційними центрами централізовано придбаного за бюджетні кошти реабілітаційного обладнання.

РЕАГУВАННЯ:

Мінсоцполітики повідомило Рахункову палату, що у Верховній Раді України зареєстровані законопроекти «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів» (реєстр. № 2042а від 08.06.2015, прийнято в першому читанні), «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів» (реєстр. № 4586 від 04.05.2016); Міністерством розроблено та надано на погодження центральним органам виконавчої влади проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», яким врегульовуються питання направлення та зарахування на реабілітацію до реабілітаційних установ не лише дітей з інвалідністю, але і дітей віком до 2 років, які мають ризик отримати інвалідність.

Наказом Мінсоцполітики від 31.10.2016 № 1252 затверджені Типові штатні нормативи чисельності працівників центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів та професійної реабілітації інвалідів.

Загалом, пропозиції Рахункової палати Міністерством виконані частково, окремі з них перебувають на стадії реалізації. Питання знаходиться на контролі.

Аудит ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції, засвідчив, що запровадження у 2015 році цієї субвенції в сумі 367,7 млн грн дало змогу реалізувати права зазначених категорій громадян на отримання житла. У 2015 році за рахунок субвенції поліпшено житлові умови 546 сім'ям загиблих військовослужбовців та 92 інвалідам I–II груп з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції.

Кабінетом Міністрів України, Мінфіном, Мінсоцполітики забезпечено фінансування бюджетної програми з надання субвенції у 2015 році в запланованих обсягах. Так, затверджені на 2015 рік у державному бюджеті асигнування (367,7 млн грн) повністю перераховані 24 обласним бюджетам і міському бюджету м. Києва, з них використано на придбання житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів із числа військовослужбовців, які брали участь в АТО, 346,5 млн гривень.

Залишок неосвоєних коштів субвенції на кінець 2015 року становив 21,3 млн грн, які повернено до державного бюджету. З них 12,7 млн грн не використано внаслідок неналежних управлінських рішень при їх розподілі і використанні з боку місцевих органів влади (зокрема у Дніпропетровській області – 8,4 млн грн, Чернівецькій – 3,3 млн грн, Київській – 1 млн грн), що було неефективним управлінням коштами державного бюджету.

В окремих випадках з боку облдержадміністрацій не забезпечено належного контролю за дотриманням розпорядниками і одержувачами коштів субвенції вимог Житлового кодексу щодо якості житла, яке надається сім'ям військовослужбовців та інвалідам. Так, у порушення вимог статті 50 Житлового кодексу, якою передбачено, що жила приміщення, яке надається громадянам для проживання, має бути благоустроєним, відповідно до умов даного населеного пункту, департамент житлового господарства та інфраструктури Львівської міської ради виключив із технічних вимог до квартир вимоги щодо обов'язкового їх обладнання сантехнічними приладами. У результаті придбано три квартири загальною вартістю 2,3 млн грн, які не відповідали встановленим санітарним і технічним нормам: не змонтовано мережі електро- і водопостачання та водовідведення, відсутні міжкімнатні двері, сантехнічні прилади тощо. Так само в м. Деражня Хмельницької області сім'ї загиблого військовослужбовця придбана трикімнатна квартира вартістю 0,4 млн грн у новобудові, яка непридатна для проживання.

Мінсоцполітики у 2016 році було підготовлено проект нового порядку та умов надання субвенції, спрямований на спрощення і прискорення процедури придбання і передачі житла у власність сім'ям загиблих військовослужбовців та інвалідів I–II групи, забезпечення більш ефективного використання бюджетних коштів. Цей проект на час аудиту узгоджувався з відповідними органами виконавчої влади для подання на затвердження Уряду. Внаслідок зазначеного проект розпорядження про затвердження розподілу субвенції на 2016 рік у сумі 300 млн грн Міністерством не було подано Кабінету Міністрів України, відповідно, фінансування протягом січня-вересня 2016 року не здійснювалося.

Також аудитом встановлено, що деякі положення Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I–II груп з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2015 № 348, були недосконалими. Зокрема, Порядком передбачено здійснення Мінсоцполітики розподілу субвенції пропорційно кількості сімей військовослужбовців та інвалідів, однак не передбачено урахування показників граничної норми загальної площі (за винятком однокімнатної квартири, яка надається самотній особі) та граничної вартості 1 кв. м житла.

Це негативно вплинуло на обґрунтованість планування і розподіл субвенції, створило умови для застосування на місцях різних підходів до придбання житла та ризику корупційних дій, неекономного використання коштів субвенції. Зокрема, середня вартість придбання 1 кв. м житла у

двокімнатній квартирі в м. Новомосковську, де місцева влада не запроваджувала обмеження вартості його придбання, коливалася від 10,3 до 16,4 тис. грн, натомість у Кривому Розі, де таке обмеження мало місце, – від 6,3 до 7,2 тис. гривень.

Додаткового правового вдосконалення потребували норми законодавства в частині територіального розміщення житла, що придбавалося, та попереднього обліку його у комунальній власності. За результатами аудиту встановлено факти придбання житла членам сімей загиблих військовослужбовців та інвалідам за їх згодою не за місцем їх перебування на квартирному обліку, що не відповідало вимогам Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР, затверджених постановою Ради Міністрів УРСР та Української республіканської ради професійних спілок від 11.12.84 № 470. У Київській області таким чином придбано 40 житлових приміщень, у Житомирській області – 31 житлове приміщення.

Київською облдержадміністрацією з метою усунення ризиків затримки в наданні житла самостійно спрощено встановлений Житловим кодексом, прийнятим за часів УРСР, порядок надання житла сім'ям загиблих військовослужбовців та інвалідам I–II груп. У 2015 році службою у справах дітей та сім'ї Київської облдержадміністрації 95 квартир на загальну суму 62,8 млн грн, придбані за рахунок субвенції за тристоронніми договорами купівлі-продажу, не були передані в комунальну власність територіальних громад (відповідно, не проведені за бухгалтерським обліком), що є недотриманням норм законодавства. Ці квартири передали у власність безпосередньо сім'ям загиблих або інвалідам I–II груп з числа військовослужбовців – учасників АТО. Внаслідок відчуження державного майна у спосіб, не передбачений чинними законами України, у його нових власників штучно виникли податкові зобов'язання.

3 метою вирішення встановлених проблем Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України та Міністерству соціальної політики України:

вжити додаткових заходів щодо невідкладного подання і затвердження порядку та умов надання субвенції на 2016 рік, передбачивши запровадження показника граничної вартості придбання 1 кв. м житла у відповідних регіонах та показника граничної норми загальної площі закупівлі житла для сім'ї з двох і більше осіб; розподілу коштів субвенції на 2016 рік;

розглянути питання доцільності внесення в установленому порядку змін до законодавства в частині можливості придбання житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в АТО, за їх згодою в місцевостях поза місцем взяття їх на квартирний облік; придбання за рахунок субвенції і передачі житла безпосередньо (минаючи комунальну власність) у власність вказаних категорій громадян та звільнення їх від відповідних податкових зобов'язань;

розглянути питання формування та відображення в Єдиному державному реєстрі громадян, які потребують поліпшення житлових умов (передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2011 № 238)

даних щодо потреби та стану забезпечення житлом сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів I–II груп з числа військовослужбовців, які брали участь в АТО;

запровадити єдину форму інформації, яка надається Мінсоцполітики міністерствами, іншими центральними і місцевими органами влади щодо стану забезпечення житлом учасників антитерористичної операції та членів їх сімей;

- Київській облдержадміністрації забезпечити, відповідно до встановленого порядку, взяття на облік у комунальній власності придбаних у 2015 році за рахунок субвенції квартир для відповідних категорій осіб;

- Дніпропетровській облдержадміністрації розглянути питання про відповідальність посадових осіб, які не ухвалили належних управлінських рішень при розподілі та використанні субвенції, через що у 2015 році значні її обсяги не освоєно;

- Житомирській обласній держадміністрації забезпечити усунення недоліків і порушень у веденні бухгалтерського обліку придбаного житла;

- виконавчому комітету Львівської міської ради забезпечити усунення недоліків за виявленими фактами надання житла неналежної якості трьом сім'ям загиблих військовослужбовців.

РЕАГУВАННЯ:

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719 затверджено новий Порядок та умови надання субвенції та Порядок виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції. Новим Порядком та умовами надання субвенції встановлено єдину форму подання регіональними органами соціального захисту населення до Мінсоцполітики потреби в субвенції; водночас подання силовими відомствами до Міністерства пропозицій щодо забезпечення житлом зазначених категорій осіб не передбачено.

Пунктом 20 Порядку виплати грошової компенсації передбачено, що розмір грошової компенсації розраховується за визначеною формулою, розрахунки проводяться з урахуванням опосередкованої вартості спорудження 1 кв. м загальної площі житла, відповідно до наказу Держбуду України від 27.09.2005 № 174, в населеному пункті, в якому заявник перебуває на квартирному обліку на день звернення за грошовою компенсацією. Пунктом 51 цього Порядку передбачено, що Державна служба у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції вносить щомісяця інформацію про забезпеченість житлом членів сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів до Єдиного реєстру учасників антитерористичної операції.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 773-р затверджено розподіл субвенції (погоджений з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету).

Житомирська облдержадміністрація повідомила Рахункову палату про вжиті заходи щодо списання з балансу департаменту архітектури квартир, придбаних у 2015 році для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів, які брали участь в АТО, що, відповідно, забезпечило усунення порушень у веденні бухгалтерського обліку придбаного житла.

Виконавчий комітет Львівської міськради поінформував, що з міського бюджету м. Львова надано одноразову матеріальну допомогу в межах 130–180 тис. грн (для проведення ремонту) громадянам, яким у 2015 році придбане житло на виконання постанов Кабінету Міністрів України від 20.05.2015 № 348 і від 17.06.2015 № 407.

Дніпропетровська облдержадміністрація повідомила, що зауваження та рекомендації Рахункової палати взяті до уваги при реалізації бюджетної програми у 2016 році.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання*, встановлено, що у 2015 році на надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання (далі – грошова допомога) використано 3,3 млрд грн коштів державного бюджету, у I кварталі 2016 року – 858,4 млн гривень. Проте їх використання Міністерством соціальної політики України як головним розпорядником бюджетних коштів і структурними підрозділами з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської та районних, районних у м. Києві держадміністрацій як розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня здійснювалося в умовах нормативної неврегульованості питань обліку внутрішньо переміщених осіб та в окремих випадках з порушеннями Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505 (далі – Порядок № 505).

Однією з головних причин цього був недостатній контроль територіальних підрозділів Державної міграційної служби України і структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві держадміністрацій (далі – уповноважені органи) за достовірністю наданих внутрішньо переміщеними особами відомостей про місце їх фактичного проживання до 13.01.2016, а після 13.01.2016 взагалі про його відсутність, неналежне проведення уповноваженими органами звірок

даних про працевлаштування внутрішньо переміщених осіб з Пенсійним фондом України, недосконале програмне забезпечення в частині обліку, призначення (перерахунку) грошової допомоги, що призвели у періоді, що підлягав аудиту, як до переплат, так і до зволікання до чотирьох місяців з її призначенням та виплатою.

У зв'язку з зазначеним Мінсоцполітики не мало актуальних даних щодо чисельності внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку, та їх сімей, яким призначено і виплачено грошову допомогу. Зокрема, за даними державного підприємства «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики», у травні 2016 року отримували грошову допомогу 158,1 тис. сімей, або кожна п'ята сім'я, якій призначена допомога, згідно з даними уповноважених органів (798 тис. сімей). Водночас, згідно з помісячними заявками структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської держадміністрацій про потребу в коштах на надання грошової допомоги, чисельність сімей, для яких заявлено кошти на її виплату в травні 2016 року, становила 208,8 тис. сімей, що на 50,7 тис. перевищує дані Інформаційно-обчислювального центру Мінсоцполітики і в 3,8 раза менше цифри уповноважених органів станом на 26.05.2016.

Організаційне забезпечення використання коштів державного бюджету на надання грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам у досліджуваному періоді через низький рівень координації дій усіх залучених органів та їх структурних підрозділів – від Мінсоцполітики до уповноважених органів і територіальних підрозділів Державної міграційної служби України – було недосконалим, що негативно вплинуло на дієвість контролю за наданням грошової допомоги та ефективністю витрачання бюджетних коштів на цю мету. Мінсоцполітики не узагальнювало відомостей щодо виявлення уповноваженими органами переплат та стану їх погашення за результатами звірок з Пенсійним фондом України, перевірок фактичного місця проживання внутрішньо переміщених осіб, подвійних особових рахунків, що призвело до перевитрат, з яких 423,1 тис. грн (на дату аудиту) не повернено до державного бюджету.

Результати аудиту свідчать, що Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетної програми з надання грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам не забезпечено на належному рівні роботи з бюджетного планування та розподілу асигнувань між розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, що спричинило внесення численних змін до кошторисів і планів асигнувань. Як наслідок, 41,3 млн грн бюджетних призначень залишилося нерозподіленими, що унеможливило їх використання, а 1,1 млн грн асигнувань повернено у кінці року до державного бюджету.

Через несвоєчасне приведення Кабінетом Міністрів України у відповідність із законами України від 20.10.2014 № 1706 «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі – Закон 1706) та від 10.12.2015 № 888 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» порядку, який регулює питання обліку внутрішньо переміщених осіб, та відсутність єдиної державної позиції з цього питання в окремих регіонах така категорія населення на півроку втратила

право на отримання грошової допомоги. Так, лише двома уповноваженими органами м. Харкова після 13.01.2016 відмовлено 700 сім'ям у призначенні грошової допомоги через відсутність відмітки територіальних підрозділів Державної міграційної служби України.

Не сприяло ефективному використанню бюджетних коштів на надання грошової допомоги недостатнє реагування Уряду та Мінсоцполітики на пропозиції Рахункової палати за результатами попереднього аудиту. Так, до переліку прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, визначених Законом № 1706, не включено права на отримання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання.

Кабінетом Міністрів України всупереч Закону № 1706 більше як півтора року не визначено порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про взятих на облік внутрішньо переміщених осіб, обсягів та джерел фінансування затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1094 Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО в інші регіони України, на період до 2017 року. Не виконано у I кварталі 2016 року заходів щодо удосконалення надання грошової допомоги інвалідам та особам, які доглядають за ними, передбачених затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1393-р Планом дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року.

При внесенні змін до Порядку № 505 не враховано пропозиції Рахункової палати щодо встановлення розмірів грошової допомоги всім категоріям одержувачів, зважаючи на показник прожиткового мінімуму; заборони відкриття окремих особових справ для призначення грошової допомоги членам однієї сім'ї, які проживають в одному житловому помешканні та одночасно або через певний проміжок часу звернулися до уповноважених органів за її призначенням; встановлення умов призначення грошової допомоги військовослужбовцям тощо.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України та Мінсоцполітики вжити заходів щодо:

- підготовки та внесення змін до Закону № 1706 у частині включення права внутрішньо переміщених осіб на грошову допомогу до переліку прав і свобод, наданих їм згідно із цим Законом;

- визначення порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб;

- виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року в частині удосконалення надання грошової допомоги інвалідам та особам, які доглядають за ними;

- приведення норм Порядку № 505 у відповідність із Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» у частині скасування вимоги продовження терміну дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб для призначення грошової допомоги на наступний період; з Порядком виплати № 1596 щодо встановлення терміну

перерахування уповноваженим банком грошової допомоги на поточні рахунки одержувачів протягом одного банківського дня;

- розгляду питання внесення змін до Порядку № 505 у частині встановлення розрахунку розмірів грошової допомоги для всіх категорій одержувачів з огляду на показник прожиткового мінімуму; умов призначення грошової допомоги військовослужбовцям, які перебувають на повному державному утриманні; виключення норм щодо прийняття уповноваженим банком заяви про призначення грошової допомоги разом із пакетом документів.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання доручення Кабінету Міністрів України Мінсоцполітики повідомило Рахункову палату про розроблення проекту постанови Уряду «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», згідно з яким передбачається виключення необхідності продовження терміну дії довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб для призначення грошової допомоги на наступний період (надіслано на погодження до заінтересованих центральних органів виконавчої влади та соціальних партнерів), а також проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг», якими, зокрема, передбачається підвищити адресну допомогу на 21,5–146,9 відс., диференціювати розміри адресної грошової допомоги для осіб з інвалідністю залежно від групи інвалідності, збільшити граничний розмір допомоги на сім'ю з 2400 грн до 4000 грн і не поширювати таке обмеження на родини, у складі яких є особи з інвалідністю та/або діти-інваліди (проект двічі не погоджено Мінфіном, оскільки потребує додаткових бюджетних коштів).

Постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 646 затверджено Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених міському бюджету міста Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення*, встановлено, що обсяги субвенції, затверджені у Державному бюджеті України на виконання у 2014–2016 роках заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення м. Жовті Води, порівняно з визначеними Державною цільовою програмою радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води на 2013–2022 роки були недостатніми. Бюджетні призначення зазначеної субвенції у 2014 і 2015 роках становили половину, а у 2016 році – лише 24 відс. від прогнозного обсягу фінансового ресурсу, передбаченого паспортом Державної програми.

Нормативно-правове та організаційне забезпечення виконання заходів радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води та використання з

цією метою коштів субвенції у 2014–2016 роках було недосконалим. Зокрема, не визначено пріоритетів першочерговості фінансування заходів Державної програми у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення м. Жовті Води, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 № 205. Крім того, у Державній програмі Урядом не визначено щорічних прогнозних обсягів фінансування її заходів на 2018–2022 роки, що не відповідає вимогам Закону України «Про державні цільові програми» і створювало ризики незабезпечення планування відповідних видатків у проекті закону про державний бюджет на відповідний рік.

Внаслідок недостатнього фінансування і недоліків в управлінні коштами субвенції (їх розпорощення) виконкомом Жовтоводської міськради не виконано низки актуальних заходів Державної програми, що негативно вплинуло на розв'язання соціальних і медичних проблем значної частини населення м. Жовті Води, яка проживає в зоні довготривалого техногенного радіаційного забруднення. Зокрема, не забезпечено сучасним медичним обладнанням для діагностики та лікування хворих відділення функціональної діагностики спеціалізованої медико-санітарної частини (далі – СМСЧ) № 9 МОЗ. Роботи з його реконструкції виконані лише на 32 відсотки.

Запланована щорічна рекультивация (деактивація) земель протягом 2014–2015 років проведена лише на площі 0,15 га (0,9 відс. запланованих 5,4 га).

Роботи із здійснення протиродонових заходів у житлових, адміністративних будівлях і спорудах для приведення їх до рівня, визначеного НРБУ-97, виконані лише на 21 відс. запланованого обсягу.

Невиконання в повному обсязі заходів Державної програми негативно вплинуло і на розв'язання проблеми щодо покращення стану здоров'я населення. У місті спостерігається високий рівень захворюваності та смертності його мешканців від злоякісних новоутворень, які значно вищі показників по Дніпропетровській області.

У 2015 році показник захворюваності на злоякісні новоутворення на 100 тис. населення у м. Жовті Води становив 409 випадків проти 373 по Дніпропетровській області. При цьому рівень смертності від злоякісних новоутворень зріс і становив 19 відс. по місту проти 12 відс. по області.

З метою вирішення виявлених проблем та недоліків Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України доручити Міністерству фінансів України при складанні проектів законів про державний бюджет на відповідні роки розглядати питання передбачення видатків на виконання заходів Державної цільової програми радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води на 2013–2022 роки з урахуванням прогнозних обсягів видатків, визначених цією програмою; внести зміни до Порядку та умов надання субвенції в частині визначення пріоритетів і першочерговості фінансування заходів Державної програми;

- Дніпропетровській обласній державній адміністрації прискорити внесення в установленому порядку Уряду пропозицій стосовно змін до

Державної програми, зокрема, в частині визначення обсягів фінансування її завдань і заходів із 2018 до 2022 року, та ініціювати внесення змін до Порядку та умов надання субвенції у частині визначення пріоритетів фінансування заходів радіаційного та соціального захисту населення м. Жовті Води (зокрема, щодо першочергового фінансування у 2017 році будівельно-монтажних робіт за заходом «Реконструкція відділення функціональної діагностики Державного закладу СМСЧ № 9 МОЗ»).

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України надано доручення Мінфіну, Міненерговугіллю, МОЗ, Дніпропетровській обласній державній адміністрації вжити заходів для усунення виявлених недоліків та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України. З питань, що потребують вирішення Урядом, відповідно до компетенції, подати узгоджені пропозиції.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація повідомила Рахункову палату, що нею як замовником Державної програми ініційовано перед Мінфіном внесення змін до Порядку та умов надання субвенції в частині визначення пріоритетів і першочерговості фінансування заходів програми. Крім того, першим заступником голови Дніпропетровської облдержадміністрації надано доручення виконкому Жовтоводської міськради посилити контроль за виконанням заходів Державної програми, а також надати пропозиції щодо внесення змін до програми.

Жовтоводською міською радою вжито таких заходів:

- рішенням ради від 30.11.2016 № 593-17/VIІ затверджено «Комплексну програму охорони навколишнього природного середовища м. Жовті Води на 2017–2019 роки», якою передбачено видатки на захід «Ядерна та радіаційна безпека» в сумі 370 тис. грн, з них 192 тис. грн – за рахунок інших (позабюджетних) джерел;

- управлінням ЖКГ міськради укладені угоди щодо проведення авторського нагляду робіт із реконструкції квартир житлових будинків і відділення функціональної діагностики СМСЧ № 9 МОЗ ;

- у листопаді 2016 року проведено державну експертизу проектно-кошторисної документації з капітального ремонту приміщення господарсько-обслуговуючого підрозділу СМСЧ № 9 МОЗ; у 2017 році планується завершити будівництво приміщення для системи постійного моніторингу, на що передбачено спрямувати 300 тис. грн;

- забезпечено затвердження титулів будови з проведення протирадонових заходів (реконструкції) в квартирах житлових будинків у м. Жовті Води та реконструкції відділення функціональної діагностики СМСЧ № 9 МОЗ.

У звітному році проведено *аудит ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям*. За результатами аудиту встановлено, що Міністерством фінансів України, Міністерством соціальної політики України, фінансовими органами і органами праці та соціального захисту населення на місцях у 2014–2015 роках забезпечено повноту і своєчасність виконання бюджетних призначень щодо надання за рахунок коштів субвенції допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Водночас засвідчено стали тенденцію до збільшення обсягів виплат допомоги малозабезпеченим сім'ям, необхідність удосконалення з урахуванням міжнародного досвіду стратегії і механізму надання цієї допомоги у напрямках спрощення процедури її призначення та перевірки достовірності задекларованих доходів отримувачів, забезпечення громадянами, що перебувають у стані нужденності, цільового спрямування одержаних коштів на задоволення їх першочергових потреб, запобігання утриманським настроям серед одержувачів допомоги.

У 2014 році фінансово підтримано понад 560 тис. сімей (2,4 млн громадян), яким надано 6,2 млрд грн допомоги. У 2015 році допомога становила 8,3 млрд гривень. На 2016 рік (станом на 01.03.2016) виплати були заплановані в сумі 9,5 млрд гривень. Одна з причин значного зростання таких видатків – збільшення кількості сімей, які звертаються і яким призначена допомога, що є наслідком зростання рівня бідності. При цьому на 29 відс. (із 576 тис. до 745 тис. громадян) збільшилася кількість працездатних одержувачів допомоги.

Водночас офіційно затверджений прожитковий мінімум, який є основою для визначення права на призначення допомоги, у грудні 2015 року був майже вдвічі менший за фактичний (1,3 тис. грн проти 2,5 тис. грн, визначених Мінсоцполітики). Це свідчить, що справді малозабезпечених сімей в Україні більше, але значну частину з них права на отримання відповідної допомоги позбавлено. Набір продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, вартість якого має відображати прожитковий мінімум, у порушення вимог Закону України «Про прожитковий мінімум» не переглядався Кабінетом Міністрів України з 2000 року (мав бути переглянутий тричі).

Право на допомогу залежить також від майнового стану громадян, їх зайнятості та низки інших факторів, які не зареєстровані і часто не можуть бути офіційно визначені.

Утім, відповідальність одержувачів допомоги за достовірність відомостей про доходи та майновий стан сім'ї для призначення допомоги (надаються заявником без підтвердних документів) є обмеженою і недієвою (зобов'язує до повернення лише суми безпідставно отриманих коштів, водночас передбачає повторне призначення допомоги через шість місяців). Зазначене створювало сприятливі умови для можливих зловживань і неправомірного отримання допомоги.

Органами праці та соціального захисту населення Волинської, Івано-Франківської, Сумської, Хмельницької, Чернівецької областей, навіть за умови неповного охоплення одержувачів допомоги контрольними заходами

(проводилися вже після призначення допомоги, а в окремих випадках – після повної її виплати), у 2014–2015 роках встановлено фактів неправомірного отримання допомоги на суму 5,7 млн гривень. При цьому обсяги неповернених недобросовісними одержувачами коштів на кінець 2015 року сягнули 3,2 млн грн (на 40 відс. більше, ніж на кінець 2014 року). Однак у фінансовій та бюджетній звітності щодо заборгованості за цими коштами відображено тільки 74 тис. грн по Хмельницькій та 28 тис. грн по Сумській області, що призвело до відсутності об'єктивної інформації на державному рівні для прийняття відповідних управлінських рішень.

Результати аудиту у цілому засвідчили також необхідність комплексного вирішення питання малозабезпечених сімей та проблеми збільшення видатків на виплату відповідної допомоги.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України:

забезпечити дотримання вимог Закону України «Про прожитковий мінімум» щодо оновлення наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та встановлення на їх основі реального прожиткового мінімуму;

розробити та подати Верховній Раді України законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» у частині посилення відповідальності за приховування інформації або навмисне чи ненавмисне надання одержувачами допомоги недостовірної інформації, яка впливає на рішення про її призначення та продовження виплати;

забезпечити розроблення нормативно-правових актів щодо оцінки незареєстрованих грошових доходів громадян, що впливають на визначення права на одержання допомоги малозабезпеченим сім'ям;

- Уряду та Мінсоцполітики розробити і внести зміни до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 250, які б забезпечили спрощення і уніфікацію механізму її призначення (за прикладом надання житлових субсидій), а також стимулювали одержувачів допомоги до отримання легальних доходів;

- Мінсоцполітики вжити додаткових заходів щодо повернення місцевими органами праці та соціального захисту населення заборгованості за сумами допомоги, неправомірно отриманими внаслідок надання одержувачами недостовірних відомостей або приховування інформації про доходи та майновий стан сім'ї.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України постановою від 30.11.2016 № 890 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» внесено зміни до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 250, якими передбачено застосування при розрахунку розміру державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям

для фізичних осіб–підприємців диференційованого підходу до врахування доходів залежно від обраної ними системи оподаткування.

Мінсоцполітики доручило структурним підрозділам соціального захисту населення Дніпропетровської, Полтавської, Сумської, Чернівецької та Хмельницької облдержадміністрацій контролювати неухильне дотримання Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у частині відображення в бухгалтерському обліку та у фінансовій і бюджетній звітності фактичних обсягів дебіторської заборгованості за сумами допомоги, неправомірно отриманої в районних та міських органах праці та соціального захисту населення.

За результатами вжитих заходів у частині повернення місцевими органами соціального захисту населення заборгованості за сумами допомоги, неправомірно отриманими внаслідок надання одержувачами недостовірних відомостей, у Сумській, Чернівецькій та Хмельницькій областях громадянами повернено до місцевих бюджетів 45,3 тис. гривень. У Дніпропетровській і Полтавській областях проведено додаткове обстеження матеріально-побутових умов малозабезпечених сімей, як того вимагає чинне законодавство.

Мінсоцполітики підготовлено зміни до Методичних рекомендацій щодо організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності за операціями з нарахування і виплати усіх видів соціальної допомоги в органах праці та соціального захисту населення України, затверджених наказом Мінпраці від 21.10.2010 № 332. У зв'язку із застосуванням у державному секторі з 01.01.2017 Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі затвердження змін до цих рекомендацій перенесено на 2017 рік.

Також Рахункова палата провела *аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за пільговий проїзд і надання пільг з послуг зв'язку окремим категоріям громадян у 2015 році та аналізу фінансового забезпечення реалізації їх прав на зазначені пільги у 2016 році*, який засвідчив, що спрямування у 2015 році Міністерством фінансів України – головним розпорядником субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплату електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові потреби, твердого та рідкого пічного побутового палива, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких

нечистот) на компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з відміною податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів та відповідним збільшенням ставок акцизного податку з пального і на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян і використання на місцях її коштів у сумі 1,7 млрд грн дало можливість, в основному, реалізувати право цих громадян на отримання пільг, встановлених чинним законодавством.

Водночас витрачання коштів субвенції на забезпечення проїзду пільговиків громадським транспортом (1,3 млрд грн) шляхом компенсації відповідним підприємствам вартості наданих ними послуг з перевезення було непрозорим, несправедливим і таким, що не забезпечувало належну результативність цих бюджетних видатків.

Головні причини цього – прогалини в законодавстві та відсутність адресного обліку і звітності щодо громадян пільгових категорій, фактично перевезених громадським транспортом, науково обґрунтованих норм і нормативів надання громадянам пільг з перевезення, умовність визначення потреби в коштах субвенції, розподіл на місцях її коштів у ручному режимі, а також неврахування Мінфіном, Мінсоцполітики та Мінінфраструктури рекомендацій Рахункової палати з цих питань за результатами попереднього аудиту.

Як наслідок, витрати, що здійснювалися місцевими органами влади за рахунок субвенції на відшкодування перевізникам вартості проїзду пільговиків громадським транспортом, не були адресними, достатньо обґрунтованими і здійснювалися за умовними обрахунками надавачів обсягів пільг, достовірність яких неможливо проконтролювати.

Планування Мінфіном потреби в коштах субвенції на 2015 рік здійснювалось фактично на рівні видатків попереднього року, не враховувалося зростання у 2014 році порівняно з 2013 роком вартості перевезень на 41 відс., підвищення абонентської плати за користування стаціонарним телефоном на 27 відсотків. У результаті затверджені обсяги субвенції протягом 2015 року Уряд збільшив 22 регіонам на 70 млн гривень.

Мінфіном не забезпечено у 2015 році виконання показників бюджетної програми з надання субвенції: при затверджених обсягах у сумі 1 млрд 987,8 млн грн профінансовано 1 млрд 735,2 млн грн (87,2 відсотка).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» видатки за субвенцією не було передбачено, що призвело до відсутності джерела погашення кредиторської заборгованості за взятими зобов'язаннями за субвенцією, яка утворилася станом на 01.01.2016. За таких умов місцеві бюджети у 2016 році були змушені компенсувати втрати перевізників з пільгового перевезення громадян громадським транспортом і надавачам послуг зв'язку за рахунок власних доходів при недостатньому для цього фінансовому ресурсі.

Недофінансування з державного бюджету місцевих бюджетів за субвенцією у 2015 році, відсутність субвенції у 2016 році і недостатність власних коштів у місцевих бюджетах для компенсації призвели до обмеження маршрутів руху для пільговиків і, як наслідок – зростання кількості звернень до Уряду, центральних і місцевих органів влади про порушення прав громадян на

відповідні пільги, погіршення фінансового стану відповідних підприємств, не виплати їх працівникам заробітної плати.

У Хмельницькій області через відсутність коштів субвенції у 2016 році не укладено договорів з перевізниками щодо пільгового проїзду на міжміських маршрутах у 10 територіально-адміністративних одиницях області. Не змогли скористатися цим правом на районному і міському рівні 65 тис. мешканців двох міст і восьми районів області.

Постійне невідшкодування в повному обсязі вартості пільгового проїзду окремих категорій громадян призвело до того, що фінансовий стан КП «Київпаstrанс» і КП «Київський метрополітен» у 2015 році погіршився. Як наслідок, створено ризики неякісного та небезпечного обслуговування пасажирів, працівникам підприємств несвоєчасно виплачувалась заробітна плата.

Крім того, діючий механізм відшкодування витрат підприємств, а не субсидування осіб, які мають право на пільги відповідно до законодавства, знижував відповідальність керівництва підприємств – надавачів послуг за покращення їх якості, не сприяв більш широкому охопленню послугами пільгових категорій населення, оптимізації витрат.

Планом пріоритетних дій Уряду на 2016 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2016 № 418-р, було передбачено запровадження з 2016 року монетизації окремих видів пільг, зокрема на проїзд, що є оптимальним шляхом вирішення цієї проблеми та інструментом оптимізації витрат державного бюджету на забезпечення надання пільг. Мінсоцполітики станом на 01.11.2016 підготовлено відповідний законопроект, який після завершення процедури узгодження планується подати на розгляд Уряду.

З метою вирішення цих проблем Рахункова палата запропонувала:

- Кабінету Міністрів України:

доручити Міністерству фінансів України, Міністерству соціальної політики України та Державній аудиторській службі провести верифікацію кредиторської заборгованості за коштами субвенції перевізникам за надані послуги з пільгового проїзду та надання пільг з послуг зв'язку станом на 01.01.2016 і під час виконання державного бюджету передбачити джерело її погашення у 2017 році;

вжити додаткових заходів щодо реалізації Плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік у частині законодавчого запровадження і реалізації адресного надання пільг шляхом їх монетизації, у тому числі на проїзд (щодо), з передбаченням у ході виконання державного бюджету у 2017 році відповідного джерела фінансування;

- Міністерству фінансів України було запропоновано в ході виконання державного бюджету у 2017 році в установленому порядку передбачити асигнування з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення кредиторської заборгованості за коштами субвенції станом на 01.01.2016 за результатами її верифікації;

- Міністерству соціальної політики України вжити додаткових заходів щодо реалізації Плану пріоритетних дій Уряду на 2016 рік у частині адресного надання пільг (згідно з даними Єдиного державного автоматизованого реєстру

осіб, які мають право на пільги) шляхом монетизації окремих їх видів, у тому числі на проїзд.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство фінансів України повідомило, що оскільки, згідно із змінами до Бюджетного кодексу України, з 01.01.2017 видатки на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг та пільговий проїзд окремим категоріям громадян включено до визначених статтею 91 цього кодексу видатків місцевих бюджетів, відшкодування витрат за відповідні послуги буде здійснюватися місцевими органами виконавчої влади за рахунок виділених з місцевого бюджету коштів на цю мету.

Мінінфраструктури поінформувало, що неодноразово ініціювало питання заміни системи компенсації перевезень адресною грошовою допомогою, що надається безпосередньо громадянину, який має право на пільговий проїзд. З цією метою було проведено низку нарад і круглих столів, за результатами яких Кабінет Міністрів України доручив Мінсоцполітики разом із відповідними міністерствами вжити заходів щодо запровадження адресної грошової допомоги.

З метою недопущення загострення ситуації в умовах відсутності субвенції з державного бюджету в 2016 році в місцевих бюджетах Хмельницької області на компенсацію за пільговий проїзд виділено 46 млн грн (98 відс. від запланованого). Лєвова частка цих видатків була запланована в бюджеті міста Хмельницького – 28,8 млн грн, які спрямовані на відшкодування витрат за пільгове перевезення комунальному підприємству «Електротранс».

У місті Києві продовжується запровадження багатофункціональної електронної пластикової картки «Картка киянина», яка має, зокрема, транспортний додаток, завдяки чому здійснюється фактичний облік перевезення окремих пільгових категорій громадян.

Виконавчий комітет Луцької міської ради поінформував Рахункову палату, що у 2016 році Луцьким підприємством електротранспорту надано послуг з пільгового перевезення окремих категорій громадян на загальну суму 31,9 млн грн, які повністю оплачені за рахунок коштів місцевого бюджету.

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, засвідчив, що Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерством фінансів України, місцевими органами виконавчої влади у 2014 та 2015 роках не

забезпечено повною мірою досягнення мети надання субвенції на погашення заборгованості з різниці в тарифах, яка виникла у зв'язку з невідповідністю їх фактичної вартості затвердженим тарифам. Освоєння 12,4 млрд грн субвенції у 2014 році і 4,7 млрд грн у 2015 році дало змогу погасити заборгованість з різниці в тарифах перед значною частиною підприємств – надавачів послуг населенню з тепло-, водопостачання та водовідведення, а також зменшити цим підприємствам їх заборгованість перед енергопостачальними компаніями за енергоносії або податкову заборгованість перед бюджетом.

При цьому недосконале нормативно-правове врегулювання окремих питань, пов'язаних з використанням у 2014–2015 роках субвенції, не сприяло ефективному управлінню коштами державного бюджету.

Зокрема, додатки № 7 до законів про державний бюджет на 2014 і 2015 роки не містили розподілу коштів субвенції між місцевими бюджетами, що не узгоджувалось з вимогами статті 97 Бюджетного кодексу України та призвело до недостатньо обґрунтованого розподілу субвенції між регіонами і неповного виконання бюджетної програми за видатками.

Положення законів про державний бюджет на 2014 і 2015 роки, а також порядків та умов надання субвенції, затверджених Кабінетом Міністрів України постановами від 29.01.2014 № 30 та від 04.06.2015 № 375 відповідно (далі – Порядки № 30 і № 375), не визначали періоду утворення та погашення заборгованості з різниці в тарифах, що дало можливість визначати підприємствам – надавачам послуг населенню такий період на власний розсуд, узгоджувати для погашення обсяги поточної заборгованості, які не враховувалися при плануванні обсягів субвенції на відповідний рік.

Водночас ці нормативні акти обмежували права підприємств – надавачів послуг щодо можливості укладання договорів, одержання субвенції для погашення заборгованості з різниці в тарифах, оскільки обов'язковою умовою участі у проведенні взаєморозрахунків було визначено наявність у цих підприємств кредиторської заборгованості за енергоносії або перед бюджетом зі сплати відповідних податкових платежів, що виключало можливість отримання коштів субвенції підприємствами, які не мали такої заборгованості.

Внаслідок зазначеного та через недоліки у плануванні і розподілі субвенції, неможливість укладання низкою підприємств договорів за схемами, визначеними порядками № 30 і № 375, неприйняття Мінфіном рішень щодо фінансування ряду вже укладених договорів, бюджетна програма з надання субвенції недовиконана у 2014 році проти затверджених бюджетних призначень на 11,4 відс. (на 1,6 млрд грн), у 2015 році – на 16,3 відс. (на 0,9 млрд гривень). Все це призвело до зростання у 2015 році порівняно з попереднім роком збитковості підприємств житлово-комунального господарства. Так, за даними Мінрегіону, станом на 01.01.2016 загальний обсяг заборгованості з різниці в тарифах досяг 5,7 млрд гривень.

У законі про державний бюджет на 2014 рік головним джерелом формування субвенції визначені надходження від випуску облігацій внутрішньої державної позики і надходження таких коштів до спеціального фонду в сумі 11 млрд грн, а постановою Кабінету Міністрів України від

29.01.2014 № 30 встановлений строк обігу зазначених облігацій до 5 років за відсотковою ставкою доходу на рівні не вище 14,25 відс. річних. У результаті обсяг державного внутрішнього боргу збільшився. Це обумовило необхідність пошуку у 2014–2019 роках джерел фінансування для погашення основної суми боргу в обсязі 11 млрд грн та додаткових витрат на обслуговування боргових зобов'язань і виплату відсотків орієнтовно на суму 7 млрд гривень.

Законом про державний бюджет на 2016 рік бюджетну програму з надання субвенції на погашення різниці в тарифах не передбачено, що не сприяло виконанню Закону України від 16.07.2015 № 626 «Про внесення змін до деяких законів України у сфері комунальних послуг» (далі – Закон № 626). Відповідно до норм цього Закону, Уряду необхідно до 01.07.2017 вжити заходів щодо відшкодування в повному обсязі заборгованості з різниці в тарифах, яка утворилася до 01.01.2016. Затримка з узгодженням і погашенням заборгованості погіршує фінансовий стан і підриває довіру підприємств – надавачів послуг до зобов'язань держави.

Зазначене потребує проведення верифікації заборгованості з різниці в тарифах, що обліковувалася в Мінрегіоні станом на 01.01.2016 у сумі 5,7 млрд грн, пошуку джерел фінансування, планування і затвердження в державному бюджеті асигнувань та запровадження удосконаленого механізму відшкодування підприємствам такої заборгованості.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України: доручити Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державній аудиторській службі України провести разом з обласними, Київською міською держадміністраціями верифікацію заборгованості з різниці в тарифах, яка утворилася і не відшкодована станом на 01.01.2016, і надати відповідну інформацію Уряду та Міністерству фінансів України; на виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України у сфері комунальних послуг» передбачити у державному бюджеті необхідні обсяги коштів для повного погашення усім підприємствам – надавачам послуг (незалежно від їх заборгованості перед енергоринком чи бюджетом) заборгованості з різниці в тарифах, яка утворилася до 01.01.2016;

- Міністерству фінансів України вжити спільно з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України заходів для удосконалення механізму планування необхідних обсягів коштів субвенції та вишукати джерела фінансування, які забезпечать, згідно з вимогами законодавства, погашення в повному обсязі заборгованості з різниці в тарифах усім підприємствам – надавачам житлово-комунальних послуг населенню;

- Київській і Харківській облдержадміністраціям вжити заходів щодо повернення до державного бюджету необґрунтовано одержаних надавачами послуг коштів субвенції у сумі 1,5 млн грн і 1,8 млн грн відповідно.

РЕАГУВАННЯ:

Результати аудиту 20.04.2016 розглянуто на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства,

прийнято рішення спрямувати звернення до Кабінету Міністрів України та Міністерства фінансів України щодо визначення джерел погашення наявної станом на 01.01.2016 заборгованості з різниці в тарифах на загальну суму 5,7 млрд гривень.

Мінфін повідомив Рахункову палату, що наданий Мінрегіоном обсяг заборгованості потребує офіційного підтвердження Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), легітимності такої заборгованості та проведення перевірки обґрунтованості включення витрат до собівартості послуг під час визначення обсягів заборгованості з різниці в тарифах, що виникла в минулих роках. Враховуючи наведене, Мінфіном підтримано рекомендацію Рахункової палати щодо необхідності проведення верифікації заборгованості з різниці в тарифах, яка утворилася і не відшкодована станом на 01.01.2016, з наданням відповідної інформації Уряду та Мінфіну.

Київська облдержадміністрація повідомила Рахункову палату, що з метою усунення недоліків, департамент житлово-комунального господарства і паливно-енергетичного комплексу зобов'язав керівників підприємств – отримувачів відшкодування з різниці в тарифах провести достовірний аналіз щодо включення обсягу витрат до розрахунків з різниці в тарифах з тепло-, водопостачання та водовідведення для населення за 2014–2015 роки. Крім того, КП «Новосілки» зроблено коригування розрахунку заборгованості з різниці в тарифах шляхом зменшення фактичної собівартості з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, що постачалась безпосередньо населенню. КП «Боярське головне виробниче управління житлово-комунального господарства» платіжним дорученням від 24.05.2016 № 403 повернуло до державного бюджету кошти субвенції в сумі 102,5 тис. гривень.

Не залишилися поза увагою Рахункової палати питання реформування існуючої в Україні системи оплати праці працівників органів державного управління. Так, за результатами *аналізу використання коштів державного бюджету на оплату праці працівників органів державного управління* встановлено, що запроваджені Кабінетом Міністрів України у 2014–2015 роках заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та скорочення витрат на утримання органів державного управління дали можливість зменшити кількість цих органів із 108 до 96, чисельність їх працівників – з 259,2 до 198,3 тис. осіб (на 23,5 відс.), видатки на їх оплату праці – з 10,7 до 9,6 млрд грн (на 10,8 відсотка).

При цьому протягом вказаного періоду умови оплати праці працівників органів державного управління залишалися суперечливими та непрозорими. Суттєві диспропорції були як в оплаті праці працівників центрального апарату та територіальних підрозділів державних органів, так і працівників аналогічних посад у різних державних органах.

Внесені з набранням чинності у травні 2015 року Законом України від 10.12.2015 № 889 «Про державну службу» (далі – Закон № 889) зміни до умов оплати праці працівників органів державного управління розв'язали існуючі на дату аналізу системні проблеми в оплаті праці працівників органів державного управління та усунули міжвідомчі диспропорції в рівнях оплати праці державних службовців, а також між центральним апаратом і територіальними органами. Водночас через наявні організаційні недоліки значна частина державних органів не змогла запровадити визначені Законом № 889 нові умови оплати праці, а закріплена статтею 51 цього Закону можливість щорічного перегляду Урядом при формуванні Державного бюджету України умов оплати праці створила ризик нестабільності існуючих на дату аналізу умов оплати праці, а також суб'єктивного управління цим процесом.

Аналізом встановлено факти несвоєчасного введення низкою державних органів нових умов оплати праці. Внаслідок незадовільного виконання керівниками органів влади – головних розпорядників коштів державного бюджету своїх повноважень, станом на 15.07.2016 штатні розписи працівників 22 державних органів загальною штатною чисельністю 64517 осіб не були перезатверджені у зв'язку з набранням чинності Законом № 889. Оплата праці працівників цих органів на дату проведення аналізу (серпень 2016 року) здійснювалася за умовами, які діяли до травня 2016 року, що вносило диспропорції в умови оплати праці певних категорій працівників державних органів.

Прийнятий у грудні 2015 року Закон № 889 передбачає чітке розмежування посад державних службовців і працівників, які виконують функції з обслуговування. При цьому Уряд був зобов'язаний у місячний строк з дня набрання чинності Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із його нормами. Однак на дату аналізу гранична чисельність державних службовців апаратів 28-ми центральних органів виконавчої влади залишилась затверджена ще постановою Кабінету Міністрів України від 03.04.2014 № 85 та відповідала загальній граничній чисельності працівників апаратів цих органів, що призвело до штучного завищення фонду оплати праці державних службовців та потреби в коштах на виплату встановлених для цієї категорії працівників надбавок і доплат.

Керуючись нормами статті 3 Закону № 889, Національне агентство України з питань державної служби затверджує переліки посад працівників, які виконують функції з обслуговування, окремо для кожного державного органу за поданням керівника відповідного органу. Зазначене зводить нанівець запроваджене цим Законом чітке розмежування посад державних службовців і працівників, які виконують функції з обслуговування, на основі чітко встановлених критеріїв та з урахуванням кваліфікації, важливості та відповідальності виконуваної роботи.

Водночас не був врегульований механізм реалізації визначеної статтею 50 Закону № 889 норми в частині формування фонду оплати праці державних службовців за рахунок коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

Також аналіз засвідчив, що при здійсненні у 2014–2015 роках заходів з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади Урядом та головними розпорядниками бюджетних коштів не було забезпечено належного виконання усіх організаційних заходів, які б забезпечили економію фінансових ресурсів. У 2015 році та I півріччі 2016 року продовжували функціонувати 11 державних органів, реорганізованих і ліквідованих під час оптимізації відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442. За цей період ними використано на власне утримання 818,8 млн грн, з яких на оплату праці працівників – 559,4 млн гривень.

Після скорочення на 31,7 тис. осіб чисельності працівників окремих центральних органів виконавчої влади, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 840, економії видатків бюджету, з метою чого вона була прийнята, фактично не відбулося: вивільнені в результаті 248,3 млн грн залишилися в розпорядженні цих органів влади для збільшення розмірів стимулюючих і заохочувальних виплат наявним працівникам.

За результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України розробити та подати Верховній Раді України у встановленому порядку проект змін до Закону України «Про державну службу», які б передбачали затвердження єдиного для всіх державних органів переліку посад працівників цих органів, що виконують функції з обслуговування; затвердити Порядок використання коштів, які надходять до Державного бюджету України в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ з метою формування фонду оплати праці державних службовців; привести граничну чисельність працівників центральних органів виконавчої влади у відповідність із вимогами Закону № 889 та законів України «Про Кабінет Міністрів України» і «Про центральні органи виконавчої влади» в частині встановлення граничної чисельності державних службовців; забезпечити затвердження центральними органами виконавчої влади своїх штатних розписів у зв'язку з набранням чинності Законом № 889.

РЕАГУВАННЯ:

На виконання доручення Уряду Нацдержслужба повідомила Рахункову палату про розроблення нею за участю заінтересованих державних органів, міжнародних, вітчизняних експертів і громадськості проекту закону про внесення змін до Закону України «Про державну службу». Заходи, спрямовані на врегулювання механізму формування фонду оплати праці державних службовців за рахунок коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, розпочаті Нацдержслужбою ще у 2015 році, тривають.

Рекомендації Рахункової палати щодо необхідності приведення затвердженої граничної чисельності державних службовців у відповідність із вимогами Закону № 889 Нацдержслужбою розглянуті, Мінфіну надіслані альтернативні варіанти вирішення цього питання.

Водночас з окремими рекомендаціями Рахункової палати Нацдержслужба не погодилася. Зокрема, закріплена у Законі № 889 можливість щорічного перегляду умов оплати праці обумовлена соціально-економічною ситуацією та відповідними можливостями державного бюджету. Перелік посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, не може бути уніфікований, оскільки це створить ризик суб'єктивного визначення або зміни найменування окремих посад з метою їх невключення до такого переліку.

1.3.3.11. Охорона здоров'я

На постійному контролі Рахункової палати перебувають питання законності та ефективності використання бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я. За звітний період за цим напрямом аудиторами виявлено використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства на суму 2 млрд 98,2 млн грн., неефективно – 189,2 млн гривень.

Питання щодо забезпечення епідемічного благополуччя населення шляхом зниження рівня захворюваності на інфекції, боротьба з якими проводиться засобами імунoproфілактики, досліджені під час проведення **аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання завдань і заходів Загальнодержавної програми імунoproфілактики та захисту населення від інфекційних хвороб.**

Аудитом встановлено, що Міністерство охорони здоров'я України протягом 2013–2015 років не забезпечило повною мірою законного, результативного, продуктивного та економного використання коштів державного бюджету, виділених на виконання Загальнодержавної програми імунoproфілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки, а також матеріальних цінностей, які отримано як гуманітарна допомога.

Міністерство охорони здоров'я України упродовж 7 років дії програми на всіх етапах її виконання не здійснило належної організації, дієвої координації роботи з реалізації передбачених заходів та належної співпраці з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади. Як наслідок, програма не виконана. Майже 80 відс. її заходів не реалізовані або виконані частково.

Визначені Загальнодержавною програмою показники щодо охоплення населення профілактичними щепленнями на рівні не менш як 95 відс. для захисту від інфекційних хвороб не досягнуті, що спричинено неналежним виконанням МОЗ заходів програми. Якщо до початку дії програми зазначений показник становив у середньому 96,4 відс., то у 2015 році не перевищував 70,3 відсотка.

Фактично на час проведення аудиту було встановлено, що населення України є недостатньо захищеним проти інфекційних захворювань, боротьба з якими здійснюється шляхом вакцинації, що може надалі призвести до значних ускладнень епідемічної ситуації в країні і соціально-економічних втрат. Із жовтня 2013 року Україна включена до «червоного списку» країн із найвищим ризиком виникнення спалахів поліомієліту. У цьому ж списку країна залишилася і у 2016 році.

Незважаючи на те, що термін дії Загальнодержавної програми закінчився у 2015 році, Міністерство охорони здоров'я України не вжило відповідних заходів для розроблення проекту нової загальнодержавної програми з імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб або пролонгації попередньої. У результаті відсутні правові підстави, визначені статтею 87 Бюджетного кодексу України, для планування у 2016 році коштів державного бюджету на виконання заходів з імунопрофілактики.

Діючий Календар профілактичних щеплень в Україні, що є нормативно-правовим актом МОЗ і встановлює перелік профілактичних щеплень та оптимальні строки їх проведення, не враховує сучасних науково обґрунтованих підходів до строків проведення вакцинації.

Управлінські рішення МОЗ як державного замовника Загальнодержавної програми та його організаційна діяльність щодо виконання заходів програми були неефективними і не забезпечували досягнення очікуваних результатів. Зокрема, не закуплено обладнання та устаткування для забезпечення належних умов зберігання вакцин та проведення сучасної лабораторної діагностики інфекційних захворювань; не здійснювався науковий супровід заходів з імунопрофілактики; не вжито належних заходів для підготовки фахівців у галузі імунопрофілактики інфекційних хвороб тощо.

Крім того, Міністерство охорони здоров'я України та ДП «Укрвакцина» не забезпечили створення дієвої системи контролю за дотриманням умов температурного режиму при транспортуванні, зберіганні і використанні імунобіологічних препаратів, що було однією з причин зниження їх епідеміологічної ефективності. Саме тому використання у попередні роки закуплених ним вакцин для профілактики кору, кашлюку, дифтерії, краснухи, паротиту не забезпечило достатнього захисту від цих захворювань.

Діюча в Україні на час проведення аудиту система планування закупівель імунобіологічних препаратів була неефективною та відрізнялась від загальносвітової, де такі закупівлі плануються на 3–5 років. Через довготривале внесення змін до нормативно-правових актів для здійснення закупівлі імунобіологічних препаратів із залученням спеціалізованих організацій договори з Програмою розвитку ООН в Україні (ПРООН) та Представництвом Дитячого фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ) укладено МОЗ лише в грудні 2015 року. Як наслідок, такі препарати не було закуплено, що негативно вплинуло на проведення імунізації населення.

За відсутності контролю з боку МОЗ обл(міськ)держадміністраціями моніторинг ефективності вакцинопрофілактики належним чином не проводився. Як наслідок, Міністерство не володіло необхідними даними для оцінки та

планування протиепідемічних заходів щодо недопущення розповсюдження цих інфекційних хвороб на території України.

Крім того, Міністерством охорони здоров'я України і Державним комітетом телебачення і радіомовлення України не було забезпечено належного інформування населення з проблем імунопрофілактики та захисту від інфекційних хвороб. У результаті потужна антивакцинальна пропаганда вплинула на проведення імунізації в країні, що призвело до зменшення кількості осіб, захищених від керованих інфекцій.

З метою покращення ситуації **Рахунковою палатою за підсумками проведеного аудиту було рекомендовано:**

- Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну спільно з МОЗ розробити план перспективного планування (на 3–5 років) закупівлі імунобіологічних препаратів; ініціювати внесення змін до Основ законодавства про охорону здоров'я в частині визначення повноважень центрального органу виконавчої влади, який формує державну політику у сфері охорони здоров'я; розробити нову державну цільову програму з імунопрофілактики і захисту населення від інфекційних хвороб.

- Міністерству охорони здоров'я України привести у відповідність нормативно-правові акти в частині визначення інфекцій, проти яких профілактичні щеплення є обов'язковими; переглянути Календар профілактичних щеплень в Україні з урахуванням сучасних науково обґрунтованих підходів до строків проведення вакцинації; вжити заходів щодо охоплення профілактичними щепленнями цільових груп населення, згідно з Календарем профілактичних щеплень в Україні, на рівні не менш як 95 відс.; забезпечити проведення моніторингу стану популяційного імунітету населення до усіх інфекцій, боротьба з якими проводиться шляхом вакцинації; вжити заходів для підготовки та перепідготовки ВНЗ необхідної кількості фахівців у галузі імунопрофілактики і захисту населення від інфекційних хвороб; спільно з ДП «Укрвакцина» вжити заходів щодо створення дієвої системи контролю за дотриманням умов температурного режиму при транспортуванні, зберіганні та використанні імунобіологічних препаратів; затвердити розподіл обладнання та виробів медичного призначення для дотримання умов температурного режиму при зберіганні і використанні імунобіологічних препаратів вартістю 11 млн грн, яке надійшло від ЮНІСЕФ у 2016 році як гуманітарна допомога; забезпечити здійснення дієвого контролю за ефективним використанням закуплених вакцин, які отримано як гуманітарна допомога.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерство охорони здоров'я України поінформувало, що Календар профілактичних щеплень переглядався у 2014 році і його редакція відповідає вимогам більшості календарів європейських країн. У процесі підготовки Календаря експертами ВООЗ надавалися пропозиції щодо його розширення та включення додаткових вакцинацій. Проте одним із стримуючих факторів розширення Календаря була відсутність необхідного обсягу фінансування в державному бюджеті для впровадження цих вакцин.

Також МОЗ було повідомлено, що за всі роки дії Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки фінансування завдань і заходів здійснювалося лише за одним напрямом – закупівля медичних імунобіологічних препаратів. Інші завдання і заходи не були профінансовані жодного року. Це стосується і покращення умов «холодового ланцюга» шляхом заміни застарілого холодового обладнання. На звернення МОЗ Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) надав Україні гуманітарну допомогу – обладнання «холодового ланцюга» для оновлення національної системи постачання у рамках раціонального використання вакцин, яке було розподілено МОЗ між регіонами України.

Щодо виконання МОЗ інших рекомендацій Рахункової палати інформація не надходила.

За результатами розгляду листів, що надійшли як реагування від МОЗ, відповідно до статті 36 Закону України «Про Рахункову палату», вважаємо неналежними заходи, що вживаються Міністерством охорони здоров'я України для виконання рекомендацій, що містяться у рішенні та звіті Рахункової палати. Стан реалізації рекомендацій Рахункової палати взято на контроль.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*, зроблено висновок, що виділені у 2015 році асигнування в обсязі 60,3 млн грн для медико-санітарного забезпечення та лікування 1,2 млн постраждалих осіб (50 грн на одного постраждалого) не забезпечували потреби в коштах для досягнення мети бюджетної програми за КПКВК 2501460 щодо збереження та відновлення здоров'я населення, яке постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи. При цьому через неналежну організацію роботи лише третина асигнувань у 2015 році фактично використана на лікування постраждалих громадян, внаслідок чого на кінець року накопичилися залишки закуплених і невикористаних медикаментів, що становили 72 відс. кошторисних призначень на рік, а проліковано всього 26,3 тис. осіб, або лише один з десяти запланованих на рік.

Мінсоцполітики допущено суттєве невиконання результативних показників бюджетної програми, при цьому відкриті асигнування у 2015 році в обсязі 389,4 тис. грн не використано та повернено до державного бюджету.

Крім того, у межах зазначеної бюджетної програми не було забезпечено доступності права постраждалих громадян на надання їм високовартісної медичної допомоги через невизначеність пріоритетів і черговості її надання. Всього 189 осіб (0,7 відс. загальної кількості пролікованих у 2015 році)

одержали високовартісне лікування згідно з договорами про надання медичної допомоги, середня вартість якого для одного постраждалого становила 28,5 тис. грн, тоді як 26,1 тис. осіб (у 138 раз більше) були проліковані в спеціалізованих медичних закладах на загальну суму 15,3 млн грн (584 грн на одного постраждалого).

Щорічна зміна протягом останніх трьох років головних розпорядників коштів бюджетної програми (у 2014 році – з МНС на Мінсоцполітики, в 2016 році – на МОЗ) не сприяла удосконаленню нормативно-правової бази та ефективному виконанню завдань бюджетної програми.

Здійснення видатків на комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування постраждалих громадян ускладнювалося недосконалістю механізму використання коштів державного бюджету на такі цілі, а також правовими колізіями: Кабінет Міністрів України, Мінсоцполітики, МОЗ не внесли змін до нормативно-правових актів щодо організаційного і фінансового забезпечення виконання зазначеної бюджетної програми.

Механізм спрямування бюджетних коштів, що встановлений Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для комплексного медико-санітарного забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 134, у порушення норм частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України не містив регламентних норм щодо організації діяльності учасників процесу, їх взаємодії, механізму контролю, що негативно позначилося на лікуванні постраждалих громадян.

Кабінетом Міністрів України своєчасно не внесено відповідних змін до Положення про організацію і функціонування Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.97 № 571, у частині визначення центрального органу виконавчої влади, уповноваженого здійснювати ведення і фінансування діяльності Державного реєстру.

Міністерством охорони здоров'я України не внесено змін до нормативно-правових актів, що регламентують діяльність міжвідомчих експертних комісій, зокрема у зв'язку з реорганізацією Міністерства надзвичайних ситуацій України. Спільний наказ МОЗ і МНС від 30.05.97 № 166/129 «Про удосконалення експертизи по встановленню причинного зв'язку хвороб, інвалідності і смерті з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС» застарів і потребував приведення у відповідність із вимогами чинного законодавства.

Зважаючи на викладене, Рахунковою палатою було запропоновано:

- Кабінету Міністрів України створити єдину систему комплексного медико-санітарного забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: вжити заходів щодо удосконалення порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для комплексного медико-санітарного забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали

внаслідок Чорнобильської катастрофи, та привести у відповідність із вимогами чинного законодавства Положення про організацію і функціонування Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.97 № 571;

- МОЗ вжити заходів щодо приведення у відповідність із вимогами чинного законодавства спільного наказу МОЗ і МНС від 30.05.97 № 166/129 «Про удосконалення системи експертизи по встановленню причинного зв'язку хвороб, інвалідності і смерті з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС» та приведення установчих документів про діяльність Українського центру інформаційних технологій та Національного Реєстру МОЗ у відповідність із вимогами бюджетного законодавства.

РЕАГУВАННЯ:

З метою реалізації пропозицій Рахункової палати Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 21.12.2016 № 982 «Про внесення зміни до пункту 8 Положення про організацію і функціонування Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», згідно з якою питання ведення і фінансування діяльності Державного реєстру координує вже не Мінсоцполітики, а МОЗ.

Міністерством охорони здоров'я України підготовлено проект наказу щодо приведення у відповідність із вимогами чинного законодавства спільного наказу МОЗ та МНС від 30.05.97 № 166/129 «Про удосконалення системи експертизи по встановленню причинного зв'язку хвороб, інвалідності і смерті з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС», але на кінець 2016 року зміни до цього наказу ще не були внесені.

Також МОЗ підготовлено пакет установчих документів про діяльність Державної установи «Український центр інформаційних технологій та Національного реєстру» і приведено їх у відповідність із вимогами бюджетного законодавства, як пропонувалось Рахунковою палатою.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення лікування хворих на цукровий і нецукровий діабет встановлено, що Міністерство охорони здоров'я України як головний розпорядник коштів медичної субвенції та місцеві органи охорони здоров'я як розпорядники нижчого рівня у 2015–2016 роках, незважаючи на бюджетний дефіцит, не забезпечили комплексного використання фінансових ресурсів, виділених з державного бюджету на забезпечення лікування хворих на цукровий і нецукровий діабет, кількість яких, за офіційними даними, перевищила 1,2 млн громадян.

У 2015 році на лікування таких хворих з державного та місцевих бюджетів використано 759,1 млн грн, протягом I півріччя 2016 року – 281,3 млн гривень. Ці кошти у 2015 році спрямовувалися на закупівлю і надання безкоштовно або за пільговими цінами інсуліну та інших ліків для інсулінозалежних хворих, яких нараховувалося понад 200 тис. осіб, що було важливим заходом соціального захисту громадян, які набули невиліковної хвороби.

Водночас заходи з діагностики цієї хвороби та лікування інсулінонезалежного діабету не фінансувалися, що негативно вплинуло на рівень захворюваності. Тільки протягом 2015 року кількість хворих на цукровий діабет зросла більш як на 26 тис. осіб.

Головними причинами зазначених недоліків стали затримка із запровадженням реімбурсації (відшкодування аптечним закладам вартості відпущених за пільговими рецептами лікарських засобів), невиконання Мінфіном і МОЗ рекомендації Рахункової палати за результатами попередніх контрольних заходів щодо фінансування та ведення Державного реєстру хворих на цукровий діабет, а також недостатній контроль з боку регіональних органів охорони здоров'я за раціональним використанням медичними закладами придбаних лікарських засобів.

Крім того, аудитом встановлено, що через недостатній рівень фінансового забезпечення видатків із діагностики та лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет неповною мірою задоволено потребу хворих в інсулінах, цукрознижуючих препаратах і тест-смужках. Зокрема, понад 700 тис. хворих на цукровий діабет II типу потребували лікування цукрознижуючими препаратами, кошти на придбання яких у державному бюджеті у складі медичної субвенції взагалі не передбачалися, незважаючи на те, що Комплексною програмою «Цукровий діабет», затвердженою Указом Президента України від 21.05.99 № 545/99, передбачено безкоштовне забезпечення усіх хворих на цукровий діабет інсуліном високої якості та високоефективними пероральними цукрознижувальними препаратами на постійній основі. При цьому незастосування хворими цукрознижуючих препаратів призводить до подальшого призначення їм інсулінів, що суттєво збільшує вартість лікування хворих і, відповідно, призводить до збільшення потреби в бюджетному фінансуванні.

З 01.04.2016, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 № 73 «Питання реалізації пілотного проекту щодо запровадження державного регулювання цін на препарати інсуліну» та затвердженням на її виконання Порядком відшкодування вартості препаратів інсуліну (постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 239), запроваджено новий механізм відпуску хворим на цукровий діабет препаратів інсуліну, який визначає перехід від процедури закупівлі їх для закладів охорони здоров'я до соціально-економічної системи реімбурсації, що передбачає відшкодування (компенсацію) аптечним закладам (суб'єктам господарювання) вартості лікарських засобів, відпущених хворим безкоштовно або за пільговими цінами, та є загальноприйнятою практикою забезпечення лікарськими засобами амбулаторних пацієнтів у європейських країнах. Однак заходи, які б забезпечували реалізацію такого механізму, МОЗ в повному обсязі не виконані.

Зокрема, Міністерством не сформовано та не оприлюднено реєстру референтних цін (цін відшкодування) на препарати інсуліну (мав діяти з 01.04.2016), не забезпечено ведення реєстру пацієнтів, що потребують інсулінотерапії.

Неналежна увага до заходів з діагностики і профілактики діабету, недостатність фінансування видатків на лікування хворих і затримка із впровадженням системи реімбурсації створювали умови для подальшого поширення цього захворювання.

Незважаючи на невтішну статистику (рівень захворюваності населення на цукровий діабет постійно зростає), МОЗ і територіальні органи охорони здоров'я належним чином не проводять моніторингу захворюваності на цукровий діабет та її поширеності через відсутність Державного реєстру хворих на цукровий діабет. Відсутність реєстру не дає можливості проводити якісний аналіз динаміки цього захворювання, оцінити якість надання медичної допомоги за станом компенсації хвороби, а також прогнозувати фінансові витрати на забезпечення профілактики, діагностики та лікування хворих.

Крім того, на даний час в Україні відсутня державна програма боротьби із захворюванням населення на цукровий діабет, яка б опікувалася проблемами таких хворих.

На підставі викладеного Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України розглянути питання доцільності затвердження державної програми з боротьби із захворюванням населення на цукровий діабет; доручити Міністерству охорони здоров'я України вжити заходів щодо повного виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 № 73 «Питання реалізації пілотного проекту щодо запровадження державного регулювання цін на препарати інсуліну» в частині складання та оприлюднення реєстру референтних цін (цін відшкодування) та ведення реєстру пацієнтів, які потребують інсулінотерапії; доручити обласним державним адміністраціям та Київській міській державній адміністрації розробити та затвердити (у разі відсутності) регіональну програму боротьби із захворюванням на цукровий діабет;

- Міністерству охорони здоров'я України вжити заходів щодо впровадження в системі закладів охорони здоров'я єдиного реєстру пацієнтів; розробити та затвердити окремий розрахунок визначення у складі медичної субвенції для обласних бюджетів та бюджету м. Києва обсягу цільових коштів для лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінетом Міністрів України прийнято постанови від 09.11.2016 № 863 «Про запровадження відшкодування вартості лікарських засобів» та від 09.11.2016 № 862 «Про державне регулювання цін на лікарські засоби». Запровадження механізму референтного ціноутворення суттєво (до 20 відс.) зменшить ціни на основні лікарські засоби, у тому числі на препарати інсуліну, вартість яких може повністю або частково відшкодуватись за рахунок державного бюджету, та на лікарські засоби, які закуповуються МОЗ централізовано.

Міністерством охорони здоров'я України з метою вирішення проблемних питань у частині адміністрування реєстру пацієнтів, що потребують інсулінотерапії, наказом від 16.11.2016 № 1237 внесено зміни до наказу МОЗ від 23.12.2015 № 890 «Про затвердження Положення про реєстр пацієнтів, що потребують інсулінотерапії», якими визначено адміністратором реєстру ДП «Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України», що має фінансові можливості для вирішення питань подальшого функціонування тестового програмного забезпечення реєстру.

Наказом МОЗ від 21.11.2016 № 1264 затверджено реєстр референтних цін (цін відшкодування) на препарати інсуліну, за якими буде здійснюватися відпуск препаратів інсуліну через аптечні заклади в рамках реалізації пілотного проекту щодо запровадження державного регулювання цін на препарати інсуліну.

Станом на грудень 2016 року МОЗ здійснює низку системних заходів щодо створення та впровадження реєстру пацієнтів, основними з яких є розроблення, узгодження та затвердження технічного завдання на створення комплексної інформаційної системи «Електронний реєстр пацієнтів» (наказ МОЗ України від 05.09.2014 № 632) і технічного завдання на комплексну систему захисту інформації у комплексній інформаційній системі «Електронний реєстр пацієнтів», що передбачає розроблення та затвердження єдиних уніфікованих підходів до формування реєстрів та їх функціонування, розроблення та затвердження стандартів медичної інформації та базових довідкових реєстрів (повноцінно функціонуючий реєстр дасть можливість обробляти та аналізувати інформацію про будь-які категорії хворих, у тому числі, хворих на цукровий діабет 1 та 2 типів, нецукровий діабет).

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на екстрену медичну допомогу* засвідчили, що Міністерством охорони здоров'я України та низкою обласних державних адміністрацій у 2015 році не забезпечено повною мірою ефективного використання коштів медичної субвенції і субвенції на придбання медикаментів та виробів медичного призначення, які спрямовані місцевим бюджетам з державного бюджету на забезпечення функціонування закладів екстреної медичної допомоги. Видатки місцевих бюджетів на цю мету, які переважно сформовані за рахунок зазначених субвенцій, у 2015 році виконані в сумі 3,2 млрд грн, або на 98 відс. від призначень.

Водночас аудитом встановлено недостатню забезпеченість закладів екстреної медичної допомоги кадрами (бригадами швидкої медичної допомоги), спеціальним автотранспортом, медичним обладнанням, засобами зв'язку. При

цьому розпорядниками коштів субвенцій на місцях допущено неефективні витрати з утримання закладів екстреної медичної допомоги та придбання для них медикаментів понад потребу на загальну суму 46,2 млн гривень.

Розроблені і затверджені МОЗ стандарти і нормативи у сфері охорони здоров'я не мали статусу державних через невизначеність Кабінетом Міністрів України (що не відповідає статті 5 Закону України «Про державні соціальні стандарти і нормативи») порядку їх формування та встановлення, а також невиконання ним пункту 10 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо затвердження державних соціальних стандартів і нормативів в описовому та вартісному вигляді за кожним із делегованих державою місцевому самоврядуванню повноважень. Зазначене не сприяло застосуванню цих стандартів і нормативів у порядку, встановленому статтею 94 Бюджетного кодексу України, при визначенні обсягу фінансових ресурсів за медичною субвенцією.

Визначений МОЗ обсяг медичної субвенції на 2016 рік не обґрунтований відповідними розрахунками, а його розподіл між регіонами не містить даних про критерії визначення фінансовими органами частки медичної субвенції, що спрямовується обласними бюджетами на екстрену медичну допомогу. У зв'язку з цим місцеві органи влади визначали таку частку на власний розсуд, внаслідок чого показник фінансового забезпечення цих видатків у регіонах значно відрізнявся.

Через недосконале планування видатків субвенції на придбання медикаментів та виробів медичного призначення, обмеженість напрямів використання коштів субвенції, у закладах екстреної медичної допомоги накопичувалися залишки медикаментів і виробів медичного призначення в обсягах, що значно перевищували об'єктивну потребу в них. Лише у Вінницькій, Дніпропетровській, Івано-Франківській, Одеській та Харківській областях станом на 01.04.2016 рахувалося в залишках медикаментів і виробів медичного призначення загалом на суму 29 млн грн, що становило 75 відс. від обсягу субвенції, використаної в цих регіонах у 2015 році.

Під час дослідження питання за зверненням народних депутатів України Богомолець О.В. і Шурми І.М. щодо використання коштів державного бюджету на виконання національного проекту «Вчасна допомога», який передбачав покращити оперативність надання екстреної медичної допомоги, встановлено, що Держінвестпроектом і підпорядкованим йому до вересня 2015 року ДП «Національний проект «Нове життя» не забезпечено досягнення мети використання у 2012–2013 роках зазначених коштів на суму 86,1 млн гривень.

Враховуючи викладене, Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України визначити порядок формування, встановлення та затвердження державних соціальних стандартів і нормативів у сфері охорони здоров'я, як це передбачено статтею 5 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»; передбачити в проекті Державного бюджету України на 2017 рік окрему бюджетну програму на придбання спецавтомобілів швидкої медичної допомоги; внести зміни до Положення про проекти із пріоритетних напрямів соціально-економічного та

культурного розвитку (національні проекти), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2010 № 1255, у частині визначення органу виконавчої влади, відповідального за реалізацію національних проектів, у тому числі національного проекту «Вчасна допомога» (замість Держінвестпроекту, який перебуває в стадії ліквідації); доручити Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству охорони здоров'я України, Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України провести експертизу придатності та можливості подальшого використання придбаних для реалізації національного проекту «Вчасна допомога» проектної документації, телекомунікаційного і комп'ютерного обладнання, програмного забезпечення та вирішити питання подальшої реалізації цього проекту; доручити Державній аудиторській службі України провести інспектування (ревізію) використання коштів державного бюджету на реалізацію національного проекту «Вчасна допомога»;

- Міністерству охорони здоров'я України розробити та затвердити (на виконання пункту 5 частини 1 статті 7 Бюджетного кодексу України) методику і правила визначення обсягів субвенції на придбання медикаментів та виробів медичного призначення; затвердити критерії її розподілу між обласними бюджетами; підготувати та внести на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до Порядку та умов надання у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2012 № 210, у частині надання можливості зберігання (невилучення) залишків субвенції на кінець бюджетного періоду на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використання їх у наступному бюджетному періоді для придбання медикаментів, виробів медичного призначення, паливно-мастильних матеріалів та оновлення матеріально-технічної бази закладів екстреної медичної допомоги; розробити на виконання Закону України «Про екстрену медичну допомогу» спільно з Державним комітетом статистики України нову форму статистичної звітності про діяльність закладів системи екстреної медичної допомоги;

- Міністерству економічного розвитку і торгівлі України забезпечити за участю ДП «Національний проект «Нове життя» проведення інвентаризації оплачених і прийнятих у межах реалізації НП «Вчасна допомога» проектної документації, обладнання та програмного забезпечення, відображення таких операцій в бухгалтерському обліку відповідно до встановленого порядку; враховуючи, що національний проект «Вчасна допомога» є в Переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2010 № 1256, внести пропозиції Кабінету Міністрів України щодо стану та можливості використання придбаної проектної документації, обладнання та програмного забезпечення і подальшої реалізації цього проекту;

- Вінницькій, Дніпропетровській, Івано-Франківській, Одеській та Харківській облдержадміністраціям проаналізувати стан забезпеченості закладів екстреної медичної допомоги медикаментами та виробами медичного призначення і вжити заходів щодо перерозподілу в установленому порядку їх

залишків, які значно перевищують потребу закладів у них або терміни придатності яких закінчуються до моменту їх використання, між іншими медичними закладами; вишукати можливість для придбання необхідної кількості автомобілів швидкої медичної допомоги.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством охорони здоров'я України з метою удосконалення обліку й звітності закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги спільно з Державним комітетом статистики України розроблено проект наказу МОЗ «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17 листопада 2010 року № 999», яким має бути затверджена форма звітності № 22-А (річна) «Звіт центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф за 20__ рік» та Інструкція щодо її заповнення.

Наказом МОЗ від 30.06.2016 № 643 утворено робочу групу з удосконалення системи екстреної медичної допомоги із залученням фахівців різних установ, якою розробляється Методика і правила визначення обсягів субвенції на придбання медикаментів та виробів медичного призначення з метою забезпечення швидкої медичної допомоги, а також опрацьовуються пропозиції з необхідними обґрунтуваннями та фінансово-економічними розрахунками щодо внесення змін до порядку надання субвенції.

Національною поліцією України матеріали аудиту передано до Національного антикорупційного бюро України, оскільки вбачається за можливе вчинення службовими особами ДП «Нове життя» розтрата державних коштів, тобто злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України.

КЗ «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Дніпропетровської обласної ради розроблено заходи щодо ефективного та раціонального використання медикаментів та виробів медичного призначення на екстрену медичну допомогу, проведено інвентаризацію залишків медикаментів і здійснюється контроль за використанням медикаментів з обмеженим терміном придатності.

Наказом директора департаменту охорони здоров'я Дніпропетровської облдержадміністрації «Про заходи щодо усунення та недопущення надалі недоліків і порушень, виявлених по результатах аудиту Рахункової палати України» зобов'язано головних лікарів служби екстреної медичної допомоги області систематично аналізувати стан забезпечення закладів служби медикаментами та виробами медичного призначення, отриманими за рахунок субвенції з державного бюджету, вживати заходів щодо перерозподілу в установленому порядку їх залишків у межах служби або між іншими медичними закладами області.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном, встановлено, що МОЗ не створило цілісної та прозорої системи реалізації права українських громадян на лікування за кордоном та ефективного використання коштів, виділених на такі цілі.

Замість використання та розвитку наявної вітчизняної медико-клінічної бази, в Україні створені умови для безконтрольного збільшення кількості хворих, які направлятимуться на лікування за кордон. Як наслідок, обсяг коштів державного бюджету, необхідний на оплату відповідних послуг, що надавались медичними закладами іноземних держав, протягом останніх трьох років збільшився майже у 4 рази – з 52 млн грн у 2013 році до 203,9 млн грн у 2015 році.

З кожним роком зростала потреба в лікуванні громадян України за кордоном. Така ситуація обумовлена недоліками національного законодавства, що регулює питання трансплантації органів та клітин. Чинний Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині», що регулює суспільні відносини у цій сфері, прийнятий ще у 1999 році, практично не зазнав змін.

Вартість лікування та оперативного втручання за кордоном набагато вища, ніж в Україні, але Міністерство охорони здоров'я України, використовуючи бюджетні кошти, не уклало угод з іноземними клініками та не здійснювало належного контролю за звітуванням цими клініками про фактичне витрачання бюджетних коштів.

У 2013–2015 роках МОЗ не було забезпечено результативного та продуктивного використання коштів державного бюджету, виділених на лікування громадян України за кордоном. Загалом з порушенням чинного законодавства, неефективно використано 708,8 тис. дол. США та 750,5 тис. євро (у гривневому еквіваленті 22,7 млн грн), або 38,9 відс. обсягу перевірених коштів (58,4 млн гривень).

Крім того, МОЗ як центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я не вжито необхідних заходів для удосконалення підстав, порядку та умов організації лікування українських громадян за кордоном. Потребували змін норми Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» у частині визначення підстав для направлення на лікування за кордон.

Протягом 20 років МОЗ не було ініційовано внесення змін до Положення про порядок направлення громадян на лікування за кордон, затвердженого Кабінетом Міністрів України ще у 1995 році. А зважаючи на те, що впродовж цих років в чинному законодавстві відбувалися суттєві зміни, це Положення застаріло і значною мірою не відповідало йому.

Власні організаційно-розпорядчі документи Міністерства охорони здоров'я України (порядки направлення громадян на лікування за кордон, затверджені наказами МОЗ від 06.06.2008 № 307 і від 17.07.2014 № 502) також були недосконалими: не визначали строку розгляду Комісією МОЗ з питань направлення на лікування за кордон документів щодо лікування за кордоном;

механізму встановлення необхідності направлення на таке лікування; переліку підстав для призупинення або відмовлення в лікуванні; порядку інформування заявників про стан розгляду цих звернень тощо.

Окремі положення нормативно-правових актів, які повинні регулювати питання направлення громадян на лікування за кордон, не забезпечували ефективного, дієвого та прозорого регулювання відповідних процесів.

Для покращення ситуації **Рахункова палата вважала за доцільне рекомендувати:**

- Кабінету Міністрів України підготувати пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» в частині перегляду підстав відбору для направлення громадян України на лікування за кордон; розробити і затвердити порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за бюджетною програмою за КПКВК 2301360 «Лікування громадян України за кордоном»; зобов'язати МОЗ визначити шляхи забезпечення розвитку трансплантації органів і клітин в Україні та належного фінансування такого виду медичної допомоги; зобов'язати МОЗ, Національну академію медичних наук України та Київську міську державну адміністрацію вжити невідкладних заходів для вирішення питання належного функціонування Київського центру трансплантації кісткового мозку та надання безоплатної медичної допомоги громадянам з усіх адміністративно-територіальних одиниць України;

- Міністерству охорони здоров'я України підготувати та подати на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо внесення змін до Положення про порядок направлення громадян на лікування за кордон, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.95 № 991 (далі – Положення № 991), з метою врегулювання питань, пов'язаних із лікуванням за кордоном; припинити практику направлення на лікування за кордон українських громадян без укладання угод з медичними закладами зарубіжних країн; внести зміни до Порядку направлення громадян на лікування за кордон, затвердженого наказом МОЗ від 17.07.2014 № 502; забезпечити надання медичними закладами зарубіжних країн звітів про обсяги, остаточну вартість лікування хворих, направлених МОЗ на лікування за кордон, і повернення невикористаних коштів або направлення хворих на лікування з їх використанням; створити, згідно з чинним законодавством, єдину державну інформаційну систему трансплантації та забезпечити її функціонування; забезпечити належне функціонування Всеукраїнського реєстру донорів гемопоетичних стовбурових клітин (кісткового мозку), розробити порядок оплати за пошук і доставку цих трансплантатів з-за кордону та порядок компенсації українським донорам гемопоетичних стовбурових клітин (кісткового мозку) у зв'язку з виконанням ними донорських функцій; розробити комплекс заходів щодо ефективного використання наявних в Україні потужностей для проведення трансплантацій гемопоетичних стовбурових клітин (кісткового мозку) і трансплантацій органів та забезпечити його безумовне виконання; проводити активну соціально спрямовану кампанію з роз'яснення необхідності існування та розвитку трансплантації і суспільної користі посмертного донорства.

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення зауважень Рахункової палати Міністерством охорони здоров'я України у 2016 році

створено робочу групу з розроблення Положення про порядок направлення громадян на лікування за кордон, основні завдання та склад якої затверджено наказом від 07.06.2016 № 637.

З метою врегулювання питань, пов'язаних з лікуванням за кордоном, та удосконалення Положення № 991, робочою групою розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про забезпечення організації направлення громадян на лікування за кордон», в якому передбачено удосконалення механізму направлення громадян України на лікування за кордон закладами охорони здоров'я та структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обласних, Київської міської державних адміністрації; підстави для призупинення або відмовлення у направленні громадян на лікування за кордон; форми і змістовне наповнення обґрунтування, що складаються головним спеціалістом відповідного профілю МОЗ, щодо неможливості лікування хворого в Україні та умов врахування обґрунтування при прийнятті Комісією МОЗ відповідних рішень про направлення громадянина на лікування за кордон; визначення форми документа, на підставі якого зарубіжний медичний заклад здійснюватиме лікування громадянина України тощо.

Також розроблено проекти Положення про Комісію МОЗ з питань направлення на лікування за кордон та Положення про порядок обліку документів щодо направлення громадян на лікування за кордон.

Крім того, з метою удосконалення зазначеної процедури розроблено проект Консультаційного висновку про необхідність направлення хворого на лікування за кордон, який передбачає надання висновків експертами відповідного профілю професійних асоціацій та Національної академії медичних наук України.

Наведені проекти нормативно-правових актів оприлюднені на офіційному сайті МОЗ для громадського обговорення. Робочою групою проводиться робота з відпрацювання нормативних вимог до механізму направлення громадян України на лікування за кордон та забезпечення належного внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Лікування громадян України за кордоном».

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України, засвідчив, що Міністерство охорони здоров'я України як головний розпорядник бюджетних коштів самоусунулось від виконання своїх функціональних обов'язків щодо забезпечення цільового та

ефективного використання коштів держаного бюджету, виділених у 2014–2015 роках та I півріччі 2016 року на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України.

Внутрішній контроль за використанням коштів державного бюджету на вказану мету МОЗ не здійснювало. Спрямування коштів на забезпечення діяльності патронажної служби та відділу розшуку Товариства Червоного Хреста України та їх використання здійснювалося без належних розрахунків і обґрунтувань потреби, нормативного визначення відповідних критеріїв. У свою чергу, Товариство Червоного Хреста України не створило належної системи обліку осіб, які будуть обслуговуватися патронажною службою, і не забезпечило достовірного відображення обсягу наданих ним медико-соціальних послуг.

Міністерство охорони здоров'я України не здійснювало жодних організаційних заходів щодо реалізації основної мети діяльності Товариства Червоного Хреста, якою, зокрема, є надання допомоги медичній службі Збройних Сил України і органам охорони здоров'я у забезпеченні медичним обслуговуванням поранених і хворих військовослужбовців та цивільного населення. Співпраця з медичними закладами Збройних Сил України і закладами охорони здоров'я, які надають медичну допомогу пораненим військовослужбовцям і цивільному населенню, постраждалим внаслідок збройного конфлікту на південному сході України, здійснювалася лише шляхом надання їм гуманітарної допомоги.

Діяльність патронажної служби Товариства Червоного Хреста, до складу якої входять медичні працівники, була зосереджена на наданні медико-соціальної допомоги лише самотнім громадянам похилого віку, інвалідам та іншим соціально незахищеним категоріям населення України. При цьому аналіз цієї діяльності МОЗ не проводило.

Відбір осіб для обслуговування патронажною службою Товариства здійснювався суб'єктивно, за відсутності визначених критеріїв та нормативів. Крім того, Товариство Червоного Хреста не забезпечило достовірності звітних даних, що характеризували роботу його патронажної служби. Мали місце приписки кількості осіб, яким надавалися медико-соціальні послуги, та значне завищення обсягу цих послуг.

Товариством також не забезпечено достовірності звітних даних і про стан розшукової роботи, проведеної його відділом розшуку. У порушення вимог Закону України «Про Товариство Червоного Хреста України» Товариство, зокрема відділ розшуку, не вживало належних заходів щодо обміну полоненими, які через збройний конфлікт на південному сході України втратили зв'язки з членами сімей.

МОЗ не виконано завдань, визначених Урядом, і не реалізовано наданих йому повноважень щодо участі України в діяльності Міжнародної Федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Фактично Міністерство самоусунулося від моніторингу ефективного використання гуманітарної допомоги, що надійшла від Міжнародної Федерації у розмірі 376,3 млн гривень. Питаннями визначення потреби у цій гуманітарній допомозі, її цільового

призначення та розподілу повністю опікувалося Товариство Червоного Хреста України без будь-якого контролю з боку держави, насамперед МОЗ.

З метою покращення ситуації **Рахунковою палатою за підсумками проведеного аудиту було рекомендовано:**

- Кабінету Міністрів України опрацювати питання щодо внесення змін до чинного законодавства в частині можливості надання медичної допомоги Товариством; доручити МОЗ розробити порядок використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Організація і регулювання діяльності установ та окремі заходи у системі охорони здоров'я», у тому числі на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста, визначивши напрями та критерії її надання; зобов'язати МОЗ здійснювати моніторинг гуманітарної допомоги, отриманої від Міжнародної Федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, та контроль за її використанням за призначенням;

- Міністерству охорони здоров'я України забезпечити виконання повноважень, наданих Кабінетом Міністрів України, у частині участі у діяльності Міжнародної Федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та зобов'язань, які випливають із членства України у цій міжнародній організації; розробити та затвердити організаційні заходи із залучення Товариства до надання допомоги органам охорони здоров'я у забезпеченні медичним обслуговуванням поранених і хворих військовослужбовців і цивільного населення під час збройного конфлікту на південному сході України; налагодити співпрацю з Міністерством соціальної політики України щодо організації надання соціальної допомоги вразливим верствам населення; спільно з Мінсоцполітики і Товариством Червоного Хреста визначити категорію осіб, яких буде обслуговувати його патронажна служба, та забезпечити документальне підтвердження необхідної кількості штатних одиниць патронажної служби; вжити заходів щодо повернення коштів державного бюджету в сумі 135,1 тис. грн, використаних не за цільовим призначенням;

- Товариству Червоного Хреста України визначити нормативи штатної чисельності служби розшуку; розробити та затвердити форми документації для підтвердження категорії осіб і факту надання їм медико-соціальної допомоги.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами проведеного аудиту МОЗ поінформувало, що у бюджетному запиті на 2017 рік для забезпечення діяльності патронажної служби та служби розшуку Товариства передбачена фінансова підтримка у сумі 93,9 млн гривень. Разом з тим для здійснення заходів щодо боротьби з епідеміями існує потреба в додатковому забезпеченні необхідними для профілактики імунобіологічними препаратами, яке можливо здійснити за рахунок зменшення видатків за напрямом використання бюджетних коштів «Забезпечення діяльності патронажної служби та служби розшуку Товариства Червоного Хреста» у сумі 93,5 млн гривень. Зазначена інформація доведена відповідними листами до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, Кабінету Міністрів України і Міністерства фінансів України.

МОЗ підготовлено звернення до Товариства Червоного Хреста щодо вирішення можливих шляхів повернення коштів у сумі 135,1 тис. грн, які використано не за цільовим призначенням. Можливість повернення коштів Товариством не підтверджена.

Про виконання МОЗ решти рекомендацій Рахункової палати інформація від Міністерства не надходила.

Товариство Червоного Хреста України поінформувало Рахункову палату, що рекомендація про визначення нормативів штатної чисельності служби розшуку виконана, у разі збереження фінансової підтримки служби розшуку ці нормативи можуть бути застосовані.

Оскільки МОЗ повідомило Товариство про скорочення з жовтня 2016 року фінансування патронажної служби з подальшим згортанням фінансування взагалі, пропозиція щодо розроблення та затвердження форм документації для підтвердження категорії осіб і факту надання їм медико-соціальної допомоги не виконана. З аналогічної причини не виконана пропозиція Рахункової палати щодо визначення спільно з Міністерством соціальної політики України і Міністерством охорони здоров'я України категорії осіб, яких буде обслуговувати патронажна служба Товариства, та забезпечення документального підтвердження необхідної кількості її штатних одиниць.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії медичних наук України на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги хворим*, встановлено, що академія, незважаючи на зменшення обсягу затверджених асигнувань у 2015 і 2016 роках, у цілому забезпечила функціонування підвідомчих установ та надання ними високоспеціалізованої медичної допомоги, на що із загального фонду державного бюджету було спрямовано більше 2,5 млрд гривень.

У цей період медична допомога надана майже 800 тис. громадян України, з яких близько 7 тис. були учасниками АТО. З 2016 року тематика з розроблення і удосконалення методів лікування та реабілітації воїнів зони АТО визначена Національною академією медичних наук (далі – Академія) одним із пріоритетних напрямів наукових досліджень її установ.

Водночас Мінфіном не забезпечено належного фінансування наукової діяльності Академії. Динаміка фінансування видатків на медичну науку була негативною. Обсяг асигнувань, затверджений для Академії у 2013–2015 роках, не враховував зростання цін, знецінення гривні та інших інфляційних чинників і залишався практично на одному рівні. Як наслідок, реальне фінансове забезпечення потреб Академії постійно зменшувалося.

Незважаючи на те, що із загального фонду державного бюджету на наукову діяльність щороку виділялося близько 200 млн грн, Академією не

забезпечено належного визначення найважливіших наукових проблем, планування відповідних досліджень з урахуванням визначених Кабінетом Міністрів України і передбачених у державних цільових програмах пріоритетів та контролю за здійсненням цих досліджень. Внаслідок відсутності взаємодії з МОЗ Академія не володіла інформацією про реальні потреби медичної галузі України, зокрема закладів охорони здоров'я у наукових розробках.

Всупереч статутним вимогам Академією не розроблено рекомендацій щодо ефективного використання досягнень медичної науки у сфері охорони здоров'я та не видано розпорядчих актів щодо сприяння впровадженню таких результатів.

Крім того, питання координації наукових досліджень і сприяння впровадженню результатів наукових робіт у сферу охорони здоров'я Академією не розглядалися. У 2015–2016 роках Академія здебільшого зосереджувала свою діяльність на адміністративних питаннях наукових установ.

Як наслідок, впровадження результатів наукових досліджень здійснювалося переважно як участь наукових працівників у конференціях, семінарах, шляхом публікацій у фахових журналах, збірниках наукових праць тощо. За кордоном впроваджено лише три наукові розробки, основними споживачами яких були суб'єкти господарювання Російської Федерації.

Крім того, МОЗ як центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я і з дозволу якого у медичній практиці застосовуються методи профілактики, діагностики і лікування хворих, не врегульовано питання впровадження результатів науково-дослідних робіт наукових установ Академії.

Також встановлено проблеми у використанні об'єктів права інтелектуальної власності установ НАМН, які не знаходять широкого практичного застосування. Так, із отриманих установами Академії у 2010–2015 роках і за 9 місяців 2016 року патентів підтримку чинності 65,5 відс. припинено через їх недоцільність і відсутність можливості комерційного використання.

Для надання високоспеціалізованої допомоги у 2016 і 2017 роках обсяг коштів, виділених Академії, було зменшено порівняно із 2013 роком на 8,1 і 17,5 відс. відповідно. Зменшення впродовж останніх років фінансування на високоспеціалізовану медичну допомогу з боку Уряду та Мінфіну фактично загрожує знищенням такого виду медичної допомоги, як це вже відбулося у деяких пострадянських країнах. Внаслідок руйнування через постійне недофінансування системи високоспеціалізованої допомоги, яку надають переважно установи Академії, може бути втрачена відповідна клінічна база та фахівці, які на сьогодні забезпечують таку допомогу в Україні. У результаті громадяни України потребуватимуть направлення на лікування за кордон, а відповідні витрати у значно більших розмірах, згідно із законодавством, будуть здійснюватися з державного бюджету.

Загальна потреба установ НАМН у придбанні медикаментів, матеріалів для лабораторних досліджень, діагностичних обстежень у 2015–2016 роках забезпечена за рахунок бюджетних коштів лише на 26,2 і 25,7 відс. відповідно.

Таким чином, з року в рік витрати на придбання медикаментів, матеріалів для лабораторних досліджень і діагностичних обстежень при отриманні високоспеціалізованої медичної допомоги перекладалися на громадян. Якщо у 2015 році хворі оплачували до 75 відс. необхідних ліків власним коштом, то у 2016 році вони змушені були оплачувати вже до 85 відсотків. Як наслідок, створено передумови, за яких надання високоспеціалізованої медичної допомоги громадянам України буде здійснюватися тільки на платній основі.

Крім того, Академія всупереч вимогам власного наказу надала дозволи на передачу в оренду приміщень окремих наукових установ комерційним організаціям, які надають платні медичні послуги, аналогічні профілю цих установ. Таким чином, всупереч рішенням Академії та за її дозволом профільна діяльність окремих установ фактично стає платною. При цьому використовується їх потенціал, досвід та авторитет.

За результатами аудиту Рахунковою палатою рекомендовано:

Кабінету Міністрів України:

- припинити практику постійного зменшення обсягів фінансування НАМН на наукову діяльність та надання високоспеціалізованої медичної допомоги;

- врегулювати норми Закону України від 26.11.2015 № 848 «Про наукову і науково-технічну діяльність», Закону України від 11.07.2001 № 2623 «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» та Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084, у частині державного замовлення на науково-технічну продукцію;

- привести порядок проведення державної атестації науково-дослідних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 07.04.98 № 469, у відповідність із Законом України від 26.11.2015 № 848;

- привести у відповідність із вимогами чинного законодавства Типове положення з планування обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 830;

- затвердити порядок проведення конкурсного відбору наукових і науково-технічних робіт;

- доручити Міністерству охорони здоров'я України як центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, спільно з НАМН розробити нормативний документ щодо врегулювання питання впровадження результатів науково-дослідних робіт наукових установ НАМН і затвердити порядок направлення пацієнтів, відповідно до медичних показань, до закладів охорони здоров'я, що забезпечують надання високоспеціалізованої медичної допомоги, та порядок надання такої допомоги;

Національній академії медичних наук України:

- вжити заходів щодо налагодження співпраці з МОЗ для врахування реальних потреб медичної галузі України при плануванні наукових досліджень та визначити реальну чисельність наукових працівників установ НАМН;

- вжити невідкладних заходів щодо вирішення питання введення в експлуатацію закупленого установами НАМН медичного обладнання, яке не використовується через відсутність відповідних приміщень;

- забезпечити укладання установами НАМН договорів з медичного обслуговування населення із структурними підрозділами з питань охорони здоров'я обл(міськ)держадміністрацій; розробити єдиний механізм направлення пацієнтів і затвердити порядок цільового відбору хворих для госпіталізації згідно з науковими роботами, які виконуються установами НАМН;

- забезпечити, відповідно до вимог законодавства, проведення постійного моніторингу стану використання результатів прикладних досліджень і надання до МОН даних про вжиті заходи;

- забезпечити виконання власних розпорядчих документів і припинити використання приміщень суб'єктами господарювання приватної форми власності, які надають платні медичні послуги, аналогічні профілю установ НАМН;

- розробити і затвердити порядок використання об'єктів права інтелектуальної власності, що створюються в установах НАМН, передбачивши в ньому, зокрема, положення, згідно з яким результати наукових розробок без дозволів власників не зможуть використовуватися.

1.3.3.12. Наука, освіта і культура

Проведеним *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти*, встановлено, що Міністерством освіти і науки України як головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетною програмою 2201470 «Здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами» у 2015 і 2016 роках у цілому забезпечено проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти (далі – ЗНО). Проте через відсутність нормативного визначення поняття «широкий конкурс» і порядку оприлюднення його результатів задекларована МОН у 2016 році відкритість і прозорість вступної кампанії була досягнута неповною мірою. Це питання та встановлена проведенням аудитом низка інших проблем нормативно-правового характеру потребували врегулювання.

Зокрема, запроваджена МОН процедура організації ЗНО результатів навчання, здобутих на основі освітнього рівня, відмінного від повної загальної середньої освіти (зокрема, на основі ступеня бакалавра), суперечила Закону України «Про вищу освіту». Відсутній нормативний документ, що визначав перелік особливих (спеціальних) умов, що можуть бути створені для осіб з

особливими освітніми потребами в пунктах проведення ЗНО. Не вирішено питання створення навчально-екзаменаційних центрів для запровадження системи ЗНО із застосуванням технологій комп'ютерного тестування.

У зв'язку з непідписанням МОН угоди з Організацією економічного співробітництва та розвитку членські внески за участь України у міжнародному дослідженні за 2016 рік станом на 01.12.2016 не були сплачені. Це створило ризики виключення України з міжнародного дослідження якості освіти.

Також МОН не визначило напрямів проведення моніторингу якості освіти на 2014–2016 роки і не затвердило відповідних програм. Стратегія моніторингу якості освіти була відсутня. Це унеможливило отримання у 2015–2016 роках повної інформації про якість освіти, стан системи освіти в Україні, а також прогнозування її розвитку.

Планування видатків на проведення ЗНО та моніторинг якості освіти здійснювалися з порушенням вимог законодавства. Зокрема, при плануванні надходжень до спеціального фонду у 2015 і 2016 роках не визначено порядку надання платних послуг із проведення пробного ЗНО. Фактично не підтверджена економічно обґрунтованими розрахунками встановлена однакова для всіх регіонів вартість одного пробного ЗНО (2015 рік – 89 грн, 2016 рік – 111 гривень).

Через відсутність чітких вимог і критеріїв добору фахівців, що залучаються до процедури проведення ЗНО, Український центр оцінювання якості освіти (далі – Центр) у ручному режимі здійснював відбір таких працівників. Центр не вимагав у залучених фахівців підтвердження досвіду науково-педагогічної роботи, зокрема стажу. Інформація про останнє місце роботи цих працівників відсутня. Це створило ризик суб'єктивного підходу при визначенні кола осіб, що залучаються до проведення ЗНО.

У порушення вимог власних розпорядчих документів Центр залучив у 2015–2016 роках до проведення ЗНО майже 86 відс. фахівців без відповідного навчання. Так само регіональні центри до проведення ЗНО залучали фахівців, з яких близько 20 відс. не пройшли навчання й відповідного інструктажу. Отже, створено ризики порушень при проведенні ЗНО, зокрема необ'єктивної оцінки результатів ЗНО.

Також Центр не забезпечив у 2015–2016 роках під час проведення основної та додаткових сесій ЗНО апробації більшої частини (двох третин) тестових завдань. Відсутній психометричний аналіз майже половини тестів, які використовувались у 2015 році під час проведення ЗНО (додаткових сесій), у 2016 році – 72 відсотків. Тобто створено ризики неправильного розуміння учасниками ЗНО тестових завдань та їх виконання, а отже – необ'єктивної оцінки рівня знань.

У 2015 році під час проведення ЗНО Центр не забезпечив належного захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі, яка містить дані щодо учасників тестування (у тому числі персональні) та їх результатів. У 2016 році за міжнародної підтримки в Центрі створено комплексні системи захисту інформації. Проте і вони мали ряд недоліків, а отже, є ризики повторення інцидентів, пов'язаних із порушенням безпеки в системі.

Зважаючи на викладене, Рахункова палата запропонувала:

- Кабінету Міністрів України прискорити підписання угоди з Організацією економічного співробітництва та розвитку і зобов'язати Міністерство освіти і науки України розробити і затвердити загальну стратегію моніторингу якості освіти, напрями і програму проведення моніторингу якості освіти, вирішити спільно з Мінфіном питання створення навчально-екзаменаційних центрів;

- Міністерству освіти і науки України вжити заходів щодо створення системи захисту інформації на всіх етапах проведення ЗНО на рівні, необхідному для забезпечення його належного функціонування; унормувати питання організації ЗНО результатів навчання, здобутих на основі освітніх рівнів, відмінних від повної загальної середньої освіти; розробити і затвердити загальну стратегію моніторингу якості освіти, а також напрями і програми проведення моніторингу якості освіти; розробити і затвердити порядок надання платних послуг з проведення пробного ЗНО (з урахуванням, зокрема, структури і переліку витрат, кількості груп і учнів в одному пункті тестування, середньої наповнюваності класів тощо); переглянути штатний розпис Українського центру оцінювання якості освіти з метою приведення його штатної чисельності у відповідність із вимогами Міжгалузевих нормативів чисельності працівників бухгалтерського обліку та працівників, зайнятих добором, розстановкою, підвищенням кваліфікації (перепідготовкою) та обліком кадрів;

- Українському центру оцінювання якості освіти розробити і затвердити типові положення про регіональний центр; порядок (положення) навчання працівників, які залучаються до проведення ЗНО; вимоги і критерії добору працівників, залучених для виконання певних функцій на окремих етапах проведення ЗНО, та осіб, які беруть участь у роботі колегіальних робочих органів, а також забезпечити проведення апробації та психометричного аналізу тестових завдань, які будуть використовуватись при проведенні ЗНО у наступних роках; забезпечити відшкодування безпідставно нарахованих і виплачених коштів.

РЕАГУВАННЯ:

Українським центром оцінювання якості освіти розроблено План заходів на виконання рішення Рахункової палати від 22 грудня 2016 року № 28-1 «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти», затверджений МОН.

Результати проведеного *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на виконання державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою вищими медичними та фармацевтичними навчальними закладами України*, засвідчили, що сформований Мінекономрозвитку та МОЗ обсяг державного замовлення на підготовку фахівців медичної галузі не враховував середньострокового прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці та реальних потреб держави в таких спеціалістах. Так, при потребі у 2019 році 8,6 тис. осіб затверджений Кабінетом Міністрів України у 2015–2016 роках обсяг державного замовлення на підготовку фахівців за напрямом «медицина, фармація» становив у 2015 році – 5,6 тис. осіб, у 2016 році – 6,2 тис. осіб. При цьому затверджені видатки

Державного бюджету України становили лише 72 відс. від потреби медичних і фармакологічних вищих навчальних закладів.

У 2015–2016 роках кошти на підготовку фахівців з вищою освітою за державним замовленням фактично планувалися і використовувалися як кошти на утримання бюджетної установи.

Аудитом встановлено, що МОЗ допущено нерівномірний перерозподіл бюджетних призначень між вищими навчальними закладами: від 30 відс. Національному медичному університету ім. О.О. Богомольця до 94 відс. Вінницькому національному медичному університету.

Через відсутність належного фінансування понад дві третини видатків проведено за рахунок коштів спеціального фонду. Так, у Державному вищому навчальному закладі «Тернопільський державний медичний університет ім. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України» за спеціальністю «лікувальна справа» внаслідок недоотримання коштів у сумі 2,2 млн грн не профінансовано навчання 72 студентів за державним замовленням, аналогічно у Львівському національному медичному університеті ім. Данила Галицького внаслідок недоотримання коштів у сумі 12,8 млн грн – 450 студентів.

Аудит засвідчив, що основним джерелом надходження коштів до спеціального фонду медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів протягом звітного періоду були платні послуги за надання освітніх послуг, частка яких перевищувала 90 відс. усіх надходжень до спеціального фонду.

Необґрунтовано високий порівняно з іншими вищими навчальними закладами системи МОЗ (крім Національного медичного університету імені О.О. Богомольця) обсяг державного замовлення визначено Донецькому національному медичному університету ім. М. Горького (у 2015 році – 450 місць державного замовлення, у 2016 році – 469) і Державному закладу «Луганський державний медичний університет» (у 2015 році – 300 місць державного замовлення, у 2016 році – 324), тоді як у середньому у вищих навчальних закладах системи МОЗ такий обсяг становив 295 державних місць. Динаміка збільшення кількості місць державного замовлення у цих закладах освіти за два роки найвища серед вищих навчальних закладів.

Крім того, МОЗ повною мірою не дотримувалося виконання нормативно-правових актів, які регулювали питання формування, розміщення та виконання державного замовлення на підготовку фахівців із вищою освітою.

Не прийнято Порядку визначення та відшкодування випускниками вартості навчання у разі порушення ними умов угоди про працевлаштування. Також відсутній механізм відшкодування вартості в разі відрахування та переведення студентів з бюджетної форми навчання на контрактну. Не врегульовано питання щодо механізму контролю (моніторингу) за відпрацюванням випускниками протягом трьох років після закінчення навчання в інтернатурі і повноважень вищого навчального закладу в цьому процесі.

Вищі навчальні заклади системи МОЗ активно здійснюють претензійно-позовну роботу з відшкодування вартості навчання випускниками, які навчалися за державним замовленням, але не відпрацювали протягом трьох років у державному секторі.

Водночас через відсутність нормативного документа, що зобов'язував би випускника вищого навчального закладу, підготовка якого здійснювалася за державним замовленням, відшкодовувати до державного бюджету вартість навчання та компенсувати замовникові всі понесені витрати за угодою у зв'язку з відрахуванням студента до закінчення строків навчання і нездобуттям ним відповідного фаху та внаслідок неприбуття випускників до місць працевлаштування неефективно витрачено 25,2 млн грн коштів державного бюджету.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо:

визначення кількості студентів та вартості навчання за державним замовленням у медичних та фармацевтичних вищих навчальних закладах відповідно до потреб держави;

забезпечення дієвого контролю за формуванням та розміщенням державного замовлення у вищих навчальних закладах системи МОЗ;

розгляду питання ініціювання внесення змін до законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту» у частині обов'язковості відпрацювання у державному секторі протягом трьох років у разі навчання за державним замовленням, а також відшкодування до державного бюджету вартості навчання за державним замовленням у разі відрахування або переведення на контрактну форму навчання;

забезпечення належного контролю за фінансовою дисципліною Міністерства охорони здоров'я України у частині дотримання норм бюджетного законодавства;

- Міністерству охорони здоров'я:

надавати Мінекономрозвитку реальні пропозиції щодо обсягу державного замовлення (у кількісному та вартісному виразі) відповідно до визначеної середньострокової потреби держави у фахівцях галузі охорони здоров'я;

удосконалити внутрішні нормативні документи щодо формування та виконання державного замовлення, які відповідають сучасним вимогам, зокрема, щодо роботи конкурсної комісії, розрахунку середньої вартості навчання, визначення потреб ринку праці медичних кадрів;

здійснювати рівнозначний перерозподіл бюджетних коштів між вищими навчальними закладами;

посилити контроль за своєчасним прибуттям випускників до місця призначення на роботу до закладів охорони здоров'я.

РЕАГУВАННЯ:

Порядок встановлення закладами та установами розрахункової вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта на плановий рік Міністерством освіти і науки України не розроблено. У зв'язку з цим у 2015 і 2016 роках фінансування вищих медичних навчальних закладів МОЗ здійснювалось відповідно до доведених

лімітів, виходячи не із вартості навчання одного студента, аспіранта, докторанта тощо, а з потреби закладу в цілому, шляхом складання і подання до головного розпорядника бюджетних коштів бюджетної пропозиції в цілому по навчальному закладу МОЗ з урахуванням нормативів чисельності студентів, аспірантів, докторантів, слухачів, інтернів, клінічних ординаторів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у МОЗ III і IV рівня акредитації державної форм власності та отримання після затвердження закону про державний бюджет лімітної довідки.

Зміни до законів України «Про освіту» і «Про вищу освіту» у частині обов'язковості відпрацювання у державному секторі протягом трьох років у разі навчання за державним замовленням, а також відшкодування до державного бюджету вартості навчання за державним замовленням у разі відрахування або переведення на контрактну форму навчання не внесені.

Оскільки, згідно з вимогами частини шостої статті 2 Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» та Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 306, державне замовлення формується Мінекономрозвитку за поданням МОН та інших державних замовників з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків державного бюджету на зазначені цілі, Мінфін звернувся у листопаді 2016 року до МОН щодо перегляду підходів до формування державного замовлення на підготовку кадрів, зважаючи на необхідність приведення обсягів державного замовлення у відповідність із потребами ринку праці та роботодавців.

Аналіз вжитих заходів на виконання рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами проведеного аудиту, свідчить про їх не належне виконання.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державному управлінню справами* (далі – ДУС) *на підготовку кадрів, науково-педагогічних і наукових кадрів з питань стратегічних проблем внутрішньої і зовнішньої політики, підвищення кваліфікації керівних працівників, спеціалістів державного управління*, встановлено, що виконання ДУС функцій державного замовника з підготовки

кадрів, науково-педагогічних і наукових кадрів, підвищення кваліфікації було формальним: державні контракти з виконавцями державного замовлення Національною академією державного управління при Президентові України (далі – НАДУ) і Національним інститутом стратегічних досліджень (далі – НІСД) у 2014 і 2015 роках на суму 181,3 млн грн не уклалися.

Статус НАДУ як органу виконавчої влади та окремі норми Положення про Національну академію державного управління при Президентові України і Статуту НІСД не відповідали вимогам Закону України «Про вищу освіту» та іншим нормативно-правовим актам.

Попри те, що головним завданням НАДУ є підготовка магістрів державного управління та підвищення кваліфікації державних службовців, академія зосередила увагу не на якості підготовки магістрів державного управління, а на кількісних показниках. Конкурс на вступ до НАДУ практично був відсутній. На навчання зараховувалися особи, які не мали права на вступ, і слухачі з невисоким рівнем підготовки, які у подальшому відраховувалися.

Замість підготовки в аспірантурі і докторантурі державних службовців і осіб місцевого самоврядування, НАДУ здійснювала підготовку наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів державної форми власності та наукових установ.

Із загальної кількості випускників 2011–2015 років лише 20 відс. працевлаштовані на посади I–IV категорії державних службовців. У результаті 44,5 млн грн використано неефективно. Не забезпечувалося також працевлаштування випускників аспірантури і докторантури: понад 40 відс. випускників аспірантури і понад 30 відс. випускників докторантури не працевлаштовано.

Майже 85 відс. аспірантів і докторантів (НАДУ – 198 чол., НІСД – 15 чол.) не виконали зобов'язань щодо захисту в установлений термін дисертації або подання її спеціалізованій вченій раді, на що неефективно було використано кошти державного бюджету в сумі 22,9 млн гривень.

Необґрунтована вартість підготовки та збільшення кількості осіб, які навчалися за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, фактично стали кроком до комерціалізації вищої освіти у сфері державного управління.

За підсумками розгляду результатів аудиту на засіданні Рахункової палати було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України зобов'язати Міністерство освіти і науки України розробити та затвердити спільно з Мінекономрозвитку та Мінфіном порядок розрахунку закладами, установами вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності (для професійно-технічного навчального закладу), професією та формою навчання на плановий рік;

- Державному управлінню справами припинити практику розміщення державного замовлення з підготовки кадрів, науково-педагогічних і наукових

кадрів за відсутності укладених державних контрактів; вирішити питання приведення статусу НАДУ, норм його положення і Статуту НІСД у відповідність із вимогами Закону України від 01.07.2014 № 1556 «Про вищу освіту»;

- Національній академії державного управління при Президентові України здійснити заходи щодо оптимізації структури НАДУ, розробити і затвердити типову структуру регіонального інституту академії; привести структуру регіональних інститутів НАДУ у відповідність із типовою структурою; при прийомі на навчання слухачів дотримуватись затверджених вимог щодо вступників; забезпечити проведення моніторингу відпрацювання випускниками на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування не менше п'яти років; припинити підготовку за державним замовленням наукових та науково-педагогічних кадрів для вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності; забезпечити відшкодування безпідставно нарахованих і виплачених коштів.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством освіти і науки України підготовлено законопроект щодо внесення змін до законодавчих актів у частині удосконалення системи фінансування вищої освіти. З метою узгодження нового механізму фінансування вищої освіти та отримання зауважень та пропозицій до зазначеного законопроекту його розміщено на офіційному веб-сайті МОН для громадського обговорення. Робоча група, до складу якої увійшли провідні науковці, представники вищих навчальних закладів, працівники МОН та незалежні експерти, здійснює опрацювання отриманих зауважень та пропозицій.

Державне управління справами поінформувало про затвердження плану заходів щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, яким передбачено впровадження з вересня 2016 року практики розміщення державного замовлення відповідно до вимог Порядку формування державного замовлення на підготовку і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.99 № 1262, і Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 306 тощо.

Також з метою повного врахування пропозицій Рахункової палати ДУС звернулося до Президента України з проханням розглянути питання призначення нового керівника НАДУ і до Адміністрації Президента України щодо необхідності здійснення відповідних заходів з оптимізації структури НАДУ та приведення статусу НАДУ і

норм Положення про Національну академію державного управління при Президентіві України, затвердженого Указом Президента України від 21.09.2001 № 850, і Статуту Національного інституту стратегічних досліджень (у редакції, затвердженій Указом Президента України від 15.12.2002 № 1158) у відповідність із вимогами Закону України «Про вищу освіту».

ДУС поінформувало, що, згідно з Указом Президента України від 29.04.2016 № 1952, Ковбасюка Ю.В. звільнено з посади президента НАДУ. Указом Президента України від 31.08.2016 № 375/2016 на посаду президента НАДУ призначено Куйбіду В.С.

Національний інститут стратегічних досліджень поінформував про підготовку змін до положень Статуту, згідно з вимогами Закону України від 01.07.2014 № 1556 «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актів, у частині посилення на назви наукових ступенів, вчених звань і Вищу атестаційну комісію України.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на фізичну і спортивну підготовку учнівської та студентської молоді, встановлено, що Міністерство як головний розпорядник бюджетних коштів відсторонилося від виконання своїх прямих повноважень у сфері фізичної і спортивної підготовки учнівської та студентської молоді, переказавши їх виконання на створені ним установи (Комітет з фізичного виховання і спорту (далі – Комітет) і Центральний спортивний комплекс Комітету з фізичного виховання і спорту (далі – ЦСК)), і не забезпечило належного контролю за їх діяльністю.

Через відсутність з 2012 року загальнодержавних програм розвитку фізичної культури і спорту, з 2013 року не було забезпечено системного вирішення проблемних питань у сфері фізичної і спортивної підготовки учнівської та студентської молоді. Протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року питання у цій сфері МОН вирішувало у ручному режимі.

Окремі питання матеріально-технічного забезпечення сфери фізичного виховання і спорту та забезпечення проведення спортивних змагань на час здійснення аудиту не були вирішені. Зокрема, був відсутній порядок видачі сертифіката відповідності спортивної споруди; не затверджена більшість правил спортивних змагань з видів спорту, визнаних в Україні; не визначений порядок ведення журналу обліку використання спортивної споруди.

Першочергову увагу при розподілі бюджетних асигнувань за бюджетною програмою 2201310 МОН приділяло питанням забезпечення заробітною платою працівників підпорядкованих йому установ (Комітету, ЦСК і їх філій та Центральної школи вищої спортивної майстерності). Водночас на проведення навчально-тренувальних зборів, змагань і спортивних заходів асигнування виділялися за залишковим принципом (на рівні 5–17 відсотків). У результаті участь учнівської і студентської молоді у спортивних змаганнях переважно

забезпечувалась за рахунок фінансової допомоги громадських організацій, спортивних федерацій, навчальних закладів і приватних осіб.

Через відсутність контролю з боку МОН Комітетом не були визначені критерії відбору спортивних заходів і пріоритетність спрямування видатків на їх виконання. Як наслідок, відбір спортивних заходів здійснювався ним також у ручному режимі.

Комітет не забезпечив у повному обсязі розроблення і затвердження регламентів (положень) про змагання. Власниками спортивних споруд не виконувалися вимоги щодо підтвердження надійності спортивних споруд перед змаганнями та відповідності їх вимогам правил техніки безпеки. Такий стан справ призводив до ризиків травмування учнів і студентів під час проведення заходів.

Незважаючи на те, що основним джерелом наповнення спецфонду установ були надходження від послуг згідно з їх основною діяльністю (74,4 відс.), заплановані показники власних надходжень у повному обсязі не виконувались. Керівництвом Комітету, ЦСК і їх філій занижувалась вартість послуг за оренду спортивних споруд, частина з яких передавалась в безоплатне користування іншим юридичним і фізичним особам. Зокрема, половиною площ спортивної споруди ЦСК у центрі м. Києва більше двох років користувалася громадська спортивна організація, яка не сплачувала за оренду і не здійснювала відшкодування спожитих комунальних послуг і експлуатаційних витрат.

Через відсутність ефективного менеджменту Комітету і ЦСК за проведення культурно-масових заходів на території спортивних споруд за участю відомих українських виконавців філії отримують збитки, перекладаючи майже усі витрати за проведення таких заходів на бюджет.

Майже 2/3 кількості спортивних споруд не були внесені до Єдиного електронного всеукраїнського реєстру спортивних споруд і не оформили правостановлюючих документів. На 60 відс. площ земельних ділянок, які у користуванні Комітету і ЦСК, відсутні документи щодо права постійного користування ними. Зокрема, ЦСК не оформлено права постійного користування земельною ділянкою (2,57 га) в центрі м. Києва (острів Долобецький, Гідропарк). При цьому в документах про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою ЦСК виключено слова «для учнівської і студентської молоді». Наслідком бездіяльності МОН і прийнятих ЦСК неефективних управлінських рішень є ризик невикористання спортивних споруд і земельних ділянок за своїм призначенням і позбавлення у майбутньому можливості учнівської і студентської молоді займатися фізичною культурою і спортом.

З метою усунення встановлених проблем Рахункова палата рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України прискорити затвердження Державної цільової програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року і зобов'язати Міністерство молоді і спорту України вжити заходів щодо розроблення і затвердження порядку оформлення сертифіката відповідності спортивної споруди; розроблення спортивними федераціями з видів спорту, визнаних в Україні, правил змагань і затвердження їх в установленому порядку;

підготовки зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 27.11.2013 № 866 у частині уточнення назв установ, на забезпечення діяльності яких спрямовуються бюджетні кошти згідно з Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фізичної і спортивної підготовки учнівської та студентської молоді;

- Міністерству освіти і науки України розробити і затвердити стратегію розвитку фізичної і спортивної підготовки учнівської та студентської молоді; оптимізувати структуру Комітету, ЦСК і їх філій; зобов'язати Комітет, ЦСК і їх філії забезпечити оформлення договорів оренди, відповідно до вимог чинного законодавства та договорів, для відшкодування спожитих комунальних послуг; зобов'язати Комітет, ЦСК і їх філії провести інвентаризацію державного майна за участю представників МОН і оформити правостановлюючі документи на нерухоме майно і право користування земельними ділянками;

- Комітету з фізичного виховання і спорту МОН України переглянути структуру Комітету і його філій; визначити критерії відбору спортивних заходів для включення до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України та пріоритетність спрямування видатків на їх виконання; визначити перелік спортивних споруд, необхідних для проведення спортивних заходів, включених до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України.

РЕАГУВАННЯ:

Міністерством освіти і науки України затверджено заходи щодо усунення порушень, виявлених під час аудиту використання коштів державного бюджету, термін виконання яких заплановано на березень-грудень 2017 року. Також затверджено розподіл функціональних обов'язків між Міністром, першим заступником Міністра та заступником Міністра – керівником апарату (виконувачем повноважень державного секретаря Міністра), відповідно до пункту 33 якого повноваження в частині відповідальності за сферу фізичного виховання і спорту покладені на заступника Міністра – керівника апарату.

Керівникам навчальних закладів I–IV рівня акредитації, установ та організацій, що перебувають у сфері управління Міністерства, надіслано лист від 10.11.2016 № 1/9-597, у якому наголошено на необхідності приведення документів із землеустрою у відповідність із вимогами Земельного кодексу України та інших нормативних актів, а також про необхідність у найкоротший термін провести реєстрацію права власності об'єктів нерухомого майна, земельних ділянок, що перебувають в оперативному управлінні чи у господарському віданні навчальних закладів, підприємств, установ та організацій.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реконструкцію та пристосування Маріїнського палацу*, встановлено, що згідно з нормативами реставрація Маріїнського палацу мала тривати 48 місяців, проте фактично роботи тривали

понад 10 років. За цей час виконано лише чверть робіт. Отже, мета бюджетних програм, за якими здійснювалося фінансування, а саме збереження пам'ятки архітектури загальнодержавного значення, не досягнута.

Мінрегіон у 2014–2015 роках і ДУС у 2014–2015 роках та I півріччі 2016 року не забезпечили ефективного і результативного використання бюджетних коштів, передбачених на реставрацію та пристосування Маріїнського палацу.

Договори про делегування Мінрегіоном повноважень розпорядника бюджетних коштів нижчого рівня Державному управлінню справами мали декларативний характер і жодною зі сторін в повному обсязі не виконувалися. Протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року питання використання бюджетних коштів на реставрацію та пристосування Маріїнського палацу на колегіях Мінрегіону не розглядалися.

Державне управління справами, яке було безпосереднім замовником робіт із реставрації та пристосування Маріїнського палацу, створило організаційну систему, за якої державні підприємства, що належать до сфери його управління, здійснювали проектування, виконання відповідних робіт і забезпечення технічного нагляду. Це призвело до того, що при виконанні робіт на об'єкті мали місце порушення норм чинного законодавства, порушувалися проектні рішення, а також допускалося завищення вартості робіт. Фактично із порушенням вимог чинного законодавства використано 9,5 млн грн, неефективно – майже 22 млн гривень.

Кошторисна документація коригувалася проектувальником уже після фактичного виконання робіт і складання актів приймання виконаних будівельних робіт, що є порушенням норм ДСТУ. Крім того, були встановлені численні факти завищення норм витрат будівельних матеріалів і обсягів фактично виконаних робіт (в окремих випадках – більш як у 4 рази).

Маріїнський палац оздоблювався дорогавартісними предметами інтер'єру, закуповувалося дороге обладнання, що жодними вимогами або нормативами не обґрунтовано. Вартість придбаного ДУС обладнання, виробів й інвентарю завищена загалом на 4,2 млн гривень.

Незважаючи на закупівлю дорогавартісного обладнання, посадовими особами ДУС не забезпечено належного його зберігання. Аудитом встановлені численні факти придбання обладнання, яке не встановлювалося у палаці і роками лежало на складах. Як наслідок, бюджетні кошти в сумі майже 17,8 млн грн використані ДУС нераціонально.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата вирішила поінформувати Верховну Раду України та Президента України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на реставрацію та пристосування Маріїнського палацу. Кабінету Міністрів України надано ряд рекомендацій щодо унеможливлення подальшого збільшення вартості проекту та вжиття заходів для завершення реставрації та пристосування Маріїнського палацу у II кварталі 2019 року. Крім того, про результати аудиту було поінформовано Національну поліцію України.

РЕАГУВАННЯ:

Згідно із витягом із протоколу № 26 засідання Рахункової палати від 20.12.2016 № 27-1, термін доопрацювання проекту звіту – 13.01.2017, відповідно, реагування на висновки та пропозиції у звітному періоді не надходило.

За результатами здійсненого *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга»*, було встановлено, що Державним комітетом як головним відповідальним центральним органом виконавчої влади не було достатньою мірою забезпечено належного стану використання коштів державного бюджету, виділених за бюджетною програмою «Випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга». У ряді випадків ці кошти використовувалися з порушенням чинного законодавства та неефективно. Як наслідок, заходи, що вживалися Держкомтелерадіо щодо захисту та підтримки вітчизняного книговидавництва, не мали реальних результатів.

Протягом останніх п'ятнадцяти років не приділялося належної уваги підтримці національного книговидавництва як дієвого інструменту формування національної свідомості громадян України. Програма «Українська книга», на яку щороку посилався Держкомтелерадіо в бюджетному запиті за КПКВК 1701110, фактично не існує.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері», з 25.02.2016 державним замовником на випуск книговидавничої продукції визначено Український інститут книги. Проте на дату проведення аудиту Український інститут книги не був створений. Функції замовника книжкової продукції продовжував виконувати Держкомтелерадіо.

Реалізуючи договірну політику, Держкомтелерадіо не було забезпечено належною мірою наданих йому повноважень щодо захисту майнових прав держави. У результаті, укладені між Держкомтелерадіо та видавництвами у 2014–2015 роках договори не передбачали подальших прав держави на додаткове друкування видань, випущених на замовлення Держкомтелерадіо у попередні роки.

Спрямування коштів з державного бюджету на випуск книжкової продукції та їх використання у 2014–2015 роках у загальній сумі 67,2 млн грн так само, як і в попередні роки, здійснювалося без належних розрахунків та обґрунтувань потреби, нормативного визначення відповідних критеріїв, часто суб'єктивно. Загалом у 2014–2015 роках з порушенням чинного законодавства на вказану мету використано 0,4 млн грн, з порушенням умов укладених договорів – 1,8 млн гривень. Водночас допущено неефективне управління коштами в сумі 1,6 млн гривень.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо першочергового розроблення та затвердження проекту державної цільової програми розвитку національної видавничої справи та популяризації читання і реалізації положень

Закону України від 26.01.2016 № 954 «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері» стосовно утворення Українського інституту книги, як визначеного законодавством;

- Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити розроблення Концепції популяризації читання, українського книговидання та книгорозповсюдження, як це передбачено Законом України «Про державні цільові програми»; переглянути положення про Експертну раду в частині її конкретизації щодо визначення порядку роботи; унеможливлення використання її членами свого службового становища в особистих інтересах; складання відповідних висновків і рекомендацій стосовно актуальності, змісту та якості цих видань; внести зміни до Порядку реалізації бюджетної програми «Випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга», затвердженого наказом Держкомтелерадіо від 28.11.2012 № 313, у частині визначення чітких критеріїв відбору видань для формування їх переліку за бюджетною програмою та механізму їх розповсюдження; з метою зменшення собівартості видань розглянути можливість збільшення тиражів книжкових видань, у тому числі за рахунок зменшення кількості як видавництв, так і назв видань; посилити контроль за виконанням пропозицій Рахункової палати за результатами проведених аудитів.

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення зауважень Рахункової палати Держкомтелерадіо у 2016 році здійснено ряд заходів.

Розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції державної політики щодо розвитку національної видавничої справи та популяризації читання на період до 2020 року», який надіслано на погодження до заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

У рамках виконання положень Закону України від 28.01.2016 № 954 «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері» наказом Мінкультури від 28.07.2016 № 612 створено Український інститут книги – державну установу.

З метою вдосконалення механізму реалізації бюджетної програми за КПКВК 1701110 «Випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга» внесено низку змін і доповнень до Порядку реалізації бюджетної програми «Випуск книжкової продукції за програмою «Українська книга», затвердженого наказом Держкомтелерадіо від 28.11.2012 № 313.

Результати аудиту Рахункової палати 25.10.2016 розглянуто на засіданні Колегії Держкомтелерадіо.

У звітному році Рахункова палата провела *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству*

культури України на фінансову підтримку національних театрів, за результатами якого зроблено висновок, що Міністерством не забезпечено економного і законного використання коштів державного бюджету, що виділялися на фінансову підтримку національних театрів. Запроваджена система державної фінансової підтримки театрів у розмірі до 87 відс. валового доходу була неефективною, оскільки власною діяльністю театри забезпечують лише від 14 до 15 відс. своїх витрат. Фактично відбувалось утримання семи національних театрів, які здебільшого є державними підприємствами.

Задекларовані законодавством принципи розвитку театрів не виконувалися, натомість 99,6 відс. виділених бюджетних коштів спрямовано на виплату заробітної плати працівників.

Міністерством культури не вжито дієвих заходів щодо врахування пропозицій Рахункової палати за результатами попередніх контрольних заходів. Із одинадцяти пропозицій повністю та частково враховано вісім.

За підсумками проведеного аудиту також було встановлено, що Міністерством культури не забезпечено чіткого урегулювання та належного контролю за фінансово-господарською діяльністю підпорядкованих театральних підприємств. Як наслідок, мали місце факти неекономного витрачання власних коштів у сумі 8,7 млн гривень.

Міністерством не вжито заходів щодо упорядкування питання розроблення типових штатних нормативів національних театрів. Відсутність типових штатних нормативів призвела до наявності у штатних розписах значної кількості структурних підрозділів і адміністративного персоналу, що стало додатковим навантаженням на державний бюджет. Питома вага артистичного персоналу в загальній кількості працівників національних театрів, що віднесені до сфери управління Мінкультури, становила у 2014 році – 39 відс., у 2015 році – 38,4 відсотка.

Мінкультури, за безконтрольності Мінфіну, не забезпечило унормування оплати праці артистичного персоналу залежно від участі у виставах. Це призвело до зрівняння оплати праці артистичного персоналу і не стимулювало молодь до творчих здобутків. Крім того, розмір фінансової підтримки не залежав ні від ефективності роботи театрів, ні від участі артистів у виставах.

Національними театрами України не вживалося достатніх заходів щодо зміцнення своєї матеріально-технічної бази. Протягом 2014 року та за 9 місяців 2015 року на вказану мету спрямовано лише близько 3 відс. власних доходів. У результаті ремонтні та ремонтно-реставраційні роботи у будівлях національних театрів, шість із яких є пам'ятками архітектури національного і місцевого значення, не проводилися. Стан пам'яток погіршився, що поставило під загрозу збереження будівель національних театрів і майна. Матеріально-технічна база національних театрів зношена та морально застаріла, наявне обладнання потребує оновлення, інженерно-технічні системи енергозатратні.

За результатами аудиту було запропоновано Кабінету Міністрів України:

- вжити заходів щодо виконання Харківською облдержадміністрацією розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.06.2012 № 493 «Про погодження передачі цілісного майнового комплексу Харківського

національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка у державну власність» у повному обсязі;

- зобов'язати Міністерство культури України:

привести пункт 5 наказу Міністерства культури і туризму України від 18.10.2005 № 745 «Про упорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки» в частині поширення його дії на працівників закладів культури усіх організаційно-правових форм господарювання незалежно від відомчого підпорядкування у відповідність із вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери»;

розробити і подати на затвердження Кабінету Міністрів України окремий Порядок надання платних послуг театрами, заснованими на державній та комунальній формі власності, наявність якого передбачена статтею 14 Закону України «Про театри і театральну справу», та Положення про національні заклади культури;

розробити і затвердити мінімальні норми участі артистів та оплати їх праці залежно від фактичного залучення до вистав; Порядок визначення посад працівників, що забезпечують виконання творчих функцій і мають право отримувати додаткові коефіцієнти підвищення посадових окладів; Положення про творчий склад театру; Перелік посад працівників, що забезпечують виконання творчих функцій; Положення про порядок тарифікації артистичного та художнього персоналу театру.

Міністерству культури України було рекомендовано затвердити базову мережу закладів культури загальнодержавного рівня, як це передбачено статтею 23 Закону України «Про культуру»; доручити ДП «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки» привести вартість проживання в гуртожитку до економічно обґрунтованого рівня; вжити заходів щодо приведення театрами кількості медичних працівників у відповідність із нормативами, встановленими наказом Міністерства охорони здоров'я від 23.02.2000 № 33 «Про штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я».

РЕАГУВАННЯ:

Результати проведеного Рахунковою палатою аудиту було розглянуто 13.07.2016 на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності та прийнято відповідні рішення.

Планом реалізації рекомендацій за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на фінансову підтримку національних театрів, затвердженим наказом Мінкультури 06.07.2016 № 509, зокрема, передбачено розроблення Порядку надання платних послуг театрами, заснованими на державній та комунальній формі власності; ініціювання звернення до Державної служби статистики України щодо відображення у формі державного статистичного спостереження № 9-нк «Звіт про діяльність театрів» даних стосовно кількості

глядачів, які відвідали вистави на пільгових умовах; повідомлення керівників національних театрів про персональну відповідальність за дотриманням вимог законодавства щодо економії державних коштів та недопущення втрат бюджету, зміцнення матеріально-технічної бази театрів, проведення ремонтно-реставраційних робіт у будівлях.

Наказом Мінкультури від 17.06.2016 № 450 затверджено базову мережу закладів культури загальнодержавного рівня; за дорученням Мінкультури на ДП «Національний академічний театр опери та балету імені Т.Г.Шевченка» скорочено дві посади профільних фахівців-медиків; на 2017 рік заплановано подальше скорочення видатків на медичні послуги.

1.3.3.13. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток території

За результатами *аудиту формування та використання міжбюджетних трансфертів, наданих з Державного бюджету України місцевим бюджетам Харківської області*, встановлено, що перші результати бюджетної децентралізації на прикладі Харківської області дали змогу забезпечити збільшення ресурсу місцевих бюджетів області, змінити структуру їх видатків. Одержані з державного бюджету трансферти у 2015 році та за 9 місяців 2016 року забезпечили функціонування установ з надання громадянам послуг у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення (на ці напрями спрямовано 94 відс. трансфертів від їх загального обсягу).

Водночас взятий курс на бюджетну децентралізацію не підкріплений відповідними законодавчими актами: за місцевими бюджетами не закріплено достатнього обсягу фінансового ресурсу відповідно до переданих повноважень держави, не затверджено стандартів і нормативів визначення обсягів трансфертів, відсутній чіткий розподіл повноважень та відповідальності на різних рівнях. Як наслідок, місцеві бюджети мають високий рівень залежності від трансфертів з державного бюджету.

У 2015 році порівняно з 2014 роком доходи місцевих бюджетів Харківської області зросли на 30,6 відс. (з 14,1 до 18,4 млрд гривень). Загалом обсяг трансфертів з державного бюджету у 2015 році порівняно з 2014 роком збільшився на 3 млрд грн, а планові показники на 2016 рік передбачені на 1 млрд грн більше, ніж у 2015 році. При цьому частка міжбюджетних трансфертів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів області проти 2014 року збільшилася у 2015 році на 3 відс. пункти і становила 57 відсотків. Найбільш залежними від трансфертів, що мають цільовий характер і рішення про визначення обсягів яких приймаються центральними органами виконавчої влади, були обласний і районні бюджети (стан централізації видатків – 66–79 відсотків).

Не затверджені державні соціальні стандарти і нормативи (в описовому та вартісному вигляді), що згідно з вимогами частини 3 статті 94 Бюджетного кодексу України, є умовою для розрахунку обсягів медичної та освітньої субвенцій. Мінімальне і максимальне значення таких нормативів з урахуванням обсягів фінансових ресурсів також не затверджене. Як наслідок, неможливо об'єктивно спланувати і оцінити достатність коштів і повноту забезпечення потреби фінансовим ресурсом, який спрямовується на галузь охорони здоров'я та освіти.

Методика визначення Мінфіном обсягів базової та реверсної дотацій, медичної та освітньої субвенцій, яка ґрунтується на офіційних даних звітності Держстату про чисельність наявного населення, не враховувала внутрішньо переміщених до Харківської області осіб з Донецької та Луганської областей. Як наслідок, місцеві бюджети Харківської області у 2015 і 2016 роках недоодержали значного обсягу міжбюджетних трансфертів.

Водночас впровадження бюджетної реформи дало можливість у 2015 році забезпечити надходження до місцевих бюджетів області 747,2 млн грн додатково закріплених доходів: акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів; 10 відс. податку на прибуток підприємств; плати за надання адміністративних послуг; податку на нерухоме майно об'єктів нежитлової нерухомості; транспортного податку. На 2016 рік заплановано отримати 911,9 млн грн таких доходів, тобто на 22 відс. більше порівняно з 2015 роком.

Проте за окремими доходами, частина яких до 2015 року була закріплена за місцевими бюджетами Харківської області (податок на доходи фізичних осіб, крім податку з доходу у вигляді процентів, рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення), до державного бюджету надійшло 1 млрд 262,1 млн грн (на 2016 рік заплановано 1 млрд 688,1 млн грн таких надходжень).

Розширення дохідної бази місцевих бюджетів одночасно з передачею до державного бюджету певної частки доходів, які раніше зараховувалися до місцевих бюджетів, не забезпечило збільшення у 2015 році порівняно з 2014 роком надходжень (без урахування трансфертів) до місцевих бюджетів Харківської області (фактично чистий приріст доходів мав від'ємне значення і становив 514,9 млн гривень).

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано:

- Кабінету Міністрів України доручити центральним органам виконавчої влади прискорити роботу із затвердження в описовому та вартісному вигляді соціальних нормативів за кожним із делегованих державою органам місцевого самоврядування повноважень у розрахунку на середньостатистичну адміністративно-територіальну одиницю, визначення мінімального і максимального значення таких нормативів з урахуванням обсягів фінансових ресурсів;

- Міністерству фінансів України підготувати у встановленому порядку зміни до Бюджетного кодексу України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині чіткого розподілу функціональних і

видаткових повноважень (щодо їх бюджетного фінансування) центральних та місцевих органів влади, визначення змісту поняття та складових частин першочергових і гарантованих послуг, визначення поняття «загальнодержавні витрати» та функцій головних розпорядників коштів щодо таких витрат; визначити механізм урахування при розрахунку обсягів базової та реверсної дотацій кількості осіб, внутрішньо переміщених до Харківської області з Донецької та Луганської областей;

- Харківській обласній державній адміністрації вжити заходів щодо:

продовження роботи з приведення ліжкового фонду області у відповідність із нормативами, встановленими постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1024 «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними ліжкарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення»;

подальшої оптимізації та раціонального використання приміщень відділеннями екстреної (невідкладної) медичної допомоги та центральним диспетчерським пунктом КЗОЗ «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»;

проведення атестації осіб, які не мають відповідної фахової освіти та працюють педагогами в навчальних закладах Харківського району.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінет Міністрів України доручив Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству фінансів України вжити заходів щодо затвердження соціальних нормативів за кожним із делегованих повноважень, визначити мінімальне і максимальне значення таких нормативів, у разі потреби внести в установленому порядку Кабінетові Міністрів України проекти відповідних нормативно-правових актів.

Харківською облдержадміністрацією, згідно з нормативами, встановленими постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1024, на кінець 2016 року скорочено 1330 стаціонарних ліжок комунальних закладів охорони здоров'я; станом на 01.01.2017 проведено роботу з об'єднання 3-ї та 5-ї підстанцій Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, що забезпечить економію бюджетних коштів у сумі 200 тис. грн; комунальним закладом охорони здоров'я «Харківська міська клінічна лікарня швидкої та невідкладної медичної допомоги ім. проф. О.І.Мещанінова» відшкодовано до місцевого бюджету 1,1 тис. грн зайво сплаченої заробітної плати працівникам та скорочено 0,75 посади лікаря рентгенолога (у зв'язку з приведенням кількості посад до нормативів); відділом освіти Харківської районної державної адміністрації перераховано 9,2 тис. грн у дохід бюджету (стягнута з постачальника пеня за несвоєчасну поставку автобусів).

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання нових трамвайних вагонів вітчизняного виробництва для комунального електротранспорту засвідчив, що Міністерством інфраструктури України та органами місцевого самоврядування міст Києва, Львова і Маріуполя не забезпечено повною мірою результативного використання субвенції.

Зокрема, із виділених 2015 році 100 млн грн субвенції міським бюджетам міст Києва, Львова, Маріуполя і Одеси 38,9 млн грн використано на придбання трамвайних вагонів, які за окремими технічними характеристиками не відповідали вимогам щодо пристосованості для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями, маломобільних груп населення, а 41,7 млн грн спрямовано у грудні 2015 року в дебіторську заборгованість, яка станом на 01.08.2016 не була погашена.

У результаті із 21 нового трамвайного вагона, на придбання яких комунальними підприємствами укладено договори, у 2015 році поставлено лише 9 вагонів. Поставку ще 7 трамвайних вагонів Львівським комунальним підприємством «Львівелектротранс» за умовами укладеного ним договору (попередню оплату у грудні 2015 року здійснено частково в сумі 41,7 млн грн коштами субвенції) було передбачено в серпні-жовтні 2016 року. Станом на 01.08.2016 ці трамвайні вагони не поставлені, дебіторська заборгованість (утворилась внаслідок здійснення попередньої оплати) не погашена.

Головними причинами нерезультативного використання у 2015 році частини коштів субвенції були розподіл на центральному рівні обсягів субвенції між міськими бюджетами в серпні 2015 року; відкриття асигнувань і перерахування їм коштів лише в листопаді 2015 року, а також неузгодженість у порядку та умовах надання субвенції положень із питань здійснення попередньої оплати.

Так, в Порядку та умовах надання у 2015 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання нових трамвайних вагонів вітчизняного виробництва для комунального електротранспорту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 608 (далі – Порядок надання субвенції), одним із видів співфінансування придбання трамвайних вагонів визначено інші джерела (позабюджетні) і одночасно передбачено необхідність застосування у разі їх придбання положень постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», яка регламентує закупівлю виключно бюджетним коштом.

Не визначено Порядком надання субвенції критеріїв пристосованості трамвайних вагонів для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями, маломобільних груп населення. У результаті трамвайні вагони, закуплені комунальними підприємствами електротранспорту в містах Києві, Маріуполі, Львові, за окремими технічними характеристиками не відповідали ряду вимог статті 28 Закону України від 21.03.91 № 875 «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» і ДСТУ 7255:2011 «Вагони трамвайні, пристосовані для перевезення інвалідів. Технічні вимоги».

Під час аудиту комунальними підприємствами забезпечено вжиття заходів щодо усунення низки виявлених недоліків, зокрема, КП «Київпастранс» встановило у трьох придбаних трамвайних вагонах спеціальні опорні панелі з пасками безпеки для осіб з обмеженими фізичними можливостями, а ТОВ «СП «Електронтранс» (виробник) письмово гарантувало ЛКП «Львівелектротранс» встановлення звукового інформатора на зовнішній поверхні вагонів для сповіщення номера, назви початкового та кінцевого пункту маршруту.

Крім того, аудитом встановлено, що виконавчим органом Київської міської ради (КМДА) не забезпечено дотримання вимог Порядку надання субвенції в частині умов співфінансування з міського бюджету в розмірі не менш як 70 відс. загальної вартості трамвайних вагонів. Зокрема, обсяги співфінансування з міського бюджету м. Києва у листопаді 2015 року зменшено на 41,5 млн гривень. У результаті співвідношення фінансування з державного і міського бюджетів становило 40:60 відс., замість визначених Порядком надання субвенції 30:70 відс. (частка фінансування з місцевого бюджету зменшена на 14,2 млн грн і, відповідно, в цій сумі перевищено частку фінансування з державного бюджету).

Як показали результати аудиту, темпи оновлення парку міського електротранспорту, у тому числі пристосованого для перевезення осіб з вадами зору, слуху та з ураженнями опорно-рухового апарату, були недостатніми. Чисельність інвалідів – мешканців міст Києва, Маріуполя, Одеси, Львова становить від 2 до 6 відс. загальної чисельності мешканців цих міст. Водночас в Одесі із 204 трамвайних вагонів, що експлуатуються, тільки один пристосований для перевезення відповідної категорії осіб (придбаний у 2015 році), у Маріуполі – 3 вагони (лише в одному вагоні, закупленому за рахунок коштів субвенції, є розкладна рампа для в'їзду в салон), у Львові для потреб осіб з ураженням опорно-рухового апарату обладнані тільки 2 трамвайні вагони. Дещо краща ситуація у Києві, де із 403 трамвайних вагонів, що експлуатуються, 37 пристосовані для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України:

- доручити Мінфіну розглянути питання визначення, відповідно до пункту 8 статті 117 Бюджетного кодексу України, в проекті закону про Державний бюджет України заходів впливу на місцеві органи влади (місцеві бюджети) у разі недотримання ними умов щодо співфінансування з міських бюджетів інвестиційних програм/проектів (за фактами зменшення розміру фінансування з місцевих бюджетів порівняно з визначеними порядками надання субвенції та перевищення внаслідок цього частки фінансування з державного бюджету);

- доручити Мінінфраструктури розглянути питання розроблення нової Державної цільової програми розвитку міського електротранспорту;

- доручити Мінекономрозвитку та Мінінфраструктури розробити механізм і критерії визначення ступеня локалізації вітчизняного виробництва рухомого складу міського електротранспорту.

Виконавчому органу Київської міської ради (КМДА) було рекомендовано вжити заходів щодо забезпечення КП «Київпаstrans» усунення у закуплених трамвайних вагонах технічних недоліків; Львівській міській раді – забезпечення ЛКП «Львівелектротранс» поставки ПАТ «Концерн-Електрон» трамвайних вагонів, попередню оплату за які здійснено у грудні 2015 року.

РЕАГУВАННЯ:

Кабінет Міністрів України доручив Мінінфраструктури, Мінфіну, Мінекономрозвитку, Донецькій, Львівській, Одеській обласним державним адміністраціям, Київській міській державній адміністрації вжити заходів щодо усунення виявлених порушень законодавства.

Мінінфраструктури опрацьовує питання включення до Плану дій Уряду на 2017 рік завдання з підготовки нової програми розвитку міського електричного транспорту.

Мінфін повідомив, що питання визначення в проєкті закону про державний бюджет заходів впливу на місцеві органи влади (місцеві бюджети) у разі недотримання ними умов співфінансування з місцевих бюджетів інвестиційних програм/проєктів може бути розглянуто, відповідно до порядку, визначеного Регламентом Верховної Ради України, при укладанні проєкту закону про державний бюджет на 2018 рік, оскільки на момент отримання рекомендації Рахункової палати проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» вже був схвалений Кабінетом Міністрів України (постанова від 15.09.2016 № 642) і прийнятий до розгляду Верховною Радою України (реєстр. № 5000 від 15.09.2016).

Виконавчим органом Київської міської ради (КМДА) у порядку реагування повідомлено, що КП «Київпаstrans» продовжено на 2016 рік дію договору з ТОВ СП «Електронтранс» на поставку трамвайних вагонів (на їх закупівлю в бюджеті м. Києва заплановано 117,9 млн гривень). У рамках виконання цього договору в грудні 2016 року очікувалась поставка одного трамвайного вагона Т5В641. За результатами аудиту КП «Київпаstrans» вжито заходів щодо усунення виявлених недоліків: обладнано трамвайні вагони моделі К-1М розкладною рампою для в'їзду в салон маломобільних груп населення; надіслано виробнику трамвайних вагонів Т5В641 – ТОВ СП «Електронтранс» вимогу про встановлення у відповідних вагонах звукового обладнання для сповіщення інвалідів із вадами зору. Ця вимога, за інформацією виробника, буде задоволена після внесення змін до конструкції трамваю.

За інформацією виконавчого комітету Львівської міської ради, у вересні 2016 року ПАТ «Концерн Електрон»

поставлено ЛКП «Львівелектротранс» два трамвайні вагони і, відповідно, погашено дебіторську заборгованість, що виникла через здійснення у грудні 2015 року цим підприємством попередньої оплати коштом субвенції. Відповідні трамвайні вагони обладнані звуковим інформатором для сповіщення інвалідів із вадами зору. Ще п'ять трамвайних вагонів, що будуть поставлені, передбачають наявність звукового обладнання.

Маріупольською та Одеською міськими радами повідомлено Рахункову палату про взяття до уваги рекомендацій Рахункової палати та про заходи з модернізації рухомого складу електротранспорту, у тому числі з урахуванням потреб осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Результати *аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій*, засвідчили, що Мінфіну, Мінрегіону, низці обласних та місцевих державних адміністрацій не вдалося повною мірою забезпечити у 2015 році виконання планових показників та ефективно використання коштів державного бюджету за трьома бюджетними програмами в сумі 3,5 млрд грн, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій. Не досягнуто цілей Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385, у частині підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, формування «точок зростання», усунення регіональних диспропорцій у доступі населення до базових соціальних, комунальних та інших послуг.

Переліком інвестиційних програм (проектів), що фінансувалися у 2015 році, практично не було передбачено спрямування коштів державного фонду регіонального розвитку (далі – Фонд) на реалізацію індустріальних та інноваційних парків, як це визначено статтею 241 Бюджетного кодексу України. У більшості регіонів продовжувалася практика розпорошення коштів Фонду на фінансування значної кількості низьковартісних робіт. З 763 об'єктів будівництва, реконструкції та капітального ремонту, що фінансувалися за рахунок коштів Фонду, 356 об'єктів (47 відс.) передбачали фінансування в обсязі менше 1 млн грн, з них 18 об'єктів – в обсязі менше 100 тис. гривень.

Із відкритих у 2015 році за коштами Фонду асигнувань у сумі 2 млрд 889,7 млн грн освоєно 2 млрд 377 млн грн (рівень виконання бюджетної програми – 82 відс.), а із виділених місцевим бюджетам за рахунок державних капітальних вкладень 504,7 млн грн субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій (далі – Субвенція розвитку) використано 457,1 млн грн (рівень виконання бюджетної програми – 91 відсоток).

Неналежне управління коштами Фонду та Субвенції розвитку їх розпорядниками на місцях призвело до неосвоєння коштів і повернення до державного бюджету в кінці 2015 року загалом 560,2 млн грн як

невикористаних. У Дніпропетровській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Чернівецькій і Чернігівській областях (де проводився аудит) у 2015 році не виконано у запланованих обсягах робіт і не введено в експлуатацію 214 пускових об'єктів (71 відс. запланованих), через що не досягнуто очікуваного соціально-економічного ефекту.

Бюджетна програма «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення (будівництво, капітальний ремонт, реконструкцію) інфраструктури у Донецькій та Луганській областях» у частині видатків по Луганській області на підконтрольних українській владі територіях у 2015 році виконана на 80 відс. (із 145,8 млн грн відкритих асигнувань освоєно 117,1 млн грн, решту 28,7 млн грн як невикористані повернено до державного бюджету). Внаслідок допущених недоліків роботи виконано частково та в експлуатацію не введено 140 об'єктів, визначених у 2015 році пусковими.

За результатами аудиту також встановлено, що розпорядниками коштів державного бюджету на місцях з порушеннями законодавства використано 78,4 млн грн (з них на оплату невиконаних робіт – 19,1 млн грн) та неефективно – 148,9 млн гривень. Крім того, встановлено інші порушення бюджетного законодавства (зокрема, невідповідність даних, наведених у фінансовій і бюджетній звітності даним бухгалтерського обліку, інші процедурні порушення бюджетного законодавства) загалом у сумі 62,3 млн гривень.

Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України:

- підготувати законопроект про внесення змін до частини третьої статті 241 Бюджетного кодексу України в частині зміни терміну подання пропозицій з переліком і описом інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку з 1 травня на 1 серпня та терміну їх затвердження – з 1 серпня на 1 листопада року, що передує плановому;

- забезпечити фінансування за рахунок державних капітальних вкладень інвестиційних програм (проектів) з дотриманням вимог Бюджетного кодексу України, Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» щодо концентрації коштів державного бюджету на створенні інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, збалансованого розвитку і модернізації соціальної, виробничої, транспортної та інженерної інфраструктури, першочерговості спрямування достатніх обсягів асигнувань на завершення робіт на пускових об'єктах із високим ступенем будівельної готовності;

- розглянути питання запровадження в Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 196, вимог до мінімальної кошторисної вартості інвестиційних програм (проектів) і заходів регіонального значення з метою концентрації коштів Фонду на потужних пріоритетних програмах, які мають забезпечити регіональний розвиток;

- забезпечити усунення правових неузгодженостей між Порядком підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду

регіонального розвитку і частиною 5 статті 241 Бюджетного кодексу України щодо процедури відбору інвестиційних програм і проектів;

- посилити роль і відповідальність Мінрегіону за оперативне і належне формування переліків інвестиційних програм і проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, закріпивши за ним право затвердження цих проектів;

- закріпити повноваження із затвердження підготовлених державними адміністраціями переліків заходів (проектів), що можуть реалізуватися за рахунок субвенцій (міжбюджетних трансфертів) на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, за місцевими радами, що відповідатиме курсу на фінансову децентралізацію і підвищить оперативність, прозорість і відповідальність місцевих органів влади за якість відбору таких заходів.

Мінрегіону рекомендовано забезпечити обґрунтоване, відповідно до встановлених законодавством пріоритетів, формування пропозицій щодо інвестиційних програм (проектів) державного фонду регіонального розвитку, необхідного обсягу державних капітальних видатків та їх розподілу між регіонами; організувати спільно з обласними державними адміністраціями ефективну систему внутрішнього контролю з метою недопущення зловживань і неефективного використання коштів державного бюджету.

Міністерству фінансів України рекомендовано врахувати негативні наслідки недосконалості нормативно-правового забезпечення використання коштів державного бюджету, що встановлені аудитом, при погодженні порядків використання коштів міжбюджетних трансферів бюджету розвитку; розглянути питання застосування, відповідно до статті 117 Бюджетного кодексу України, заходів впливу до місцевих бюджетів за фактами безпідставної відмови від співфінансування узгоджених з відповідними радами та повністю профінансованих з державного бюджету інвестиційних програм (проектів), через що не завершені у визначений термін пускові об'єкти.

РЕАГУВАННЯ:

Мінрегіон розробив законопроекти «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку», «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики» та проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку».

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 766 внесено зміни до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, відповідно до яких на сторінці офіційного веб-сайта Мінрегіону оприлюднюється інформація про інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку, що подана

заявником регіональній комісії, до початку проведення оцінки та відбору із наступним оприлюдненням результатів проведеної їх оцінки та відбору. Крім того, на відповідній сторінці офіційного веб-сайта Мінрегіону оприлюднюється звіт про виконання заходів інвестиційної програми (проекту) разом з фотографіями, на яких зафіксований стан реалізації інвестиційної програми (проекту), та узагальненою аналітичною інформацією про основні результати, досягнуті за звітний період. Відповідно до внесених змін, необхідно включити облдержадміністраціями інвестиційні програми і проекти, календарні плани реалізації яких становлять більше одного року і які з 2015 року фінансуються за рахунок коштів Фонду, до узагальненого переліку інвестиційних програм і проектів до завершення реалізації цих проектів.

Головне управління Національної поліції у Луганській області поінформувало, що розпочато досудове розслідування у кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України. Крім того, за результатами проведеного аудиту управління капітального будівництва Луганської облдержадміністрації платіжним дорученням від 27.05.2016 № 63 повернуло до держбюджету кошти в сумі 40,9 тис. гривень.

Головне управління Національної поліції у Дніпропетровській області повідомило, що за фактами порушень розпочато три кримінальні провадження.

Загалом за результатами аудиту відшкодовано незаконних видатків, поновлено на рахунках замовників активів і повернено до державного бюджету 16,2 млн грн, неправомірно витрачених у 2015 році бюджетних коштів.

1.3.4. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету

Аудиторами Рахункової палати у 2016 році було виявлено різного роду порушень і недоліків при адмініструванні та справлянні доходів державного бюджету на загальну суму 5 млрд 730 млн гривень.

Проведений Рахунковою палатою *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень Державній фіскальній службі України*, засвідчив, що Державна фіскальна служба України (Міндоходів) як головний розпорядник бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 3301010 протягом 2014 року та січня-вересня 2015 року не забезпечила в повному обсязі економічного, ефективного і законного використання бюджетних коштів, виділених їй на виконання повноважень.

Реорганізація контролюючих органів відбувалась за відсутності концепції щодо напрямів їх реформування. Як наслідок, органи ДФС (Міндоходів) здійснювали свою діяльність у стані постійних організаційних і структурних перетворень, що не сприяло якісному та повному виконанню ними покладених завдань і функцій, а також ефективному використанню коштів державного бюджету, які виділялися на забезпечення їх діяльності.

У дослідженому періоді ДФС (Міндоходів) не забезпечено належного виконання покладених на неї повноважень щодо реалізації державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи. Протягом 2014 року та 9 місяців 2015 року ДФС (Міндоходів) не виконано індикативних показників Мінфіну із забезпечення надходжень (збору) до Державного бюджету України загалом на суму 19,8 млрд гривень. Податковий борг за податковими зобов'язаннями, самостійно визначеними платниками податків, і за результатами контрольної роботи (без урахування податкового боргу платників податків, які перебувають у процедурах банкрутства або щодо яких судом прийнято рішення (постанова) про зупинення провадження у справі) збільшився у 3,3 раза і станом на 01.10.2015 досяг 29,9 млрд гривень. При цьому кожна третя гривня погашеного податкового боргу списувалася. За 9 місяців 2015 року платникам податків були надані розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань і податкового боргу майже на 19,2 млрд грн, що у 2,7 раза більше, ніж за 2014 рік.

Через неналежну якість проведення контрольної-перевірочної роботи та підготовлених за її результатами матеріалів у дослідженому періоді судами всіх інстанцій 67,1 відс. рішень приймалися на користь платників (на загальну суму 56,3 млрд грн), що призвело до додаткових видатків державного бюджету тільки на сплату судового збору, за розрахунками, в сумі 198,2 млн гривень. Водночас через оскарження платниками податків рішень контролюючих органів щодо донарахування грошових зобов'язань, а також несплату ними узгоджених сум грошових зобов'язань фактично із донарахованих у 2014 році контролюючими органами грошових зобов'язань до бюджету сплачено лише 14,2 відс., а за 9 місяців 2015 року – 10,9 відсотка.

Внаслідок неналежної організації ДФС дієвої системи внутрішнього контролю її територіальними органами допущено низку недоліків і порушень при плануванні, використанні бюджетних коштів, а також при збереженні, використанні та обліку майна. Зокрема, у порушення вимог законодавства не була обґрунтована відповідними розрахунками потреба в бюджетних коштах, розрахована територіальними органами ДФС у Вінницькій, Рівненській та Одеській областях, на загальну суму понад 230 млн гривень. За результатами аудиту в Одеській митниці ДФС встановлено, що через невиконання підприємствами, які отримали на відповідальне зберігання майно, своїх договірних зобов'язань станом на 01.10.2015 у митниці обліковувалася нестача на загальну суму понад 11,7 млн гривень. При цьому претензійно-позовна робота щодо повернення майна або стягнення на користь держави збитків та виявлення винних осіб проводилася митницею на неналежному рівні, як наслідок – втрати не відшкодовані.

Під час аудиту також вивчалось питання ефективності контролю за обігом акцизних марок для алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Встановлено, що через неодноразові зміни зразків марок акцизного податку та необмежений законодавством термін використання виробниками та імпортерами алкогольних напоїв і тютюнових виробів закуплених ними марок попереднього зразка, з 01.07.2015 такі виробники та імпортери мали можливість одночасно використовувати марки акцизного податку трьох видів. За відсутності автоматизованої системи практичного відстеження обігу підакцизних товарів створено істотні ризики для контролю за переміщенням підакцизних товарів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 499 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 червня 2001 р. № 702 і від 27 грудня 2010 р. № 1251» використання коштів спеціального фонду ДФС (Міндоходів), отриманих як плата за марки акцизного податку, з 14.10.2014 обмежено виключно покриттям витрат, пов'язаних з виробництвом, зберіганням та реалізацією марок акцизного податку. Станом на 01.10.2015 залишок коштів, отриманих як плата за марки акцизного податку, становив 5,8 млн грн, проте ДФС не мала законодавчих підстав для використання цих коштів на фінансування нагальних потреб для забезпечення виконання покладених на неї повноважень.

За результатами аудиту Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України визначити концепцію щодо напрямів реформування органів державної фіскальної служби; надати доручення Мінфіну, ДФС щодо прискорення процесу розроблення та затвердження проекту Концепції створення та впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових виробів) «Електронна акцизна марка» з урахуванням світового досвіду, а також запровадження її в дію.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду інформації Рахункової палати від Кабінету Міністрів України надійшло доручення від 14.04.2016 № 12020/1/1-16 Міністерству фінансів України та Державній фіскальній службі України опрацювати рішення Рахункової палати, вжити відповідних заходів та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України.

З метою врегулювання правового статусу Державної фіскальної служби України та її територіальних органів Міністерство фінансів України розробило зміни до Податкового та Митного кодексів України. Законопроекти «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо мінімізації впливу на адміністрування надходжень до бюджету» і «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оптимізації територіальних органів державної фіскальної служби» (реєстр. № 4516 і № 4515 відповідно від 22.04.2016) подано на розгляд до Верховної Ради України. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо мінімізації впливу на

адміністрування надходжень до бюджету» прийнято Верховною Радою України за основу.

Верховною Радою України прийнято Закон України від 21.12.2016 № 1797 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», який врегульовує правовий статус Державної фіскальної служби України та її територіальних органів.

Міністерство фінансів України повідомило, що з метою вирішення питання впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів Міністерством і ДФС розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення та впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових виробів) «Електронна акцизна марка», яке затверджено 06.07.2016 за № 497-р.

З метою розширення напрямів використання бюджетних коштів, отриманих від реалізації марок акцизного податку, готується проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2001 року № 702». Запропоновані зміни дали б змогу використовувати кошти від реалізації марок акцизного податку на виробництво, реалізацію, транспортування і зберігання марок акцизного податку, фінансування заходів для виконання основних функцій органів ДФС, які не забезпечені коштами загального фонду державного бюджету за відповідною бюджетною програмою, за винятком видатків на оплату праці.

Рахункова палата у 2016 році при проведенні ряду аудитів акцентувала увагу на питаннях виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби України в цілому та в частині контролю за дотриманням митного законодавства.

Зокрема, *аудитом ефективності забезпечення повноти податкових надходжень до державного бюджету органами Державної фіскальної служби на території Кіровоградської та Хмельницької областей* встановлено, що протягом 2014–2015 років територіальні органи ДФС (Міндоходів) у цих областях не створили ефективної системи адміністрування податкових надходжень, що негативно вплинуло на формування дохідної частини державного бюджету.

Встановлено, що в зазначених областях в порушення вимог законодавства приймалися рішення щодо повернення помилково або надмірно сплачених до державного бюджету податкових надходжень (в цілому 20,8 млн грн) за наявності у платників податкового боргу; надання розстрочення грошових зобов'язань платників податків (8 млн грн) без підтвердження достатніми доказами.

Мали місце випадки недотримання процедури та порядку надання відшкодування ПДВ, а саме в частині дотримання термінів проведення камеральних і документальних позапланових виїзних перевірок платників, за якими здійснювалось відшкодування ПДВ, та строків надання висновків щодо відшкодування платникам ПДВ, що створювало ризики додаткового навантаження на державний бюджет у разі звернення суб'єктів господарювання з вимогою нарахування пені.

Відсутність у Кіровоградській і Хмельницькій митницях ДФС (Міндоходів) ефективної системи виявлення та аналізу ризиків правильності митного оформлення товарів за результатами зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, а також належного контролю за використанням платниками відповідних митних режимів призвела до втрати можливості одержання державним бюджетом податкових надходжень, за розрахунками, у сумі 5,3 і 1,8 млн грн відповідно.

Перевіреними територіальними органами ДФС (Міндоходів) не забезпечено функціонування дієвої та ефективної системи контрольно-перевірочної роботи, що зменшило відсоток узгоджених грошових зобов'язань, призвело до тривалого оскарження матеріалів перевірок у судовому порядку. На оскарженні в судових органах перебувало 66,3 відс. (398,4 млн грн) донарахованих грошових зобов'язань за матеріалами проведених у перевіреному періоді документальних перевірок в Кіровоградській і 36,9 відс. (158,9 млн грн) – у Хмельницькій областях. Відсутність ефективних заходів щодо погашення податкової заборгованості суб'єктів господарювання перевірених областей і бюджетних асигнувань на сплату судового збору стала причиною зростання в 1,6 і 2,3 рази відповідно обсягів податкового боргу та призвела до його списання (в середньому – 14,8 і 15,2 відс. загальних обсягів боргу).

Кабінету Міністрів України **за результатами даного аудиту було надано пропозиції** привести вимоги Порядку взаємодії органів державної податкової служби та органів державної казначейської служби в процесі відшкодування податку на додану вартість, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2011 № 39, до норм, встановлених статтею 200 Податкового кодексу України; доручити Мінфіну забезпечити належний взаємозв'язок та координацію дій між органами державної фіскальної та казначейської служб під час надання бюджетного відшкодування ПДВ суб'єктам господарювання.

ДФС рекомендовано удосконалити механізм визначення індикативних показників податкових надходжень до державного бюджету, посилити контроль за наданням платникам бюджетного відшкодування ПДВ, розстроченням (відстроченням) грошових зобов'язань та податкового боргу, поверненням з державного бюджету помилково або надміру сплачених сум податків, зборів, митних та інших платежів, а також поліпшити ефективність функціонування системи аналізу та управління ризиками, правильності визначення митної вартості товарів.

РЕАГУВАННЯ:

Верховною Радою України 07.07.2016 прийнято у першому читанні проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо мінімізації

впливу на адміністрування надходжень до бюджету» (реєстр. № 4516 від 22.04.2016), яким пропонується уточнити повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері справляння податків і зборів та назв контролюючих органів; удосконалити порядок скасування та оскарження рішень контролюючих органів.

23.08.2016 набрав чинності наказ Мінфіну від 13.07.2016 № 606 «Про затвердження форм документів, що використовуються у процесі відшкодування сум податку на додану вартість», зареєстрований у Мін'юсті 02.08.2016 за № 1069/29199. Відповідно до законодавчих змін у Податковому кодексі України, цим наказом затверджено оновлену форму висновку про суми бюджетного відшкодування ПДВ, на підставі якого органами казначейства проводитиметься повернення таких сум з державного бюджету платнику.

Результати *аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи* засвідчили, що головними управліннями ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській та Запорізькій областях за відсутності дієвого контролю з боку ДФС (Міндоходів) упродовж 2014–2015 років не забезпечено належного виконання повноважень із контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства України з питань державної митної справи в частині своєчасності, достовірності, повноти нарахування та надходження до державного бюджету митних платежів.

Через відсутність підрозділів митного аудиту у складі спеціалізованих державних податкових інспекцій з обслуговування великих платників (далі – СДП) у містах Дніпропетровськ та Запоріжжя, контрольні функції з дотримання законодавства України з питань державної митної справи суб'єктами господарювання покладались на головні управління ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській та Запорізькій областях. Проте запроваджені типові структури ГУ ДФС (Міндоходів) також не передбачали наявності у їх складі підрозділів митного аудиту, через що залишилися неконтрольованими обсяги зовнішньоекономічної діяльності фізичних осіб, річне значення яких у кожній області за 2015 рік становило понад 300 млн гривень.

Виконання функцій митного контролю ускладнювалось відсутністю порядку взаємодії між ГУ ДФС (Міндоходів) і СДП на етапі організації та проведення документальних виїзних перевірок. Як наслідок, контрольні-перевірочними заходами була охоплена лише десята частина імпорتنих операцій у кожній із областей, з-під митного аудиту виведено зовнішньоекономічні обороти великих платників податків Дніпропетровської області – 258,6 млрд грн, Запорізької області – 72,2 млрд гривень.

Крім того, контрольними заходами державних податкових інспекцій охоплювалося менше 1 відс. у Дніпропетровській області та 6 відс. у Запорізькій

області від запропонованої ДФС (Міндоходів) кількості платників податків, що мали ознаки високоризикових з точки зору митного аудиту. Питома вага нарахувань за результатами планових перевірок у загальній сумі додатково нарахованих митних платежів у 2015 році порівняно з попереднім роком зменшилась у Дніпропетровській області – більш ніж удвічі, у Запорізькій області – в п'ять разів. Також відбулось зменшення відсотка узгоджених за результатами перевірок донарахованих грошових зобов'язань на 11,2 відс. і 1,7 відс. відповідно, що свідчить про зниження рівня ефективності проведеної контрольно-перевірочної роботи та незабезпечення в повному обсязі надходження до державного бюджету митних платежів.

Рахункова палата за результатами аудиту рекомендувала Кабінету Міністрів України підготувати та надати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України в частині врегулювання правового статусу ДФС та її територіальних органів як органів доходів і зборів. Міністерству фінансів України було, зокрема, запропоновано доручити Державній фіскальній службі України врегулювати механізм унормування трудовитрат підрозділів митного аудиту ГУ ДФС на проведення документальних виїзних планових перевірок із дотримання законодавства України з питань державної митної справи платниками податків та залучення до участі в них спеціалістів митниць ДФС.

РЕАГУВАННЯ:

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 247 «Деякі питання територіальних органів Державної фіскальної служби», згідно з якою спеціалізовані державні податкові інспекції з обслуговування великих платників реорганізуються шляхом їх приєднання до Офісу великих платників ДФС.

З метою підвищення рівня методологічного забезпечення та якості контрольно-перевірочної роботи з питань дотримання митного законодавства ДФС розроблено та наказом від 12.10.2016 № 856 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Для забезпечення системності в роботі, мінімізації людського фактора при прийнятті рішень з відбору суб'єктів господарювання, щодо яких буде проводитися митний аудит, ДФС здійснюються заходи щодо розроблення програмно-інформаційного комплексу «Система відбору суб'єктів господарювання для митного аудиту», який забезпечить відбір найбільш ризикових підприємств для проведення документальних перевірок з питань митної справи.

Крім того, за рекомендацією Рахункової палати Головне управління ДФС у Дніпропетровській області

провело документальну позапланову виїзну перевірку дотримання ПрАТ «Гарант Метиз Інвест» вимог законодавства України з питань державної митної справи, за результатами якої даному платнику податків було донараховано ввізного мита і податку на додану вартість та застосовано штрафних санкцій на загальну суму майже 16,6 млн гривень.

Аудит ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Одеській, Миколаївській та Херсонській областях в частині контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати до державного бюджету митних платежів суб'єктами підприємницької діяльності також засвідчив ряд проблем у сфері митного контролю. Встановлено, що Одеською, Миколаївською та Херсонською митницями через відсутність координації роботи та дієвих управлінських рішень з боку ДФС (Міндоходів) упродовж 2014–2015 років і I кварталу 2016 року не забезпечено виконання доведених індикативних показників надходжень митних платежів до державного бюджету, внаслідок чого до бюджету не надійшло 1 млрд 172 млн грн, у тому числі по Одеській митниці – 1 млрд 130,4 млн гривень.

У результаті незабезпечення головними управліннями ДФС (Міндоходів) у Одеській і Миколаївській областях функціонування дієвої та ефективної системи контролю за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності вимог митного законодавства до державного бюджету надійшло тільки 20,4 і 7,7 відс. відповідно від обсягу донарахованих за результатами документальних перевірок грошових зобов'язань. Через низьку якість контрольно-перевірочної роботи за результатами адміністративного та судового оскарження в Одеській області скасовано 99,9 відс. загальної суми винесених податкових повідомлень-рішень, у Миколаївській області – 96,5 відс., на оскарженні в судових органах перебувало 2,6 млн грн (10 відс.) донарахованих податкових зобов'язань за актами документальних перевірок, проведених підрозділами митного аудиту зазначених головних управлінь.

Головними управліннями ДФС (Міндоходів) в Одеській, Миколаївській і Херсонській областях допущено збільшення податкового боргу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у 30, 1,7 і 2,8 раза відповідно. Результати аудиту підтвердили необхідність удосконалення окремих нормативно-правових актів Міністерства фінансів України в частині визначення дати, на яку має бути відсутній податковий борг у платника, що подав заяву про повернення з бюджету митних та інших платежів, механізму взаємодії територіальних органів ДФС із цього питання; узгодження назв кодів бюджетної класифікації видів надходжень бюджету, що контролюються митними органами, відповідно до Класифікації доходів бюджету та Класифікатора видів надходжень бюджету.

Одеською, Миколаївською та Херсонською митницями через відсутність цілісного, системного та ефективного контролю з боку ДФС (Міндоходів) допущено порушення вимог законодавства з питань державної митної справи при виявленні та оцінці ризиків заниження митної вартості імпортованих

товарів, правильності їх класифікації. Як наслідок, державним бюджетом недоотримано митних платежів у сумі 23,6 млн гривень.

ДФС (Міндоходів) не створено цілісної системи контролю за підпорядкованими територіальними органами в частині надання суб'єктам підприємницької діяльності податкових і тарифних пільг (тарифних преференцій) при ввезенні товарів на митну територію України. За відсутності ліцензії на право виробництва тютюнових виробів Одеською митницею надано податкову пільгу при ввезенні підакцизних товарів, що призвело до втрат надходжень до державного бюджету акцизного податку в сумі 26,7 млн грн та ПДВ – 5,3 млн гривень.

Через недосконалість механізму надання пільг і відсутність належної координації роботи між митницями та органами державної реєстрації іноземних інвестицій, а також відсутність дієвої системи контролю за використанням товарів, поміщених у митний режим переробки, створено ризики недонадходжень до державного бюджету митних платежів, за розрахунками, у сумі 8 млн гривень.

Рахункова палата за результатами аудиту запропонувала Кабінету Міністрів України підготувати і надати пропозиції Верховній Раді України щодо внесення змін до Податкового кодексу України в частині врегулювання правового статусу ДФС та її територіальних органів і доручити Мінфіну:

- внести зміни до Порядку взаємодії територіальних органів Державної фіскальної служби України, місцевих фінансових органів та територіальних органів Державної казначейської служби України у процесі повернення платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 15.12.2015 № 1146;

- визнати таким, що втратив чинність, Порядок повернення платникам податків коштів, що обліковуються на відповідних рахунках митного органу як передоплата, і митних та інших платежів, помилково та/або надмірно сплачених до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами, затверджений наказом ДМСУ від 20.07.2007 № 618, норми якого слугують механізмом реалізації норм Митного кодексу України від 11.07.2002 № 92, що з 11.06.2012 втратив чинність.

ДФС рекомендовано, зокрема, забезпечити координацію роботи і взаємодію між ДФС та її територіальними органами в частині підвищення якості контрольної-перевірочної роботи з питань податкового законодавства та законодавства з питань державної митної справи; дотримання чинного законодавства в частині правильності визначення митної вартості та класифікації товарів, поданих до митного оформлення; надання податкових і тарифних пільг (тарифних преференцій).

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду інформації Рахункової палати Кабінет Міністрів України доручив Мінфіну та ДФС розглянути рішення Рахункової палати, вжити відповідних заходів та про результати поінформувати Кабінет Міністрів України і Рахункову палату (доручення від 02.08.2016 № 26858/1/1-16).

У порядку реагування на рішення Рахункової палати Мінфіном разом з ДФС здійснюється робота з підготовки нового порядку повернення коштів авансових платежів (передоплати) і помилково та/або надміру зарахованих до державного бюджету сум митних та інших платежів, контроль за справлянням яких здійснюється митницями Державної фіскальної служби України.

Верховною Радою України прийнято Закон України від 21.12.2016 № 1797 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», який врегульовує правовий статус Державної фіскальної служби України та її територіальних органів.

За результатами розгляду рішення Рахункової палати ГУ ДФС в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, відповідно до норм Митного кодексу України, проведено 26 документальних перевірок щодо дотримання законодавства України з питань державної митної справи, за результатами яких донараховано 11,3 млн грн, до бюджету надійшло 1,3 млн гривень. Крім того, проведеною документальною перевіркою підтверджено факт надання пільги при ввезенні підакцизних товарів за відсутності ліцензії на право виробництва та донараховано 32 млн грн податків.

Результати *аудиту ефективності забезпечення органами Державної фіскальної служби повноти та своєчасності сплати (стягнення) штрафних санкцій і пені до державного бюджету* засвідчили, що ДФС (Міндоходів, ДПС) протягом 2013–2015 років не забезпечено системного, дієвого контролю за застосуванням (нарахуванням) та сплатою (стягненням) до державного бюджету штрафів і пені при виявленні правопорушень, відповідальність за які встановлено Податковим кодексом України.

Встановлено, що за результатами документальних перевірок платників податків – юридичних осіб у 2013–2015 роках донараховано грошових зобов'язань на суму 73,2 млрд грн, а сплачено (стягнуто) до бюджету лише 12,5 млрд гривень. За розрахунками, сума штрафів, застосованих за результатами таких перевірок, становила 18,5 млрд грн, з яких сплачено (стягнуто) до бюджету лише 3,1 млрд гривень. У дослідженому періоді внаслідок низького рівня сплати застосованих (нарахованих) сум штрафів і пені недонадходження до державного бюджету становили близько 20 млрд грн, з них за узгодженими сумами – понад 4 млрд гривень.

ДФС (Міндоходів, ДПС) не забезпечено ведення окремого обліку штрафів і пені, у тому числі за видами правопорушень, що унеможливило здійснення аналізу повноти їх застосування та стягнення до бюджету. Не здійснювалося узагальнення матеріалів та їх аналіз щодо інвентаризації штрафів і пені, застосованих (нарахованих) територіальними органами ДФС (Міндоходів) у 2014 і 2015 роках.

Не розроблено механізму взаємодії між структурними підрозділами контролюючих органів у разі виявлення порушень порядку взяття на облік (реєстрації) у контролюючих органах платників податків, строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків і застосування штрафів за такі правопорушення. Як наслідок, ДФС (Міндоходів, ДПС) не забезпечувався дієвий контроль за застосуванням її територіальними органами зазначених штрафів.

Аудитом встановлено, що через неналежну якість підготовки та складання матеріалів перевірок територіальними органами ДФС (Міндоходів, ДПС) за результатами розглянутих у судах справ щодо оскарження платниками податків податкових повідомлень-рішень на користь контролюючих органів прийнято лише 38,2 відс. розглянутих справ.

Протягом 2014–2015 років загальна сума податкового боргу із застосованих і несплачених штрафів збільшилась у 1,8 раза, пені – у 4,5 раза (в цілому за грошовими зобов'язаннями – в 3,1 раза), що свідчить про неефективні методи стягнення органами ДФС (Міндоходів, ДПС) сум податкового боргу.

Ураховуючи вищевикладене, **Рахункова палата пропонувала** Кабінету Міністрів України дати доручення Міністерству фінансів України спільно з ДФС та іншими зацікавленими органами розробити проект нормативно-правового акта, в якому визначити повний перелік штрафів за всіма видами правопорушень, передбачених законодавством України, що повинні обліковуватися за кодом класифікації доходів бюджету 21081100 «Адміністративні штрафи та інші санкції»; запровадити моніторинг таких надходжень і передбачити щоквартальне надання даних моніторингу Рахунковій палаті.

ДФС було рекомендовано розробити порядок взаємодії між структурними підрозділами ДФС у разі виявлення порушень, відповідальність за які передбачена статтями 117 і 118 Податкового кодексу України, та застосування штрафів за такі правопорушення до платників податків; розробити та запровадити в інформаційній системі «Податковий блок» формування звітної інформації про застосовані (нараховані) і сплачені до державного бюджету штрафи і пеню в розрізі податків і зборів та інші штрафи, застосовані (нараховані) територіальними органами ДФС за встановлені правопорушення податкового чи іншого законодавства, контроль за додержанням якого покладено на контролюючі органи.

РЕАГУВАННЯ:

Стосовно наданих Рахунковою палатою пропозицій реагування було недостатнім.

Водночас вжито ряд заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту, для забезпечення контролю за повнотою застосування та своєчасністю сплати (стягнення) до бюджету штрафів і пені територіальними органами.

Зокрема, за інформацією ДФС, нею розроблена уніфікована форма звітності її територіальних підрозділів про результати проведення контрольно-перевірочної

роботи. Також з метою підвищення результативності, якості та ефективності такої роботи, зменшення рівня скасування та збільшення рівня узгодженості донарахованих сум ДФС проводиться аналіз матеріалів перевірок, за результатами якого до територіальних підрозділів ДФС надсилаються оглядові листи. З питань якості контрольно-перевірочної роботи запроваджено проведення на постійній основі відеоселекторних нарад з керівниками територіальних органів ДФС.

Аудит ефективності стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, показав, що в Україні протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року не було створено ефективної системи управління об'єктами державної власності та не забезпечено обґрунтованого планування, належної повноти і своєчасності надходжень до державного бюджету вказаних платежів.

Законодавство в цей період було недосконалим, що ускладнювало контроль у зазначеній сфері, створювало прецеденти для виникнення судових спорів і не сприяло своєчасному та в повному обсязі наповненню дохідної частини державного бюджету. Зокрема, залишилась неврегульованою правова неузгодженість Закону України «Про управління об'єктами державної власності», на яку вказувала Рахункова палата за результатами перевірки у 2014 році. У результаті виникали судові справи щодо правомірності нарахування органами доходів і зборів пені господарським товариствам, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів у встановлений зазначеним законом строк. Так, через оскарження ПАТ «Укрнафта» рішення Центрального офісу ДФС до державного бюджету не надійшло 422,4 млн гривень.

Відсутність єдиного систематизованого акта щодо забезпечення контролюючими органами дієвого контролю за визначенням (розрахунком) і сплатою до державного бюджету неподаткових надходжень, погашення боргу в разі його виникнення, проведення перевірок і притягнення до відповідальності за відповідні правопорушення, розстрочення та відстрочення неподаткових платежів або неподаткового боргу, списання безнадійного боргу за цими платежами призводили до судових оскаржень суб'єктами господарювання рішень контролюючих органів і втрат державного бюджету. Як наслідок, протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року борг з цього платежу збільшився в 4,3 рази.

Реорганізація НАК «Нафтогаз України», перетворення її дочірніх компаній і підприємств в публічні акціонерні товариства призвело до недоотримання державою 264,1 млн грн дивідендів лише за 2012–2013 роки. Несплаченою залишилася пеня у сумі 90,5 млн грн, нарахована Мінекономрозвитку ПАТ «Укрнафта» у 2015 році, оскільки відповідний наказ Мінекономрозвитку було скасовано в судовому порядку, мотивуючи тим, що в статутному фонді ПАТ «Укрнафта», засновником якого є НАК «Нафтогаз

України», відсутня частка держави. При цьому Мінекономрозвитку зобов'язано перерахувати на користь ПАТ «Укрнафта» 181,2 тис. грн судового збору.

Внесення постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2014 № 710 змін до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, які не відповідали вимогам Господарського кодексу, спричинило судові оскарження. Як наслідок, постанову визнано незаконною та нечинною, проте виникли ризики втрат бюджету, пов'язані з поверненням коштів державним підприємствам, які сплатили частину чистого прибутку, розраховану за порядком, визначеним цією постановою.

Фонд держмайна і суб'єкти управління об'єктами державної власності за неналежного контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечили повної та якісної інвентаризації суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Мінекономрозвитку не запровадило ефективної координації дій із суб'єктами управління щодо якісного та в повному обсязі надання ними інформації про результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Як наслідок, неможливо чітко визначити кількість потенційних платників частини чистого прибутку державних унітарних підприємств і дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність.

Мінфіном, Мінекономрозвитку, ДФС (Міндоходів) не створено єдиного нерозривного процесу планування, затвердження та доведення обсягів надходжень частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств до державного бюджету на відповідний рік. При прогнозуванні надходжень частини чистого прибутку не враховувалися наявні суми переплат платежів до державного бюджету.

За результатами цього аудиту Кабінету Міністрів України **було надано пропозиції** вжити заходів щодо розроблення законопроектів, зокрема, про внесення змін до Господарського та Бюджетного кодексів України, Закону України «Про управління об'єктами державної власності», а також проекту постанови Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138.

РЕАГУВАННЯ:

ДФС розроблено пропозиції до Податкового кодексу України та Закону України «Про управління об'єктами державної власності» щодо врегулювання питання здійснення контролю за справлянням надходжень частини чистого прибутку (доходу) до бюджетів за порядками, визначеними Податковим кодексом.

Мінфін розробив зміни до Бюджетного кодексу України і наказу Мінфіну від 14.01.2011 № 11 «Про бюджетну класифікацію» в частині виключення слова «паї» з назви платежу та до Методики прогнозування частини чистого прибутку (доходу) державних або комунальних

унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність у частині уточнення положення про те, що Мінекономрозвитку є відповідальним органом за забезпечення формування та реалізацію дивідендної політики.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 724 внесено зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138, для приведення у відповідність із змінами, внесеними Законом України від 26.11.2015 № 848 «Про наукову і науково-технічну діяльність» до статті 111 Закону України «Про управління об'єктами державної власності».

Резонансне питання рентної плати за користування надрами було досліджено *аудитом ефективності справляння та дієвості контролю за надходженням рентної плати за користування надрами для видобування нафти до державного бюджету*. Його результати засвідчили, що протягом 2014–2015 років та I півріччя 2016 року органи державної влади не забезпечили створення ефективної та дієвої системи державного контролю за обсягами видобутку нафти, яка є об'єктом оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування нафти, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього платежу до державного бюджету.

Незважаючи на те, що Загальнодержавною програмою розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року заплановано щорічне зростання приросту запасів нафти на період до 2030 року на рівні 2 відс., на практиці балансові запаси нафти скорочуються. Це негативно впливало на обсяги видобування нафти в Україні, а отже – і на надходження рентної плати.

У дослідженому періоді до державного бюджету надійшло загалом майже 10 млрд грн рентної плати за користування надрами для видобування нафти. Водночас частка надходжень цього платежу у загальних обсягах надходжень до державного бюджету рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин скоротилася з 32,7 відс. у 2014 році до 7,9 відс. у I півріччі 2016 року.

Різке скорочення обсягів таких надходжень було спричинене насамперед несплатою надрокористувачами самостійно задекларованих сум платежу, що призводило до збільшення обсягів податкового боргу. При цьому заходи ДФС (Міндоходів) та Держгеонадр, спрямовані на забезпечення повноти і своєчасності сплати до державного бюджету відповідних коштів, були малоефективними. Так, за 2,5 роки податковий борг із зазначеного платежу збільшився в 606 разів – з 10,5 млн грн станом на 01.01.2014 до 6 млрд 363,1 млн грн станом на 01.07.2016, з яких майже 98,6 відс. обліковувалися за ПАТ «Укрнафта».

Як наслідок, якщо у 2014 році ДФС (Міндоходів) забезпечила виконання планових показників надходження до держбюджету на рівні 95,7 відс., то у 2015 році – лише на 44,8 відсотка. Загалом до держбюджету не надійшло понад 3,5 млрд грн зазначеного платежу. У 2016 році ситуація ще погіршилася: за 10 місяців органи ДФС забезпечили виконання плану лише на 36,2 відсотка.

Як показав аудит, на повноту надходження зазначеного платежу до державного бюджету та на проведення системного контролю за діяльністю надрокористувачів негативно впливала відсутність як належної взаємодії між органами державної влади при здійсненні контролю за дотриманням суб'єктами господарювання відповідного законодавства, так і обміну інформацією з цих питань з використанням сучасних технологій. Протягом дослідженого періоду власники 141 спеціального дозволу на користування надрами подавали до органів ДФС розрахунки з нульовими показниками видобутку нафти. Проте перевірені територіальні органи ДФС не мали інформації щодо причин нульових обсягів видобутку нафти і не зверталися до органів Держгеонадр для з'ясування такої ситуації.

Аудит засвідчив низьку якість проведення органами ДФС (Міндоходів) перевірок надрокористувачів і підготовки матеріалів за їх результатами, а також представлення інтересів держави при оскарженні платниками податків рішень контролюючих органів у суді. Внаслідок цього переважна більшість рішень судів приймалася на користь платників податків, а до державного бюджету надійшло лише 6 відс. (0,1 млрд грн) від донарахованих за результатами зазначених перевірок сум відповідної рентної плати.

Рахункова палата констатувала, що Мінфін, Мінприроди, ДФС (Міндоходів) та Держгеонадра зайняли пасивну позицію в удосконаленні нормативно-правових актів, що регулюють питання користування надрами для видобування нафти та сплати відповідної рентної плати. Спричинені цим законодавчі прогалини та невідповідності створили формальні підстави для прийняття судових рішень не на користь держави, внаслідок чого державний бюджет втрачав значні обсяги надходжень рентної плати за користування надрами для видобування нафти від несплати надрокористувачами податкового боргу та донарахованих сум цього платежу контролюючими органами за результатами перевірок.

Враховуючи результати аудиту, **Рахункова палата рекомендувала** Кабінету Міністрів України підготувати пропозиції щодо внесення відповідних змін до законодавства з питань користування надрами та адміністрування рентної плати за користування надрами. Також Державній фіскальній службі України було запропоновано удосконалити методіку прогнозування надходжень платежів за користування надрами (для видобування вуглеводнів) та спільно з Держгеонадрами прискорити прийняття протоколів про порядок обміну інформацією, відповідно до Угоди про інформаційне співробітництво між Державною фіскальною службою України та Державною службою геології та надр України, а також здійснення робіт зі створення відповідного програмного забезпечення.

РЕАГУВАННЯ:

Верховною Радою України прийнято Закон України від 21.12.2016 № 1797 «Про внесення змін до Податкового

кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» (набув чинності з 01.01.2017), яким, зокрема, передбачено вдосконалення процедур стягнення податкового боргу, а також надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань та податкового боргу. Так, цим Законом вводиться поняття «уповноважена особа контролюючого органу» – посадова (службова) особа контролюючого органу, яка може приймати рішення, зокрема, щодо опису майна у податкову заставу, призначення податкового керуючого, про застосування арешту майна платника податків тощо. Зазначене дасть можливість спростити процедури стягнення податкового боргу з платників податків як за основним, так і за неосновним місцем їх обліку.

Результати аудиту розглянуто на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, яке відбулося 22.02.2017. Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо забезпечення належного фінансування Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року та геологічної галузі.

Державною фіскальною службою України надіслано Державній службі геології та надр України для розгляду та погодження проект Протоколу про порядок обміну інформацією, терміни, структуру та формат файлів до Угоди про інформаційне співробітництво між Державною фіскальною службою України та Державною службою геології та надр України.

Проведений у звітному році ***аудит ефективності виконання органами державної влади повноважень щодо дотримання вимог законодавства в частині повернення та безспірною списання коштів державного бюджету*** дав підстави зробити висновок, що протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року в Україні система контролю за поверненням та безспірним списанням коштів державного бюджету була недосконалою, а взаємодія органів державної влади при виконанні своїх функцій – слабкою.

Міністерством фінансів України впродовж зазначеного часу не забезпечено ефективної координації роботи органів Казначейства та ДФС (Міндоходів). Відсутність формування та зведення інформації про повернені та безспірно списані кошти державного бюджету на рівні Казначейства, а на рівні ДФС (Міндоходів) – обліку і узагальнення звернень платників про повернення платежів, складених висновків та фактично повернених сум податків, зборів, митних платежів призвела до розбіжностей у даних фактично повернених та безспірно списаних коштів.

Так, за даними Казначейства, протягом дослідженого періоду з 22,9 млрд грн, заявлених платниками до повернення податків, зборів, митних платежів та інших доходів, повернено 15,1 млрд грн (65,9 відс.); безспірно списано за судовими рішеннями 527 млн гривень. Проте, за даними Мінфіну, повернено на 2,2 млрд грн і безспірно списано на 10 млн грн менше, ніж за даними Казначейства. Різниця в 505,3 млн грн була встановлена і між даними Казначейства і ДФС щодо повернення коштів на поточні рахунки платників податків.

80,4 відс. висновків органів ДФС (Міндоходів) поверталися органами Казначейства на доопрацювання, за іншими 19,6 відс. здійснювалося повернення платежів. Однак аудитом встановлено повернення органами Казначейства податків і зборів за 312 висновками органів ДФС (Міндоходів), складеними з порушенням вимог чинного законодавства, що спричинило втрати бюджету в сумі 13,2 млн гривень.

Органами ДФС (Міндоходів) у процесі адміністрування податків і зборів приймалися неправомірні управлінські рішення та не дотримувалися норми статті 43 Податкового кодексу України. Так, виявлено 212 висновків без зазначення в них дати та номера заяви платника на перерахування з одного коду класифікації доходів бюджету на інший 23,1 млн грн, що свідчить про прийняття таких рішень органами ДФС (Міндоходів) без відома (згоди) платника податків. Водночас у 37 висновках (68,6 млн грн) заяви на повернення платником було подано раніше, ніж сплачено суму податку, за 22 висновками 5,9 млн грн податків повернено на початку звітного місяця за фактом такої сплати в кінці попереднього місяця, що може свідчити про сплату податків з наступним їх поверненням на рахунок платника для забезпечення виконання органами ДФС (Міндоходів) індикативних показників доходів.

Рахункова палата за результатами аудиту рекомендувала Кабінету Міністрів України підготувати та надати Верховній Раді України пропозиції про врегулювання на законодавчому рівні порядку і форм притягнення до відповідальності працівників контролюючого органу за несвоєчасність передачі органу Казначейства висновку про повернення відповідних коштів з бюджету, повідомлення платників податків про суми надміру сплачених митних платежів та механізму безспірного списання коштів державного бюджету; розроблення законопроекту про внесення змін до Податкового кодексу України в частині надання платнику додаткового права на повернення помилково сплачених грошових зобов'язань.

ДФС рекомендовано забезпечити координацію роботи та взаємодію між ДФС та її територіальними органами в частині дотримання вимог законодавства при складанні та поданні для виконання до органів Казначейства висновків про повернення коштів з відповідного бюджету. Також ряд пропозицій було надано Казначейству, зокрема, забезпечити дієвий контроль за підвищенням якості опрацювання територіальними органами Казначейства подань/висновків про повернення коштів державного бюджету, отриманих від органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, та виконавчих документів про безспірне списання коштів.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду інформації Рахункової палати Кабінет Міністрів України доручив Мінфіну, ДФС та Казначейству опрацювати порушені питання, вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків і порушень та за результатами поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України (доручення від 02.12.2016 № 42839/1/1-16).

У порядку реагування на рішення Рахункової палати ДФС та Казначейством затверджено плани заходів, що передбачають усунення встановлених під час аудиту порушень та виконання наданих Рахунковою палатою рекомендацій.

За результатами *аудиту ефективності планування та повноти надходжень акцизного податку з пива до державного бюджету* Рахункова палата встановила, що державний контроль за виробництвом і обігом пива, який здійснювався ДФС (Міндоходів), не усунув ризиків незаконного виробництва та ввезення на митну територію України цієї продукції за відсутності відповідних ліцензій і не забезпечив приросту платежів з акцизного податку до державного бюджету за рахунок покращення його адміністрування.

Упродовж 2014–2015 років та I півріччя 2016 року спостерігалася стійка тенденція до скорочення обсягів виробництва пива та імпорту цієї продукції, а отже – бази оподаткування акцизним податком з пива. Лише протягом року після запровадження ліцензування діяльності з виробництва та імпорту пива значно скоротилася кількість платників акцизного податку з пива: виробників – майже на 23 відс., імпортерів – на 33 відс., що негативно вплинуло на надходження акцизного податку з пива до державного бюджету. Однією з причин зменшення кількості виробників пива стало запровадження для малих і середніх пивоварень такої ж вартості ліцензій на оптову торгівлю, як і для великих пивзаводів.

Підвищення рівня оподаткування алкогольної продукції, в тому числі й пива, без одночасного запровадження ефективних заходів із запобігання незаконному виробництву та ввезенню на митну територію України алкогольної продукції призвело до тінізації ринку цієї продукції, а отже – до значних недонадходжень акцизного податку до державного бюджету.

Функції з ліцензування діяльності з виробництва алкогольних напоїв (у тому числі пива), оптової і роздрібною торгівлі цією продукцією, а також контролю за їх наявністю та дотриманням умов ліцензування покладено на ДФС, що створювало корупційні ризики і не сприяло підвищенню результативності контролю за виробництвом та обігом алкогольних напоїв.

Аудит засвідчив, що в Мінекономрозвитку та центральному апараті ДФС відсутня узагальнена інформація про кількість виданих, анульованих і діючих ліцензій на право проведення операцій з імпорту та експорту пива за період з 01.01.2015 по 01.07.2016, органами ДФС не приділялася належна увага контролю за наявністю ліцензій на імпорт і експорт алкогольних напоїв у суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснювали операції з постачання пива.

Через незабезпечення Мінфіном і ДФС своєчасного розроблення та затвердження форм звітів про виробництво й обіг алкогольних напоїв та порядку їх заповнення, які б передбачали окрему позицію за кодом продукції «Пиво із солоду (солодове)», у ДФС відсутня достовірна інформація про обсяги виробництва та реалізації пива за період з 01.07.2015 до 22.04.2016.

Фактично до 22.04.2016 виробники пива сплачували акцизний податок, виходячи із самостійно задекларованих обсягів реалізації пива, що створювало ризики нелегального виробництва і реалізації пива без сплати до державного бюджету належних податків, у тому числі й акцизного податку. Зокрема, під час аудиту в ГУ ДФС України у Житомирській області виявлено розбіжності між даними зазначеного територіального органу ДФС і даними Головного управління статистики у Житомирській області щодо обсягів реалізації пива у 2014–2015 роках трьома суб'єктами господарювання – загалом на 269,7 тис. дал, а недонадходження акцизного податку до державного бюджету тільки від цих трьох виробників пива становили, за розрахунками, 2,7 млн гривень. Це свідчить про незабезпечення органами ДФС ефективної інформаційної взаємодії з Мінекономрозвитку, Мінагрополітики та Держстатом.

Внаслідок недостатнього контролю органів ДФС у сфері виробництва, обігу та реалізації пива лише 20 відс. суб'єктів господарювання – виробників пива забезпечили реєстрацію власних складських приміщень в Єдиному державному реєстрі місць зберігання. За розрахунками контрольної групи Рахункової палати, до виробників пива, які не внесли місця зберігання власної продукції до Єдиного державного реєстру місць зберігання і при цьому задекларували залишки готової продукції в обсязі 37 905,5 дал, органи ДФС повинні були застосувати штрафні санкції майже на 4,1 млн гривень.

З метою запобігання ухиленням від сплати акцизного податку на пиво та для реального підвищення доходів державного бюджету, що надходять від пивоварної галузі, **Рахунковою палатою запропоновано** ДФС, Мінфіну, Мінагрополітики та Мінекономрозвитку розглянути ряд важливих питань, зокрема щодо:

- підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи зі справляння акцизного податку з пива та наявності ліцензій на виробництво, експорт, імпорт і обіг цієї продукції;

- розмежування повноважень ДФС, Мінагрополітики та Мінекономрозвитку щодо контролю за наявністю ліцензій на право виробництва, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями (у тому числі пивом), дотриманням умов ліцензування та видачею таких ліцензій;

- підготовки пропозицій з удосконалення державного регулювання виробництва та обігу пива, адміністрування акцизного податку з пива.

РЕАГУВАННЯ:

За результатами розгляду інформації Рахункової палати Кабінетом Міністрів України дано доручення від 20.10.2016 № 37170/1/1-16 Міністру фінансів України, Міністру аграрної політики та продовольства України, Голові державної фіскальної служби України та

Міністерству економічного розвитку і торгівлі України опрацювати порушені питання, вжити заходів для усунення виявлених Рахунковою палатою недоліків та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України.

ДФС повідомлено, що нею розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», який надіслано для розгляду та погодження до заінтересованих органів виконавчої влади. Цей законопроект, зокрема, передбачає подання документів на отримання ліцензій та довідок про внесення місць зберігання в електронному вигляді.

Під час аудиту ефективності виконання повноважень державними органами влади в частині надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху встановлено, що протягом 2013–2015 років Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна автомобільна інспекція України, Державна патрульна служба МВС, Національна поліція України не забезпечили ефективної системи державного управління у сфері дорожнього руху, його безпеки, своєчасного та в повному обсязі надходження до державного бюджету адміністративних штрафів від правопорушників Правил дорожнього руху. Діючі в країні адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху не сприяли зниженню аварійності та тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод, запобіганню людським втратам і фінансовим збиткам.

У 2015 році порівняно з 2013 роком в 2,5 рази знизилась кількість виявлених адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху, в 1,7 рази – кількість накладених адміністративних штрафів і в 1,4 рази, відповідно, зменшились їх надходження до державного бюджету (з 426 до 298 млн грн), проте це пов'язано не зі зниженням аварійності, а з неврахуванням показників правопорушень у цій сфері на тимчасово окупованих територіях і реформуванням органів внутрішніх справ.

Через несплату порушниками Правил дорожнього руху адміністративних штрафів недонадходження до державного бюджету протягом 2013–2015 років становили щонайменше 386,4 млн гривень. Добровільна сплата адміністративних штрафів у середньому становила 68,7 відс., середній показник фактично стягнутих органами виконавчої служби адміністративних штрафів – лише 30 відс. сум за справами, щодо яких завершено виконавче провадження.

Законом України від 14.07.2015 № 596 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» з 07.11.2015 запроваджено новий вид адміністративного стягнення за правопорушення у цій сфері у вигляді штрафних балів, проте не визначено порядок функціонування нового виду адміністративного стягнення.

Після створення Національної поліції України потребували відповідного нормативного врегулювання Порядок взаємодії між органами Державного казначейства України та органами Міністерства внутрішніх справ України в процесі казначейського обслуговування бюджетних коштів, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України та Державного казначейства України від 30.11.2010 № 536/448, та інструкції з обліку адміністративних правопорушень, затвержені наказами МВС від 29.01.2007 № 27 і від 07.11.2012 № 1017.

Практично не виконувались завдання запровадження автоматичної фіксації ДТП та притягнення на її підставі правопорушників до визначеної законом відповідальності. Як наслідок, кількість правопорушень серед водіїв не зменшується. Водночас існує ймовірність помилкового притягнення до відповідальності власника транспортного засобу, який не керував ним під час фіксації правопорушення в автоматичному режимі.

Кабінету Міністрів України **за результатами даного аудиту було рекомендовано** доручити МВС та іншим зацікавленим органам виконавчої влади розробити зміни до законодавства, зокрема щодо урегулювання механізму сплати штрафів за адміністративні правопорушення, зафіксовані в автоматичному режимі, для водіїв, які не є власниками транспортних засобів; розробити та затвердити порядок взаємодії МВС з Департаментом державної виконавчої служби Мін'юсту, Державною судовою адміністрацією та іншими органами влади щодо забезпечення контролю за надходженням адміністративних штрафів до бюджету; МВС і Національній поліції урегулювати питання обміну електронними документами у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху тощо.

РЕАГУВАННЯ:

Національною поліцією спільно з МВС підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» (рестр. № 5314 від 27.10.2016), яким вносяться зміни до законів України «Про дорожній рух», «Про виконавче провадження» та Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині приведення положень законодавства, що стосуються системи автоматичної фіксації правопорушень, у відповідність із Конституцією України, удосконалення процесуальних положень щодо притягнення порушників до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, а також урегулювання механізму сплати штрафів за адміністративні правопорушення, зафіксовані в автоматичному режимі, для осіб, які фактично керували транспортними засобами в момент їх учинення.

Мін'юст на підтвердження висновків Рахункової палати зауважив, що на сьогодні відсутня ефективна система контролю за сплатою порушниками

адміністративних штрафів, що не дає можливості здійснювати належний облік осіб, зобов'язаних сплачувати штрафи, та забезпечувати контроль за надходженнями коштів до державного бюджету від їх сплати. Відсутність механізму обміну інформацією про сплачені штрафи призводить до масового пред'явлення постанов, які вже виконано боржниками у добровільному порядку, до органів державної виконавчої служби на примусове виконання. Отже, потребує вирішення питання запровадження автоматизованої міжвідомчої (між органами Національної поліції, Казначейства, виконавчої служби та судової адміністрації) системи обліку, яка буде містити об'єктивну інформацію про транспортні засоби, дані про правопорушників, облік платежів за штрафами тощо. Мін'юст запропонував МВС для розв'язання цієї проблеми створити відповідну робочу групу з представників зазначених органів та інших.

Національна поліція повідомила, що наказом МВС від 17.03.2016 № 185 з метою забезпечення взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади, установ у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, а також здійснення контролю за справлянням надходжень до бюджету затверджено новий Перелік підрозділів МВС і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, які здійснюють контроль за справлянням надходжень до бюджету в розрізі кодів бюджетної класифікації доходів.

Наказом МВС від 04.07.2016 № 595 затверджено Інструкцію з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень, яка визначає організацію обліку адміністративних правопорушень в електронному вигляді.

МВС укладено з Державною казначейською службою Угоду про інформаційне співробітництво від 14.04.2016 № 33ю, якою передбачено обмін інформацією про виконання доходів та інших надходжень державного бюджету, а також про рух коштів на рахунках, відкритих на ім'я органів МВС та Національної поліції.

Внесено зміни до пункту 1 розділу I Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затвердженої наказом МВС від 07.11.2016 № 1395, у частині врегулювання питання чіткого визначення повноважень територіальних органів Національної поліції щодо здійснення проваджень у справах про адміністративні

правопорушення, прийняття рішень про застосування адміністративних стягнень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Крім того, Національною поліцією спільно з МВС розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі» та вжито заходів щодо забезпечення обліку зіпсованих бланків протоколів про адміністративні правопорушення і постанов у справах про адміністративні правопорушення.

За результатами *аудиту ефективності справляння і дієвості контролю за надходженням рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України до державного бюджету* встановлено, що протягом 2013–2015 років Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ) і ДФС (Міндоходів, ДПС) не забезпечили створення ефективної системи державного контролю за використанням радіочастотного ресурсу України, який є об'єктом для справляння рентної плати (збору) за користування цим ресурсом.

У цілому протягом 2013–2015 років до Державного бюджету України надійшло майже 4,3 млрд грн рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України. Щорічне збільшення надходжень цього платежу до державного бюджету зумовлене підвищенням ставок оподаткування майже у 2,2 раза, а також суттєвим збільшенням у 2015 році сум переплат.

НКРЗІ не забезпечено в повному обсязі дотримання вимог законодавства при ліцензуванні у сфері користування радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загального користування. Встановлені непоодинокі випадки, коли НКРЗІ видавала ліцензії суб'єктам господарювання, які мали намір здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій, за невідповідності документів, поданих цими суб'єктами, вимогам Закону України «Про радіочастотний ресурс України». Крім того, НКРЗІ продовжувала термін дії ліцензій за наявності порушень ліцензіатом законодавства про радіочастотний ресурс України, а також не скасовувала рішення про видачу ліцензії у разі ненадання заявником у встановлені терміни документа, що підтверджує внесення плати за її видачу.

Взаємодія між НКРЗІ та ДФС (Міндоходів, ДПС) при здійсненні контролю за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства з питань користування радіочастотним ресурсом України була на неналежному рівні. Не визначено порядку надання органами ДФС (Міндоходів, ДПС) до НКРЗІ інформації про користувачів цього ресурсу, які не сплачували або сплачували не в повному обсязі рентну плату (збір) за користування радіочастотним ресурсом України протягом шести місяців, і дій НКРЗІ після отримання такої інформації. Зокрема, контрольна група Рахункової палати встановила, що органи ДФС (Міндоходів, ДПС) не надали до НКРЗІ відомості щодо 74 суб'єктів господарювання, які не сплачували рентну плату (збір) за користування радіочастотним ресурсом України протягом шести і більше місяців, а отже, до них не були застосовані заходи, передбачені

законодавством для забезпечення сплати до державного бюджету належних платежів за користування цим ресурсом, що мало негативний вплив на надходження державного бюджету.

У дослідженому періоді ДФС (Міндоходів, ДПС) не забезпечено ефективного та дієвого контролю за справами до державного бюджету рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України. Зокрема, аудитом встановлені факти неналежного контролю за повнотою обліку платників рентної плати (збору) та сплатою ними належних платежів до державного бюджету, ненарахування або нарахування не в повному обсязі штрафних санкцій та пені за несвоєчасність сплати до державного бюджету цього платежу.

Протягом дослідженого періоду нормативно-правове забезпечення з питань використання радіочастотного ресурсу України та справами відповідної рентної плати (збору) було неузгодженим і недосконалим. Державна програма ефективного використання радіочастотного ресурсу України не затверджена. Механізм справами рентної плати (збору) не вдосконалювався з урахуванням кращого міжнародного досвіду та шляхом запровадження нових комп'ютерних технологій. Як наслідок, рентна плата (збір) за користування радіочастотним ресурсом України не стала стимулюючим платежем, спрямованим на підвищення ефективності використання радіочастотного ресурсу, а існуюча практика адміністрування цього платежу створювала ризики його несплати окремими користувачами, а отже – втрат доходів державного бюджету.

За результатами аудиту **Рахункова палата запропонувала** Кабінету Міністрів України розглянути питання прискорення розроблення законопроектів про Державну програму розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та нормативно-правових актів з питань вільного та спільного використання публічних інформаційних ресурсів та даних, користування радіочастотним ресурсом, які мають бути розроблені на засадах імплементації законодавства Європейського Союзу та міжнародного права. Також рекомендовано доручити Мінфіну спільно з НКРЗІ та іншими заінтересованими органами державної влади підготувати пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства у частині вдосконалення механізму справами рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України та ліцензування діяльності у цій сфері з урахуванням найкращого світового досвіду.

Міністерству фінансів України запропоновано розробити методичку планування надходжень рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України; підготувати пропозиції щодо внесення змін до статті 254 Податкового кодексу України в частині удосконалення порядку обміну інформацією про користувачів радіочастотного ресурсу – платників рентної плати (збору).

Також було надано рекомендації НКРЗІ та ДФС підготувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства з метою правового врегулювання механізму державного регулювання використання радіочастотного ресурсу України.

РЕАГУВАННЯ:

Інформація Рахункової палати була розглянута 07.09.2016 на засіданні Комітету Верховної Ради України з

питань інформатизації та зв'язку і за підсумками розгляду прийнято рішення заслухати звіт ДФС і НКРЗІ щодо виконання планів заходів з реалізації рішення Рахункової палати.

Верховною Радою України прийнято Закон України від 20.12.2016 № 1791 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», яким, зокрема, передбачено підвищити окремі ставки рентної плати за користування радіочастотним ресурсом для радіозв'язку, а також ввести понижуючі та підвищуючі коефіцієнти до ставок рентної плати з метою підвищення ефективності використання радіочастотного ресурсу.

На доопрацюванні до повторного першого читання знаходиться проект Закону України «Про електронні комунікації» (реєстр. № 3549-1 від 11.12.2015), супроводження якого у Верховній Раді України здійснюють фахівці НКРЗІ з метою імплементації пропозицій Рахункової палати.

Враховуючи рішення Рахункової палати, а також з метою стимулювання розвитку нових технологій ДФС підготовлено, а НКРЗІ схвалено пропозиції щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення умов ефективного використання радіочастотного ресурсу», які в установленому порядку подано до Мінфіну.

З метою вдосконалення прогнозування, в тому числі і за зазначеним платежем, наказом ДФС від 01.06.2016 № 487 внесено зміни до Методичних рекомендацій щодо визначення прогнозу надходжень та індикативних показників надходжень податків, зборів (платежів) та за основними напрямками роботи у розрізі територіальних органів ДФС, затверджених наказом ДФС від 11.11.2014 № 262 «Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України із прогнозування та забезпечення надходжень платежів».

НКРЗІ за пропозицією ДФС розробила типову форму, за якою територіальні органи ДФС повинні подавати інформацію про користувачів радіочастотного ресурсу – боржників, які протягом шести місяців не сплачували рентної плати або сплачували її в неповному обсязі. Форма надіслана центральним апаратом ДФС до її територіальних органів.

Аудитом ефективності виконання повноважень державними органами влади в частині повноти та своєчасності надходження збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій встановлено, що у 2014–2015 роках та у I півріччі 2016 року система функціонування збору на обов'язкове пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій в Україні була неефективною. Незважаючи на суттєві зміни у законодавстві, внаслідок яких змінено цільове призначення збору, не здійснено правового унормування системи його адміністрування та контролю за сплатою, не підготовлено відповідних змін до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування», Бюджетного та Податкового кодексів України.

У цілому надходження збору з окремих видів господарських операцій у періоді, що досліджувався, мали нестійку тенденцію, що пов'язано із законодавчими змінами щодо розширення кількості видів господарських операцій, з яких сплачується збір, та зі зміною платників збору.

За існуючої системи функціонування збору не забезпечено дієвої взаємодії між органами, уповноваженими здійснювати контроль за його надходженням, зокрема між Пенсійним фондом України, Міністерством фінансів України, Державною фіскальною службою України, Національним банком України, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, а також органами Міністерства внутрішніх справ України та Міністерством юстиції України.

Міністерством фінансів України не створено ефективного механізму планування збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій і доведення його індикативних показників на відповідний рік до територіальних органів Пенсійного фонду. Планування надходжень збору здійснювалось за відсутності розробленої Міністерством фінансів України та Пенсійним фондом України методики прогнозування, що призвело до необґрунтованих розрахунків планових надходжень цього збору на 2015 рік майже в 2 рази, а на 2016 рік – в 1,5–1,6 рази.

Система обліку надходжень і контролю за сплатою збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій, запроваджена в Пенсійному фонді України протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року, була неповною та невпорядкованою. Порядок оброблення отриманої від органів Казначейства інформації, що надходить до центрального апарату Пенсійного фонду та його територіальних органів, не уніфіковано і не затверджено нормативним документом; програмне забезпечення з автоматизації процесу оброблення вхідної інформації не розроблене, як наслідок – значні витрати робочого часу спеціалістів Пенсійного фонду на оброблення отриманої інформації в ручному режимі.

Кабінету Міністрів України **за результатами цього аудиту було надано пропозиції** доручити Мінфіну спільно із заінтересованими органами державної влади підготувати узгоджені пропозиції щодо внесення змін до Податкового і Бюджетного кодексів України, Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» та інших нормативних актів у частині правового унормування системи адміністрування збору з окремих

видів господарських операцій, визначення порядку обліку платежів і контролю за сплатою до державного бюджету. З метою унормування системи справляння збору та недопущення збільшення кількості податкових платежів і зборів Рахунковою палатою запропоновано такий шлях врегулювання:

- щодо операцій з придбання (купівлі-продажу) нерухомого майна та під час набуття права власності на легкові автомобілі – їх оподаткування в рамках Декрету Кабінету Міністрів України від 16.01.2014 № 719 «Про державне мито»;

- щодо операцій при поданні ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів на клеймування державним пробірним клеймом до казенних підприємств пробірному контролю – внесення таких виробів до переліку підакцизних товарів з метою визначення операцій з їх реалізації об'єктом оподаткування акцизним податком;

- щодо операцій з користування та надання послуг стільникового рухомого зв'язку – запровадження такого платежу, наприклад, у складі рентних платежів.

1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

У звітному році, відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», були проведені перевірка виконання кошторису Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.

За результатами розгляду рішенням Рахункової палати від 11.10.2016 № 21-1 Звіту про результати *перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2015 рік* присвоєно гриф «Для службового користування».

РЕАГУВАННЯ:

З метою усунення недоліків, виявлених під час перевірки Рахунковою палатою, розпорядженням НБУ від 24.11.2016 № 5079-р затверджено низку заходів, якими, зокрема, передбачено розробити колективний договір відповідно до вимог чинного законодавства; розглянути з Фондом гарантування вкладів фізичних осіб питання оптимізації засад співробітництва та поліпшити організацію роботи підрозділів банківського нагляду з метою підвищення його ефективності; розробити та затвердити стратегію управління нерухомим майном Національного банку України.

Проведений, відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», *аналіз звіту Фонду державного майна України за 2015 рік* засвідчив, що наведена у звіті інформація висвітлює зміни у приватизаційному законодавстві, які відбулися у 2015 році і мали на меті активізацію приватизаційних процесів в Україні, зняття зайвих обмежень і спрощення цих процесів. Однак більшість правових актів, розроблених Фондом, станом на 01.01.2016 не була прийнята і фактично не вплинула на процеси приватизації та управління державним

майном у 2015 році. Це стосувалося насамперед законопроектів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань приватизації та державної реєстрації прав на об'єкти незавершеного будівництва» та «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

За даними звіту Фонду, до Державного бюджету України від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації, надійшло лише 153 млн грн при встановленому обсязі 17 млрд гривень.

План об'єктів малої приватизації виконано на 58,1 відсотка. Протягом 2015 року приватизовано 109 об'єктів державної власності груп А, Д та Ж на суму 44,5 млн гривень. Процес передачі уповноваженими органами управління об'єктів державної власності Фонду для подальшої приватизації фактично гальмувався. Переважна більшість об'єктів груп В, Г мала низку проблем, які унеможлилювали їх підготовку до продажу (відсутні правовстановлюючі документи на землю, нерухомість, не призначено керівників підприємств). Крім того, за рішенням Кабінету Міністрів України у жовтні 2015 року процес приватизації великих об'єктів (групи Г та паливно-енергетичного комплексу) було призупинено.

Надходження від оренди державного майна становили за 2015 рік 1 млрд 214,9 млн грн (223,3 відсотка). Порівняно з 2014 роком надходження від оренди збільшилися на 231 млн грн, тоді як кількість договорів оренди зменшилась на 1272. На показник надходжень від орендної плати протягом 2015 року вплинув фактичний рівень інфляції, який становив 143,3 відсотка.

Крім того, на показник виконання планового завдання вплинули надходження, які не могли бути враховані під час прогнозування надходжень від оренди. Зокрема, надходження від оренди об'єктів державної власності, що розташовані на території Донецької та Луганської областей, не прогнозувалися з урахуванням вимог статті 7 Закону України від 02.09.2014 № 1669 «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», однак фактично становили близько 250 млн гривень. Отже, понад 20 відс. – це надходження від оренди державного майна, розташованого в Донецькій та Луганській областях, у яких скасовано на період проведення АТО орендну плату.

За результатами аналізу звіту Фонду встановлено, що до державного бюджету за 2015 рік перераховано 384,5 млн грн дивідендів, що нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності, що на 18,5 млн грн менше, ніж у 2014 році. При цьому плановий результативний показник з надходження дивідендів за 2015 рік, який був визначений паспортом бюджетної програми за КПКВК 6611010 «Керівництво та управління у сфері державного майна», менший від суми фактично перерахованих до бюджету дивідендів майже у 3,8 раза, що свідчить про його початкову недостатню обґрунтованість.

За результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Фонду державного майна України у зв'язку з продовженням виконання Державної програми приватизації включити до Методичних рекомендацій, затверджених наказом Фонду від 12.03.2016 № 512, умови щодо надання у звіті інформації про

оцінку стану виконання заходів з реалізації програми, розробити методику формування щомісячної інформації про роботу Фонду та хід виконання Державної програми приватизації, яка подається Президенту України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України, і забезпечити контроль за достовірністю наданої інформації; підготувати пропозиції про внесення змін до Державної програми приватизації на 2012–2014 роки, вжити дієвих заходів для погашення господарськими товариствами заборгованості зі сплати дивідендів, яка виникла у 2005–2010 роках.

РЕАГУВАННЯ:

Фондом розроблено Методичні рекомендації щодо підготовки щомісячної інформації Фондом державного майна України про хід виконання державної програми приватизації.

У січні 2016 року Фонд звертався до відділу ДВС Шевченківського районного управління юстиції у м. Києві про повторне відкриття виконавчого провадження про стягнення заборгованості. Однак 30.06.2016 виконавчий документ повернено без виконання у зв'язку з відсутністю у боржника коштів та майна, на яке може бути звернено стягнення. Крім того, Фондом проводиться робота щодо стягнення заборгованості зі сплати дивідендів такими товариствами:

- ПАТ «Державна акціонерна компанія «Національна мережа аукціонних центрів» – стягнення частини чистого прибутку у розмірі 2,2 млн грн;

- ПАТ «Український науково-дослідний інститут технології машинобудування» – стягнення частини чистого прибутку у розмірі 1,2 млн гривень.

За позовом Фонду до ПАТ «Азовмаш» про стягнення пені за несвоєчасно виплачені дивіденди у розмірі 114,1 тис. грн касаційну скаргу Фонду задоволено у повному обсязі.

Результати *аналізу звіту Антимонопольного комітету України за 2015 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету*, засвідчили, що викладена у звіті інформація не дає змоги зробити системний аналіз щодо впливу діяльності АМКУ на скорочення кількості монополізованих загальнодержавних та регіональних ринків товарів, зниження рівня їх монополізації, розвитку добросовісної економічної конкуренції в галузях і регіонах, скорочення кількості порушень законодавства про захист економічної конкуренції тощо.

Із звіту не впливає, що окремим важливим напрямом державного регулювання конкурентних відносин має бути контроль за діяльністю підприємств, що вже займають монополічне становище, запобігання зловживанням ними своїм становищем та подальше зменшення рівня монополізації економіки.

Аналіз звіту в цілому свідчить про сталу тенденцію АМКУ до застосування переважно рекомендацій, навіть коли порушення мали тривалий

характер і потребували більш жорсткої реакції з боку Антимонопольного комітету України. І хоча такий підхід відповідає загальній тенденції до дерегуляції економіки, у звіті відсутнє підтвердження систематичних заходів АМКУ щодо моніторингу виконання наданих рекомендацій, які у структурі припинених порушень законодавства про захист економічної конкуренції становлять 51 відсоток; результатів їх надання у вигляді фактичної зміни ситуації на ринках; аналізу ефективності такої форми роботи.

Водночас Антимонопольним комітетом України протягом 2015 року вживалися заходи щодо протидії зловживанням монопольним (домінуючим) становищем, виявлено 2169 випадків таких зловживань. Внаслідок вжитих АМКУ заходів у 2015 році вдалося уникнути неправомірних втрат і витрат суб'єктів господарювання та споживачів у розмірі понад 920 млн грн, але питання обґрунтованості підвищення цін і тарифів на товари і послуги, належного захисту прав споживачів для Антимонопольного комітету України залишалися актуальними.

Проте висвітлення у звіті відомостей і прикладів щодо виявлення порушень і застосування відповідних заходів не відображало системності підходу Антимонопольного комітету України до питання зміцнення конкурентного середовища на ринку та до використання заходів впливу у своїй діяльності, зокрема наведені у звіті приклади не відображали в цілому проблематики зловживань монопольним (домінуючим) становищем в економіці.

Антимонопольний комітет України співпрацював з органами державної влади, до компетенції яких належить забезпечення державного регулювання та управління у відповідних галузях економіки, яким притаманна природня монополізація ринків. У 2015 році надано зауваження та пропозиції до 234 нормативно-правових актів щодо приведення їх у відповідність із вимогами законодавства про захист економічної конкуренції, у 23 випадках пропозиції органів Антимонопольного комітету були враховані.

Утім, звіт не містить вичерпних даних про ситуацію щодо природних монополій та аналізу їх у динаміці. Відсутній системний аналіз та підхід під час підготовки та складання звіту в частині висвітлення ситуації щодо природних монополій.

У звіті не відображені дані про використання АМКУ своїх повноважень у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції з питань забезпечення споживачів якісними послугами, відсутні відомості, які підтверджують забезпечення Антимонопольним комітетом пріоритетності захисту прав споживачів, у тому числі стосовно встановлення чітких і обґрунтованих тарифів і поліпшення якості послуг, що надаються, не надана цілісна картина виявлених Антимонопольним комітетом України порушень, не проаналізовані причини їх виникнення та не наведено даних про застосування АМКУ передбачених законодавством заходів правового характеру, спрямованих на запобігання корупційним діям.

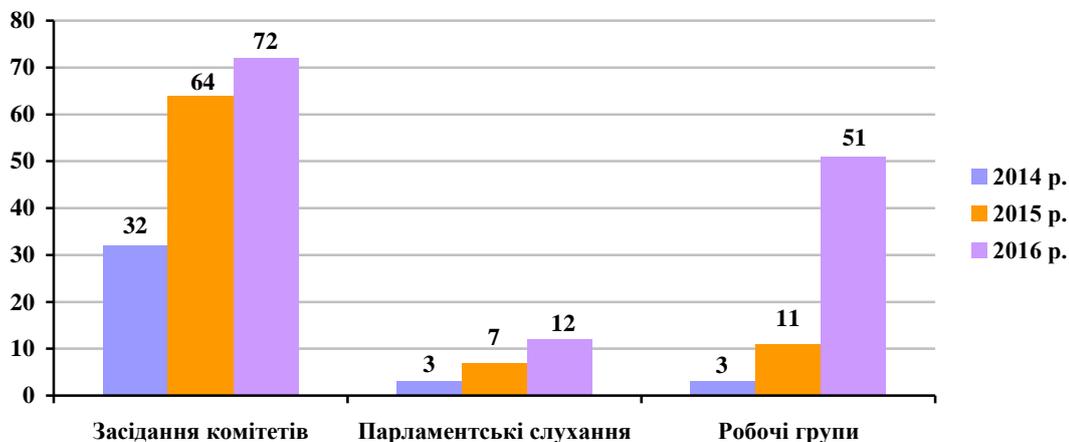
З метою покращення ситуації за результатами аналізу Рахункова палата рекомендувала Антимонопольному комітету України посилити взаємодію з державними органами, що здійснюють контроль за

монополізованими ринками, та забезпечити належні заходи реагування у разі порушення законодавства про захист економічної конкуренції на цих ринках, посилити контроль за діяльністю підприємств, що вже займають монопольне становище; вживати заходів щодо запобігання зловживанням ними своїм становищем та подальшого зменшення рівня монополізації економіки, щодо системного відстеження цінової ситуації на найбільш соціально важливих ринках з метою запобігання в межах компетенції необгрунтованому зростанню цін; взяти участь у вирішенні питання перегляду нині діючих правил та процедур складання реєстрів суб'єктів природних монополій; процедури включення та виключення з нього повинні бути відкритими, прозорими, передбачати обов'язкове інформування учасників ринку та громадськості про причини прийняття рішення, а також передбачати відповідальність за порушення цих процедур; розробити критерії застосування права Антимонопольним комітетом України на призупинення процедури державних закупівель, передбаченого статтею 18 Закону України «Про державні закупівлі».

2. ВЗАЄМОДІЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ З ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ, КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ТА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ ПРОПОЗИЦІЙ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

У звітному році значно активізувалася співпраця Рахункової палати з Верховною Радою України та її комітетами. Представники Рахункової палати взяли участь у 72 засіданнях її комітетів, на яких було розглянуто 35 питань за результатами контрольних заходів, здійснених Рахунковою палатою, п'яти комітетських слуханнях, 12 парламентських слуханнях, двох круглих столах та 51 засіданні робочої групи при підготовці проекту Закону України «Про Державний бюджет на 2017 рік» (діаграма 8). Розгляд і обговорення комітетами Верховної Ради України результатів проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) та реагування на рішення Рахункової палати сприяли реалізації наданих Рахунковою палатою рекомендацій об'єктами контролю, насамперед, вищими органами виконавчої влади.

Діаграма 8. Динаміка участі представників Рахункової палати у засіданнях комітетів Верховної Ради України у 2014–2016 роках

Упродовж 2016 року Рахункова палата плідно співпрацювала з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету, надаючи звіти, висновки та інформації, що були використані при проведенні оцінки показників державного та місцевих бюджетів на стадії їх формування та виконання. Загалом від Комітету надіслано 75 звернень до Кабінету Міністрів України, галузевих міністерств, органів місцевої влади і місцевого самоврядування щодо вжиття заходів з усунення виявлених Рахунковою палатою недоліків і порушень. Крім того, уповноважені представники Рахункової палати запрошувалися та брали участь у майже всіх засіданнях Комітету і багатьох засіданнях його підкомітетів.

27 січня 2016 року на засіданні Комітету заслухано інформацію про проекти законів України про парламентську опозицію (реєстр. № 3061 від 09.09.2015, реєстр. № 3061-1 від 15.09.2015 і реєстр. № 3061-2 від 24.09.2015). За підсумками розгляду зазначено, що окремі положення законопроектів, зокрема призначення Голови Рахункової палати за поданням парламентської опозиції, не відповідають міжнародним стандартам вищих органів фінансового контролю, а також бюджетному та іншому законодавству. Враховуючи викладене, прийнято рішення рекомендувати Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України при доопрацюванні законопроектів привести їх положення у відповідність із вимогами Бюджетного кодексу України та іншого законодавства, у тому числі виключити положення щодо призначення Голови Рахункової палати за поданням парламентської опозиції.

Комітет з питань бюджету на своєму засіданні 16.03.2016 за участю представників Рахункової палати розглянув Звіт Рахункової палати за 2014 рік. За результатами розгляду зазначеного питання Комітет ухвалив рішення: Звіт Рахункової палати за 2014 рік взяти до відома. Рахунковій палаті рекомендовано забезпечити оприлюднення у повному обсязі на офіційному веб-сайті Рахункової палати інформації, визначеної Законом України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату» та статтею 28 Бюджетного кодексу України; забезпечити включення до наступних звітів Рахункової палати інформації про обсяги використання Рахунковою палатою коштів державного бюджету з наданням належних пояснень; переглянути результативні показники бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету»; інформувати Комітет з питань бюджету в разі несвоєчасного та неповного реагування державних органів влади, установ та організацій на рішення Рахункової палати за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту); завчасно повідомляти Комітет про засідання Рахункової палати та питання порядку денного, що розглядатимуться.

20 квітня 2016 року Комітет розглянув низку законопроектів щодо їх впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, згідно з Регламентом Верховної Ради України і Бюджетним кодексом України. Як аргументи при розгляді проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо портового (адміністративного) збору)» (реєстр. № 3532 від 26.11.2015) було використано результати аудиту ефективності виконання Міністерством інфраструктури України повноважень з управління стратегічними об'єктами державної власності, які закріплені за державним підприємством «Адміністрація морських портів України», та Висновки Рахункової палати щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2015 рік.

На засіданні 11.05.2016 Комітетом при розгляді проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» (реєстр. № 4543 від 28.04.2016) було враховано результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг, проведеного Рахунковою палатою.

Відповідно до статті 240 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань бюджету на своєму засіданні 01.06.2016 розглянув Звіт Рахункової палати за 2015 рік. За результатами розгляду зазначеного питання Комітет ухвалив рішення: Звіт Рахункової палати за 2015 рік взяти до відома, рекомендував Верховній Раді України на черговому пленарному засіданні розглянути питання представлення Головою Рахункової палати Звіту Рахункової палати за 2015 рік і надав Рахунковій палаті ряд рекомендацій, спрямованих на удосконалення її діяльності. Зокрема, було рекомендовано здійснювати інформування Комітету з питань бюджету про засідання Рахункової палати та забезпечувати на засіданнях Комітету з питань бюджету активну участь членів Рахункової палати в обговоренні питань, які розглядаються Комітетом, шляхом започаткування висловлювання рекомендацій Рахункової палати з відповідних питань на основі проведених заходів державного зовнішнього контролю (аудиту).

На цьому ж засіданні за підсумками розгляду інформації про звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» та з урахуванням Висновків щодо виконання закону про Державний бюджет України за 2015 рік та інших матеріалів Рахункової палати за результатами здійснених нею заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) Комітетом з питань бюджету було підготовлено проект постанови Верховної Ради України «Про звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», в якій, зокрема, пропонується рекомендувати Кабінету Міністрів України проаналізувати висновки Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2015 рік, вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах та реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати.

Під час обговорення 15.06.2016 Комітетом проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (реєстр. № 4617 від 06.05.2016) було висловлено пропозицію врахувати висновки Рахункової палати, наведені в її рішенні від 15.12.2015 № 11-1 «Про результати аудиту ефективності системи надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ України та Державної міграційної служби України платних послуг» та у Висновках щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2015 рік.

Комітетом на засіданні 06.07.2016 розглядався Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому кварталі та інформацію щодо виконання державного бюджету в поточному році. Прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати щодо можливості їх врахування та до 01.09.2016 подати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету інформацію щодо врахування вищезазначених рекомендацій.

Керуючись статтями 14 і 24 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та статтею 109 Бюджетного кодексу України, Комітет з питань бюджету на своєму засіданні 05.10.2016 розглянув Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі та інформацію щодо виконання державного бюджету в

поточному році. Комітет ухвалив рішення: Висновок Рахункової палати взяти до відома та врахувати в роботі, Рекомендувати Кабінету Міністрів України проаналізувати зазначений Висновок, опрацювати відповідні пропозиції Рахункової палати та у місячний термін надати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету інформацію щодо врахування наданих рекомендацій, включаючи пропозиції Рахункової палати.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету 18, 19 і 20 жовтня 2016 року розглянув питання підготовки до першого читання проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік (реєстр. № 5000 від 15.09.2016). Під час розгляду було обговорено висновки Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи цього законопроекту, надіслані Комітету на виконання частини третьої статті 156 Регламенту Верховної Ради України та пункту 2 частини першої і пункту 2 частини третьої статті 7 Закону України «Про Рахункову палату». Пропозиції Рахункової палати ввійшли до таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік та були частково включені до проекту постанови Верховної Ради України «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік».

Результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції, та висновки Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому кварталі та у першому півріччі бралися до уваги під час розгляду на засіданні Комітету 02.11.2016 інформації першого заступника Міністра соціальної політики України Крентовської О.П. про погодження розподілу між місцевими бюджетами у 2016 році обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I–II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов (відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 № 773-р).

Комітет з питань бюджету на своєму засіданні 07.12.2016 розглянув проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» (реєстр. № 5482 від 05.12.2016), Висновок Рахункової палати про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік за дев'ять місяців та інформацію щодо виконання державного бюджету в поточному році. Вирішено взяти зазначені матеріали до відома для врахування в роботі, Кабінету Міністрів рекомендовано проаналізувати Висновок Рахункової палати і вжити заходів щодо врегулювання наявних проблем і усунення недоліків у процесі виконання бюджету в поточному році.

У Комітеті Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства 30.03.2016 відбулися комітетські слухання на тему: «Проблеми залучення інвестицій для модернізації галузі ЖКГ та шляхи їх вирішення». Члени Комітету відзначили важливість та

актуальність проведеного Рахунковою палатою аналізу запровадження та реалізації проектів, що виконуються Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за рахунок позик МФО, і наголосили на необхідності посилення ролі Мінрегіону як координатора усіх проектів, які фінансуються позиками МФО, для їх вчасного та ефективного виконання.

На засіданні Комітету 20.04.2016 за підсумками обговорення інформації Рахункової палати України щодо результатів аудиту використання субвенції на погашення заборгованості з різниці в тарифах прийнято рішення звернутися письмово до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України щодо надання інформації про заходи, що вживаються Урядом для погашення заборгованості різниці в тарифах, та розглянути отриману інформацію на черговому засіданні Комітету. Цю інформацію розглянуто 11.05.2016.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи**, яке відбулося 27.01.2016, розглянуто такі питання за результатами контрольних заходів Рахункової палати:

- лист Рахункової палати щодо результатів аудиту річної фінансової та бюджетної звітності центрального апарату Мінприроди. За результатами розгляду Комітет рекомендував Міністерству екології та природних ресурсів України усунути виявлені аудитом порушення і недоліки та не допускати їх у майбутньому;

- лист Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету ДП «Солотвинський солерудник». Враховуючи результати аудиту, Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України, Міністерству екології та природних ресурсів України спільно із Закарпатською обласною державною адміністрацією вжити заходів щодо мінімізації ризиків виникнення впливу на навколишнє середовище надзвичайної ситуації на території смт Солотвино, а також забезпечити належне виконання програми «Ліквідація та екологічна реабілітація території впливу гірничих робіт Державного підприємства «Солотвинський солерудник» Тячівського району Закарпатської області».

17 лютого 2016 року Комітет розглянув інформацію Рахункової палати щодо результатів фінансового аудиту Державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС». За підсумками розгляду Міністерству екології та природних ресурсів України, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС» рекомендовано усунути виявлені аудитом порушення та недоліки і не допускати їх у майбутньому, а також забезпечити виконання інших рекомендацій Рахункової палати України.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на розвиток та функціонування єдиної державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, було розглянуто Комітетом на засіданні, яке відбулося 30.03.2016. За результатами розгляду Кабінету Міністрів України, Міністерству екології та природних ресурсів

України разом із іншими заінтересованими органами рекомендовано прискорити прийняття пакета нормативно-правових актів, необхідних для ефективного функціонування актуалізованої системи державного моніторингу навколишнього природного середовища, опрацювати питання впровадження єдиної загальнодержавної програми державного моніторингу навколишнього природного середовища та залучення міжнародної консультативної, фінансової і технічної допомоги, а також інших джерел фінансування для сприяння вдосконаленню та забезпеченню безперервного функціонування державної системи моніторингу довкілля, вивчити практичний досвід функціонування Інформаційної системи щодо навколишнього середовища та здоров'я, яка діє в Європейському Союзі, для застосування його в Україні.

Комітет на засіданні 20.04.2016 розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту виконання завдань і заходів, передбачених Загальнодержавною програмою «Питна вода України» на 2011–2020 роки. Комітет прийняв рішення звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозиціями забезпечити видатки державного бюджету на виконання заходів Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011–2020 роки в передбачених нею обсягах і рівномірний щомісячний розпис асигнувань державного бюджету на виконання заходів програми на стадії планування видатків; а також забезпечити постійний моніторинг і дієвий контроль за реалізацією основних заходів програми органами виконавчої влади, відповідальними за їх виконання.

1 червня 2016 року Комітет розглянув інформацію Рахункової палати щодо результатів аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття». За результатами розгляду Комітет рекомендував Міністерству екології та природних ресурсів України, Державному агентству України з управління зоною відчуження та Державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС» завершити підготовку та узгодження змін і доповнень до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС й перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему із визначенням напрямів подальшої діяльності, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів і джерел фінансування; вжити заходів щодо забезпечення вчасного введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, було розглянуто Комітетом на засіданні 07.09.2016. Комітетом за підсумками розгляду, зокрема, рекомендовано Кабінету Міністрів України забезпечити створення єдиної системи комплексного медико-санітарного забезпечення та лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правової бази та приведення її у відповідність із вимогами чинного законодавства.

На засіданні 02.11.2016 Комітет розглянув лист Рахункової палати щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Чорноморським

біосферним заповідником. Комітет за результатами розгляду, зокрема, рекомендував Кабінету Міністрів України, Міністерству екології та природних ресурсів України, Державній службі України з питань геодезії, картографії та кадастру разом з Національною академією наук України та із залученням Чорноморського біосферного заповідника забезпечити розроблення проекту організації території Чорноморського біосферного заповідника, проведення грошової оцінки його земельних ділянок та оформлення права постійного користування цими земельними ділянками, а також посилення дієвості служб державної охорони природно-заповідного фонду.

Представник Рахункової палати на засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики**, яке відбулося 06.07.2016, представив Звіт Рахункової палати про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2014–2015 роках. За результатами обговорення Комітет схвалив Звіт і надав ряд рекомендацій щодо покращення його структури та наповнення.

Під час засідання Комітету 16.11.2016 представники Рахункової палати взяли участь в обговоренні Звіту Антимонопольного комітету України за 2015 рік.

Комітет Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку 18.05.2016 заслухав інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома та рекомендувати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації вжити заходів щодо усунення недоліків, зазначених у рішенні Рахункової палати.

На засіданні Комітету, яке відбулося 07.09.2016, розглянуто питання про результати аудиту ефективності справляння і дієвості контролю за надходженням рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України до державного бюджету. За результатами розгляду прийнято рішення надіслати запити до ДФС і НКРЗІ та, за необхідності, – до Рахункової палати для отримання додаткової інформації та матеріалів.

Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності на своєму засіданні 06.07.2016 розглянув інформацію Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на фінансову підтримку національних театрів у 2014 році та за 9 місяців 2015 року. Комітет визнав недостатність роботи Міністерства в частині забезпечення економного та ефективного використання коштів державного бюджету, що виділялися на підтримку національних театрів, та контролю за фінансово-господарською діяльністю підпорядкованих театральних підприємств. Народні депутати – члени Комітету наголосили, зокрема, на необхідності більш прозорого й публічного інформування про розроблення типових штатних нормативів національних театрів й унормування оплати праці артистичного та адміністративного персоналу. Міністерство культури України зобов'язалося інформувати Комітет про вжиті заходи щодо врахування пропозицій Рахункової палати і Комітету за результатами розгляду зазначеної інформації.

Комітетом Верховної Ради України з питань охорони здоров'я 27.01.2016 розглянуто питання про результати проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання заходів з профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів, та заходи, що вживаються Міністерством охорони здоров'я України для усунення виявлених порушень. За результатами розгляду інформації Комітет визнав роботу Міністерства охорони здоров'я України у сфері виконання заходів з профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів незадовільною.

Результати проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном, за період 2013–2015 років, стан виконання Міністерством охорони здоров'я України бюджетної програми за КПКВК 2301360 «Лікування громадян України за кордоном» та ефективність використання коштів на її реалізацію у 2015 році було розглянуто Комітетом на засіданні 13.04.2016. За результатами розгляду Комітет ухвалив рішення надіслати звіт Рахункової палати до Генеральної прокуратури України та Президента України. Також вирішено після призначення Міністра охорони здоров'я України провести окреме засідання Комітету у розширеному складі, присвячене результатам вищезазначеного аудиту.

На засіданні Комітету 18.05.2016 за участю представників Рахункової палати було заслухано два питання:

- про результати проведених у 2015 році Міністерством охорони здоров'я України державних закупівель лікарських засобів та імунобіологічних препаратів;
- про стан виконання Міністерством охорони здоров'я України у 2015 році бюджетної програми «Лікування громадян України за кордоном» та заходи, що вживаються для усунення виявлених Рахунковою палатою України порушень за результатами проведеного аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном за період 2013–2015 років.

Після обговорення за пропозицією народного депутата України, Голови Комітету Богомолець О.В. поставлено на голосування питання про визнання роботи комісії Міністерства охорони здоров'я України з питань направлення на лікування за кордон незадовільною, проте рішення не було прийнято.

16 червня 2016 року Комітет знову повернувся до питання виконання Міністерством охорони здоров'я України у 2015 році бюджетної програми «Лікування громадян України за кордоном» (КПКВК 2301360) та вжиття заходів для усунення виявлених Рахунковою палатою порушень за результатами проведеного аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном за період 2013–2015 років. За результатами розгляду Комітет ухвалив рішення звернутися до Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б. з проханням знайти можливість виділити Міністерству охорони здоров'я України додаткові кошти в сумі 183,8 млн грн на лікування громадян України за кордоном.

Стан виконання Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009–2015 роки» та Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання завдань і заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб розглянуто Комітетом 13.07.2016. За результатами розгляду Комітет ухвалив рішення надіслати звіт Рахункової палати до правоохоронних органів.

На засіданні Комітету 16.11.2016 було заслухано питання «Про результати проведеного Рахунковою палатою України аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України». Після тривалої дискусії з питань функціонування Червоного Хреста члени Комітету поставили на голосування пропозицію народного депутата України, Голови Комітету Богомолець О.В. рекомендувати Рахунковій палаті надіслати звіт про результати проведеного аудиту до Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державної фінансової інспекції України для вжиття відповідних заходів. Пропозиція прийнята не була, звіт Рахункової палати взято до відома.

Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення на засіданні 13.07.2016 заслухано інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на компенсацію підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду.

За результатами розгляду Комітет прийняв рішення прискорити розгляд законопроекту про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо визначення джерел фінансування гарантій мобілізованим працівникам (реєстр. № 4006 від 03.02.2016). Крім того, Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України невідкладно внести на розгляд Верховної Ради України законопроект про внесення змін до додатка № 3 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» щодо погашення кредиторської заборгованості з виплати компенсації середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду, за 2014–2015 роки, передбачивши на цю мету кошти в сумі 233,1 млн грн, та вжити заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у незабезпеченні в повному обсязі виплати протягом 2014–2015 років роботодавцям цієї компенсації.

20 грудня 2016 року члени Комітету розглянули питання про підвищення дієвості та ефективності системи призначення житлових субсидій, як складової соціального захисту громадян. З матеріалами Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг та інформацією про стан реагування на рішення Рахункової палати від 24.11.2015 № 9-3 щодо звіту за результатами цього аудиту ознайомлено усіх учасників засідання. Комітетом враховано пропозиції

Рахункової палати за результатами аудиту, зокрема, в частині забезпечення Мінфіном проведення розрахунків грошовими коштами та недопущення наявності простроченої кредиторської заборгованості перед підприємствами – виконавцями житлово-комунальних послуг та стосовно забезпечення Мінсоцполітики обміну даними між державними органами влади щодо призначення державних виплат, нарахування та контролю за використанням бюджетних коштів на надання цих виплат.

Крім того, впродовж року фахівці Рахункової палати брали активну участь у круглих столах на теми: «Шляхи розв’язання проблем щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати» і «Приватизація підприємств нафтопереробної промисловості України: наслідки і проблеми», а також парламентських слуханнях на теми: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України» (03.02.2016); «Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на території, не контрольованій українською владою в зоні проведення антитерористичної операції» (17.02.2016); «30 років після Чорнобиля: уроки та перспективи» (16.03.2016); «Шляхи розвитку фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» (23.03.2016); «Стан реалізації засад антикорупційної політики в Україні» (18.05.2016); «Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення» (01.06.2016); «Транскордонне співробітництво як чинник євроінтеграційних процесів України» (08.06.2016); «75-ті роковини трагедії Бабиного Яру: уроки історії та сучасність» (27.09.2016); «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист» (12.10.2016); «Державні гарантії соціального захисту учасників антитерористичної операції, Революції Гідності та членів їх родин: стан і перспективи» (19.10.2016); «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді» (02.11.2016) та «Про стан та проблеми фінансування освіти і науки» (16.11.2016).

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), проведених у 2016 році, було враховано Верховною Радою України при підготовці та прийнятті законів і постанов.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та підготовку кандидатів на посаду судді, суддів та працівників апарату судів Верховною Радою України прийнято **Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII** «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» та **Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII** «Про судоустрій і статус суддів».

Пропозиції, надані Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт доріг державного значення при виконанні Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013–2018 роки, були враховані у **Законі України від 17.11.2016 № 1762-VIII** «Про внесення змін до Закону України «Про джерела

фінансування дорожнього господарства України» щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі» та **Законі України від 17.11.2016 № 1763-VIII** «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення дорожньої галузі». Крім того, **Законом України від 17.11.2016 № 1764-VIII** «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування системи управління автомобільними дорогами загального користування» внесено зміни до статті 10 Закону України від 08.09.2005 № 2862 «Про автомобільні дороги», на чому також наполягала Рахункова палата за результатами зазначеного аудиту.

Верховною Радою України 20.12.2016 прийнято **Закон України № 1791-VIII** «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році», яким передбачено підвищити окремі ставки рентної плати за користування радіочастотним ресурсом для радіозв'язку, а також ввести понижуючі та підвищуючі коефіцієнти до ставок рентної плати з метою підвищення ефективності використання радіочастотного ресурсу, що враховує пропозиції за результатами аудиту ефективності справляння і дієвості контролю за надходженням рентної плати (збору) за користування радіочастотним ресурсом України до державного бюджету.

Пропозиції та зауваження Рахункової палати за результатами ряду аудитів щодо виконання повноважень Державною фіскальною службою України та її територіальними органами було враховано при підготовці **Закону України від 21.12.2016 № 1797-VIII** «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні», який врегульовує правовий статус Державної фіскальної служби України та її територіальних органів, що враховує рекомендації до Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень Державній фіскальній службі України. Крім того, внесено зміни до статті 200 Податкового кодексу України щодо вдосконалення механізму бюджетного відшкодування платникам податку на додану вартість, які, зокрема, мають сприяти скороченню залишків невідшкодованого податку на додану вартість, у тому числі з простроченим терміном відшкодування, що враховує пропозиції Рахункової палати, викладені у Висновку про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2016 рік у першому півріччі.

Законом України від 21.12.2016 № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя» визначено статус, повноваження, засади організації та порядок діяльності Вищої ради правосуддя, що враховує пропозиції за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та підготовку кандидатів на посаду судді, суддів та працівників апарату судів.

Пропозиції Рахункової палати, викладені у Висновках щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», було включено до **постанови Верховної Ради України від 20.10.2016 № 1706-VIII** «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік» та враховано в **Законі України від 21.12.2016 № 1801-VIII** «Про Державний бюджет України на 2017 рік», зокрема, щодо:

- розподілу коштів за напрямками (об'єктами, заходами), передбаченими у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, на виконання робіт за державними програмами та замовленнями у сфері космічної галузі, розроблення, освоєння і впровадження нових технологій для виготовлення продукції оборонного призначення;

- розподілу резерву коштів освітньої субвенції, медичної субвенції, а також нерозподілених видатків цих субвенцій для територій Донецької та Луганської областей, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, між місцевими бюджетами, а також перерозподіл таких субвенцій між місцевими бюджетами.

Крім того, цим Законом Міністерству соціальної політики України як головному розпоряднику бюджетних коштів та відповідальному виконавцю бюджетної програми за КПКВК 2501350 на 2017 рік затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі 233,1 млн грн на погашення заборгованості, що утворилася у 2014–2015 роках з виплати компенсації підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду. Пропозиції щодо врегулювання зазначеного питання були надані Кабінету Міністрів України за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на компенсацію підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, які проходять військову службу під час особливого періоду.

З метою вдосконалення роботи реабілітаційних установ, у зокрема у частині їхнього фінансування, у Верховній Раді України зареєстровані законопроекти **«Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів»** (реєстр. № 2042а від 08.06.2015, прийнято у першому читанні) та **«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів»** (реєстр. № 4586 від 04.05.2016), що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів.

З метою вирішення питання правового врегулювання однозначного трактування та застосування норм Податкового і Митного кодексів України у частині посилання на контролюючі органи на розгляд Верховної Ради України подпано законопроект **«Про внесення змін до Митного кодексу України щодо оптимізації територіальних органів державної фіскальної служби»** (реєстр. № 4515 від 22.04.2016), що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудитів ефективності виконання територіальними органами Державної фіскальної служби України повноважень із контролю за дотриманням законодавства України з питань державної митної справи.

7 липня 2016 року Верховною Радою України прийнято у першому читанні **проект Закону України «Про внесення змін до**

Податкового кодексу України щодо мінімізації впливу на адміністрування надходжень до бюджету» (реєстр. № 4516 від 22.04.2016), яким пропонується уточнити повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері справляння податків і зборів та назви контролюючих органів; удосконалити порядок скасування та оскарження рішень контролюючих органів, на чому наполягала Рахункова палата за результатами ряду аудитів щодо виконання повноважень Державною фіскальною службою України та її територіальними органами.

З урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності виконання повноважень державними органами влади в частині надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху Національною поліцією спільно з МВС підготовлено та подано на розгляд Верховної Ради України **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху»** (реєстр. № 5314 від 27.10.2016), метою якого є приведення положень законодавства, що стосуються системи автоматичної фіксації правопорушень, у відповідність із Конституцією України, удосконалення процесуальних положень щодо притягнення порушників до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, а також урегулювання механізму сплати штрафів за такі правопорушення для осіб, які фактично керували транспортними засобами в момент їх учинення, вдосконалення порядку застосування такого виду адміністративного стягнення, як вирахування штрафних балів з громадян, які мають право керування транспортними засобами.

Окремі рекомендації Рахункової палати, зроблені за результатами проведених заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), знайшли відображення у рішеннях Кабінету Міністрів України, спрямованих на удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

- **постановою від 16.03.2016 № 174** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 № 156 у частині затвердження нового складу наглядової ради та ревізійної комісії НАК «Укragenrolizing», що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на збільшення статутного капіталу Національної акціонерної компанії «Укragenrolizing» для закупівлі технічних засобів для агропромислового комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу;

- прийнято **постанову від 30.03.2016 № 247** «Деякі питання територіальних органів Державної фіскальної служби», згідно з якою спеціалізовані державні податкові інспекції з обслуговування великих платників реорганізуються шляхом їх приєднання до Офісу великих платників ДФС, що враховує результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській

та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи;

- на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів, виділених Національній гвардії України, з метою приведення нормативно-правової бази, яка регулює діяльність Нацгвардії, у відповідність із змінами у законодавстві було розроблено та затверджено **постанову від 23.08.2016 № 562 дск** «Про затвердження порядку організації охорони Національною гвардією України ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, а також спеціальних вантажів»;

- **постановою від 31.08.2016 № 588** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271, згідно з якими уповноважені органи управління об'єктами державної власності, включеними до переліків, затверджених цією постановою, повинні забезпечити здійснення передприватизаційної підготовки об'єктів державної власності у випадках, передбачених законодавством, та передачу функцій з управління ними в установленому порядку Фонду державного майна, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Фонду державного майна України за 2015 рік;

- **постановою від 22.09.2016 № 646** затверджено Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції;

- згідно з пропозиціями Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції, **постановою від 19.10.2016 № 719** «Питання забезпечення житлом сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також інвалідів I–II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов» затверджено новий Порядок та умови надання субвенції і Порядок виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції;

- **постановою від 19.10.2016 № 724** внесено зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138, для приведення у відповідність із змінами, внесеними Законом України від 26.11.2015 № 848 «Про наукову і науково-технічну діяльність» до статті 111 Закону України «Про

управління об'єктами державної власності», на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність;

- **постановою від 26.10.2016 № 766** внесено зміни до Порядку підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, відповідно до яких на офіційному веб-сайті Мінрегіону має оприлюднюватися інформація про інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку та звіт про виконання заходів інвестиційної програми (проекту), що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання у 2015 році коштів державного бюджету, спрямованих місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інфраструктури окремих територій;

- **постановою від 11.10.2016 № 780** затверджено оновлені набори продуктів харчування непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення, що враховує Висновки щодо виконання закону про Державний бюджет України на 2015 рік;

- **постановою від 23.11.2016 № 854** «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» затверджено Порядок надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок санаторно-курортним закладам та закладам відпочинку, здійснення доплат за рахунок власних коштів, виплати грошової компенсації громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та внесено зміни до Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936. Затверджений Порядок визначає механізм надання вказаної допомоги через безготівкове перерахування санаторно-курортним закладам та закладам відпочинку, здійснення постраждалими громадянами доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми грошової допомоги, а також виплати цим громадянам грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- **постановами від 09.11.2016 № 862** «Про державне регулювання цін на лікарські засоби» та **від 09.11.2016 № 863** «Про запровадження відшкодування вартості лікарських засобів» запроваджено механізм референтного ціноутворення, що дозволить суттєво (до 20 відс.) зменшити ціни на основні лікарські засоби, у тому числі на препарати інсуліну, вартість яких може повністю або частково відшкодуватись за рахунок державного бюджету, та на

лікарські засоби, які закупаються МОЗ централізовано. Це враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення лікування хворих на цукровий і нецукровий діабет;

- **постановою від 30.11.2016 № 890** внесено зміни до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 250, якими передбачено застосування при розрахунку розміру державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям для фізичних осіб–підприємців диференційованого підходу до врахування доходів залежно від обраної ними системи оподаткування, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;

- **постановою від 21.12.2016 № 982** «Про внесення зміни до пункту 8 Положення про організацію і функціонування Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» приведено зазначене положення у відповідність із вимогами чинного законодавства, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- **постановою від 08.02.2017 № 69** внесено зміни до постанов Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 і від 17.10.2011 № 1056, якими враховано пропозиції, надані Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження;

- з метою вирішення питання впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів та з урахуванням результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання повноважень Державній фіскальній службі України, затверджено **розпорядження від 06.07.2016 № 497-р** «Про схвалення Концепції створення та впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових виробів) «Електронна акцизна марка».

На виконання статті 41 Закону України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів контрольних заходів та інформування про результати їх розгляду протягом 2016 року для прийняття рішення **до Генеральної прокуратури України було передано 12 матеріалів:**

- про результати аудиту ефективності системи надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ України та Державної міграційної служби України платних послуг. Акт щодо результатів аудиту діяльності Державного підприємства ДМС України «Документ» у частині використання і

розпорядження закріпленим за підприємством державним майном 26.01.2016 надано для розгляду до НАБУ;

- про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, передбачених Міністерству оборони України на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України. Матеріали аудиту приєднано до матеріалів кримінального провадження № 420150000000025 за частиною другою статті 367 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України. Матеріали аудиту приєднано до матеріалів кримінального провадження № 4201400000000322 за частиною другою статті 364, частиною 2 статті 367, частиною 2 статті 425, частиною першою статті 111 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на протиепізоотичні заходи, керівництво, управління та організацію і регулювання діяльності установ та підприємств у системі ветеринарної медицини. Матеріали Рахункової палати щодо перевірки дотримання вимог законодавства під час закупівлі Державним науково-дослідним інститутом з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи програмного комплексу «Єдина інформаційна аналітична система державної ветеринарної та фітосанітарної служби України» 01.02.2016 направлено для прийняття рішення до прокуратури м. Києва;

- про результати аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2014 році. Проведення перевірки з порушених питань доручено Міністерству внутрішніх справ України;

- про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Матеріали аудиту приєднано до матеріалів кримінального провадження № 4201400000000409 за частиною п'ятою статті 191, частиною другою статті 366 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки. Матеріали Рахункової палати приєднано до матеріалів кримінального провадження № 4201400000000322 за частиною другою статті 364, частиною другою статті 367, частиною 2 статті 425, частиною першою статті 111 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати контрольних заходів стосовно ДП «Черкаський державний завод хімічних реактивів» та використання коштів державного бюджету, спрямованих на відповідні об'єкти цього підприємства. Матеріали Рахункової палати приєднано до матеріалів кримінального провадження № 4201500000000924 від 20.05.2015. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту фінансово-господарської діяльності центрального апарату Міністерства юстиції України. Матеріали Рахункової палати щодо ДП «Інформаційний центр» Міністерства юстиції України приєднано до матеріалів кримінального провадження № 42015900000001624 за частиною п'ятою статті 191 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву. Інформацію Рахункової палати та копії документів 25.01.2017 передано до НАБУ для приєднання до матеріалів кримінального провадження № 12015140000000591. Досудове слідство триває;

- щодо результатів контрольних заходів стосовно діяльності Державної митної служби України та її територіальних органів у період з 2010 по 2012 роки, а саме: аналізу результатів виконання повноважень державними органами влади в частині забезпечення повноти нарахування і своєчасності надходжень до державного бюджету єдиного збору, який справляється в пунктах пропуску через державний кордон України; аудиту використання коштів державного бюджету на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів для митної служби України; перевірки виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині використання бюджетних коштів на облаштування пунктів пропуску через державний кордон; аудиту ефективності використання бюджетних коштів на прикладні дослідження, розробки, розбудову та модернізацію об'єктів митної служби; аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на територію України товарів по Дніпропетровській та Запорізькій областях; аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на територію України товарів по Донецькій та Луганській областях; аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків на міжнародну торгівлю. Матеріали Рахункової палати долучено до матеріалів кримінального провадження № 42014000000001216 за частиною третьою статті 368², частинами першою, четвертою статті 358, частиною третьою статті 209 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває;

- про результати аудиту Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля з питань ефективності використання і розпорядження державним майном, виконання державних замовлень у сфері космічної галузі і реалізації інвестиційних проектів за рахунок залучених під державні гарантії кредитних ресурсів. Витяг щодо проекту «Циклон» приєднано до матеріалів кримінального провадження № 42015000000002433 за частиною п'ятою статті 191, частиною другою статті 367 Кримінального кодексу України. Досудове слідство триває.

3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2016 року Рахункова палата продовжувала здійснювати міжнародне співробітництво відповідно до Закону України «Про Рахункову палату». Пріоритетними напрямками міжнародної діяльності Рахункової палати були розбудова співпраці з Міжнародною та Європейською організаціями вищих органів фінансового контролю (INTOSAI та EUROSAI) та їх робочими органами, забезпечення діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, співробітництво з вищими органами фінансового контролю (ВОФК), поглиблення співпраці з міжнародними організаціями.

Незважаючи на те, що співробітництво Рахункової палати з INTOSAI та EUROSAI у звітному році відбувалося у складних фінансово-економічних умовах, було виконано всі зобов'язання Рахункової палати як члена INTOSAI та EUROSAI та здійснено всі заплановані заходи міжнародного співробітництва.

Ключовим заходом для міжнародної спільноти вищих органів фінансового контролю став **XXII Конгрес INTOSAI**, що відбувся 5–11 грудня 2016 року, в м. Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати, участь у якому взяла делегація Рахункової палати на чолі з т. в. п. Голови О.С. Яременком.

Учасники XXII Конгресу INTOSAI, 6 грудня 2016 року, м. Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати

Мета та порядок денний Конгресу передбачали не тільки підбиття підсумків діяльності INTOSAI як міжнародної спільноти ВОФК за трирічний цикл, напрацювання ідей і планів на наступний період, але й обговорення та визначення ролі і місця вищих органів фінансового контролю у розвитку суспільства в цілому. Зокрема, під час Конгресу учасники обговорили такі теми: «Яким чином INTOSAI може сприяти виконанню Порядку денного ООН з питань сталого розвитку до 2030 року, включаючи належне управління та посилення боротьби з корупцією», а також «Професіоналізація: що може підвищити довіру до INTOSAI та зробити її більш авторитетною міжнародною організацією».

Делегація Рахункової палати взяла активну участь в обговоренні питань, передбачених порядком денним, зокрема в спільному заході IDI/EUROSAI «Портфель програм IDI з інституційного розвитку на 2016–2018 роки».

На Конгресі було затверджено Стратегічний план розвитку INTOSAI на 2017–2022 роки та схвалено нові редакції низки Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (ISSAI) щодо кодексу етики та загальних керівних принципів аудиту ефективності тощо.

Т. в. п. Голови Рахункової палати О.С. Яременко та начальник управління стратегічного розвитку, аналітики та стандартів Г.А. Шах під час XXII Конгресу INTOSAI (5-11 грудня 2016 року, м. Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати)

Конгрес INTOSAI є також унікальним місцем для активного спілкування вищих органів фінансового контролю, обговорення шляхів співробітництва та планів на майбутнє. Делегація Рахункової палати повною мірою скористалася цією нагодою. Зокрема, т. в. п. Голови О.С. Яременко провів низку двосторонніх зустрічей, на яких сторони обговорили та погодили перспективи і шляхи подальшого співробітництва. Зокрема, відбулися зустрічі керівника делегації ВОФК України з Генеральним Секретарем EUROSAI, Президентом Аудиторського суду Іспанії Рамоном Альваресом де Міранда Гарсія, Президентом Державного аудиторського офісу Угорщини Ласло Домокошем, Генеральним прокурором Аудиторського суду Італії Клаудіо Галтієрі, Президентом Вищої палати контролю Польщі Кшиштофом Квятковським, заступником Генерального аудитора і контролера Національного аудиторського офісу Великобританії Джоном Торпом.

У рамках презентації діяльності EUROSAI за період між конгресами INTOSAI були представлені основні результати діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, яку очолює Рахункова палата.

Робоча зустріч делегацій Рахункової палати та Секретаріату EUROSAI: Генеральний Секретар EUROSAI, Президент Аудиторського суду Іспанії Рамон Альварес де Міранда Гарсія та т. в. п. Голови Рахункової палати О.С. Яременко (5-11 грудня 2016 року, м. Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати)

За результатами Конгресу INTOSAI прийнята Абу-Дабійська декларація.

На XLIV засіданні Ради керуючих EUROSAI (13–14 червня 2016 року, м. Люксембург (Велике Герцогство Люксембург), у якому взяла участь делегація Рахункової палати, учасники заходу обговорили питання підготовки Стратегічного плану EUROSAI на 2017–2023 роки, заслухали звіт про діяльність EUROSAI у 2015 році, річні звіти цільових, робочих та спеціальних груп організації, розглянули фінансові питання, а також затвердили рішення про надання фінансових субсидій з бюджету EUROSAI тощо.

Зокрема, на засідання було представлено звіт про результати діяльності за 2015–2016 роки робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, яку очолює Рахункова палата України, та поінформовано учасників засідання про ініціювання Рахунковою палатою ряду міжнародних координованих аудитів у рамках робочої групи у сферах попередження та ліквідації наслідків повеней, землетрусів, лісових пожеж, поводження з відходами та їх утилізації.

У 2016 році одним з найпріоритетніших завдань міжнародного співробітництва було забезпечення діяльності очолюваної Рахунковою палатою **робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, до складу якої на кінець звітного року входили 18 постійних членів (ВОФК Азербайджану, Албанії, Білорусі, Болгарії, Вірменії, Грузії, Італії, Казахстану, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Туреччини, України, Європейський суд аудиторів), а також два спостерігачі – ВОФК Естонії та Угорщини.

Під головуванням Рахункової палати України та за підтримки Рахункової палати Азербайджанської Республіки 6–7 квітня 2016 року в м. Баку (Азербайджанська Республіка) відбулося **II засідання робочої групи**, в якому взяли участь представники чотирнадцяти вищих органів фінансового контролю.

У рамках засідання відбувся семінар на тему «Практичне використання ВОФК міжнародних стандартів INTOSAI серії 5500–5599 «Керівні принципи щодо аудиту допомоги у зв'язку з катастрофами: ризики шахрайства і корупції, використання нових методів отримання даних», на якому запрошені міжнародні експерти з ВОФК Республіки Індонезія, Королівства Нідерланди та Турецької Республіки ознайомили учасників з цими стандартами та їх особливостями, поділилися досвідом та проблемами розроблення методології у сфері катастроф, а також представили можливості їх застосування у практичній діяльності ВОФК.

Під час пленарної сесії II засідання робочої групи учасники поділилися напрацюваннями у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф, обмінялися досвідом проведення відповідних аудитів, а також затвердили звіт про діяльність робочої групи за період з лютого 2015 по березень 2016 року та визначили напрями діяльності на найближчу перспективу.

Крім того, Рахунковою палатою України були розроблені і представлені на засіданні проекти спільних положень про співробітництво при проведенні міжнародних координованих аудитів у сферах попередження та ліквідації наслідків повеней, землетрусів, лісових пожеж, а також поводження з відходами та їх утилізації. Спільні міжнародні аудити за вказаними напрямками планується розпочати у 2017 році.

У рамках зазначеної робочої групи EUROSAI у звітному році здійснювались **міжнародні координовані аудити**. Так, на виконання домовленостей, досягнутих у 2015 році під час візиту делегації Рахункової палати до Республіки Польща, у 2016 році продовжувалось здійснення міжнародного координованого аудиту транскордонного біосферного резервату «Східні Карпати» за участі ВОФК Польщі, Словаччини та України.

У квітні 2016 року в м. Люблін (Республіка Польща) керівниками ВОФК Білорусі, Польщі і України підписано Спільне комюніке про результати міжнародного координованого аудиту захисту від забруднення вод басейну ріки Західний Буг (аудит виконання рекомендацій), мета якого – оцінка впровадження рекомендацій ВОФК, прийнятих у 2006 році за результатами міжнародного координованого аудиту «Захист від забруднення вод басейну річки Західний Буг».

На постійній основі Рахункова палата України здійснює щорічний моніторинг виконання рекомендацій міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття».

У рамках діяльності робочої групи у 2016 році продовжувалася робота з ведення бази даних аудитів природних і техногенних катастроф в Європі, а також бази знань у сфері запобігання та ліквідації наслідків катастроф.

Обмін досвідом у рамках **XVII засідання робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища** (24–27 жовтня 2016 року, м. Джакарта, Республіка Індонезія) відбувся дистанційно – шляхом відеопрезентації на тему

«Цілі та завдання робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф».

На **XI засіданні робочої групи EUROSAI з аудиту інформаційних технологій**, що відбулося 1–4 червня 2016 року в м. Прага, Чеська Республіка, розглянуто питання функціонування та наповнення комплексу баз даних аудитів вищих органів фінансового контролю EUROSAI. На засіданні дискутували з питань підготовки аудиту та аудиторів ІТ, доступу до баз даних електронних систем об'єктів перевірки, визначення ефективних методів аналізу даних, які повинні застосовуватися при фінансовому аудиті та аудиті ефективності. Прийнято рішення обговорити на наступних засіданнях робочої групи проект загальної методики проведення аудиту інформаційних технологій для запровадження в європейських вищих органах фінансового контролю.

Під час щорічного засідання **Цільової групи 2 EUROSAI «Професійні стандарти»** (3–4 листопада 2016 року, м. Бонн, ФРН) представник Рахункової палати взяв участь в обговоренні результатів її діяльності, основних завдань та проектів, які були реалізовані за останній рік, і перспективних питань роботи Цільової групи. На засіданні порушувалося питання підготовки до X Конгресу EUROSAI на тему «Імплементация Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (МС ВОФК), виклики та їх вирішення», проведення якого заплановано в Туреччині у травні 2017 року. Окрема увага була приділена питанням співпраці Цільової групи 2 EUROSAI з Комітетом INTOSAI з професійних стандартів та Європейською конфедерацією інститутів внутрішнього аудиту.

*Засідання Цільової групи 2 EUROSAI «Професійні стандарти»
(3–4 листопада 2016 року, м. Бонн, ФРН)*

Учасники засідання **Цільової групи 3 EUROSAI «Обмін знаннями»** (14–17 листопада 2016 року, м. Індржихув-Градец, Чеська Республіка) підбили підсумки роботи групи за звітний період та розглянули питання її подальшої роботи. В рамках обміну знаннями представник Рахункової палати України презентував звіт про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Рахункова палата впродовж багатьох років є активним членом **робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища (EUROSAI WGEA)**. В рамках XIV засіданні EUROSAI WGEA та її Наглядового комітету (27–29 вересня 2016 року, м. Скоп'є, Республіка Македонія) було проведено навчальний семінар «Аудит сталого розвитку», під час якого делегація ВОФК України ознайомила членів робочої групи з досвідом участі в міжнародних координованих аудитах, у т.ч. в аудиті виконання рекомендацій Рахункової палати щодо захисту від забруднення вод басейну ріки Західний Буг, а також з планами діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

Протягом звітного року активно розвивалася **двостороння співпраця з ВОФК іноземних держав**, діяльність яких становила інтерес для Рахункової палати, зокрема суттєво поглибилася співпраця між Рахунковою палатою України та Державним контролем Латвійської Республіки.

Так, 7 жовтня 2016 року в Рахунковій палаті України з робочим візитом перебувала делегація Державного контролю Латвійської Республіки на чолі з його Головою Е. Крумінією. Під час робочої зустрічі було обговорено шляхи активізації співпраці в рамках Угоди про співробітництво з Державним контролем Латвійської Республіки, а також можливості взаємодії в рамках міжнародних організацій. Латвійських колег ознайомлено з основами діяльності Рахункової палати, особливостями здійснення аудиторської діяльності, а також зі станом впровадження ISSAI. Сторони окремо обговорили питання залучення Рахункової палати до співпраці за проектом підвищення потенціалу вищих органів фінансового контролю України, Молдови та Грузії.

*Члени ради Державного контролю Латвійської Республіки
Ілзе Грінхофа і Інґа Варав
під час семінару з аудиту ефективності
(8-10 листопада 2016 року, м.Київ, Україна)*

На виконання домовленостей, досягнутих у ході візиту Державного контролера Латвійської Республіки Е. Крумінії, 8–10 листопада 2016 року в

3 *Міжнародне співробітництво*

Рахунковій палаті відбувся семінар з аудиту ефективності для українських аудиторів за участю латвійських експертів – членів ради Державного контролю Ілзе Грінхофи і Інги Варави.

14–15 грудня 2016 року делегація Рахункової палати на чолі з т. в. п. Голови О.С. Яременком взяла участь у форумі вищих органів фінансового контролю країн - партнерів зовнішньополітичної ініціативи ЄС «Східне партнерство», організованому Державним контролем Латвійської Республіки у м. Рига. У заході також взяли участь делегації ВОФК Грузії, Молдови та Швеції.

*Учасники форуму ВОФК країн – партнерів
зовнішньополітичної ініціативи ЄС «Східне партнерство»
(14–15 грудня 2016 року, м. Рига, Латвійська Республіка)*

Під час форуму відбулися обговорення цілей «Східного партнерства», шляхи підтримки вищих органів фінансового контролю у питаннях застосування ISSAI, а також очікувань суспільства від ВОФК та стратегічних ініціатив, які потрібно застосовувати, щоб ВОФК залишалися актуальними для своїх громадян.

*Учасники форуму ВОФК країн – партнерів
зовнішньополітичної ініціативи ЄС «Східне партнерство» під час засідання
Комісії Сейму Латвійської Республіки з публічних витрат та ревізії
(14–15 грудня 2016 року, м. Рига, Латвійська Республіка)*

Учасники заходу зустрілися з Головою парламентської Комісії публічних витрат та ревізій А. Берзиньшем, а також взяли участь у засіданні цієї Комісії з розгляду Звіту Державного контролю Латвійської Республіки з питань управління нерухомим майном в системі охорони здоров'я. Інформативною була зустріч з Міністром закордонних справ Латвійської Республіки Е. Рінкевічем.

Голови делегацій ВОФК були запрошені на зустріч з Президентом Латвійської Республіки паном Раймондом Вейонісом. Під час зустрічі голова делегації Рахункової палати О.С. Яременко презентував діяльність інституції та висловив подяку латвійській стороні за підтримку України у зовнішньополітичному аспекті та просуванні реформ.

Зліва направо – член Рахункової палати Молдови М. Коваль, заступник Генерального аудитора Національного аудиторського офісу Швеції М. Ліндел, Державний контролер Латвії Е. Круміна, Президент Латвійської Республіки Р. Вейоніс, т. в. п. Голови Рахункової палати України О. Яременко, заступник Генерального аудитора Державного аудиторського офісу Грузії Д. Векхвадзе, радник Державного контролера Латвії зі стратегічних питань М. Салграве (15 грудня 2016 року, м. Рига, Латвійська Республіка)

Безпосереднім результатом форуму для української сторони стало обговорення та визначення шляхів подальшого розвитку співпраці Рахункової палати як в рамках «Східного партнерства», так і з Державним контролем Латвійської Республіки. Зокрема, українська та латвійська сторони домовилися про співпрацю з питань проведення внутрішнього та зовнішнього оцінювання ефективності діяльності нашої інституції та активізацію участі Державного контролю Латвійської Республіки в діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, яку очолює Рахункова палата, а також визначили шляхи обміну досвідом та напрацюваннями з питань взаємодії з правоохоронними органами.

У 2016 році продовжувалося здійснення заходів з **налагодження співпраці в рамках Контактного комітету ВОФК країн – членів ЄС та Європейського суду аудиторів**, однією зі стратегічних цілей якого є запровадження співробітництва з ВОФК держав – потенційних членів Європейського Союзу.

Питання співпраці з Контактним комітетом порушувалося в ході переговорів Рахункової палати з Вищою палатою контролю Республіки Польща 21.04.2016 у м. Люблін (Республіка Польща), під час яких українська делегація підтвердила зацікавленість у поглибленні співпраці з Контактним комітетом і висловила сподівання щодо активізації процесу узгодження формату участі Рахункової палати у цьому об'єднанні. Президент ВОФК Польщі К. Квятковські поінформував, що на даному етапі триває пошук найоптимальнішого шляху формалізації співпраці ВОФК України, Молдови та Грузії зі згаданим європейським об'єднанням, та запевнив у незмінній підтримці його інституцією прагнень Рахункової палати щодо налагодження тісного діалогу з Контактним комітетом з метою обміну передовим європейським досвідом у сфері зовнішнього державного аудиту.

Продовження співпраці Рахункової палати з **міжнародними організаціями, проектами і програмами технічної допомоги** протягом звітного року сприяло інституційному розвитку Рахункової палати, удосконаленню нормативно-правової бази з урахуванням світового досвіду, підвищенню кваліфікації її працівників шляхом участі у навчальних заходах.

У рамках підготовки та реалізації **проекту Twinning** за участю Рахункової палати, Представництва ЄС в Україні та Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу Національного агентства України з питань державної служби було розроблено та узгоджено технічне завдання проекту Twinning (Twinning Fiche) Рахункової палати, яке 01.11.2016 Європейська Комісія офіційно оприлюднила, цим самим оголосивши міжнародний тендер з відбору кандидатів для реалізації завдань зазначеного технічного завдання для Рахункової палати.

У звітному періоді активно продовжувалася **взаємодія між Рахунковою палатою та Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ)**.

Згідно з Планом заходів з реалізації співробітництва між Рахунковою палатою та GIZ на 2016–2017 роки у рамках проекту «Підтримка реформи управління держаними фінансами», протягом 2016 року в Рахунковій палаті за участю експерта з ВОФК Великої Британії Алана Бенкса було проведено пілотний фінансовий аудит, за результатами якого розпочато роботу з підготовки посібника з питань фінансового аудиту. За участю експерта ВОФК Німеччини Сімони Ноймаєр розпочато проведення пілотного аудиту ефективності, який планується завершити у 2017 році.

Експерти Національного аудиторського офісу Великої Британії Іен Роджерс та Алан Бенкс під час робочої зустрічі з питань проведення пілотного фінансового аудиту (19 січня 2016 року, м. Київ)

У рамках технічної допомоги, наданої Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ), у квітні для українських аудиторів було проведено семінар з питань аудиту ефективності за участю німецьких експертів Роберта Фрая та Сімони Ноймаєр.

Семінар «Аудит ефективності» за участю експертів ВОФК Німеччини Роберта Фрая та Сімони Ноймаєр, організований за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) (19-21 квітня 2016 року, м. Київ)

У рамках співпраці за Програмою технічного та економічного співробітництва уряду Республіки Індія українські аудитори взяли участь у навчальних курсах з аудиту навколишнього середовища (13 лютого – 12 березня 2016 року) та з аудиту ефективності (19 листопада – 17 грудня 2016 року), організованих Міжнародним центром з інформаційних систем та аудиту (м. Нойда, Індія).

У 2016 році продовжено практику участі Рахункової палати в навчальних заходах, організованих під егідою Ініціативи розвитку INTOSAI (IDI). Представник ВОФК України взяв участь у зустрічі з оцінки забезпечення якості аудитів у рамках IDI із спеціалізованих аудитів за напрямом «Аудит державного боргу – система надання та отримання позик» (25 вересня – 1 жовтня 2016 року, м. Тбілісі, Грузія).

Також українські аудитори взяли участь у заходах програми IDI–ASOSAI із спільних аудитів (3і) за напрямом «Аудит управління при катастрофах» (вересень 2015 – грудень 2016 року). Обговорення проекту Стратегічного плану аудиту з кураторами, а також іншими учасниками навчального курсу, зокрема щодо відповідності документа міжнародним стандартам ВОФК, відбулось під час зустрічі з планування аудиту 11–15 квітня 2016 року в м. Нілаї (Малайзія). Протягом 8–15 жовтня 2016 року в м. Джакарта (Республіка Індонезія) українські аудитори взяли участь у черговій зустрічі в рамках цієї навчальної програми з метою обговорення попередніх результатів проведеного аудиту, структури проекту звіту, принципів викладу інформації та формулювання рекомендацій.

4. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Рахункової палати є гласність та відкритість, згідно з вимогами законів України «Про Рахункову палату» та «Про доступ до публічної інформації». У 2016 році Рахункова палата інформувала суспільство і громадськість про результати своєї діяльності, здійснені контрольні-аналітичні та експертні заходи, посилюючи цим самим публічний контроль за використанням коштів державного бюджету, шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень про результати діяльності Рахункової палати у засобах масової інформації;
- публікації на офіційному веб-порталі Рахункової палати:
 - планів роботи Рахункової палати;
 - щорічного звіту про діяльність Рахункової палати;
 - повідомлень про розгляд на засіданнях Рахункової палати результатів контрольних заходів;
 - звітів про здійснені заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту);
 - висновків щодо проекту закону про Державний бюджет України, щоквартальних висновків про стан виконання Державного бюджету України, висновків щодо річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України;
 - рішень Рахункової палати;
 - інформаційних повідомлень про виконання рішень Рахункової палати об'єктами контролю;
 - інформаційних бюлетенів;
 - інформації про бюджет за бюджетними програмами та показниками, бюджетні призначення щодо яких визначені Рахунковій палаті законом про Державний бюджет України;
 - паспортів бюджетних програм на 2016 рік та звіту про виконання паспортів бюджетних програм за 2015 рік;
- надання інформації за запитами відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Загалом у засобах масової інформації впродовж року оприлюднено 3443 матеріали, пов'язані з діяльністю Рахункової палати або з посиланнями на неї.

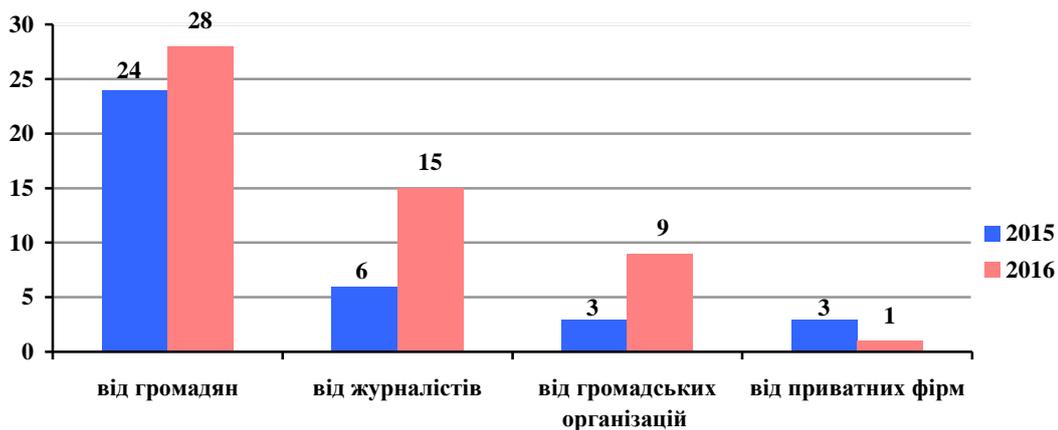
Матеріали Рахункової палати цитували провідні політики, економісти, експерти, політологи, журналісти, що свідчить про визнання високого рівня контрольної-аналітичної діяльності Рахункової палати. Найбільшу увагу суспільства привертало теми використання державних коштів у соціальній, гуманітарній, медичній, а також оборонній та правоохоронній сферах.

Найбільшого резонансу протягом 2016 року набули оприлюднені на веб-порталі Рахункової палати такі матеріали: звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених

Міністерству охорони здоров'я України на фінансову підтримку Товариства Червоного Хреста України; Висновки щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік»; рішення Рахункової палати про результати аудиту виконання Україною вимог Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням; звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виконання завдань і заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб; звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян України за кордоном; звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на збереження історико-культурної спадщини в заповідниках, здійснення заходів з охорони, паспортизації, інвентаризації та реставрації пам'яток культурної спадщини тощо.

На виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» Рахунковою палатою протягом 2016 року було опрацьовано 53 інформаційні запити, з яких 28 надійшли від громадян України (53 відс.), 15 – від журналістів (28 відс.), 9 – від громадських організацій (17 відсотків). Найзатребуванішою, як і у 2015 році, була інформація про результати здійснених Рахунковою палатою аудитів, зокрема, діяльності Національного банку України, Міністерства охорони здоров'я України, ДП «Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г.Шевченка», а також щодо діяльності Рахункової палати.

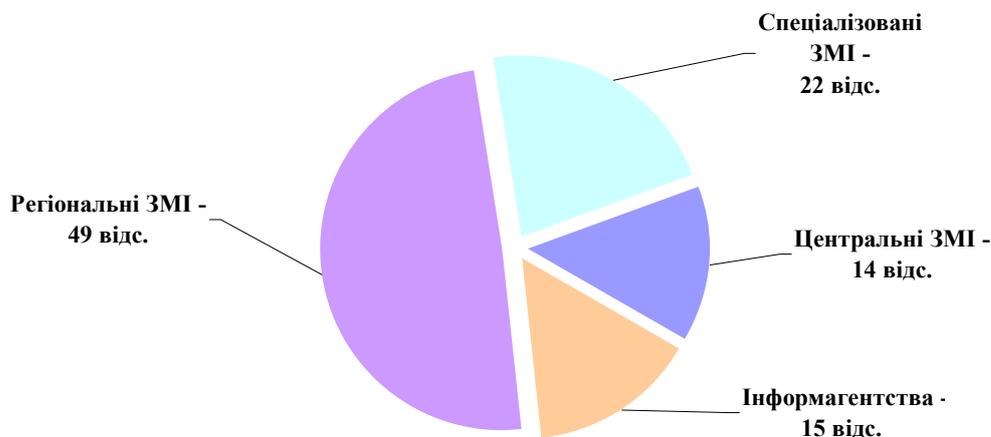
Діаграма 9. Кількість опрацьованих Рахунковою палатою інформаційних запитів у 2015–2016 роках

У 2016 році інформацію про діяльність Рахункової палати публікували та використовували у підготовці новин та аналітичних статей газети «Голос України», «Урядовий кур'єр», «День», «Вести», «Сьогодні», «2000», «Дзеркало тижня», «Робітнича газета», «Україна молода»; спеціалізовані друковані періодичні видання економічного, фінансового, юридичного та галузевого

профілів, зокрема Forbes Україна, «Бізнес», «Власть денег», «Вісник Податкової служби України», «Вища освіта», «Український лісовод», «Укragenrolізинг»; регіональні друковані ЗМІ; Національна телекомпанія України та Національна радіокомпанія України, телеканали «Рада», канал «24», 112-Україна, 5-й канал, УТ-1, ICTV, «Україна», СТБ, 1+1, радіоканали «Ера», «Українське радіо», «Радіо Свобода», «Громадське радіо»; центральні та регіональні інформаційні агенції, зокрема «Укрінформ», УНІАН, Голос-ua, РБК-Україна, Інтерфакс-Україна; інтернет-видання.

Діаграма 10. Присутність Рахункової палати у ЗМІ

Більш системною стала організація оприлюднення результатів аудиту в засобах масової інформації у регіонах України. Активною залишається позиція територіальних управлінь Рахункової палати у співробітництві з обласними радами в частині контролю за використанням коштів держбюджету, субвенцій державного бюджету на регіональному рівні.

Інформація висвітлювалась у регіональних інформаційних агентствах: ВолиньPost, ІА «Мост-Днепр», Захід-нет, Житомир-інфо, Львівський портал, Одесит-інфо, Харків-інфо, Бізнес-портал Миколаївщини, Галінфо, «Політична Херсонщина», «Західна інформаційна корпорація»; друкувалась у регіональних (обласних) друкованих ЗМІ: «Одеські вісті», «Волинська правда», «Високий замок», «Львівська хвиля», «Галичина», «Вечерний Харьков», «Львівська газета», «Високий вал» (Чернігів), «Газета 33-канал», «Поступ» (Львів), «Експрес» (Львів), «Слово», «Рівне вечірне», «Днепропетровские новости», «Експрес», «Неделя Алчевск», «Технополис», «Павлоградские новости».

Триває пошук взаємодії Рахункової палати з громадськими організаціями з питань забезпечення прозорості державного бюджету, запровадження сучасних інформаційних технологій, оприлюднення та розповсюдження інформації про хід і результати контрольних заходів.

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

5.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2016 році кадрова політика Рахункової палати здійснювалась із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 01.02.2012 № 45, інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

З 01.05.2016 система державної служби в Україні зазнала суттєвих змін у зв'язку з прийняттям нової редакції Закону України «Про державну службу».

Одним із головних завдань реформування державної служби є забезпечення об'єктивності в доборі кадрів. З огляду на це в Рахунковій палаті переглянуто підходи до проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад і утворено конкурсну комісію в новому складі, розроблено і затверджено загальні та спеціальні вимоги до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», а також ситуаційні завдання для кандидатів, які претендують на посади категорії «Б».

З метою забезпечення реалізації розширених повноважень Рахункової палати, відповідно до статті 98 Конституції України та нової редакції Закону України «Про Рахункову палату», рішенням Рахункової палати від 23.02.2016 № 3-7 затверджено її структуру і штатний розпис на 2016 рік у кількості 9 членів Рахункової палати і 520 штатних одиниць апарату.

Чисельність фактично працюючих станом на 31.12.2016 становила 413 осіб, з них 8 (1,9 відс.) – члени Рахункової палати, 370 (89,6 відс.) – державні службовці, 2 (0,5 відс.) – працівники патронатної служби, 7 (1,7 відс.) – працівники, які виконують функції з обслуговування, 26 (6,3 відс.) – робітники і службовці. У центральному апараті Рахункової палати працює 318 осіб, у територіальних управліннях – 95.

Укомплектованість апарату Рахункової палати на кінець року становила 79 відсотків.

Середній вік працюючих – 45,8 року (чоловіків – 46,4, жінок – 45,4 року). Молодь до 35 років становить 12,3 відс. (51 особа) від загальної кількості працюючих.

Вищу освіту мають усі 370 державних службовців, 114 осіб мають дві вищі освіти, 22 – три освіти. На кінець звітної періоду в Рахунковій палаті 18 осіб здобувають другу або третю вищу освіту.

Порівняно з 2015 роком показник плинності кадрів дещо збільшився і становив 7 відс. (у 2015 році – 5,5 відсотка). Водночас, слід зазначити, що частка колективу, яка працює в Рахунковій палаті понад 5 років, збільшилась і на кінець року становила 315 осіб (76 відсотків).

Упродовж 2016 року Рахункова палата продовжувала реалізовувати положення законів України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок та військову службу». Керуючись нормами цих

законів, а також Кодексу законів про працю України, увільнено від роботи одного працівника у зв'язку з прийняттям на військову службу за контрактом та забезпечено надання йому гарантій і пільг шляхом пролонгації умов трудового договору і виплати середньомісячної заробітної плати на відповідний період.

Науковий потенціал Рахункової палати становлять 3 доктори наук, 18 кандидатів наук та 4 аспіранти.

У Рахунковій палаті працюють 12 осіб, удостоєних почесних звань: 7 осіб – «Заслужений економіст України»; 3 – «Заслужений юрист України»; 1 – «Заслужений працівник сільського господарства»; 1 – «Заслужений журналіст України».

Присвоєння рангів упродовж 2016 року здійснювалось з урахуванням вимог законодавства. Так, у період з 01.01.2016 до 01.05.2016 за сумлінну працю на займаних посадах понад два роки та з урахуванням позитивної щорічної оцінки присвоєно чергові ранги 26 державним службовцям, у тому числі трьом – розпорядженням Кабінету Міністрів України. При призначенні до Рахункової палати двом державним службовцям присвоєно ранги відповідно до категорій посад. З 01.05.2016, керуючись новим порядком присвоєння державним службовцям рангів, присвоєно чергові ранги 54 державним службовцям.

За професійне виконання службових обов'язків, високі особисті досягнення і здобутки упродовж звітнього періоду отримали відзнаки 55 осіб, із них три особи – державні нагороди, в тому числі одна особа нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня, 11 осіб – пам'ятною медаллю «25 років незалежності України»; 41 особа – відомчими відзнаками Рахункової палати.

Як і в попередні роки, важливим аспектом роботи з персоналом було підвищення кваліфікації кадрів. У звітному періоді в Рахунковій палаті організовано 40 навчальних заходів, учасниками яких стали 212 працівників (56 відс.) (у 2015 році – 257 (63 відс.), із них 17 (18 відс.) працівників територіальних управлінь (у 2015 році – 30 осіб (35 відсотків). З отриманням сертифікатів пройшов підвищення кваліфікації 91 працівник, із них три – з територіальних управлінь.

Крім того, державні службовці Рахункової палати брали участь у навчальних заходах, організованих вищими органами фінансового контролю Індії, Грузії, Малайзії, Республіки Індонезія.

Основна увага в питаннях підвищення кваліфікації приділялася вивченню організації та проведення фінансового аудиту.

У 2016 році було продовжено започатковану у 2015 році навчальну програму курсу «Сертифікований внутрішній аудитор». Навчання проводилось у Рахунковій палаті Міжнародною тренінговою компанією «НОСК International, Ukraine» за фінансової підтримки Міністерства оборони Великобританії. За результатами навчання 21 працівник Рахункової палати отримав сертифікати.

Троє працівників Рахункової палати взяли участь у семінарах, організованих у рамках Програми комерційного права Міністерства торгівлі

США (CLDP) у сфері прозорості та ефективності системи державних закупівель, навчання продовжиться у 2017 році.

На виконання Указу Президента України від 16.11.2015 № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» Національним агентством України з питань державної служби було організовано для державних службовців навчання з вивчення англійської мови. Після закінчення навчання на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка у рамках Програми Україна–НАТО 17 працівників Рахункової палати отримали свідоцтва про підвищення кваліфікації державного зразка; для 24 працівників навчання, що проводиться Центром підвищення кваліфікації з іноземних мов, продовжено і в 2017 році.

У звітному році проведено щорічну оцінку за підсумками роботи у 2015 році, яку із 407 фактично працюючих державних службовців пройшли 292 працівники (71,5 відс. від загальної чисельності). Оцінку «висока» отримали 111 працівників (54 керівники та 57 спеціалістів), оцінку «добра» – 179 працівників (54 керівники і 125 спеціалістів), оцінку «задовільна» – 2 (1 керівник та 1 спеціаліст).

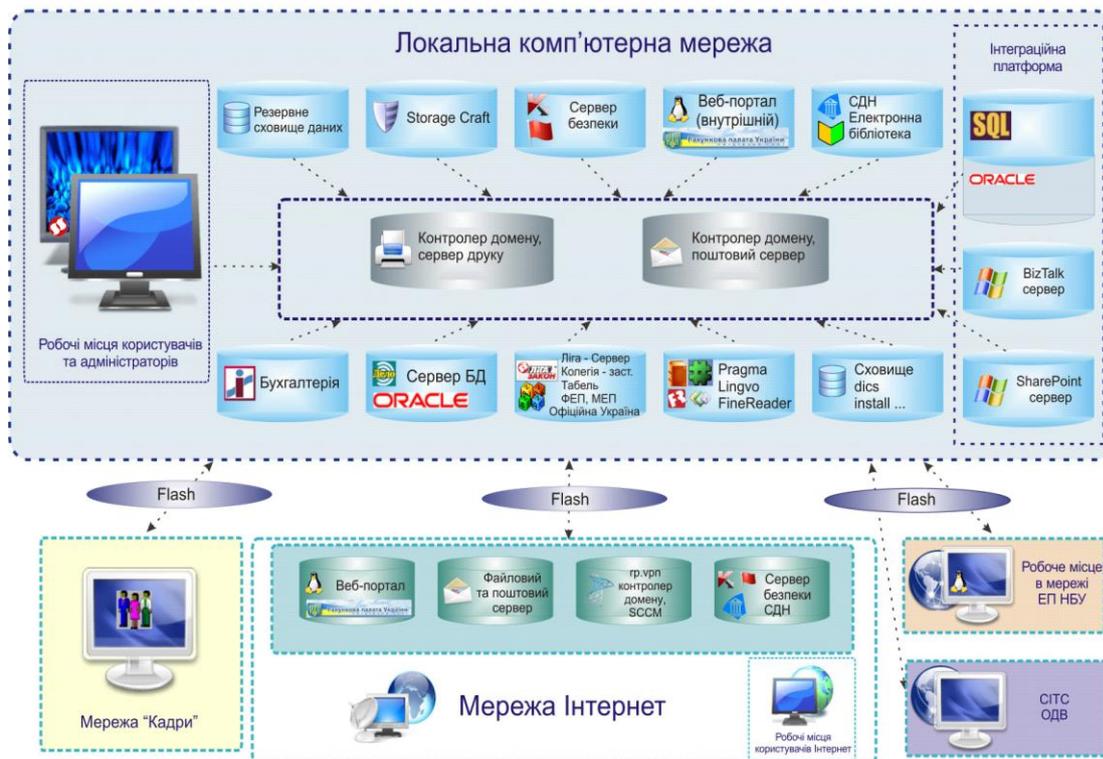
Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» з 01.09.2016 запроваджено Систему електронного декларування. Усі 140 службових осіб Рахункової палати, які, згідно зі статтею 50 Закону, мали подати декларації, заповнили і подали свої декларації за 2015 рік в установленому порядку.

5.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Інформаційно-аналітична система Рахункової палати (ІАС РП) забезпечує збір, накопичення та аналітичну обробку значних масивів інформації щодо виконання Державного бюджету України та соціально-економічного розвитку держави. Також ІАС РП дає змогу здійснювати інформаційно-аналітичну підтримку проведення аудитів, автоматизоване супроводження процесів організації засідань Рахункової палати, моніторинг виконання її рішень, ведення кадрового обліку і державної служби, бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення, діловодства і контролю виконання доручень; функціонування інших систем у складі локальних мереж (відокремлених від Інтернету), веб-порталу Рахункової палати – у мережі Інтернет, комплексних систем захисту інформації (КСЗІ), які розроблені відповідно до чинного законодавства та державних стандартів і мають атестати відповідності нормативним документам у сфері технічного захисту інформації.

У зв'язку з відсутністю видатків розвитку впродовж 2014–2016 років основним завданням у звітному році було забезпечення функціонування діючих систем ІАС РП.

Комп'ютерна мережа Рахункової палати

Побудована з використанням каналів зв'язку і комунікаційного обладнання Рахункової палати та ПАТ «Укртелеком» мережа об'єднує комп'ютери окремих робочих місць Рахункової палати і територіальних управлінь, а також забезпечує контрольоване підключення та доступ до ресурсів мережі Інтернет. Упродовж року здійснено заходи з розширення пропускної спроможності мережі шляхом створення нових каналів зв'язку чотирьох територіальних управлінь з ПАТ «Укртелеком» на основі волоконнооптичних кабелів. Це дало можливість підняти швидкість обміну в мережі для центрального офісу – з 10 до 50 Мбіт/с, а територіальних управлінь – з 2 до 10 Мбіт/с. У 2017 році заплановано створення нового каналу зв'язку для територіального управління по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпро).

КСЗІ ІАС РП та КСЗІ інтернет-сегменту ІАС РП забезпечують надійний захист від комп'ютерних вірусів і несанкціонованого доступу до даних. КСЗІ інтернет-сегменту ІАС РП захищає від вірусних атак і проникнення шкідливих програм ззовні, блокує масові розсилки електронною поштою реклами та інших небажаних повідомлень («спаму»), а також дає можливість здійснювати налаштування для забезпечення контрольованого трафіку.

Працівники Рахункової палати повністю забезпечені засобами обчислювальної техніки, проте значна її частина морально застаріла і фізично зношена. З 41 сервера лише 4 є сучасними, оскільки мають термін експлуатації 3 роки, з 187 принтерів лише 5 експлуатуються менше 4 років, а 161 принтер експлуатується більше 10 років. Загалом, лише 10 відс. комп'ютерного

обладнання мають термін експлуатації менше 4 років і його можна віднести до сучасного, 50 відс. – це фізично зношене обладнання, частина якого вже підготовлена до списання. Така ситуація пояснюється відсутністю видатків розвитку протягом останніх трьох років.

У 2016 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено 1060 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів, рішень та інших матеріалів про діяльність Рахункової палати, у тому числі міжнародну, оновлено базу нормативно-правових актів, якими керується Рахункова палата.

На виконання вимог Закону України «Про Рахункову палату» та інших нормативних актів було створено нові інформаційні рубрики: «Результати засідань Рахункової палати», «Рішення Рахункової палати», «Звіти за результатами здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)», «Реагування на рішення Рахункової палати», «Інформація щодо бюджетних програм РП».

Протягом 2016 року зареєстровано більше 32 тисяч звернень до веб-порталу, середньомісячна кількість звернень становила 2,7 тисячі.

З метою максимального інформаційного забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, ефективного виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства і аналізу виконання Державного бюджету України налагоджена співпраця з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Національним банком України, Державною фіскальною службою України, Державною казначейською службою України, Державною службою статистики України, Фондом державного майна України, головними розпорядниками бюджетних коштів та іншими органами державної влади, інформаційними агентствами та іншими установами, яка дозволяє отримувати необхідний обсяг економічної інформації, фінансової звітності, статистичних збірників та бюлетенів.

Отримання основної частини документів здійснювалось в електронному вигляді, що забезпечувало оперативне надходження і використання інформаційних ресурсів, дає змогу автоматизувати процеси аналізу та моніторингу показників фінансової, податкової і статистичної звітності. На кінець 2016 року в електронних базах даних ІАС РП було сконцентровано понад 2,4 млн електронних документів.

Завдяки сучасним можливостям інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, інформаційним ресурсам, які сконцентровані в її базах, та інформаційним технологіям, що впроваджені в Рахунковій палаті, підтримуються контрольні та експертно-аналітичні заходи на всіх етапах їх проведення, в тому числі шляхом формування окремих баз даних інформаційно-аналітичної характеристики стану об'єктів контролю і аналізу.

ІАС РП завдяки функціонуючим аналітичним системам «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів», «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України», «Моніторинг галузевих показників соціально-економічного розвитку регіонів України» надає можливість працівникам Рахункової палати отримувати доступ з

робочого місця та здійснювати аналіз інформації про стан виконання Державного бюджету України, а також про соціально-економічний розвиток держави, включаючи регіональний розріз.

Центр інформаційних ресурсів Рахункової палати володіє потужним потенціалом довідково-інформаційних джерел та програмно-технічних засобів. У центрі зберігаються та надаються в користування оригінали нормативно-правових актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, матеріали з питань діяльності Рахункової палати, річна і квартальна фінансова звітність головних розпорядників бюджетних коштів, податкова звітність, статистичні бюлетені та збірники, спеціальна література, великий перелік періодичних друкованих і спеціальних фахових видань України, енциклопедії, довідники тощо.

Довідково-інформаційні та програмно-технічні потужності центру інформаційних ресурсів Рахункової палати використовуються в процесі стажування і виробничої практики молодими фахівцями та студентами Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана і Київського національного торгово-економічного університету. В приміщенні центру проводяться семінари з обміну досвідом у сфері аудиторської діяльності та навчальні семінари, організовуються тематичні виставки спеціальної літератури з фахових питань.

Для забезпечення оперативності використання матеріалів, необхідних при підготовці контрольних та проведенні експертно-аналітичних заходів, у внутрішній мережі Інтранет функціонує довідково-пошукова автоматизована система «Матеріали центру інформаційних ресурсів Рахункової палати», яка дає можливість фахівцям Рахункової палати зі свого робочого місця з'ясувати наявність і зміст конкретних видань спеціальної літератури та фахових періодичних видань, дізнатися про нові надходження до центру, отримати іншу необхідну довідкову інформацію з професійних питань. Приміщення центру облаштоване місцями для роботи в мережі Інтернет, електронною поштою, обладнанням для оброблення документів, у тому числі сканером і принтерами.

5.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

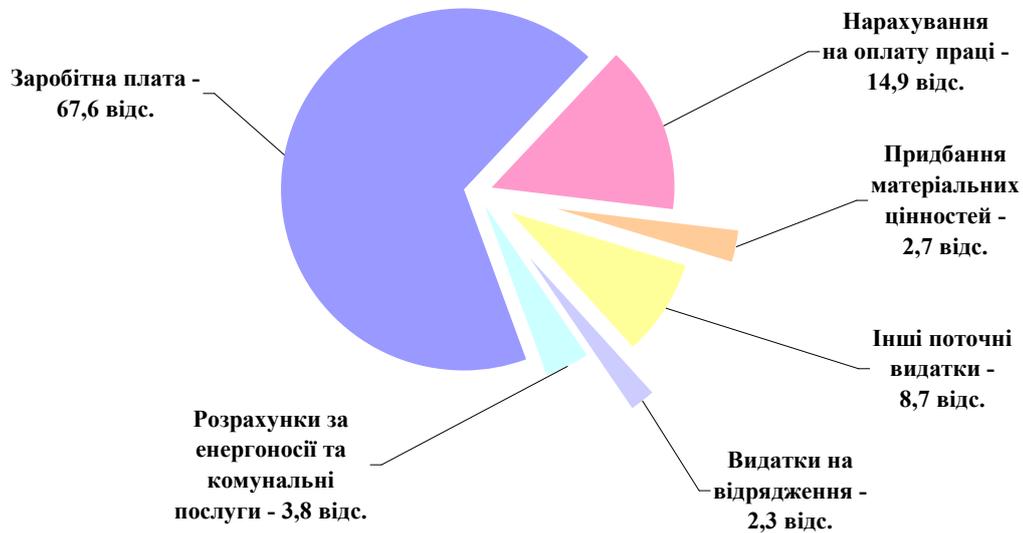
Кошторисні призначення Рахункової палати на 2016 рік з урахуванням змін за загальним фондом державного бюджету за КПК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» становили 83 млн 607,2 тис. грн, у тому числі:

- заробітна плата з нарахуваннями – 68 млн 15,3 тис. грн;
- інші поточні видатки – 11 млн 796,9 тис. грн;
- комунальні послуги та енергоносії – 3 млн 795 тис. гривень.

Капітальні видатки на 2016 рік Рахунковій палаті не виділялись.

Загальна сума касових видатків за КПКВ 6511010 становила 82 млн 413,7 тис. гривень.

**Діаграма 11. Структура касових видатків Рахункової палати
у 2016 році**

Основну питому вагу касових видатків становила заробітна плата з нарахуваннями (67 млн 977,8 тис. гривень). Видатки на придбання матеріальних цінностей, у тому числі медикаментів становили 2 млн 251,6 тис. грн і були спрямовані на придбання інвентарю, обладнання, пального, комплектуючих та витратних матеріалів до комп'ютерної техніки, канцелярських і господарських товарів та на інші потреби.

Інші поточні видатки (7 млн 155,8 тис. грн) включали видатки на утримання в належному стані адмінбудівель апарату та територіальних управлінь Рахункової палати, на оплату телекомунікаційних послуг, оренду та охорону приміщень територіальних управлінь Рахункової палати, технічне обслуговування та ремонт автомобілів, систем пожежогасіння, вентиляції, сигналізації, телекомунікацій та захисту інформації, локальних мереж обробки даних, комп'ютерної та копіювальної техніки, банківських послуг, послуг інформаційних агентств, підвищення кваліфікації працівників тощо.

Крім того, в межах видатків, виділених на утримання Рахункової палати, були здійснені видатки на забезпечення міжнародної діяльності Рахункової палати (сплата членських внесків до міжнародних організацій фінансового контролю EUROSAI та INTOSAI, представницькі видатки) та видатки на забезпечення розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати.

Оплата за укладеними договорами за надання послуг з утримання адмінприміщень апарату та територіальних управлінь, зокрема теплопостачання, водопостачання та водовідведення, використану електроенергію і природний газ, використаний для опалення приміщень, здійснювалась за рахунок видатків, виділених на розрахунки за енергоносії та комунальні послуги (3 млн 139,5 тис. гривень).

З метою забезпечення режиму економії запроваджено накази Рахункової палати від 10.02.2016 № 6 «Про виконання у 2016 році бюджетної програми» та від 15.02.2016 № 13 «Про забезпечення дотримання режиму економії фінансових та матеріальних ресурсів Рахункової палати у 2016 році».

На виконання пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів» Рахунковою палатою було розроблено та затверджено наказом від 31.10.2016 № 74 Заходи щодо ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, передбачених на утримання Рахункової палати.

Прийняття зазначених документів дало можливість скоротити видатки Рахункової палати та забезпечити економію бюджетних коштів.

У межах бюджетної програми за КПКВК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» протягом 2016 року здійснювались видатки на забезпечення функцій, покладених на Рахункову палату Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Законом України «Про Рахункову палату», іншими законодавчими актами, щодо здійснення від імені Верховної Ради України контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Придбання матеріальних цінностей, робіт та послуг для потреб Рахункової палати у звітному році здійснювалось відповідно до Річного плану закупівель на 2016 рік і додатка до нього, що були затверджені рішеннями тендерного комітету Рахункової палати, з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332 «Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету», від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів», Заходів щодо ефективного та раціонального використання бюджетних коштів, передбачених на утримання Рахункової палати, затверджених наказом Рахункової палати від 31.10.2016 № 74, та інших нормативно-правових документів.

Подальший свій інституційного розвиток Рахункова палата вбачає у підвищенні ефективності та результативності незалежного зовнішнього державного фінансового контролю, імплементації міжнародних стандартів державного фінансового контролю, впровадженні нових його форм, методів і напрямів. Розв'язання цих завдань неможливе без здійснення таких заходів:

- продовження конституційного процесу щодо розширення повноважень Рахункової палати відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки;
- проведення внутрішньої самооцінки відповідно до Концептуальної основи оцінки ефективності діяльності ВОФК (PMF);
- на виконання Закону України «Про Рахункову палату»:
 - перегляд і підготовка нових редакцій усіх внутрішніх нормативних документів Рахункової палати, насамперед Регламенту Рахункової палати, що регулюють діяльність нашої інституції, на предмет їх відповідності чинному законодавству та міжнародним стандартам державного фінансового контролю;
 - розроблення Стратегії розвитку Рахункової палати у співпраці з науковцями;
- впровадження нових підходів до системи планування контрольних заходів, виходячи з положень Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо цілей сталого розвитку на період до 2030 року;
- продовження імплементації в діяльність Рахункової палати міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю шляхом їх адаптації до чинного законодавства у сфері діяльності Рахункової палати;
- участь у законодавчому врегулюванні, створенні та розбудові єдиної системи державного фінансового контролю в Україні;
- перегляд та актуалізація у зв'язку з призначенням Верховною Радою України нового складу Рахункової палати напрямів діяльності та методів організації здійснення аудиторського процесу;
- загальна координація та керівництво діяльністю робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- проведення паралельних, спільних і координованих міжнародних аудитів, що становлять спільні інтереси для Рахункової палати України та вищих органів фінансового контролю інших держав;
- виходячи з нових вимог Закону України «Про Рахункову палату»:
 - посилення контролю і відповідальності керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, наданих Рахунковою палатою за результатами проведених нею заходів;

- інтенсифікація відносин Рахункової палати з Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, органами державного фінансового контролю, правоохоронними органами;
- удосконалення форм і методів інформування громадськості про результати контрольних-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
- підвищення ефективності та вдосконалення постійно діючої всеохоплюючої системи навчання та підвищення кваліфікації аудиторів Рахункової палати, у тому числі і її територіальних управлінь.

Звіт Рахункової палати за 2016 рік затверджено рішенням Рахункової палати від 28.03.2017 № 8-8.

**Основні об'єкти контрольних заходів,
здійснених Рахунковою палатою у 2016 році**

- Міністерство аграрної політики та продовольства України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
- Міністерство інфраструктури України
- Міністерство інформаційної політики України
- Міністерство культури України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерство соціальної політики України
- Міністерство фінансів України
- Міністерство юстиції України
- Державне управління справами
- Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
- Вища кваліфікаційна комісія суддів України
- Вища рада правосуддя (колишня Вища рада юстиції)
- Антимонопольний комітет України
- Національний банк України
- Фонд державного майна України
- Державне агентство автомобільних доріг України
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
- Державне агентство лісових ресурсів України
- Державне агентство України з управління зоною відчуження
- Державне космічне агентство України
- Національне агентство України з питань державної служби
- Державна казначейська служба України

- Державна фіскальна служба України
- Державна міграційна служба України
- Державна служба геології та надр України
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- Національна академія державного управління при Президентові України
- Національна академія медичних наук України
- Державний комітет телебачення і радіомовлення України
- Державна судова адміністрація України
- Державна екологічна інспекція України
- Адміністрація Державної прикордонної служби України
- Адміністрація Державної спеціальної служби транспорту
- Державна санітарно-епідеміологічна служба України
- Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками
- Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
- Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру
- Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України
- Генеральний штаб Збройних Сил України
- Головне управління зв'язку та інформаційних систем Генерального штабу Збройних Сил України
- Головне управління оперативного забезпечення Збройних Сил України
- Головне управління Національної гвардії України
- Національна поліція України
- Генеральна прокуратура України
- Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації
- Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Пенсійний фонд України
- Вінницьке, Дніпропетровське, Івано-Франківське, Львівське, Одеське, Харківське, Херсонське обласні управління лісового та мисливського господарства
- Київське обласне та по м. Києву управління лісового та мисливського господарства
- Головні управління Держгеокадастру у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях

- Товариство Червоного Хреста України
- Головні управління ДФС України у Вінницькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій областях та у м. Києві
- Служби автомобільних доріг у Волинській, Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Рівненській, Херсонській областях
- Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря
- Державні екологічні інспекції у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській, Чернігівській областях
- Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Київська, Луганська, Львівська, Полтавська, Харківська, Чернівецька, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Київська міська державна адміністрація
- Апеляційний суд м. Києва
- Міжрегіональне головне управління ДФС - Центральний офіс з обслуговування великих платників
- Вінницька, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Херсонська, Хмельницька митниці ДФС
- Державна телерадіокомпанія «Всесвітня служба «Українське телебачення і радіомовлення»
- Український центр оцінювання якості освіти МОН України
- Вінницький, Дніпропетровський, Донецький, Івано-франківський, Київський, Львівський, Харківський регіональні центри оцінювання якості освіти
- Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів
- ВАТ «Харківський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут «Енергопроект»
- Національна акціонерна компанія «Укragenrolizing»
- Державний концерн «Ядерне паливо»
- Державна корпорація «Українське державне об'єднання «Радон»
- Державна наукова установа «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами
- Державна організація «Український лісовий селекційний центр»
- Державна установа «Науковий центр радіаційної медицини академії медичних наук України»
- Державна установа «Український центр інформаційних технологій та Національного реєстру» Міністерства охорони здоров'я України
- Державна установа «Інститут генетичної та регенеративної медицини НАМН України»

- Державна установа «Інститут геронтології ім. Д.Ф.Чеботарьова НАМН України»
- Державна установа «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України»
- Державна установа «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України»
- Державна установа «Інститут урології НАМН України»
- Державна установа «Інститут фармакології та токсикології НАМН України»
- Державна установа «Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України»
- Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля
- Державне підприємство «Вінницьке лісове господарство»
- Державне підприємство «Савранське лісове господарство»
- Державне підприємство «Балтське лісове господарство»
- Державне підприємство «Славське лісове господарство»
- Державне підприємство «Бориспільське лісове господарство»
- Державне підприємство «Дніпропетровське лісове господарство»
- Державне підприємство «Жмеринське лісове господарство»
- Державне підприємство «Жовтневе лісове господарство»
- Державне підприємство «Іллінецьке лісове господарство»
- Державне підприємство «Київське лісове господарство»
- Державне підприємство «Херсонське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Великокопанівське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Старосамбірське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр»
- Державне підприємство «Поліграфічний комбінат «Україна»
- Державне підприємство «Сервісно-видавничий центр»
- Державне підприємство «Харківська лісова науково-дослідна станція»
- Державне спеціалізоване підприємство «Київський державний міжобласний спеціальний комбінат»
- Державне спеціалізоване підприємство «Управління капітальним будівництвом зони відчуження»
- Державне спеціалізоване підприємство «Центральне підприємство з поводження з радіоактивними відходами»
- Державне підприємство «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
- Державне підприємство «Клінічний санаторій ім. Горького» ЗАТ «Укрпрофоздоровниця»
- Державне підприємство «Клінічний санаторій ім. Пирогова»

- Державне підприємство ЛПК «Феофанія» НАН України
- Державне підприємство Мультимедійна платформа України
- Державне підприємство «Національний проект «Нове життя»
- Державне підприємство «Укрмедпостач»
- Державне підприємство – Українські дорожні інвестиції «Укрдорінвест»
- Державне підприємство «Бар'єр»
- Державне підприємство «Дирекція Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд»
- Державне підприємство «Національна атомна енергетична компанія «Енергоатом»
- Відокремлений підрозділ «Шахта Степова» ДП «Львіввугілля»
- Відокремлений підрозділ «Запорізька АЕС» державного підприємства «Національна акціонерна енергетична компанія «Енергоатом»
- Відокремлений підрозділ «Рівненська АЕС» державного підприємства «Національна акціонерна енергетична компанія «Енергоатом»
- Відокремлений підрозділ «Хмельницька АЕС» державного підприємства «Національна акціонерна енергетична компанія «Енергоатом»
- Відокремлений підрозділ «Южно-Українська АЕС» державного підприємства «Національна акціонерна енергетична компанія «Енергоатом»
- Державне підприємство «Смоли»
- Державне підприємство «Спеціалізоване видавництво «Либідь»
- Державне підприємство «Судовий будівельно-експертний центр»
- Державне підприємство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»
- Державне підприємство «Укрвакцина»
- Державне підприємство «Центр державного земельного кадастру»
- Державне підприємство «Національний академічний театр опери та балету України імені Т.Г. Шевченка»
- Державне підприємство «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки»
- Державне підприємство «Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка»
- Державне підприємство «Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької»
- Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької
- Державне підприємство «Харківський національний академічний театр опери та балету імені М.В. Лисенка»
- Державний гемологічний центр України
- Державний заклад «Національна парламентська бібліотека України»

- Державний комплекс соціальної реабілітації дітей-інвалідів
- Комунальне підприємство «Агентство програм розвитку Одеси»
- Комунальне підприємство «Житомирське трамвайно-тролейбусне управління»
- Комунальне підприємство «Івано-Франківськводокотехпром»
- Комунальне підприємство «Київпаstrans»
- Комунальне підприємство «Київський метрополітен»
- Комунальне підприємство «Львівелектротранс»
- Комунальне підприємство «Маріупольське трамвайно-тролейбусне управління»
- Комунальне підприємство «Одесміськелектротранс»
- Комунальне підприємство «Чернігівводоканал»
- Міське комунальне підприємство «Миколаївводоканал»
- Комунальне підприємство «Миколаївоблтеплоенерго»
- Комунальне підприємство «Санаторій матері і дитини «Пролісок»
- Комунальне підприємство «Харківводоканал»
- Координаційний центр з надання правової допомоги
- Регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Вінницькій, Львівській, Одеській, Харківській областях та місті Києві
- Банкотно-монетний двір
- Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк»
- Публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»
- Публічне акціонерне товариство «Акціонерна компанія «Київводоканал»
- Публічне акціонерне товариство «Полтаваобленерго»
- Публічне акціонерне товариство «Турбоатом»
- Національна школа суддів України
- Національна металургійна академія України
- Національний інститут стратегічних досліджень
- Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
- Державний вищий навчальний заклад «Івано-Франківський національний медичний університет»
- Державний вищий навчальний заклад «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України»
- Державний заклад «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»
- Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет»
- Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет»

- Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
- Національний фармацевтичний університет
- Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
- Національний лісотехнічний університет України
- Національний університет оборони України
- Національний університет харчових технологій
- Київський національний торгівельно-економічний університет
- Вінницький національний аграрний університет
- Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
- Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
- Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
- Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
- Одеський національний медичний університет
- Харківський національний медичний університет
- Харківський національний університет внутрішніх справ
- Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
- Центральна школа вищої спортивної майстерності Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України
- Центральний спортивний комплекс Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України
- Чорноморський біосферний заповідник
- Харківський обласний клінічний центр урології та нефрології ім. В.І. Шаповала

РАХУНКОВА ПАЛАТА

1996
Почали!

1997

2015
Закон України Про Рахункову палату від 2 липня 2015 року № 576-VIII

- **Стаття 98 Конституції України**
Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата.
- **Закон України Про Рахункову палату від 11 липня 1996 року № 316/96-ВР**

ПРИНЦИПИ

- Законність**
- Незалежність**
- Об'єктивність**
- Безсторонність**
- Гласність**
- Неупередженість**

НАПРЯМИ РОБОТИ

- фінансова та бюджетна політика
- доходи державного бюджету
- оборона та правоохоронна діяльність
- правове забезпечення
- промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність
- соціальна політика
- використання коштів державного бюджету в регіонах
- наука та гуманітарна сфера
- АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації
- державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ 1997-2016

287,6
млрд
грн

Встановлено порушень та недоліків у 1997-2016 роках

13426

Перевірено об'єктів

9774

Направлено звітів, рішень, інформацій за результатами контрольно-аналітичних та експертних заходів

1845

Затверджено звітів за результатами контрольно-аналітичних заходів

ПЛАНИ НА МАЙБУТНЄ

Подальший інституційний розвиток Рахункова палата вбачає у підвищенні ефективності та результативності незалежного зовнішнього державного фінансового контролю.

Вирішення цього завдання неможливе без виконання наступних заходів:

- проведення внутрішньої самооцінки відповідно до Концептуальної основи оцінки ефективності діяльності ВОФК (РМФ);
- розробка Стратегії розвитку Рахункової палати у співпраці з науковцями;
- продовження імплементації в діяльність Рахункової палати МС ВОФК;

- перегляд та підготовка нових редакцій всіх внутрішніх нормативних документів Рахункової палати, насамперед Регламенту Рахункової палати;
- впровадження нових підходів до системи планування контрольних заходів виходячи з положень Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо цілей сталого розвитку на період до 2030 року;
- участь у законодавчому врегулюванні, створенні та розбудові єдиної системи державного фінансового контролю в Україні.